

Borger-Vennen

for 1858.

Udgivet af

Understøttelses-Selskabet.

70de Aargang.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Schultz.

05.6
B066

1858
Aug. 70

17554

Indhold.

Borgervennens 70de Aargang har været redigeret af Skriftcomiteen, der for Tiden bestaaer af Inspecteur J. Em. Larsen, Adjunct Severin Sørensen og Overlærer Krebs.

I. Meddelelser af Skriftcomiteen.

	Side.
Rogle Breve til Andres (af Claudius ved Sørensen)	1—8, 15—16, 39—40, 97—100.
Uhrmageren i Surabaya (af Wellmann ved Sørensen)	10—15, 21—39.
En Tour i Høilandene (af Sørensen)	41—97.
Et Besøg paa Den Tristan da Cunha (af en dansk Skibsfører ved Krebs)	101—106.
Hans Larsen (efter E. J. Anderson ved Krebs)	106—108.
En Skjebne (efter Hackländer ved Krebs)	109—121, 153—195.
Brudstykke af en Tale, holdt i en Provindsby ved en Søndagskoles Fest (af * ved Krebs)	196—200.
Wiens Bestormelse i Aaret 1848 (ved J. Em. Larsen)	201—246.
Lærde Konger (ved J. Em. Larsen)	246—251.
Niagara-Bandsfaldet (ved J. Em. Larsen)	251—263.
Venstak og dets Bedvarenhed (af St. Jørgensens Samlinger, ved J. Em. Larsen)	263—276.
Irland og dets Folks Sæder og Skikke (ved J. Em. Larsen)	277—300.
Tiden (ved J. Em. Larsen)	303—305.
Sømandslivet (ved J. Em. Larsen)	305—308.
Levende Billeber fra Amerika (af Griesinger ved Krebs):	
Indvandrerens	309—316.
Castle-Garden	317—329.
Pebblerens	329—337.

	Side.
Amerikanske Bryllupper	337—346.
Skræderen i Amerika	347—352.
Medicinæ Doctor, Surgeon and Dentist	353—360.
Californier=Enken	361—367.
Hjemme Doctor juris utriusque — i Newyork	
Dvært	367—376.
Kunstneren	377—390.
Chatamstreetjøden i Newyork.	390—396.
Et Spillehuus i Newyork	397—408.
Dale, holdt i en Skole Nytaarsaften 18** (af * ved Krebs)	410—420.

II. Bekjendtgjørelser fra Administrationen.

Side 17 (Generalforsamlingen den 28de Decbr. 1857);
 S. 43 (Extract af fjerde Qvartals Regnskab 1857); S. 61,
 69, 77, 85 (Tilføjelse til Repræsentantsforsamling); S. 125
 (Forhandlingerne ved Repræsentantmødet den 22de Marts
 1858); S. 149 (Valg af Repræsentanter); S. 164 (Rettelser
 og Tillæg til den S. 125 afgivne Beretning); S. 167 (Ex-
 tract af første Qvartals Regnskab 1858); S. 251 (Extract af
 andet Qvartals Regnskab 1858); S. 285, 293, 302 (Bekjendtgjørelse
 angaaende Ansøgningerne); S. 351 (Extract af tredje
 Qvartals Regnskab 1858); S. 393, 401, 409 (Tilføjelse til
 Repræsentantsforsamlingen).

III. Anmodning fra Skriftcomiteens Formand, Overlærer Krebs.

S. 400 og 408.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 1.

Løverdagen den 2^{den} Januar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Noogle Breve til Andres.

(Af Claudius).

Første Brev.

Det gaaer mig ligesaadan, Andres, naar jeg læser i Biblen om en gammel og en ny Pagt, om en Forbindelse og et Fordrag mellem det høieste Væsen og vor Slægt: jeg lukker ogsaa ofte Bogen i og folder Hænderne, fordi Menneskene ere saa høit agtede og skattebde af Gud!

Det trykker rigtignok En ned i Støvet, det; men man faaer til samme Tid Respekt for sig selv og sporer Morgenluft — og man kan og kan atter ikke nofsom

beskue og elske Mægleren mellem begge, ja vilde gjerne elske ham for Andre med, som ikke veed bedre.

Mennesket kan mis skjende, foragte og forhale Sandheden; men hvor bagvendt og forkeert han end bærer sig ad, saa løber han kun vild, og midt i al sin Travlhed søger og attraaer han den. Han kan ikke undvære den, og naar den oplader sig for ham, saa er det umuligt Andet, end at han maa bøie sit Hoved for den.

At feile er menneskeligt, Andres! Men Sandheden er uskyldig. Den er altid tilrede og altid kostelig og vil ogsaa nok beholde Ret tilsidst.

Men det giver Dig graae Haar, skriver Du, at see vor Herre Christus mis skjendt og foragtet. Du gode, skikkelige Sjæl, det faaer saa være; den, der bærer dem for hans Skyld, han bærer graat Haar med Ære.

Forresten behøver Du ikke at lægge Dig saadanne til for hans Skyld. Han vil dog nok blive, hvad han er. De af dem, som ikke erkjende og følge Sandheden, de have jo rigtignok Skade deraf; men hvad kan det skade den, om den bliver erkjendt og fulgt, eller ikke? Den trænger ikke til Nogen, og det ligger i dens Naturs Storhed og Herlighed, at den altid er tilrede, ikke bliver træt af Utaknemlighed og kjæmper ligesom den opgaaende Sol med Skyerue og Dunsterne for at renske og forgylde dem.

Lad den da kjæmpe, Andres; og hvad Du ikke kan forandre, skal Du ikke tage Dig til Hjerte. Den,

som ikke vil troe paa Christus, han maa see til, hvordan han kan hjælpe sig uden ham. Du og jeg kunne ikke. Vi trænge til En, som kan opreise og befæste os, mens vi leve, og lægge sin Haand under vort Hoved, naar vi skulle døe; og det kan han over al Maade, efter det, som skrevet staaer om ham, og vi vide Ingen, som vi hellere vilde have til at gjøre det. Ingen har nogensinde elsket saaledes, og noget saadant i og for sig Godt og Stort, som Biblen siger og skriver om ham, er aldrig opkommet i et Mennekses Hjerter og overgaaer al dets Forstand og Fortjeneste. Det er en hellig Skikkelse, der opgaaer for den stakkels Pillegrim som en Stjerne i Natten og fyldestgjør hans inderste Savn, hans hemmeligste Længsel og Attraa.

Vi ville troe paa ham, Andres, om end ingen Andre troede mere paa ham. Den, der ikke for de Andres Skyld har troet paa ham, hvorledes kan han ogsaa for de Andres Skyld ophøre med at troe paa ham?

Der er nu blot det, at en saadan fin, overjordisk Skikkelse bliver kun altfor let forandret og forvandsket og den kan saa at sige ikke berøres af Mennekehænder uden at tabe derved. Derfor har der heller aldrig været Ende paa Riv og Strid om ham mellem Menneşenes Børn. Af alle Stridsmandene ere de, som ville opretholde Biblen og dog gjøre alt det Overnaturlige naturligt og bekræfte og rime det sammen med deres menneskelige Wiisdom, ustridig de Svageste; thi

de have hverken Forstand eller Mod og ere hverken Kjød eller Fisk. Dernæst ere de altid i Forlegenhed og komme dog ikke til Maalet; thi det er langt sværere at redde Fornuften mod Aabenbaringen, end Aabenbaringen mod Fornuften; og naar de komme til Maalet, saa have de slet Intet. — Den, der lader den menneskelige Wiisdom være det, den er, men beskedent indrømmer, at der gives en høiere, og at Gud kan have Midler og Veie, som Mennesket ikke veed Noget om, og at en Aabenbaring maa være over vor Forstand, og at det Ubegribelige ikke er en Plet paa den, men tvertimod — naar den forresten bærer den guddommelige Kjærligheds Præg — netop dens Kjendemærke og dens Smykke; han er bedre faren og kan ubekymret see paa alle Kjævlerierne og imidlertid famle i sine Lader. Bistnok maa Alt hænge sammen, og det vil vel ogsaa nok passe sammen, naar Kjendsgjerningerne blive rigtig belyste. Spekulanterne drømme neppe om, at den bril-
lanteste Mark for Speculationen ligger bag Kirkemuren.

Dog det være nu som det vil, Andres; vi troe Biblen paa Ordet og holde os slet og ret til det, som Apostlene sige om Christus. De, som selv have seet og hørt ham og have ligget op til hans Bryst, have dog været ham nærmere, end vi og Kritikeren. Og hvad de Lærde indtil den Dag idag endogsaa kunne have fundet paa, og hvormeget de end vide og forstaae, saa synes det mig dog sandt at sige, at Apostlene maatte vide og forstaae det bedre.

Rev vel Andres og skriv snart igjen.

Din ic.

Andet Brev.

Da Folkene i den samaritanske By, hos hvem vor Herre Christus lod bestille Herberge, ikke vilde tage imod ham, jagde hans Disciple Jakob og Johannes: Herre, vil Du, saa ville vi byde, at Ild skal falde ned fra Himlen og fortære dem, saaledes som Elias gjorde. Og dette tager Du saa ilde op og kan ikke tilgive de to Disciple det eller glemme dem det af. Du glæder En, Andres! Men jeg kan ikke lade Noget sidde paa min Jakob og Johannes, og jeg maa tale deres Sag hos Dig og redde deres Ære.

Foreløbig maa man ikke være saa ængstelig for „denne Falden Ild ned fra Himlen;“ thi det har dermed gode Veie, og den, som kan lade den falde, han vil nok vide, hvad han har at gjøre eller lade. Om Handlinger af en høiere Orden kunne vi ikke dømme, og saa maae vi heller ikke ville dømme derom. Den Sag, hvorom der tales her, er blot menneskelig, og derfor vil jeg, som sagt, forsøge at forsone Dig med Tordenfønnerne.

For det Første havde de Elias's Exempel for sig, hvem de endnu for kort siden havde seet i meget glørværdige Omgivelser; og dernæst søgte de deres Mesters Tilladelse og naturligviis ogsaa hans Kraft. Dog Du pleier at si: ti stille med den Anden eller sæt

Dig ganske i hans Sted. Vi ville sætte os der. Man sidder desuden saa godt paa det Sted.

Christus var med Disciplene paa Reisen til Jerusalem. Han reiste her egentlig i Samaritanernes Anliggender og gjorde denne Reise, ligesom alt det Andet, for kjærligt at bringe dem og alle Menneſker til Ro og berede dem et evigt Herberge. Det er nu nok muligt, at Disciplene, skjøndt han havde talt paa forskjellig Viis derom, dog maaskee ikke saa ganske havde fattet det endnu. Men de havde dog i hele to, tre Aar draget omkring med ham og havde seet, at han ikke drog omkring for sin egen Skyld og ikke var kommen for at lade sig tjene; at han ikke lærte Andet end Godt og ikke gjorde Andet end Godt, til Høire og Venstre uden Persons Anseelse, og at han ikke lod sig bede to Gange, men kom Enhver, som trængte til ham, i Forkjøbet med Kjærlighed og Venlighed. Desuden var det nu sidste Gang, at han havde Brug for deres Herberge; thi Tiden var fuldkommen, at han skulde tages bort herfra, og han gif her Skjændselen og Døden imode — og nu bliver der negtet ham Natteleie og hans Sendebud blive afviste. . . . . Andres, kan Du tage Disciplene det ilde op, naar de saa blev harmfulde? Den er ikke et slet Menneſke, hvem Galden løber over paa, naar han saaledes seer Godhed lønnet med Utafnemlighed og Ret og Billighed traadt under Fødder!

Og læg saa endnu dertil den Hengivenhed og Kjærlighed, hvormed Disciplene hang ved deres Herre

og Mester. Den, for hvem Alt er lige kjært, han har godt ved at tale. Men den, hvem Noget er om at gjøre og som ikke er huul i Brystet, han er anderledes tilmode end Jistappen paa Tolerance=Templets Tag. Hjertet har ogsaa sine Rettigheder og lader sig ikke lege med som med en Fugl. Det er overhovedet ikke saa galt: Die for Die, Tand for Tand! Skjæld mig ikke den Mand ud, som holder Stand for Ret og Billighed og lægger Haanden paa Sværdet. Noget af denne Tre=Mænds=Trods, der ikke forlader sig paa Noget i Verden uden paa sig selv og sin gode Sag og dog ikke vil bøie sig for Magten og Mængden, er ikke saa ilde. „Vor Gud“, sagde de, „kan nok redde os. Og selv om han ikke vil gjøre det, skulle I dog alligevel vide, at vi ikke ville tilbede Guldfalven“. (Daniel, 3. 16--19).

Kort sagt, som det var ædelt af de tre Mænd, at de ikke tænkte paa Jld, saaledes var det ikke uædelt af de to Disciple, at de tænkte derpaa. Rigtignok truede Christus ad dem; og den, der med „Jlden fra Himlen“ i sin Haand kunde holde den tilbage og skjule den under sin heeltvævede Kjortel og lade sig føre frem for Ben og Gjende som en Forbryder, forat den himmelske Faders Billie kunde skee, han kunde true og for ham maatte Disciplene skamme sig over, at de ikke vidste, hvilken Mands Børn de vare. Men jeg vil ogsaa vide det, at de ikke havde nødig at skamme sig for nogen

anden Mand, og at Christendommens Mand ikke uden Marsag kaldes Herlighedens Mand.

God er noget Andet end ædel, og at være fri er noget Andet end at rive og slide i sin Lænke. Gode Mennesker gives der af Naturen; men god er Ingen uden den ene sande Gud, og hvem han har gjort god.

Din ic.

Tredie Brev.

Jeg skal forklare Dig dette nærmere.

Ædel er: Længslen efter Hjemmet, Overbærelsen i Fjendens Land, Kongen i Fængslet. Den, som har Glæde af det Gode og gjerne vilde være god og kæmper og strider med sig selv, for at han kan blive det, han er en ædel Mand. Hvorfor skal jeg tale meget om den Sag? Du veed jo bedre end jeg, hvordan det gaaer til. Man vil altid gjerne — ikke sætte Priis paa forsængelig Ære, være upartisk, ikke blive vred, naar man bliver fornærmet, være aandelig tilfunds o. s. v.; men man kan ikke. Om det end kan slaae til udvortes, saa holder det ikke stik indvortes. Og om man end beholder Bladsen, saa er Freden der derfor just ikke. Fjenden bliver i Landet, og man maa pine og plage sig med den Fanguer.

(Sluttes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 2.

Løverdagen den 9de Januar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. G. Schulz.

Uhrmageren i Surabaya.

(Af J. C. Wallmann).

En Møllevei fra Arolsen i Grevskabet Waldeck stod for 60 Aar siden en Mølle. Om den staaer der endnu, veed jeg ikke. Mølleren, som dengang boede der, hed Emde. I Aaret 1774 fik han sig en Søn. Det var ikke hans første, og det blev heller ikke hans sidste; han havde nemlig en heel Flok Børn. Da Drengen voksede til, gik han i den tætved liggende Landsbyskole, hvis Lærer paa god, gammel Viis vidste at sætte sig i en saadan Respekt hos sine 80 Dreng og Piger, at Emde endnu den Dag idag efter 60 Aars Forløb i det fjerne Indien griber op til Hatten, naar han kommer til at

tale om sin gamle Skolemester. Drengen kom ud af Skolen, og Faderen lærte ham sit Haandværk, hvortil dengang ikke blot horte selve Malningen, men ogsaa Møllebyggeriet. Men Børnene vare mange og Rækken ved Bordet var lang, saa at Mo'er Emde mangengang maatte gjøre Portionerne meget smaae, dersom hun skulde naae til Enden. Det syntes den unge Knecht ikke om, og da han dog ikke kunde faae Eiendommen, eftersom han ikke var den Ældste, saa svorede han sin Mandsel sammen og gik paa Reiser. Han var endnu knap 17 Aar gammel. Først tog han Veien til Hessen, gik gjennem det Thyringske, gjennem Hannover og endelig til Westphalen. I Westphalen stod det dengang temmelig daarligt til med Mølleriet, og Brødet var der meget grovt og fort; det var ikke efter Emdes Hoved, og da det nye Aarhundrede begyndte, vandrede han igjen til Møllen i Arolsen.

1801 lod Fyrsten i Waldeck hverve Tropper for Holland. En af Emdes ældre Brødre var kommen i Klammeri med Hververne og var flygtet ud af Landet. Det hed sig, at han var kommen til Holland. Da brød Emde op for at opsoge sin Broder. Paa den hollandske Soldgrændse bleve hans Papiere befundne at være i Norden, og han fik venkfabeligt Tilhold om at vende Næsen hjem igjen. Medens den arme Fyr staaer og overveier sin ubehagelige Stilling, kommer en hollandsk Courer sprængende op ad Gaden; han havde mistet sin Tjener, Dersom man dengang kunde have

faret med Damp over Arnheim til Haag, saa vilde den gode Herre vel have vidst at hjælpe sig det Bar Timer uden Tjener; men da det endnu ikke var bleven Mode dengang at reise sine hundrede Mil uden en eneste Gang at barbere sig, saa var det ham meget beleiligt, at han traf den tydske Haandværksfvend; han stak ham i sit Livree, og nu gif det rask ind i Holland. Ende søgte og søgte efter sin Broder, men fandt ham ikke, og da han endelig syntes at have søgt længe nok og tillige beseet de hollandske Møller tilstrækkelig, blev han kjed baade af det One og det Andet og besluttede atter at vende hjem til de waldeckske Bjerge. Da traf han en skjon Dag sammen med nogle hollandske Matroser, som fortalte ham om et Land, hvor der voksede Sukker og Kaffe, og hvor det aldrig blev Vinter, fordi Sommeren nemlig holdt ud hele Aaret igjennem. Det Første vilde Waldeckeren nok troe; thi de havde nok baade af Sukker og Kaffe, og etsteds maaatte de jo dog vore. Men det Andet vilde han paa ingen mulig Maade troe. Havde ikke hans gamle Skolemester lært ham det Skriftsted (1 Mos. 8, 22): „Saa længe Jorden staaer, skal Sæd og Høst, Kulde og Hede, Sommer og Vinter, Dag og Nat ikke ophøre?“ Og hvad den Gamle havde lært ham, det stod fast tiltrods for Alverdens Matroser. Hvorsomhelst han imidlertid spurgte sig for i Holland, sagde de Allesammen til ham, at der virkelig fandtes et Land, hvor det aldrig blev Vinter; dersom han vilde prøve paa at reise

til Indien, kunde han selv faae det at see. Dette voldte Møllersvenden grumme megen Uro, og hvor inderlig fjed han end var af de hollandske Beirmøller, og hvor hjertelig han end længtes efter at komme hjem til sin Fødeegn, saa var dog Trangen til at komme paa det Rene med 1 Mos. 8, 22 saa mægtig i ham, at han tilsidst tænkte, det var jo dog kun eet Aar om at gjøre; saa kunde han have været i Indien og allerede være hjemme igjen, og saa vidste han dog, hvordan det stod til med denne evige Sommer.

Det varede ikke længe, førend der tilbød sig en Leilighed for ham til at komme til Indien. Han tog Haandpenge som Matros for 10 Maaneder paa et Skib, som foer paa Batavia; de beløb sig til 90 Gyl- den. Den Handel var efter hans Mening ikke daarlig; at see det Land, hvor der vorede Sukker og Kaffe og hvor det aldrig blev Vinter og derpaa komme hjem med 90 Gyl- den i Lommen, var nok Umagen værd. Men det skulde nu ikke gaae saaledes. Da han kom til Batavia, vorede der ganske rigtig Kaffe og Sukker, og der var vidt og bredt ikke mindste Spor til nogen Vinter at opdage; hvorledes han er kommen ud af det med 1 Mos. 8, 22, veed jeg ikke; men det veed jeg, at han længtes inderlig efter at komme tilbage til Europa og efter en solid tydsk Vinter, og at han gjerne havde givet Alt i Verden for engang igjen at kunne ise sin Faders Mølledam, om han end derved skulde blive rød og blaa af Kulde. Al hans Dunsten var og blev

imidlertid forgjæves, og han har aldrig nogenstunde mere faaet en dybtlig Tisflump at see. Saadanne haandfaste Karle, som han og hans Lige, havde Hollænderne nemlig dengang megen Brug for i Batavia til at bemande deres Krigsskibe med, saameget mere som Klimaet fordrer jevnlige Dffere blandt Mandskabet. Dgsaa Emde blev presset; man puttede ham i et Krigsskib og sendte dette til Sydkysten af den store Ø Borneo, hvor Sørovere gjorde Skibsfarten meget usikker, og Hundreder af Prahuer (Baade) laae paa Luur for at plyndre de hollandske Krigsskibe. Den Skonnert, paa hvilken Emde gjorde Tjeneste, havde sin Station ved den store Stad Banjarmasin. I Løbet af flere Aar foer han ud og ind paa sammes Rhed, krydsede langs Dens Kyst og blev saa bekjendt med de Indfødte, at han senere ofte kaldte Dajakerne sine Landsmænd.

Livet ombord i Krigsskibet var temmelig ryggesløst. Med Banden og Sværgen stod man op, og med Banden og Sværgen lagde man sig; og jo større Nøden var, desto galere gif det til. Emde var af Naturen en djærv Karl; men naar Nød kom paa, glemte han ikke, hvad hans gamle Skolemester havde sagt: „Anraab Herren i din Nød“. Hans Kammerater havde undertiden bemærket, at han holdt Bøn, naar de bandede; derfor hed han snart ikke Andet end „Bedebroderen“ paa Skibet. Det havde nu egentlig ikke saa stort at sige med Emdes Beden; han brød sig i det Hele taget ikke

meget om Herrens Veie og lod ofte fem være lige; men han var en af den Slags Folk, som have deres egen Mening, og som først, naar de finde Modstand, staae rigtig stivt paa det, som man vil bringe dem fra. Saaledes kom han bestandig længere bort fra sine Kammerater. De Skriftsteder af Guds Ord, som han havde lært i sin Barndom, dukkede efterhaanden op i hans Hjerte, det ene efter det andet, og naar de Andre gik ad Djævlens Veie, bestræbte han sig mangen en Gang for at finde Veie til Vorherre. Medens de øvede alskens Uffkyeligheder med Dajakerne, stod Emde og fortalte en eller anden stakkels Hedning om den levende Gud, som om han havde været en Missionær. Og naar de skjældte ham ud for „Bedebroder“, gik han hen og bad først rigtig, og jo mere han kom i Dvælse dermed, desto mere smagte han, hvad for en Vederqvægelse Sjælen finder i at have Samqvem med Himlens og og Jordens Herre, i Særdeleshed naar man ikke har et eneste Menneffe, med hvem man kan underholde sig ret af Hjertensgrund. Derfor pleier den Gamle endnu den Dag idag at sige: „De har dengang skjændt og skjældt mig ud af Verden og ind i Himlen“.

Saaledes havde Emde tilbragt næsten 6 Aar paa Skibet, da de en Dag fik Befaling til at lette Anker. De laae dengang netop paa Rheden ved Banjarmas-sing. Den derboende hollandske Resident vilde reise fra Banjar til Tabenio. Man seilede ud om Natten, og om Morgenen tidlig kom man under en tæt Taage til

Tabenio. I nogen Afstand blev der fastet Anker; thi Vandet er der meget lavt, og det var netop Ebbe. Da Taagen faldt, saae man, at Stranden var heelt fuld af Røverprahuer. Der kunde vel være omtrent 50 Prahuer med 1000 Mand. Søroverne toge strax Retningen henimod Skibet. Det var dødsstille, ikke en Luftning rørte sig, saa at Skibet, omendskjøndt man viebliffelig heisede Ankeret, hverken kunde vende eller dreie sig. Men det kunde Røverprahuerne; thi de vare Roprahuer, og de rykkede stærkt ind paa Skibet, uden at man fra dette kunde lange dem med Kanonerne. Med et dumpt Skrig roede de stedse nærmere og nærmere. En Bangkalima (Forkjæmper) forkyndte allerede fra Dækket af den første Prahu, hvad de havde tænkt at foretage sig med Skibsmandskabet, og det lød paa ingen Maade opbyggeligt. Da Emde saae den store Fare, anraabte han sin Gud og fik Fred og Mod i Hjertet.

(Fortsættes).

Nogle Breve til Andres.

(Sluttet).

Singen Feide meer og reent Bord, det er Guds Bliisdom, som det forlyster de Adle at beffue, de Vise at vide og Daarerne at foragte. Adelt er altsaa ikke godt, men det er derfor ligesuldt ædelt og ikke noget Hverdagsagtigt, og der tilkommer det Ære og Agtelse af Enhver, hvorsomhelst det lader sig tilsyne. Om de

Mund=Ædle, nemlig dem, som kun tale og skrive om det Ædle og Gode baade høilærd og ulærd, er her ikke Tale. De blive slet ikke regnede med. Uden Kamp og Fornegtelse gives der ingen Adels og sandt Bærd for Mennesket, og uden Kamp kjender han ikke den Klost, der er befæstet i vort Indre mellem Villie og Virkelighed, mellem Ædelt og Godt, og kan ikke kjende den. „De, der færdes paa Havet, tale om dets Farligheder. Der findes sælsomme Undere, mangeslags Dyr og Hvalfiske: man seiler midt imellem disse“.

Erfaring gjør Mesteren. Og kun de, som have forsøgt sig i hiin store Klosts Defileer og Labyrinth og have kjæmpet udenfor Fredens Porte med de sælsomme Undere og mangeslags Uhyrer og have sat sig selv ivove derved, kun de kunne vide, om der gives Møie og Fare der, og om man der har Brug for et helligt Riis eller ikke. Og det vilde være lysteligt at see, hvis en Stuelærd vilde vise en saadan ædel Ridder og Veteran, som er bleven graa i Tjenesten paa Stedet selv, tilrette efter sine Landfort og give ham bedre Underretning.

Du seer da, hvilke Mennesker Religionen kan tykkes ligegyldig og undværlig, og hvilke Folk den er uundværlig og hellig; og at disse, uden nogen Complimenter, ikke behøve at skamme sig ved deres Tilbøielighed og Hengivenhed.

Lev vel Andres!

Din ic.

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 3.

Løverdagen den 16de Januar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 28de Decbr. 1857 afholdtes en Generalforsamling, ved hvilken 42 Repræsentanter vare tilstede og afhandlede og besluttede følgende:

1. Da Statsraad Clausen, paa Grund af sin Helbreds Tilstand, ønskede at fratræde sin Function som Administrator, foretoges Valg paa en ny Administrator ifølge Lovens § 47, og valgtes ved dette Statsraad Laurup, Ridder af Dannebrog, som har modtaget Valget.

2. Cancellisecretair, Fuldmægtig Diechmann gjenvalgtes til i Forening med den ifølge Lovens § 57 vedblivende Revisor, Hr. Krigssassessor Nørregaard, at

revidere Regnskabet for 1857, hvilket Valg ligeledes er modtaget.

3. Til at foretage det i Lovenes § 48 bestemte Eftersyn og Overlevering af Selskabets Kasse og Penge-Effecter, valgtes Dhrr. Repræsentanter Statsraad Salicath, Oberst v. Glahn og Commandeur Garde, hvilke samtlige Herrer have modtaget Valget.

4. Fremlagdes Revisionens Skrivelse af 21de Decbr. f. A., hvorefter der ved Regnskabet for Aaret 1856 Intet er fundet at bemærke og meddeelte Forsamlingen Dwittering og Decharge for bemeldte Regnskab.

5. Det besluttedes, at de uerholdelige Contingenter hos 11 Medlemmer maatte føres til Udgift i Regnskabet med 32 Rd. 72 ß. Af disse ere 5 døde, 2 udmeldte, hvorhos de andre 4 blive udslattede som Medlemmer i Selskabet.

6. Følgende 65 Medlemmer optoges i Selskabet:

Guldsmedsvend D. Moe.

Fuldmægtig E. A. Juel.

Brændehandler C. Henriksen.

Handelscontoirist L. Berg.

Cand. juris Willemoes.

Kjøbmand H. D. Jacobi.

Skrædersvend A. Clausen.

Jomfru M. B. Szybrovsky.

Ankersmedmester A. W. Holm.

Hattemagersvend F. W. Madsen.

Lieutenant C. v. Mortensen.

- Naalemagersvend W. F. Brandt.
 Bagermester G. Brodmeyer.
 Hjulmagermester A. Brodmeyer.
 Jomfru S. Brodmeyer.
 Afd. Klædehandler Bøgilds Datter, C. D.
 Sadelmagersvend P. C. Fase.
 Contoirbud J. G. Pallesen.
 Kunstdreiersvend D. F. Wangier.
 Høker N. Mortensen.
 Bogtrykker M. W. Volkersen.
 Bogmandskarl T. Thomsen.
 Slagtermester F. Gronemann.
 Urtekræmmer P. W. Beer.
 Afd. Bogholder Teglauffs Datter, W.
 Tapetserer J. Nyborg.
 Blomsterfabrikant F. W. Stabel.
 Pastor J. G. Willemoes.
 Provst Nannestads Datter, B. C.
 — — — C. C.
 Goffardicapitain P. Hansen.
 Jomfru C. W. Guldstrup.
 Bødkermester F. Lydife.
 Smedemester Johansen.
 Jomfru C. C. Kindler.
 — C. J. C. Bryde.
 Farver og Klædefabrikant C. A. Schleisner.
 Malermester P. C. S. Jørgensen.
 Gadevægter C. F. Lund.

Pastor Willemoes Datter, G.
 Bogbindermester Møllers Enke.
 Urtefræmmer L. A. W. Bie.
 Dvarteermand ved Holmen W. Hansen.
 — — — G. F. Mogensen.
 Colonibestyrer H. Rosing.
 Jomfru C. Ipsen.
 — H. M. Johansen.
 Premierlieutenant C. C. v. Jacobsen.
 Bognmand P. Petersen.
 Landmaaler og Lærer C. W. Lund.
 Toldcontrolleur P. N. Hoppe.
 Skomagersvend J. F. Seest.
 Smedkersvend J. C. Grifsen.
 Formand ved Toldboden N. Hansen.
 Bæversvend C. C. Andersen.
 Opsynsmand C. F. Jørgensen.
 Møllermester Johansens Enke.
 Afd. Pastor H. Mønnefjelds Datter, P. J.
 Overtyrværker L. F. Hansen, Dbmd.
 Fouteralmager H. J. Jørgensen.
 Premierlieutenant M. v. Hyrup.
 Brændeviinsbrænder C. Jacobsen.
 — — — J. C. Olsen.
 Barykmager Poulsens Enke.
 Restaurateur A. C. Dehl.

7. Sluttelig bestemtes det at foretage Valg paa

Medlemmer til Skriftcomiteen paa næste General-
forsamling.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 5te Januar 1858.

C. Nothe.

J. C. Bondrop.

Mannestad.

Uhrmageren i Surabaya.

(Fortsat).

Residenten derimod var fortvivlet og troede ikke, at Skibet kunde holde sig mod den uhyre Overmagt, og for at ikke hans Kone, de andre Kvinder og han selv skulde falde i de blod- og rovbegjærlige Røveres Hænder, gav han Befaling til at sprænge Skibet i Luften. Dette hører Emde og springer til; at springe i Luften, meente han, kunde altid skee tidsnok, naar Røverne vare blevne Herrer paa Dækket, og istedetfor at bortfaste Livet til Unytte var det dog bedre først at bruge det efter Blikt og Gvne. Det hjalp; han samlede sine Kammerater, medens Kuglerne pøb dem om Ørerne. Mangen Røver styrtede død om i sin Brahu; og saa mange af Emdes Kammerater faldt til høire og venstre Side; men Intet kunde træffe Baldeckeren.

Med fast Blik saae han Prahuerne stedse komme nærmere og nærmere; nu vare nogle af dem kun et Par Aaretag fra Skibet. Da reiser der sig pludselig en Kæstevind, som det undertiden er Tilfældet paa Kysterne af hine Der. I et Nu ere Seilene fyldte, Styrmanden lader falde med Roret, Skibet lystret, Folkene styrte til Kanonerne. Et fuldt Lag fra hver Side mellem de nærliggende, tæt sammenstuvede Røverprahuer forvandler det stormende Angreb til den iilsomste Flugt. Endnn et Par Lag, og Havet er trindtom bedækket med Brag og Lig. En Tidlang var nu Waldeckeren en brav Kammerat og en prægtig Mand; men snart smykkede Andre sig med hans Laurbær, og nu gif Helstene igjen tappert løb paa „Bedebroderen“. Skibet var imidlertid seilet til Surabaya, og da Emde havde begyndt at sfrante, fik han Orlov til at blive i Byen, omendstjøndt han endnu ikke havde ganske udtjent. Da Englænderne nogen Tid efter erobrede Java, fik han endelig fuldkommen Frihed og tog Bolig i Surabaya. Dette skete i Aaret 1811.

Næstefter Batavia er Surabaya den største Handelsstad paa Den Java. Den ligger ved Kysten og bliver ved den smukke Flod Kalimas deelt i to Dele. Naar man seiler op ad Floden, har man tilvenstre den Deel af Byen, i hvilken Arabere, Chinesere og Javanere boe. De to førstnævnte Folk ere her for Handels Skyld og boe som oftest i Steenhuse; men Javanerne have i Regelen kun Bambushytter. Paa høire

Side ligger den hollandske By med mange smukke og brede Gader og store Torve; de prægtige Huse beboes af europæiske Kjøbmænd og hollandske Embedsmænd. En stor Bro over Kalimas forbinder Byens tvende Dele. Om den tallose Brimmel af Menneker af alle Nationer, som her træffe sammen, om den brogede Mangfoldighed af Produkter, som her bydes tilfals, om alle de indiske Eiendommeligheder i Sæder og Nydelsler kan man ikke gjøre sig nogen Forestilling, naar man ikke har seet det med egne Dine. I denne By var det altsaa, at Emde tog Bolig. Snart fluttede en anden Tydsker sig til ham; han hed Lambregt, var fra Lippstadt i Westphalen, havde ligeledes taget Haandpenge af Hollænderne og var saaledes kommen til Indien. Af denne lærte Emde at reparere Ubre; han maatte jo dog have Noget, hvorved han kunde erhverve sig sit nødtørstige Udkomme, og med Wøllebyggeriet var der ikke Noget at stille op i Surabaya. Disse to levede i fortroligt Venkskab og toge sig ogsaa to Søstre til Hustruer, og det var ovenikjøbet to Prindsesser. Men hvordan kom et Par stakkels, forløbne Tydskere til Prindsesser? Jo, det gif ganske simpelt saaledes til: Førend Hollænderne havde underlagt sig Java, stod Den under en Keiser, under hvem der da igjen stod en Mængde Smaafyrster eller Radjas. Men da den sidste Keiser paa Java paa sin Dødsfeng frasagde sig og sine Efterkommere Herredømmet til Fordeel for Hollænderne (1749), gif alle Herlighederne dermed tabte,

og de fyrstelige Familier bleve fattige og usle, uden Magt og Anseelse. Saaledes levede ogsaa dengang de sidste Skud af et gammelt javanskt Fyrstehuus i Surabaja i fattige og uanseelige Kaar. Hvorledes Emde og Lambregt have faaet Afgang til dem, er ikke bekjendt; men nok er det, at de friede til Husets Døttre, omendstjøndt Familien var muhamedansk som alle Javannerne. Der var ingen Europæerinder at faae i Surabaja for to saadanne fattige Fyre; og mange andre Ting vare heller ikke at faae, stjøndt de gjerne vilde have havt dem. Der blev ikke holdt nogen Gudstjeneste, der var ingen Præst, intet Menneſke brød sig om Guds Ord, uagtet hele den hollandske By var fuld af døbte Christne. Derfor maatte de to leve ganske stille for sig selv, og hvem veed, hvad der var blenet af deres Smule Christendom, dersom der ikke var kommen Hjælp.

(Sluttes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 4.

Løverdagen den 23de Januar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Uhrmageren i Surabaya.

(Fortsat).

Det var i Maret 1814, at der ankom en Missionair til Surabaya. Han var udsendt af Londonner Missionsselskabet og skulde reise til Den Amboina; hans Navn var Kam. Han ankom netop til Surabaya paa en Tid, da kun meget faa Skibe pleiede at gaae ud paa Grund af Svøns Usikkerhed. Kam kunde heller ikke faae noget Skib og maatte finde sig i sin Skjæbne med Taalmodighed. Imidlertid fandt han snart Noget at bestille. Han gjorde Bekjendtskab med Emde og faae let, at der i ham boede noget Mere, end i de øvrige Folk i Surabaya. Dgsaa Emdes Svoger og

noGLE Hollændere gjorde Bekjendtskab med Kam; de kom sammen med ham og lode sig undervise i Guds Ord af ham. Han viste dem hen til det ene Fornødne, som ikke endnu var gaaet op for Noget af dem, ikke engang for Emde, og det stadfæstede sig som en Guds Kraft, der førte dem til Omvendelse i Aand og Sandhed og antændte en Ild i Surabaya, der endnu den Dag idag ikke er udslukket. Da Kam endelig maatte drage videre, opfordrede han Emde til at fortsætte det begyndte Værk. Det har han trolig gjort. Hver Aften kom denne Haandsfuld Folk sammen skiftevis hos tre af dem; de sang en Psalm, Emde bad og læste et Afsnit af Bibelen og udlagde det, saa godt han kunde.

Saa længe de endnu vare saa i Antal, lagde man kun lidet Mærke til dem og forstyrrede dem ikke. Men da Ilden forplantede sig videre, og Forsamlingerne bleve talrigere besøgte, vendte Bladet sig, og det gik i Surabaya, som overalt i Verden. Og at det gik saaledes i Surabaya, er slet ikke forunderligt; thi der, som overhovedet i hele Indien, sidder baade blandt Christne og Ikkechristne Rjodet paa Thronen, og det kan nu ikke lide, at Aanden forstyrrer det i sin rolige Nydelse. Snart var Uhrmageren saa bekjendt i Byen som en gal Hund, og Pøbelen forfulgte ham med Haan og Skjældsord, naar han gik paa Gaden, hilsende hans lille Huus ved Kalimas med Steenkast, naar der om Aftenen var Forsamling hos ham, overklistrede det med

de skandaløseste Billeder og tilføiede det paa den væmmeligste Maade. Den gamle Waldecker har endnu en heel Samling af Billeder fra den Tid, som han har opbevaret. Man kan der see ham fremstillet med Bibelen i den ene Haand og med Flasken i den anden o. s. v.. Tillige lavede man de grueligste Historier om, hvad Folkene toge sig for i Forsamlingerne. Men Emde havde en god Samvittighed og et modigt Hjerter, og saa gif det; men det skulde ikke blive derved. En Tidlang havde de den Glæde, at en Missionair forvaltede Præsteembedet i Byens Kirke. Af ham bleve ogsaa Emdes og Lambregts Hustruer døbte, der begge af Hjerter længtes efter at optages i Samsund med Vorherre Jesus Kristus. Men 1820 blev der ansat en hollandsk Præst ved Byens Kirke. Han hørte til dem, som prædike Moral, men ikke tale om Troen, fordi de ikke kjende den af egen Erfaring. Emde og hans Benner besøgte imidlertid punktilig Kirken, ja ofte vare de de eneste Tilstedeværende, navnlig naar der havde været Komedie Aftenen forud. Efter endt Gudstjeneste gif de da gjerne hen til den Eine eller Anden, knælede ned og holdt Bøn sammen. Dernæst gif de rolig hver til Sit. Søndag Eftermiddag underviste Emde sin Huusstand, som det sømmer sig en kristelig Huusfader, ligesom han ogsaa hver Morgen og Aften holdt sin Andagt med dem. Med Præsten kunde han imidlertid ikke komme ud af det; denne betragtede ham nemlig bestandig som en Sværmer og et farligt Menneffe, og

da alle Renselser fra Prædikestolen bleve frugtesløse, fik Emde Befaling til at møde for Byens Fiskal for at forsvare sig. Dette gjorde han tappert og beviste Præsten i Fiskalens Nærværelse ud af Bibelen, at han selv tillukkede Himmerige for Folk ved sine elendige Prædikener, og dem, som vilde gaae ind, tillod han det ikke. Dertil kunde Fiskalen ikke sige Noget; men esterdi Emde havde krænket den geistlige Embedsmand i hans Kald, skulde han sættes nogle Uger i Fængsel. Emde gif i Fængsel; man satte Elaa for Døren; men for Munden kunde man ikke give ham nogen, og derfor begyndte han at tale til sine Medfanger om Frelserens store Naade og Barmhertighed mod bodsfærdige Syndere og det med saadan Fynd og Klem, at Fiskalen blev angst og bange for, at Sværmeriet skulde gaae hen og bryde løs i selve Fængslet. Længe førend Straffetiden var udløben, lod man derfor Emde slippe løs igjen. Derefter blev der indgivet en Klage over ham til General-Gouverneuren i Batavia; men de have vist der truffet paa de Urette. Saameget er idetmindste vist, at Anklagerne mod Uhrmageren snart efter forstummede, og fra den Tid af ere Forsamlingerne blevne ved at afholdes uden nogensomhelst Forstyrrelse.

Emde har aldrig glemt, at han skylder en Missionær sin kraftigste Opvækkelse; han har derfor altid med stor Iver bestræbt sig for at fremme Missionens Formaal, naar og hvor han kun formaaede det. I sin lille Bolig har han allerede i mange Aar huset næsten

alle Bagindiens Missionærer; engelske, hollandske, nordamerikanske, tyske Missionærer har han havt hos sig ofte hele Uger. Han har indrettet et Par Stuer udelukkende med Hensyn til de gennemreisende Missionærer, og disse kaldes „Prophetstuerne“. Da de ofte maae blive nogle Uger hos ham, fordi der ikke afgaaer Skibe, betale de en efter indiske Forhold meget billig Godtgjørelse, og have i Huusfaderen en Bært, der ved sit Troesmod og sin rige Erfaring giver hundrede Gange meer end han modtager og er til sand Vederqvægelse for et Christi Sendebud paa hans besværlige Rei. Han vedbliver at befæste og styrke Hjertet lige til det sidste Dieblif, og den elskværdige, omhyggelige Huusmoder bringer endogsaa en Kurvfuld Pisang og Mango ud paa Skibet, for at den Bortdragende kan have Noget at vederqvæge sig med paa den lange Svøise. Da Emde saaledes jevnlig kom sammen med Missionærer, faldt det ham ikke vanskeligt at bringe en Missionsforening istand blandt hans Benner i Surabaya. Foreningen er ikke stor og dens Midler ere ifkun ringe; men den er ret et Exempel paa, hvorledes der selv med smaae Midler kan udrettes Meget, naar der virkes med Troskab. Emde er Sjælen i Foreningen. Med levende Interesse følger man naturligviis de Stationers Skjæbne, hvor de Missionærer arbeide, som man paa deres Dverreise har gjort personligt Bekjendtskab med. Man beder flittigt for dem og lader det heller ikke mangle paa en Haandsrækning

i et eller andet Niemed. Saaledes ere f. Ex. flere Missionsstationer i Bagindien i Besiddelse af Klokker, som de have faaet til Foræring af denne Missionsforening. Ogsaa den rhinske Mission paa Borneo har faaet nogle. Imidlertid har man ikke nøiedes med at sørge for Kirkeklokker paa fremmede Steder, men ogsaa virket for Missionen, baade den indre og den ydre, paa andre Maader, og navnlig har Emde viist sig virksom i den Retning.

Alligevel vedblev han rolig at sidde paa sit Værksted. Han havde al sin Tid været en flittig Arbejder og forsømte ikke ofte sin Forretning. Omendstjøndt hans Syn nu paa hans gamle Dage er taget af, arbejder han dog endnu bestandig med Iver. Der sidder han da mellem sine Patienter, som han kalder sine Uhre, og Folk gaae ud og ind hos ham. Men det varer aldrig to Minutter, førend han er midt inde i en aandelig Samtale med Enhver, som kommer til ham; det forstaaer han netop saa mesterlig, og der gjælder ingen Persons Anseelse; Enhver, hvad enten han er fornem eller ringe, bliver dragen ind i en saadan Samtale, i hvilken Emde udtaler sig med største Uforbeholdenhed uden at tage Blad for Munden. En Dag traadte en høitstaaende Officeer ind til ham for at faae sit Uhr gjort reent, det var „saa forbandet smudsigt“. „Deres Uhr skal jeg nok gjøre reent“, sagde Emde; „men det er forresten et Spørgsmaal, hvad der er meest smudsigt, Deres Uhr eller Deres

Hjerte". Og saaledes var han strax ved sin Text, og med Rolighed satte han det ud fra hinanden for Officeren, at kun Gud kan skabe et reent Hjerte i Mennesket. En anden Gang kom en fornem Herre ind i Bærkstedet og havde ogsaa et Uhr, som trængte til Eftersyn. Emde tog Uhret og undersøgte det, og imidlertid stod Herren og saae paa en christelig Grindringstavele, som hang paa Væggen. „Forstaaer De det, De der læser?“ henvendte Emde sig til ham. Herren maalte den Gamle fra øverst til nederst og spurgte foragtelig: „Troer De maaskee om mig, at jeg er et Barn?“ „Ja, oprigtig talt, det troede jeg, og dog maa De jo ønske ret at blive et saadant, efterdi Himmerige kun hører saadanne til“. Den fornemme Herre anbefalede sig skyndsomst. „Lad ham nu tænke nærmere over det“, sagde den gamle Emde. Ved saadanne frimodige Vidnesbyrd om Sandheden har han samlet en skøn, lille Hob, som er Sandheden hjertelig hengiven. Desværre er der kun faa Europæere derimellem; de fleste ere Lipplapper, saaledes kalder man i Indien Efterkommerne af Europæere og de Indfødte. De have bygget sig en stor, rummelig Pandoppo, et fritliggende Hus, som er meget kjøligt, da Væggene kun bestaae af Tviforhæng, som man efter Duffe kan trække op eller lade falde ned; Taget hviler paa Piller. Her komme de sammen til fælleds Gudsdyrkelse. Men de have gjort mere end det. Lipplapperne tale i Regelen Malaisk; kun nogle faa forstaae Hollandsk. Rigtignok

var der tidligere nogle Oversættelser af det nye Testa-
ment i det malaiske Sprog; men de vare affattede i et
saa forstruet lærd Sprog, at Menigmand ikke kunde
forstaae Meget af dem. Emde og hans Benner, der
følte, hvor stort et Savn det var, ikke at kunne læse
Guds Ord rigtig, gav sig da til i deres Aftenmøder at
oversætte det nye Testament i current Malaisk, som det
tales i Surabaya. De have siddet 10 Aar om det, og
der er kommen en Oversættelse ud deraf, som langt
overgaaer, hvad man kunde vente sig af Folk med den
Dannelse, som Emde og hans Benner besad. „Men
vi have ogsaa bedt for Arbeidet“, sagde Emde. Imid-
lertid havde de ogsaa givet Penge til; thi da Over-
sættelsen var færdig, vare ogsaa ved Sammenstud de
16,000 Gylden bragte tilveie, som Trykningen skulde
koste. Og nu have de et nyt Testament, som hver
Mand i Byen kan læse.

(Fortsættes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 5.

Løverdagen den 30te Januar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Uhrmageren i Surabaya.

(Sluttet).

Med denne Virksomhed blandt de Christne blev Emde imidlertid ikke staaende. Han havde selv ægtet en Indfødt og følte sig derved ligesom forpligtet til ogsaa at gjøre Noget for Javanerne. Disse ere — som alt ovenfor anført — Musfelmænd, men have desuagtet bevaret saameget af deres tidligere Hedenskab, som de hyldede før deres Overgang til Muhamedanismen, at de endnu næsten maae betragtes som Tilhængere af dette Hedenskab. Den største Banskelihood, som stillede sig iveien for Emde, var, at han ikke var det javanske Sprog mægtig, og han var naturligviis for gammel og for

lidt sproglig dannet til endnu at kunne lære det. Imidlertid affrækkede det ham ikke; han gjorde, hvad han kunde. Missionærer havde allerede ladet trykke Tractater i det javanske Sprog; disse kjøbte han og uddeelte mellem Javanerne. Ved Hjælp af sin Kone og Datter fik han ogsaa nogle gode hollandske Tractater oversat paa Javansk og uddeelte dem skrevne. Endvidere lod han Kjerne-sprog af Skriften opskrive paa Sedler, og disse oplæbde han paa Torve og stærkt besøgte Bygninger, for at Enhver kunde faae Leilighed til at læse dem. Han og nogle af hans Venner vare utrættelige i denne Retning. En stor Glæde for dem var det, da Missionær Brückner udgav en javansk Oversættelse af det nye Testament. En Mængde Exemplarer blev strax deelt ud blandt de Indfødte i og omkring Surabaya. Ofte indbød han ogsaa Javanerne til at besøge Aftenmøderne, hvor da hans Kone eller en Ven af ham, der forstod lidt Javansk, meddeelte dem Evangeliet i al Enfoldighed. Lange og trange Aar drev Gmde og hans Venner dette Arbejde, og det syntes, som om de anvendte Evner og Kræfter aldeles forgjæves. Bel blev Gmdes Svigerfader og Svigerinde døbte; men iøvrigt erfoer man i Surabaya det Samme, som man har erfaret andelsteds ved Missionen blandt Muselmændene, at det er den vanskeligste og utaknemligste, som eksisterer. Men ogsaa der skal Halvmaanens Skin blegne for Sandhedens Sollys. Den gamle Waldecker har alt erfaret det, og hans Navn

skal nævnes blandt de Troeshelte, der først besteg Muren paa den falske Prophets Borg.

Det kunde være omtrent ved Aaret 1840, at en gammel Javaner en Dag traadte ind til Emde i Bærkstedet. Han var fra den tætved beliggende javaniske Landsby Bioong, hvor han havde været Præst i 24 Aar. Kort isorveien havde Emde givet ham en Tractat. Da han ikke selv var istand til at tale med ham, kaldte han paa sin Kone, og til hende fortalte nu Præsten, at han havde læst Tractaten, og hvad han havde fundet deri, havde saaledes grebet og rystet ham, at han var tilbunds at opgive sit Præsteembede og at troe paa Jesus Christus; dog ønskede han endnu forinden at faae Oplysning om Et og Andet i Tractaten. Denne blev ham meddeelt efter bedste Evne, og den Gamle gik da bort igjen. Han kaldte sine Tilhængere i Bioong sammen og læste Tractaten for dem. Der opstod en stor Bevægelse, da man hørte Præsten tale saaledes, og det ikke blot i Bioong, men ogsaa i Nabobyen Dessas; Javanerne kom skareviis for at høre den gamle Præst. Han var imidlertid selv kun en Begynder, og der blev ikke Andet for ham at gjøre, end at vise Folkene til Emde i Surabaya, da han selv ikke kunde besvare alle deres Spørgsmaal. „Lang Tid“, fortalte Emde, „havde jeg ligget i en heftig Feide med Muhamed; men Herren vilde lære mig, at han ikke havde mig nødvendig, og at hans Bærk ikke fremmes ved Bold og Magt, men ifkun ved hans Aand alene; se, da jeg saa allerede havde

opgivet Haabet, blev mit Huus fuldt af Javanere, som havde gjort to til tre Dagsreiser for at modtage Underviisning om Vorherre Jesus Christus; undertiden var der meer end 100 paa engang". Dette var Begyndelsen til en Bevægelse, der endnu ikke har lagt sig. Flere af dem, der saaledes vare blevne opvakte, forlangte at blive døbte og henvendte sig i denne Anledning til Præsten i Surabaya. Men denne gjorde alstensk Banskfeligheder og havde mange Betænklichkeiten, hvorvidt dette Forlangende var udsprunget af rene Bevæggrunde, hvorledes Sagen vilde blive optagen af de Indfødte o. s. v., og afviste dem endelig. Saaledes blev det nu staaende i fem Aar; der var omtrent en Snees Mennesker, som hver Aften kom sammen, sang, holdt Bøn og læste Guds Ord i de nye Testamenter, de havde faaet af Emde; undertiden besøgte de ogsaa Forsamlingerne i Surabaya. Men Ønsket om at erholde Daabens Naadegave vorede stedse mere, og endelig forlangte de med indtrængende Alvor at blive døbte. Emde blev betragtet som Ophavsmanden til al denne Uro og Forstyrrelse og maatte atter stedes for Øvrigheden; han skulde nemlig gjøre Rede for, hvad Javanerne egentlig vilde. Men dertil svarede den Gamle, at man kunde spørge Javanerne selv; de kunde jo selv svare. Nu bleve de da selv kaldte op og udspurgte paa kryds og paatvers; men hverken ved List eller Trudsler kunde man faae Noget ud af, som i mindste Naade røbede urene Bevæggrunde; derimod kunde de give Svar og

god Bæfkeb, da de bleve spurgt om Troesfandhederne, og man lod dem derfor tilfidsft modtage Daaben. Det var en stor Fefstdag for Emde, den 12te Decbr. 1845, paa hvilken 18 javanfke Mænd, 12 Koner og 5 Børn modtogte den hellige Daab. Siden den Tid er der fulgt flere faadanne Fefstdage; blandt de dohte Javanere er der fremftaaet Katecheter, fom undervife Folket; man har ogsaa fra Rotterdam fendt Miffionærer til Egnen omkring Surabaya, faa at Antallet af dem, fom ved Daaben vare optagne i Menigheden, ved Slutningen af Mar 1849 beløb fig til 530, hvoraf de 183 vare Børn.

Den Gamles Yndlingsfext er Ezechiel 36, 19—38. Man maa fely høre ham udlægge den i Forsamlingen og holde Bøn derover, forat kunne danne fig en levende Foreftilling om ham; thi deri affpeiler fig ret hans Væfens egentlige Kjerne, den Helliggjørelfens dybe Alvor, fom boer i Manden og fom ved en overfladifk Jagttagelfe gjerne kunde bringe En til at troe, at han fatte Naadens Trøft og Husvælfelfe og Guds Barmhertighed noget i Skygge. Men han er et ægte Guds Barn, fuld af Enfold og freidigt Troesmod, et Menneffe af een Støbning, uden nogen Kunfter, af inderfte Hjerte en Hader af al opblæft Lærdom, nøifom og tarvelig, fit Fædreland hengiven og fattig paa timeligt Guds, — ffjøndt han lever i Indien. Nu fører hans Datter Huusholdningen for ham, da hans Huftru for nogle Aar fiden er henfovet; og han vil vift fuart følge

hende efter. Naar han sidder og taler i sin forunderlige og tilmed noget uforstaaelige Blanding af Hollandsk, Tydsk, Malaiisk og Engelsk, saa synes han selv, at det snart er paa Tiden, at han vandrer til Himlen; thi paa Jorden kan han snart ikke mere komme ud af det med Sproget. Men uagtet han saaledes længes efter sit himmelske Hjem, fornegter dog heller ikke her hans dybe Alvor sig, hvilket fremgaaer af hans Utring til en Missionær, hvem han ved Afskeden havde anmodet om hans Forbøn. „Jeg trænger i høi Grad dertil“, føiede den Gamle til; og da den Anden forundrede sig over, at en udlevet Mand og erfaren Christen kunde være saa ængstelig ved Tanken om Døden, sagde han: „Spørg kun Styrmanden, om ikke hans Bei bliver vanskeligere og ængsteligere, jo tydeligere han faaer Land og Havn i Sigte“. I nogle Henseender er hans Bei dog bleven glædeligere; Javanerne, som ere døbte, agte og elske ham som deres aandelige Fader, og hvor de kunne faae Leilighed til at vise ham en Tjeneste, ere de strax ved Haanden. Da Floden Kalimas for nogle Aar siden havde bortskaaet Beien foran hans Huus og Politiet meldte den stakkels Uhrmager, at han havde at lade Beien sætte istand igjen snarest muligt, hørte Javanerne aldrig saa snart dette, førend de strax kom tilhjælp, slæbte de fornødne Bæle og det øvrige Materiale sammen og gjorde Beien istand paa bedste Maade. Spotterierne ere nu ogsaa ophørte i Surabaya. Man er kommen til den Overbeviisning, at Manden mener det ærligt, og mangen en Spotter

har endog faaet Respekt for ham, om han end kalder ham en komiss Patron. Unegtelig har han ogsaa for dem, som ikke ere istand til at skjelne mellem Skaf og Kjerne, noget Budseerligt ved sig. Naar han saaledes en Søndagmorgen tidlig gaaer til Kirke, saa er han vistnok i Surabaya det eneste Exemplar i sit Slags: en høi, meget mager og endnu i den fremrykkede Alder rank Skikkelse med et ganske skaldet Hoved, store, bukkede Dienbryn, en temmelig mørk Mine, med en Kjole og Beenklæder af grovt Lvi i den indiske Hede og endnu efter Snittet fra 1801, da han reiste fra Waldeck, Beenklæderne stufne ind i høie, stive Støvler, med en Stok i Haanden og en stor Psalmebog under Armen — saaledes udstyret gaaer han med stærke Skridt, uden at dog Noget paa den hele ranke Skikkelse rører sig undtagen Benene. Nutildags er det kun Jaa, som vende sig om for at see efter ham; thi man kjender nu saa godt den Gamle. Kun ved Hovedvagten, som han maa gaae forbi, tiltale de lystige Soldater ham: „Naa, Du gamle Himmeldragon, gaaer Du nu igjen hen for at bede?“ og derefter følger da en dygtig Slump Eder. Den Gamle vender sig halvt om og siger: „Bed blot, Børn, bed blot; det vil endnu blive hørt itide!“

Et Brev til Andres.

Der var engang en Fyrste, hvis Benner og Tilhængere ved deres Letsindighed vare blevne berøvede Friheden

og komne i et haardt Fængsel i et fremmed Land. Han kunde ikke udholde den Tanke, at de vare i en saadan Nød, og besluttede at befrie dem. Fængslet var stærkt befæstet og tillaaet indvendig, og Jngen havde Nøglen til det. Da Fyrsten endelig efter lang Tid og megen Møie havde faaet den skaffet tilveie, bandt han Fangevogterens Hænder og Fodder og rakte Fangerne Nøglen gennem Gitteret, for at de kunde lukke op og vende hjem med ham. Men de satte sig hen for at see paa Nøglen og raadslaae derom. Der blev rigtignok sagt til dem, at Nøglen var til at lukke op med, og at Tiden var knap. Men de bleve ved med at bese og raadslaae, og Nogle begyndte at rette paa Nøglen, at sætte til og tage fra. Og da den saa ikke mere vilde passe, vare de i Forlegenhed og vidste ikke, hvad de skulde gjøre ved den. Andre havde deres Løier med den og sagde, at Nøglen slet ikke var nogen Nøgle, og at man heller ikke havde Brug for nogen.

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 6.

Lørdagen den 6te Februar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Tour i Høilandene.

Det var det ælteste Veir af Verden; det regnede og blæste, var taaget og mørkegraat, og neppe vilde det have faldet mig eller noget andet Menneſke ind at begynde en længere Udflugt under ſaa uheldige Auspicer, hvis jeg ikke havde gjort en beſtemt Aftale. Forſynet med min Plaid og min Bagage, ſatte jeg mig i en Drosſche og ſprængte afſted for at naae Banegaarden inden Kl. 12, da Trainet ſkulde afgaae fra Edinburgh nordpaa. Omendſkjøndt Trængſelen ſom ſædvanlig var ſtor paa Banegaarden, var jeg dog ſaa heldig at træffe mit Reifeſelskab: en i Edinburgh boſat danſk Kjøbmand med Familie og en ældre tydſk Dame, ſom hel-

digviis var det danske Sprog nogenlunde mægtig. Det er en stor Behagelighed at kunne tale et Sprog, som de øvrige Medreisende ikke forstaae; man faaer derved Leilighed til at kunne tale sammen aldeles frit og ugeneret om alle mulige Gjenstande, og vi benyttede os rigelig af denne Fordeel, medens de Reisende, som befandt sig i samme Coupee, saae forskende paa os, som om de derved kunde blive kloge paa det, vi talte om; men de Stafler vidste ikke engang, hvad det var for et løierligt Maal, vi talte, endmindre, hvad vi talte om. Det var saa heldigt for os, at en af Skottlands fornemste Lorder netop var med dette Train, der derfor skulde holde ved en Bistation, hvor der ellers ikke blev gjort noget Ophold med Middagstoget; vi bleve derved forstaaede for at standse paa Halvveien, idet vi fik Tildelelse til ogsaa at staae af der, hvorved vi kom vort Maal langt nærmere. Men det var saa uheldigt for os, at vi sammesteds ikke kunde opdrive nogen Befordring; thi den eneste Leievogn, som Kromanden i den lille By eiede, var netop i Brug, og der var altsaa ikke Andet for os at gjøre end at see at faae Tiden til at gaae paa bedst mulige Maade, indtil vi med Aftenstoget kunde naae vort Bestemmelsessted. Vi iagttog derfor med den meest levende Deeltagelse de tre deilige Bogne med de endnu deiligere Heste, som skulde afhente Hans Herlighed og Hendes Herlighed med Tjenerskab og Reisegods; vi bemærkede, at Hendes Herlighed var i en tarvelig, graa, ulden Kjole, medens Kammerpigen

flinnede af Silke og Guldstads; fremdeles, at Hans Herlighed var en høi, simpelt klædt, ældre Mand med en gammel graa Hat paa, medens Kammertjeneren bar hvidt Halsbind, hvide Handsker og fin sort Hat; vi saae dem stige tilvogns og rulle afsted. Da al denne Herlighed var vel borte, følte vi ret, hvor magert og eensomt Stedet var, og efter nogen Raadslagning angaaende Tidens Anvendelse besluttede min Landsmaud at prøve sin nye Fiskestang, hvormed han som god Skotte havde forsynet sig inden Afreisen, i den lille Na, som løber tæt forbi Stationsbygningerne. Men inden jeg gaaer videre, maa jeg vist først meddele nogle Bemærkninger om Fiskeriet i Skotland. Dette drives nemlig efter en bestemt Plan og dernæst saaledes, at det Virrende, som enhver Jagt indeholder, ogsaa kommer med. Det begynder paa en bestemt Dag, saavidt jeg husker den 15de Februar, og vedvarer indtil den 12te August, da Jagten tager sin Begyndelse. I den Tid kan man være vis paa ved alle de talrige Floder og Søer, som Skotland er i Besiddelse af, at træffe Fiskere, som drive Fiskeriet enten som Levebrød eller som oftest for Fornøielse. For at gjøre denne saa stor som mulig fisker man nemlig ikke med Orme, men med Fluer, der ere anbragte paa et Hestehaar ved Snorens Ende, som slyder ovenpaa Vandfladen. Fiskene, som see Fluerne glimre i Sollyset, nærme sig Overfladen og snappe en af Fluerne, og nu begynder Jagten, idet Fiskeren ved Hjælp af en Tridse paa Stangens nederste Ende op-

ruller Snoren saalænge, indtil Fisken standser; da ruller han atter Snoren tilbage, og saaledes vedbliver Jagten, indtil Fisken har arbeidet sig mat og med Lethed kan trækkes heelt op paa Landet. Det Pirrende, som denne Jagen indeholder, er for Skotten af saa stor Betydning, at han slet ikke bryder sig om, om han virkelig kunde faae mere ud af Fiskeriet, hvis det skulde opnaaes ved Opgivelsen deraf. Min Landsmand var ingen øvet Fisker, og det var desuden i Begyndelsen af August Maaned, saa at der overalt var temmelig forfisket. Det overgik derfor næsten hans dristigste Forventning, da endelig efter en Times frugtesløse Bente en lille Skalle viste ham den Tjeneste at snappe en af hans Fluer; med lidenskabelig Iver rullede han Snoren op og trak den atter tilbage, og snart var det lille Dyr mat og blev trukket op paa Land. Det var ikke uden en vis Stolthed, at han viste mig sit Bytte, som han derpaa lagde i Græsset. Men hvor ærgerlig blev han ikke, da vi lidt efter bleve kaldte op for at spise, og den lille Fisk var smuttet bort. Vi søgte og søgte, men forgjæves; Fisken var og blev borte, og Fiskeren maatte endda udstaae den Uergrelse, at Damerne tvivlede om Troværdigheden af hans Beretning, fordi han ikke kunde vise dem det gjorte Bytte.

(Fortsættes).

Severin Sørensen.

Extract

af

fjerde Kvartals Regnskab 1857,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
Beholdning fra forrige Kvartal	3051	93
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 69de Aargang Nr. 40 à 52 incl.	1116	10
B. Renter af Rd. 100,000 i 4 pCt. Rgl. Obligationer for 6 Maanedes til 11te Decbr. 1857	2,000	Rd.
do. af Rgl. 6,300 i 3 pCt. Obligationer til 1ste Decbr.	831	— 76 ß.
do. af Rd. 400 i Prioritets-Obligationer	8	—
do. af Justitær. R. Gieschütz's Legat	50	—
	2889	76
C. Restancer for Laans Udtag for 3die Kvartal 1857	292	Rd.
anviste Laans Udtag for 4de Kvartal 1857	1,701	—
	1,993	Rd.
deraf er i 4de Kvartal 1857 indbetalt	1,645	—
saaledes Restancer for Laan den 31te Decbr. 1857	348	Rd.
D. Contingents-Restancer fra 3die Kvartal 1857	270	Rd. 58 ß.
anviste Contingenter og Gaver i 4de Kvart.	2,282	— 18 -
	2,552	Rd. 76 ß.
deraf er i 4de Kvartal 1857 indbetalt	2,052	— 4 -
igjen	500	Rd. 72 ß.
afskrevne Contingenter i 4de Kvart. 1857	32	— 72 -
saaledes Contingents-Restancer den 31te Decbr. 1857	468	Rd. „ ß.
E. Anviste Pensioner, som ikke ere udbetalte, tages til Indtægt med	40	„
Rd. . .	10827	63

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste, 2det og 3die Kvart. 1857	52	Rd. 48 ß.
anviste Pensioner for 4de Kvartal 1857	1,307	— 72 -
	1,360	Rd. 24 ß.
deraf er i 4de Kvartal 1857 udbetalt	1,320	Rd. 24 ß.
og taget de afdøde Pensionistens Pension til Indtægt, Lit. E	40	— " -
	1,360	— 24 -
	1360	24
2. Til Fondet indkjøbt Rtl. 100 i dansk-englisk 3 pCt. Obligation, Nr. 20867 Lt. A, for	748	12
3. Betalt en anvist Livrente	50	„
4. Ditto Lønninger for 4de Kvartal 1857	475	„
5. Ditto for Bladets Trykning med Papir	189	84
6. Afskrevne Contingenter	32	72
7. Generelle Omkostninger	75	20
	2931	20
Saldo, Beholdning:		
a) i Sparekassen	5,500	Rd.
b) i Contant	2,396	— 43 ß.
	7896	43
Rd. . .	10827	63

Kjøbenhavn, den 31te December 1857.

Overensstemmende med Controllen.

C. Rothe.

J. C. Bondrop.

C. N. Laurrup.

G. Primon,
Kasserer.

Kannestad.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 7.

Løverdagen den 13de Februar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Tour i Høilandene.

(Fortjat).

Middagsmaden bår ret Bidnesbyrd om Stationens eensomme og affides Beliggenhed, og da vi endelig havde prøvet Alt, hvad Huset formaaede, bleve vi enige om at glæde os ved Tanken om det Aftensmaaltid, vi vilde gjøre, naar vi lykkelig og vel vare komne til Grieff. Efter flere Gange at være blevne narrede af Bibens gjennemtrængende Lyd, som forkyndte, at et Tog var i Nærheden, og efter dernæst at have seet det passere os forbi med brusende Hastighed og forsvinde for vore skuffede Blikke, bleve vi endelig befriede, og afsted gik det nu med engelsk Jernbanefart, og inden

to Timers Forløb vare vi i den lille By Grieff, i hvilken vi forefandt et meget hyggeligt, bekvemt indrettet Hotel, hvor vi besluttede ved et godt Theebord at holde os skadesløse for Middagsmadens Mangler — en Beslutning, som vi trolig gennemførte. Efter Theen gik Damerne til Ro, og da vi to Herrer imidlertid sad og passerede ved et Glas Whisky-Toddi, kom en ældre Herre, vi havde truffet i Dampvognen, op til os for at meddele min Reisefælle gode Raad og Anviisninger navnlig med Hensyn til den ædle Fiskekunst; thi han havde mærket, at min Landsmand kun var en Begynder, og vilde derfor med ægte skotsk Tjenstvillighed meddele ham Frugterne af sine i mange Aar indsamlede rige Erfaringer.

Det var det deiligste Veir af Verden; Solen skinnede, Luften var mild og klar, og det var derfor en reen Nydelse fra Toppen af et af de smukke, skovklædte Bjerge, som ligge Nord for Grieff, at overskue den yndige Udsigt den stille Søndagmorgen. Ved Bjergets Fod slyngede sig en Bei, hvis Spor Diet kunde følge heelt ind mellem andre Bjerge; Byen med sine 10 til 12 Kirker, hvorfra Klokkernes høitidelige Lyd sendtes op til os i den stille Morgenstund, de skovklædte Bjerge ligeoverfor, den lille Na, som med sine sølvklare, solbeskinnede Bænder snoede sig mellem de mørke Bjerge — alt dette udgjorde i Forening det yndigste Maleri. Naar nu dertil kommer den Reenhed og Friskhed i Luften, der dannede den stærkeste Modsætning til den

tykke, tunge edinburghske Taage og Steenfulsrøg — hvad Under da, at vi følte os saa friske og lette, saa frie og glade, som om vi vare blevene andre Mennesker. Imidlertid blev det Kirketid, og som alle andre Mennesker i Skotland, saaledes gif vi ogsaa i Kirke. Dog forekom det mig, at jeg paa Veien saa en Mængde fattigklædte Arbeidere, der ikke lod til at ville i Kirke — en Formodning, jeg ogsaa fik bekræftet derved, at der ikke var andre end velkædte Folk i Kirken. Imidlertid var Kirken dog fuld, skjøndt der i denne lille By paa omtrent 1,000 Mennesker ikke var mindre end 10 til 12 Kirker, og de andre vare vistnok ligesaa fulde; thi Skotterne ansee det ligesom for Pligt, at være i Guds Huus om Søndagen. Om Eftermiddagen gif jeg en Tour med min Reisesælle og bemærkede, at det forundrede Folk, at vi spadserede ud, og endnu mere, at vi røg Cigarrer, hvilket aldeles ikke ansees for sømmeligt om Søndagen. Rundt om, hvor vi kom frem, saa vi Folk gaae ind i Kirkerne, hvor der holdtes Søndagsskoler for Børnene. Da vi havde gaaet en Timestid, naaede vi et deiligt, skovklædt Bjerg, paa hvis Top der stod et Mindesmærke; men vi kunde ikke komme derop, eftersom der ikke tilstedtes nogen Adgang dertil om Søndagen. Vi gif da rundt om Bjerget og nydedes med at besee det fra neden og vandrede derpaa hjem gjennem den henrivende Egn, der belystes af den nedgaaende Sols rødlige Skjær.

Den næste Formiddag besøgte vi Drummond Castle. Det er et af disse herlige, gamle Granitflotte med Taarne og Spiir, som i Aarhundreder har trodsset Tidens fortærende Tand, og som den nuværende Gier sætter sin Vre i at bevare i sin oprindelige Skikkelse. Slottet ligger paa et ophøiet Punkt midt i den store Park, hvis Skove med deres talrige Flokke af Bildt omringe det til alle Sider, og dets Steenvægge ere fra øverst til nederst dækkede med det yppigste, lysegrønne Beddendeløv. Ved Foden af Slottet ligger en i italiensk Stiil anlagt Have: Gangene ere lige og stive, men beklædte med tykke Tæpper af fløielsblødt Mos; hist og her ere Springvand eller smaae Damme med Svauer eller en rund Plaine med en kummerlig Marmorfigur; Bedene indeholde ifkun een Art Blomster; men disse saavel som Slynngplanterne og især de høistammede, podede Roser ere af de allersjeldneste og kostbareste Arter. Desuagtet føler man sig snarere trættet end oplivet ved at spadserere i denne eensformige Overdaadighed, og jeg tvivler meget om, at Gieren af al denne Herlighed kan have den mindste Glæde deraf, naar han har den daglig for Die. Som en Curiositet eller Antikvitet kan denne Have med sin glimrende Blomsterpragt naturligviis være ret interessant at see for een Gang. Da vi vilde forlade Haven, bleve vi af Gartneren, som havde viist os om, opfordrede til at skrive vore Navne i en dertil bestemt Protocol, „da Hendes Herlighed satte megen Priis paa at faae at vide, hvem der havde be-

søgt hendes Have". Fra det gamle Taarn, som ligger ved Slottet, har man den meest glimrende Udsigt over hele Omegnen i flere Miles Omkreds: først er der den deilige Park, dernæst i længere Afstand høie Bjerge, navnlig mod Nord, og mellem disse slynge sig smaae Aaer; hist og her seer man ogsaa en større Sø.

Om Eftermiddagen blev jeg Vidne til den Respekt, som ikke blot den simple Mand, men ogsaa den finere Deel af Befolkningen i en saadan By som Grieff viser den skotske Adel. Enhver af os, som har levet i en Provindsby for en Snees Aar tilbage, vil vist endnu kunne mindes, hvilket Indtryk det gjorde i Byen, og hvilken Opsigt det vakte, naar et af de adelige Herstaber værdigede den et Besøg, hvad enten det var for at deeltage i en Fest til Ære for Hs. Majestæt Kongens Fødselsdag eller blot for at besørge nogle ganske private Grinder. Mangen en Kone kom frem i Døren til Huset og meddeelte sine Bemærkninger og Gisninger om Anledningen til Besøget til Nabokonen i Nabodøren; mange Vinduer bleve aabnede for at give Plads for et nysgjerrigt Hoved, hvis speidende Bine fulgte Herstabet's Bogn, indtil den dreiede om Hjørnet; Kræmmeren, som havde seet den fjøre forbi, tænkte ved sig selv eller yttrede maaskee endogsaa i Fortrolighed til den ældste, høitbetroede Svend, at det ikke var usandsynligt, at Herstabet vilde gjøre Indkjøb hos ham idag; og gif dette Haab i Opfyldelse, glemte han ikke, naar han talte med sine private Venner eller offentlige Con-

currenter, i Talens Løb aldeles tilfældig at lade sig forlyde med, at Hendes Naade Baronessen eller Grevinden havde yttret det og det, da hun idag var i hans Boutif. At hele Personalet i det Hotel, hvor Herskabet tager ind, ligesom Berten, der i sin Besiddelse hverken veed ud eller ind over den store Gæde, indtil Staldkarlen, der godt veed at tage de Drifkepenge ind, som falde af ved sliq en Leilighed, ikke glemmer at omtale denne Begivenhed i deres forskjellige Dmgangskredse i de første otte eller fjorten Dage, behøver ikke engang at bemærkes. Deslige Begivenheder oplever man ikke mere hos os; man maa ty til Fortiden for at opfriske gamle Erindringer derom. I Skotland, det meest frisindede Land med det meest selvstændige, nationalstolte Folk, blev jeg Vidne til Scener, der bragte alle disse meer end halvudflettede Barndomsrerindringer op i mig. Den særdeles vigtige Begivenhed, at det naadige Herskab var kommen til Drummond Castle for at blive der nogle Maaneder i Sommerens skjønneste Tid, havde tilvisse ikke behøvet to Dage, fra Lørdag til Mandag, for at bringes til Hvermands Kundskab udi Byen Grief. Her vidste man nu af Erfaring, at man turde gjøre sig grundet Haab om Herskabets Besøg i Byen en af de første Dage, og Herskabet, der naturligviis vidste, at Byen nærede dette Haab, lod det heller ikke blive uopfyldt. Mandag Eftermiddag kommer en yderst elegant og bekvemt indrettet Wienervogn med et deiligt Forspand af Blodsheste rullende ind paa Byens Torv

og holder udenfor den derboende, første Silke- og Klædefræmmers Boutik. Den sirligt klædte, behandskede Tjener springer ned og aabner Bogndøren, og ud stiger Hendes Herlighed Lady Willoughby d'Uresby — den gamle Dame fra Jernbanestationen, klædt i den graae, uldne Kjole, en simpel Straahat, kort sagt, som en jevn Borgerkone. Kræmmeren i egen Person smækker Dørene op og løber ud for at føre Hendes Herlighed ind, og medens hun nu besørger nogle smaae Indkjøb, er Vognen bleven omringet af en Mængde nysgjerrigt stirrende Børn, Tjenestefolk og Dagdrivere, og i Husene rundtom Torvet stikke Hoveder frem i og af Binduerne for at iagttage alle Biomstændighederne ved denne Dags mærkelige Begivenhed. Da Hendes Herlighed kommer ud af Boutikken, tilbagelægger hun tilfods mellem den hilsende Skare de 20 Skridt til den fornemste Isenbod, hvor hun ligeledes gjør nogle Indkjøb. Derpaa gaaer hun til det tætved liggende Hotel, der er Herskabets Eiendom og derfor fører Navnet „Drummond Arms Hotel“. Verten, en temmelig corpulent og jevn Mand paa omtrent 30 Aar, staaer i Døren, belavet paa Besøget, og da han seer Hendes Herlighed komme, gaaer han med blottet Hoved ud paa Gaden, byder hende med megen Uresfrygt, men dog med Anstand og uden mindste Kryberi, sin Arm, som hun modtager, og nu fører han hende ind i Huset for at vise hende de Forandringer og Forbedringer, han har foretaget siden hendes sidste Besøg, og høre hendes Mening med Hen-

syn til dem, han ønsker at gjøre. Efter at have viist Hendes Herlighed hele Huset fra øverst til nederst og fra yderst til inderst, fører han hende ud til Bognen og tager Afsted med ligesaastor Ærbødighed og Anstand som den, hvormed han modtog hende. Den nysgjerrige Skare er imidlertid voxet og omringer Bognen fra alle Sider; men Alle vise de Respekt for den gamle, fornemme Dame, der jo rigtignok tillige er den hovedrige Dame. Idet Bognen ruller bort og Sladderen begynder, guider Berten sine Hænder og mumler tilfreds Noget om „at slippe godt fra det“, og jeg kan ikke negte, at jeg maatte give ham Ret. Ingen kunde have ventet, at den trivelige Mand, der om Løverdagen mødte ved Stationen for at kapre Gjæster til sit Hotel, og som med den største Ugeneerthed af Verden trak Frakken af for selv at kaste Kufferten og Reisesække op paa Bognen, med en saadan Anstand og værdig Holdning kunde complimentere en fornem Dame og byde hende Armen uden at blive hverken krybende eller feitet.

(Fortsættes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 8.

Løverdagen den 20de Februar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Tour i Høilandene.

(Fortsat).

Uvilkaarlig spurgte jeg mig selv: Hvormange Berter findes der vel i de danske Provindsbyer, der kunde føre sig saaledes op? og da Svaret blev temmelig nedflaaende, og jeg nærmere vilde undersøge Grundene dertil, kunde jeg ikke — og kan da heller ikke i dette Dieblif — finde andre end disse, at vi Danske mangle den rette personlige Selvstændighedsfølelse og netop paa Grund deraf den rette Respekt baade for os selv og for Andre; men derimod have vi i mange Tilfælde en falsk Væresfølelse, som vi helst skulde stille os af med, og i andre en ligesaa falsk Undseelse, som vi helst

skulde overvinde. — Om Aftenen førte vi med Extra-
 befordring fra det deilige Grieff og ankom i et øfende
 Regnveir til en lille, eensom Kro, som laa i den
 meest romantiske Egn, omgiven paa alle Sider af
 mægtige Bjerge og med den store smukke Loch Carn
 lige udenfor Binduerne. Desværre berøvede den ved-
 holdende Regn os al Leilighed til at kunne nyde Glæden
 over denne Egns Naturskønhed i Aftenstunden. Vi
 søgte derfor at gjøre det saa hyggeligt i den lille Dag-
 ligtstue, til hvilken vi vare indskrænkede, som det var os
 muligt, lode lægge i Kaminen, hvor Ilden snart blus-
 sede lystigt, fik dækket et sørligt Theebord, og medens
 Regnen vedblev at pidske paa Ruderne, opfyldtes vi
 med en Følelse af Velbehag ved Tanken om, at vi ikke
 skulde videre i det skrækelige Veir den Aften. Ved vor
 Ankomst havde jeg bemærket en aldeles bruunklædt
 Skikkelse, der trods den øfende Regn stod lænet op til
 en Stige og med uforstyrrelig Ro og sønligt Velbehag
 røg af sin lille Kridtpibe; da jeg siden engang havde
 stukket Hovedet udenfor for at see, om det endnu reg-
 nede ligesaa stærkt, saae jeg Skikkelsen i ganske den
 samme Stilling, kun havde han nu en Cigar i Munden
 istedetfor Kridtpiben. Efterat vi havde druffet Thee
 og Damerne vare gaaede til Ro, medens jeg lavede
 mig til at ryge mig en Pipe og gjøre mig det comfor-
 tabelt, kommer min Landsmand ind med den brune og
 nu tillige drivvaade Skikkelse og præsenterer ham for
 mig som Mr. Steen. Det var en af disse fuldstæn-

dige Særlinge, hvormed England er saa rigt udstyret, men hvis Lige ikke findes i noget andet Land. Han var af god Familie, havde en Deel Aar været ansat som Lieutenant i den engelske Troppestykke paa Cap, havde der deeltaget i mangen en Jagt paa Løver og Hottentotter, var i en saadan Kamp bleven saaret og havde som Invalid faaet sin Afsked med Stivhed i det ene Been og Lamhed i Tungen; det Første gjorde hans Gang og det Andet hans Tale temmelig usikker og famlende. Nu havde han opslaaet sin Bolig i denne yndigt beliggende Kro og levede udelukkende for Fiske-riets ædle Kunst; hvad han bestilte om Vinteren, veed jeg ikke; men han saa nok ud til at kunne bygge paa Grindringer fra Fortiden i Løbet af en Vinter, og Factum er det, at han nu allerede havde boet her flere Aar. Han var ret, hvad man kalder „gesundenes Fressen“ for min Landsmand, som udpumpede ham i alle Retninger med Hensyn til Fiskeriet; desværre var hans Udtale saa utydelig, at jeg ikke kunde profitere af hans vistnok lærerige Bemærkninger. Da Talen senere havde skiftet Gjenstand, og de vare komne ind paa Op-røret i Ostindien, blev han saa voldsom i sine Udbrud mod Sepoyerne, som han absolut vilde have Halsen skaar over paa, hvorfor han ogsaa havde skrevet til Lord Palmerston for at tilbyde ham sin Tjeneste i denne Retning, at jeg begyndte at blive bange for ham; men tilsidst skiftes vi dog meget venstabelig med den Aftale, at han den følgende Dag skulde føre os an paa

en Fiskejour Kl. 5 om Morgenens, saafremt han selv kunde vække os Kl. 4, hvilket han med et roligt Smil inde stod for.

Den næste Morgen tidlig, førend det endnu var blevet Dag, blev jeg paa en voldsom Maade vækket af min Søvn ved en Dundren paa Bræderæggen, ved hvilken min Seng stod, og en hæb, stammende Røst, der strax satte mig ind i Forholdene; thi Røsten var ingen Andens end Mr. Steens. Forresten var jeg meget glad ved at blive vækket; thi jeg havde netop været plaget af en affhyelig Drøm om et mægtigt Sø-uhyre, en Hvalfisk eller noget Lignende, der pustede og stønnede og kastede Vandet rundt omkring mig og truede med at ville opsluge mig i een Mundfuld. I en forfærdelig Rædsel for den sig bestandig mere nærmende vovensynlige Dødsfare vaandede og snoede jeg mig ynkelig — da den nævnte Dundren befriede mig i det kritiske Dieblif. Senere fandt jeg, at Drømmen havde en meget naturlig Grund: Mr. Steen, hvis Bærelse stødte umiddelbart op til mit, havde nemlig som sædvanlig taget sig et koldt Bad paa Morgenstunden og havde i den Anledning udstødt saadanne Lyd, som af mig i Drømme vare blevne benyttede til deraf at konstruere en Hvalfisk. Inden Klokkeren var 5, var Fiskeflokken samlet, bestaaende af Mr. Steen, min Landsmand og mig samt en befaren Sømand, der skulde roe Baaden og hjælpe os ved Anvisning af de bedste Steder. Imidlertid varede det en heel Time, inden vi kom afsted;

thi med en utrolig Langsomhed og en endnu større Stundesløshed bragte Mr. Steen flere Gange en saadan Forvirring tilveie i sine talrige Fiskeapparater, som han vilde bringe i Orden, at den gamle Bert tilsidst maatte ud for at hjælpe ham tilrette dermed og skynde paa ham. Forsynede med nogle Beskøiter, en Flaske Whisky og noget Dvertøi — det var nemlig temmelig foldt og fugtigt — stege vi endelig i Baaden, da Kloffen var 6, og vor Sømand stødte fra Land. Medens vi glede hen ad Søen i Morgenstundens hvitidelige Stilhed, hvor næsten ikke en Lyd hortes uden den, Aarenes Bladsken og Baadens Bevægelse frembragte i Vandet, havde jeg ret en gunstig Leilighed til uforstyrret at modtage Indtrykket af den skotske Bjergnatures Giendommelighed. Paa Søens ene Side hævede mægtige Bjerge sig umiddelbart op af Vandet, som bestyldte deres Fod med en sagte Skvulpen; paa den anden Side laae Bjergene i en lille Afstand fra Søen, og langs dens Bred snoede sig en Bei, ved hvilken der hist og her laa en tarvelig, lille Steenhytte. Paa Grund af den foregaaende Dags voldsomme Regn vare Taagerne langt stærkere og tættere, end de pleiede at være, og medens de i bestandigt verlende, phantastiske Skikkelser væltede sig mellem Bjergene, skjulte de næsten deres af mørkegrønt Græs eller af bruunt Lyng og Mos dækkede Kjæmpeskikkelser. Rundtom havde Regnen og Taagen dannet Bække, der med sagte Rislen snoede sig som Sølvstriber ned ad Bjergenes Eider. Det var Me-

lancholiens dybe Streng, som denne Naturskønhed an-
 slog i Menneskets Bryst; jeg forstod i denne Morgen-
 stund, hvorfra de ossianske Digte og de skotske Folke-
 melodier have hentet de vidunderlige, melancholske Toner,
 som klinge igjennem dem og give dem deres eiendomme-
 lige Tiltrækningskraft og Ynde. Efterat have roet en
 halv Timestid, traf vor Sømand Aarerne ind, anviste
 os et Sted, hvor der skulde være Mæsker af Fisk, og
 Fiskeriet tog sin Begyndelse. Aldrig har jeg været no-
 gen Under af Fiskekunsten, hvilken jeg altid har betragtet
 som et Dagdriveri af den fjedeligste Art; under de nær-
 værende Omstændigheder, med de stærke Indtryk, den
 eiendommelige Naturskønhed havde frembragt hos mig,
 var det mig reent utaaleligt at skulle ligge og stirre i
 en Baad med en Fiskestang i Haanden og høre paa
 vandede Samtaler. Idet jeg greb en begyndende Regn
 som Baaskud, blev jeg sat i Land, og medens mine
 Ledfagere hengave sig til deres Jagtglæder, sprang jeg
 fra Steen til Steen paa den klipperige Kyst, saae
 Røgen opstige fra Hytterne paa Søens modsatte Bred,
 snublede og faldt paa de af Tang flibrige Stene, tænkte
 paa, hvor deilig det kunde være at boe i denne mage-
 løse Stilhed ved Bredden af den skønne Sø, dog rig-
 tignof helst med en elsket Hustru — thi ellers kunde
 det dog, navnlig om Vinteren, blive lidt for stille —
 mærkede ikke, at Regnen var bleven til en Bladskregn
 og jeg saa vaad som en drufnet Muus, førend jeg
 kom til Kroen, hvor Morgenstundens veemodigt sæl-

somme Stemning maatte vige for Birkelighedens pro-
 saiske Krav, der først og fremmest gif ud paa, at jeg
 fik tørre Klæder fra Top til Taa. Efter en Times
 Forløb kom de Andre hjem fra deres Expedition, om
 muligt endnu mere vaade end jeg havde været, og uden
 at have faaet saameget som en eneste Fisk. Derimod
 havde de samlet sig en meget god Appetit, og da min
 poetiske Stemning var vegen for den samme paaatrængende
 Gæst, nøde vi i Forening med megen Fornøielse vor
 Frokost, bestilte derpaa Extrabefordring, og en Time
 efter vare vi atter paa Reise. Jeg skal ikke trætte mine
 Læsere ved at skildre de mangfoldige prægtige Bjerge,
 Søer og Bandsfald, som jeg i Løbet af denne Dag
 passerede; thi om de end hver for sig kunde være
 smukke nok, nogle af dem ogsaa historisk interessante
 eller bekjendte fra Walter Scotts Fortællinger, vilde
 dog Beskrivelsen deraf blive endnu mere trættende, end
 Synet af dem, og jeg var inden Aften saa sløv, at
 jeg neppe var istand til længer at modtage noget Ind-
 tryk af disse bestandigt verlende Naturskønheder. Da
 vi om Aftenen vare komne til en mellem mægtige Bjerg-
 fjæder idyllisk beliggende Kro, besluttede vi at forblive
 her indtil næste Morgen. Ikke langt fra Kroen løb
 en Aa, og paa Broen, som førte over samme, kunde
 man i nogen Frastand see en Sø, i hvis Midte der
 laa en temmelig stor Ø. Paa denne Ø laa en
 ganske malerisk-deilig Ruin af et mægtigt, gammelt Slot,
 hvis mere end halvforsaldne Mure og Taarne vare al-

deles overgroede af den lyse, frodige Vedbende. Mange Steder i Skotland træffer man saadanne Fortidsminder; men ikke mange af dem have en saa romantiisk Beliggenhed, som den her nævnte. Om Aftenen Kl. 10, efterat mit Reiseselskab var gaaet til Ro, gik jeg og slentrede alene omkring udenfor Kroen. Paa engang bliver jeg opmærksom paa en svag Lysning, der skinner gjennem de hvidgraae Skyer, som synes at hvile mellem de mægtige Bjergrygge ligesom mig. Lyset bliver stærkere og stærkere, Skyerne hvidere og hvidere og flyde sammen med Taagerne, som vælte sig henad Bjergene. Derpaa forgyldes Skyernes Rand og op over dem hæver Maanen sig i majestætisk Ro, med den deiligste Glæde, spredende et Lysstjær over Skyer og Taager. Det var et af de deiligste, meest høitidelig-stille Natursyn, jeg nogensinde har været Dienvidue til. Med Blikket ufravendt heftet paa Maanen vedblev jeg at følge dens Gang, indtil den havde hævet sig saa høit, at den ikke længer ophyste Bjergenes Rand; derpaa vendte jeg om og gik hen imod Kroen, inderlig glad over, at jeg ikke af Træthed eller Længsel efter Sengen var bleven berøvet dette herlige Skuespil.

(Fortsættes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 9.

Løverdagen den 27de Februar 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Slutningen af Marts Maaned d. 21. vil en Repræsentantforsamling blive afholdt i Selskabet for at foretage Valg paa nye Repræsentanter ifølge Lovens § 31. Tiden vil nærmere blive bekjendtgjort.

I Henhold til Lovens § 34 opfordres herved Selskabets samtlige Medlemmer til at indkomme med Forslag til nye Repræsentanter, hvilke bedes afleverede inden 14 Dage fra Dato til Selskabets Bogholder, Toldbodgade Nr. 53, 3die Sal.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 23de Februar 1858.

C. Nothe. J. C. Bondrop. C. B. Lanttrup.

Rankestad.

En Tour i Høilandene.

(Fortfat).

Den næste Dag ankom vi henimod Middag til den lille, ved Indløbet til den caledoniske Canal beliggende By Oban, en ubetydelig By med nogle faa Fabrikker, men om Sommeren en ganske overordentlig livlig By, fordi en Mængde af Glasgows rige Beboere her opslaae deres Bolig i Sommermaanederne for at nyde frisk Luft og bruge Søbade, og fordi alle de talrige Reisende, der færdes i disse Egne af Høilandet, komme hertil. Derfor finder man i den lille By, som kun bestaaer af een større og nogle mindre Gader, en Brim-mel af Hoteller og Gæstgivergaarde, hvoraf flere endog ere meget smukt og bekvemt indrettede, og paa Gaderne vrimler der ofte af Mennesker, som om man befandt sig i en stor og stærkt befolknet By. Om Middagen spiste jeg ved table d'hôte i et af Hotellerne og kom her flere Gange i Forlegenhed, fordi jeg ikke var istand til at forstaae mine Sidemænd. Efter engelsk Skik skjære nemlig Herrerne for, rette an og byde om af de forskjellige Retter, der ere opstillede foran dem. Hvad man forresten ønsker af det, der findes paa Bordet, har Enhver at forlange selv. Jeg var bleven skilt fra mit Reiseselskab og havde faaet Plads mellem en elegant Dame og en tyk Skotte. Damen paa min høire Side voldte mig kun lidet Bryderi; men desto mere

gjorde min tykke Ben tilvenstre. Han var utrættelig i at kræve op, og naar jeg ikke strax efterkom hans Dnske, som jeg ikke med den bedste Billie af Verden kunde forstaae, blev han utaalmodig, ja næsten gnaven. Jeg maatte derfor i al Bensfabelighed underrette ham om, at jeg var en Fremmed, der ikke ganske var istand til at forstaae alt det, han paa sin hurtige Maade kunde ønske sig. Det beroligede ham noget; men han forekom mig dog hele Tiden at være lidt ærgerlig over at have faaet en saa ubehjælpssom Nabo; thi ved et saadant Bord kommer det an paa at spise hurtigt, dersom man vil spise sig mæt. Præcis Kl. 6 ankom den lille, stærke Dampbaad, med hvilken vi agtede at gaae op til Fort William, og med en Hurtighed, Sikkerhed, ja jeg kan næsten sige Elegance, der dannede den stærkeste Modsatning til vore Dampskibes Langsomhed og Keitethed, skjød den i fuld Fart flods op til Bolværket, udfibede en Mængde Passagerer, indtog igjen andre og gik derpaa baglænds afsted for da at vende, naar den var kommen i tilstrækkelig Afstand fra Kysten. Da Passagererne havde faaet sig indrettet efter Dnske og vare komne til Ro, begyndte jeg at gjøre mine Jagtagelser. Det er nemlig en Bemærkning, som vist vil blive stadfæstet af dem, som have reist, at et Dampskib, om det end fremstiller omtrent de samme Scener og Situationer i alle Lande, ikke desto mindre er istand til tydeligt at lægge de Reisendes Eiendommeligheder for Dagen, saa at Livet derombord aflører Nationalitetens

særegne Tilbøieligheder. Dette lille Dampstib var et af disse nydelige og bekvemme Passageerskibe, hvoraf der findes saa utallige i England. Det var næsten oversyldt af Passagerer: rige Adelsmænd med deres Tjenere i glimrende, hvøstofske Dragter, unge solide Landmænd i praktiske Reisedragter, engelske Præster i deres sorte Frakker med stive Kraver og hyide Hals-tørklæder, velhavende og velnærede Fabrikherrer fra Glasgow med deres ligesaa velnærede Familier, reisende Kunstnere med Mapper og Tegneapparater, privatiserende Gentlemen med Luftpuder, Skamler, Blaider, Tørklæder og Ventiler i Hatten — kort sagt Folk af alle Stænder og Vilkaar. Nogle sad og passerede lystigt, Andre flentrede tause i deres egne Tanker op og ned ad Dækket; Nogle læste i deres dertil medbragte Bøger og Aviser, Andre gjorde en løs Skizze af et eller andet smukt Punkt eller rettede paa en allerede optagen; Nogle sad fordybde i Beskuelse eller Betragtning af sig selv, Andre stode travlt beskæftigede med Beskuelse og Betragtning af de Andre — Scener, som man vil gjenfinde næsten paa ethvert Dampstib; og dog var det umuligt at glemme, at man var paa et brittisk Skib blandt Britter. Derom mindede ikke blot Ansigternes svære Træk og de engelske Bassenbarter, de praktiske Reisedragter og thksaaledede Sko, men hele Tonen ombord paa Skibet. Enhver søgte at gjøre sig det saa bekvemt og ugeneret som muligt og at faae Tiden til at gaae paa den Maade, som han nu syntes bedst om,

uden at offere en eneste Tanke paa, hvad hans Medreisende kunde falde paa at tænke derom eller om ham overhovedet; og ikke destomindre var den Enkelte altid, naar man kom i nogen personlig Berørelse med ham f. Ex. for at spørge ham eller bede ham om Noget, velvillig og forekommende og det ikke blot mod Damer, men selv mod Individider af sit eget Køn. Ingen af Herrerne røg Tobak for ikke at genere Damerne, skjøndt det jo var under aaben Himmel; kun nogle af Tjenerne, der sad agter ude, saae jeg med Cigarrer i Munden. Bed de mange Landsfættelser, som fandt Sted i Løbet af Aftenen, bemærkede jeg denne stilsfærdige, raske Tjenstvillighed baade mod Damer og Herrer, som man finder overalt i England, og som netop paa Grund af sin fordringsløse Fremtræden let oversees eller mistydes af Fremmede. Solen var imidlertid gaaet ned, Bjergenes Omrids bleve utydeligere, Toppen af Ben Nevis (det høieste Bjerg i Skotland) indhyllede af mørke Skyer og Aftentaage. Luften blev køligere, Blæsten skarpere, og Passagererne pakkede sig ind eller krøb sammen i en Krog, hvor der var Læ; og dog havde vi endnu omtrent en Times Seilads tilbage, inden vi naaede Fort William, der ligger ved Foden af Ben Nevis. Da opdagede jeg pludselig en Mand i en særegen Dragt: rød Vest med blanke Knapper, grøn Kjole, en lille guldbræmmed Kasket, paa hvilken med store Bogstaver var udsyet: Guide to Ben Nevis (Fører til Ben N.). Da det netop var vor Agt at bestige dette Bjerg den

følgende Dag, henvendte vi os strax til Manden med Skildtet i Vandet og fik da at vide, at han var bosat i Fort William, men havde gjort en lang Tour tilfods langs Canalen og var gaaet ombord paa Dampskibet fra en Bistation, for at han strax kunde sikke sig nogle Bjergbestigere, inden de kom iland og bleve bortsnappede af Andre. Denne Fremgangsmaade pleiede han stadig at anvende om Sommeren, saalænge der var talrige Reisende med Dampskibet. Vi fik snart gjort den fornødne Aftale for den følgende Dag og overlode endvidere til Guiden at besørge vort Reisegods op til Hotellet, naar vi vare komne til Land. Da vi endelig i Mørkningen, Kl. 9 til 10, naaede Fort William, var der en Larmen og Trykken og Raaben for at komme saa hurtigt som muligt fra Borde, og derpaa styrtede Folk aasted med og uden Reisetøi for at sikke sig et Natteløgis i et af Byens to Hoteller. Dersom Noget ved at høre Navnet Fort William skulde falde paa at tænke sig en stor Befæstning, vilde det være ligesaa ubilligt, som om han gjorde det Samme ved at høre Korsøer betegnet med Prædikatet Fæstning. Fæstningsværkerne ved Fort William ere endnu vanskeligere at finde end de ved Korsøer, og Byen er meget mindre, fattigere og smudsigere. Da den imidlertid om Sommeren besøges af mange Reisende, findes der i Byen to Hoteller, der ordentligviis ere istand til tilsammen at rumme 50 Mennesker, men ved saadanne extraordinaire Leiligheder ikke destomindre maae afgive Plads til et

Bar Hundrede; men Pladsen bliver i Sandhed ogsaa derefter. Min Landsmand overlod til mig at bringe Damerne iland og styrtede afsted ned ad Gaden til et Hotel, hvor han med Besværlighed opnaaede at faae to Bærelser, ikke i selve Hotellet, men i en gammel, meget forfalden Bygning noget derfra, der ellers stod ubeboet, men i denne Tid var avanceret til at blive Reservehotel. Bore Damer fik et ganske tækkeligt Bærelse; vi maatte nøies med en forhenværende Billardstue, hvor der manglede Alt undtagen Plads. Da vi havde druffet Thee og vilde gaae til Ro, opsogte vi vort Reisegods mellem en Deel andet, som stod i Hotellets Forstue. Da opdagede den tydske Dame pludselig, at hendes Katsæk var borte, og trods al Søgen og Spørgen vedblev den at være borte. Det er jo altid ubehageligt at miste sit Tøi paa en Reise, ikke blot paa Grund af det reelle Tab, men fordi man derved nødes til at savne mange Smaafornödenheder og Behageligheder, som det holder haardt for et Menneſke at give Afkald paa; er den Paagjældende af det kvindelige Kjon, er det endogsaa saare ubehageligt; men er det en ældre, ugift, tydsk Dame, saa er det ikke længer blot ubehageligt; thi saa bliver det „unausstehlich“ og „unerträglich“. Hele Hotellets Personale, der iøvrigt havde nok at bestille, blev sat i Bevægelse for at finde Katsækken; der blev dernæst sendt Bud efter Guiden, og det viste sig da, at han ved en Feiltagelse havde ladet den blive ombord, og den var altsaa feilet videre med

Dampskibet. Hvad var nu derved at gjøre? Bor ulykkelige Dame erklærede ikke at kunne gaae til Sengs, førend hun fik sin Natsæk; hun maatte have den snarest muligt. Der blev altsaa ikke Andet for Guiden at gjøre end strax begive sig paa Bei, lade sig sætte over Canalen og purre Mandstabet ud i Dampskibet og bringe Badsækken med tilbage. Skjøndt han havde 4 til 5 engelske Miil at tilbagelægge, var han tilbage med Badsækken inden Kl. 1. Vi to Herrer vare imidlertid strax gaaede til Ro, da vi havde faaet ham sendt afsted; men det var os reent umuligt at falde isøvn paa Grund af den evindelige Renden og Raaben paa Trapperne, Støvlepudsernes Kasten med Støvlerne og Ralden paa Pigerne. Først seent blev der Stilhed, saa at vi langt fra vare tilfredsstillede af den Søvn, vi havde faaet, da vi den næste Morgen Kl. 6 bleve vækkede af Dyparteren.

(Fortsættes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 10.

Løverdagen den 6te Marts 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 22de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes i **Genhold til Lovens § 18** en Repræsentantforsamling i Efterfløgtelskabet's Gaard paa Østergade Nr. 52, paa hvilken **tillige vil blive foretaget Valg** paa nye Repræsentanter, paa en Revisor i afdøde Fuldmægtig Diechmanns Sted og paa Medlemmer til Skriftcomiteen overensstemmende med Lovens §§ 34, 43 og 83, hvortil de Herrer Repræsentanter herved indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 2den Marts 1858.

C. Rothe. J. C. Bondrop. C. B. Lautrup.

Ranneftad.

En Tour i Høilandene.

(Fortsat).

Endskjøndt Veiret var meget graat og taaget, besluttede vi dog at iværksætte vor engang lagte Plan, da det jo godt kunde klare op længere opad Dagen. Efter Frokosten gjorde vi os istand til Touren, tog vore tykkeste Sko paa, en Plaid om Skuldrene, en Stof i Haanden, forsynede os med Beskøiter og en Flaske Whisky, Cigarrer og Piber, og saaledes udstyrede gif vi ud for at træffe vor Fører. Da Damerne saae os i vort interessante Costüime, opstod der strax romantiske Ønsker hos dem om at komme med, naturligviis tilhest. Vi spurgte derfor Føreren, om vi kunde faae Ponies (smaa, stærke Heste, som gaae let og sikkert paa Bjergene), hvilket han besvarede bekræftende, og strax blev han da sendt afsted for at hente to saadanne. Efter et Kvarteres Forløb kom han tilbage med to høibenede, skindmagre Diligenceheste med Damesadler paa, og da vi meget forundrede spurgte ham, om det var Ponies, svarede han beroligende, at de havde dem ikke anderledes der i Byen, men disse vare paalidelige og øvede. Skjøndt Damerne gyste alene ved Tanken om at komme op paa disse Kriffer, undsaae de sig dog ved at opgive det Ønske, der nylig var udtalt med saa megen Barme; men for imidlertid ikke at gjøre mere Øpfigt, end vi alt havde gjort baade

blandt Gæsterne i Hotellet og blandt Byens Beboere, vilde vi alle gaae ud af Byen og lade Førerne ride*). Men neppe vare Førerne komne tilhest, førend det ene af Bæsterne bliver balsfryrigt og begynder at flaae bagud, idet det lægger den øiensynligste Ulyst for Dagen til at bevæge sig i fremadgaaende Retning. Under den sammenstimlede Menneskemasses Jublen og Huien bliver det endelig ved Hjælp af en Mand, der trækker det i Bidsalet, og en Stok, der slaaer det bagpaa, sat i Gang igjen og kommer udenfor Byen. Men her faaer det paany et Anfald af sine vilde Luner, slaaer bagud og dukker med Hovedet, indtil det endelig efter en pludselig Indskydelse forandrer Plan og tager Farten. Damerne havde naturligviis seet nok af Dyrets egenfundige Adfærd til at vove at binde an med samme, og skjøndt Førerne vedbleve at forsikre om dets Paalidelighed, vedbleve de ligesaa haardnakked at forsikre, at ingen af dem vilde have med det at gjøre. Der var da ikke nogen anden Udvei, end at sende Bud til Byen for at hente en anden Hest, som da ogsaa kom efter en halv Times Forløb, og nu fik vi da endelig Damerne tilhest, og Toget satte sig i Bevægelse. Det gik i Begyndelsen meget sindigt; thi den ene af Damerne havde ikke redet meget, og den anden, den ældre, tydske Dame, havde aldrig før i sit Liv siddet paa en Hesteryg;

*) Vi havde nemlig maattet leie en Fører til, som skulde lede den ene Hest, medens vor første Fører trak den anden.

og da disse Heste paa Grund af deres stive Gang og tunge Bevægelser ikke vare de bedste til et første Forsøg, var det intet Under, at vore Rytterer af og til udstødte ængstelige Klagehlyd, naar de ikke længer vare istand til at faae Veiret; vi maatte da standse et Dieblif for at give dem Tid og Leilighed til at samle Kræfter til Fortsættelsen. Skyerne havde imidlertid stadig trukket sig tættere sammen, Himlen var bleven endnu mere graa, end den var fra Morgenstunden, og enkelte Stænk begyndte allerede at falde; desuagtet lode vi os ikke af de ugunstige Udsigter bevæge til at opgive den Plan, der havde beskæftiget os længe i Forveien, og hvis Gjennemførelse allerede havde maattet overvinde saamange Besværligheder, saa meget mere som vor Fører vedblev at forsikre os, at det kunde klare op paa et Dieblif og blive det deiligste Veir af Verden. Af Hensyn til de ridende Damer maatte vi tilbagelægge en halv Miils Vei, førend Opstigningen kunde begynde, for nemlig at komme til den Side af Bjerget, der var mindst steil og derfor lettest tilgængelig for Heste. Men inden vi vare komne saa langt, var den ene Dame allerede saa træt, at hun maatte staae af Hesten og gaae tilfods, og da dette ligesaalidet morede hende som Ridetouren, gjorde hun pludselig omkring og gif hjem, idet hun ønskede os en god Fornøielse. Den ældre, tydske Dame lod sig imidlertid ikke smitte af denne Uttring af — ja, jeg maa jo sige det — kvindelig Lunefuldhed og Mangel paa Udholdenhed;

oprigtig talt troer jeg snarere, at det virkede tilskyndende og ansporende paa hende, idet hun nemlig opflammede sig ved den tilfredsstillende Sammenligning mellem sig selv og den anden Dame; thi hendes romantiske Længsler blev stærkere, hendes Bjerbbegeistring varmere og heftigere i sine Udtryk, hun syntes, hun kunde føle hos sig selv en indre Kraft, der var istand til at beseire alle ydre Besværligheder og Hindringer, og for strax at stadfæste dette i Gjerning lod hun sin Paraply, som hun hidtil havde holdt opflaaet over sig og Hesten, forblive i et Huus, hvor vi satte den ledige Hest ind. Omsider vare vi da ved Bjergets Fod, Opstigningen begyndte. Da Bjerget her var meget lidet steilt, mærkede man næsten slet ikke, at man var begyndt at stige opad. Hvad jeg derimod strax mærkede, men ikke havde tænkt mig forud, det var den Ubehagelighed, der er forbunden med at vade gennem Bække, selv om man har temmelig tykke Sko paa; thi Vandet naaer dog meget høiere, og den umiddelbare Følge deraf er, at man bliver vaad om Benene, og at Ens Sko fyldes med Vand. Til min Forundring blev det mig snart indlysende, at vor Fører aldeles ikke lagde Mærke til, om han tog Veien gjennem en Bæk eller en Mosestrækning; uden at gjøre mig Rede for, hvilke Bevæggrunde han kunde have dertil, om han var saa flovet ved Vanens Magt, at han slet ikke kunde føle Virkningerne deraf, eller om det var hans private Fornøielse at vade, eller det var Vigtighed af ham for at vise os

en saadan Tours Besværighed, tradskede jeg efter ham det Bedste jeg kunde, idet jeg dog i Bækken søgte efter en Steen og i Moradset efter en Græstov, hvorpaa jeg kunde finde Fodsæste. Jeg uvidende Staffel! Jeg anede ikke, hvad det vil sige, at bestige Ben Newis. Trods sit bedrøvelige Udseende gif Hesten sikkert og temmelig hurtigt, og da vore Førere vare vante til at skridte ud, maatte vi tage Benene dygtigt med os. Dog fik vi Leilighed til at trække Beiret engang imellem, naar vor Rytterfke var udmattet af det sandelig ikke meget behagelige Ridt gjennem Morads, hvor Hesten gif i indtil Knæerne. Saaledes vandrede vi jævnt opad i nogle Timer. Jeg havde nu allerede været saa tit i Bække og Moser, at jeg mærkede, det var en nødvendig Bestanddeel i Bjergbestigningens Nydelse; med Hensyn til Been og Beenklæder, Fødder og Sto var Voret allerede for længe siden aldeles opgivet. Jeg fik derfor Lyst til at eventyre mig lidt om paa egen Haand. Vel var Følgen deraf, at jeg flere Gange sad fast i Mosegrunden, saa at jeg nær var bleven siddende, at jeg kom til Vandløb, som jeg ikke kunde vade igjennem, hvorfor jeg atter maatte gaae et langt Stykke Bei tilbage; det betragtede jeg Alltsammen som Bjergromantik. Jeg havde faaet Die paa en fremragende Klippe; den havde jeg sat til mit Maal, som jeg tiltrods for alle Moser og Bække vilde naae før de Andre. En saadan energisk Beslutning fortjener at lønnes med et heldigt Udfald, naar det er en kraftig

Willie, der skal gjennemføre den; min lønnedes med et glimrende Udfald. Da jeg havde naaet den fremspringende Klippe og var kommen ud paa dens yderste Rand, saae jeg under mine Fødder den caledoniske Canal slynge sig mellem Bjergene; Solen havde for et Dieblif gjennemtrængt Skymasserne og oplyste Landskabet under mine Fødder, der oplivedes ved Smaabyer, der laae hist og her ved Canalen, ved talrige Faaresflokke, der som Sneefog udbredte sig over Bjergene, ved de hvide, klare Skymasser, der væltede sig rundt om mig som Røgen af en uhyre Tobakspibe — men mit Reiseløb, det saae jeg endnu slet ikke noget til, saa langt et Forspring havde jeg faaet. Endelig begynder jeg at skimte dem, idet de komme frem af en Kløft; men i samme Dieblif som Hestens Skikkelse er bleven heelt synlig for mig, bliver den stikkende med Forbenene i Mosejord, og idet den endelig ved en kraeftig Anstrængelse med et stærkt Ryk trækker dem tilbage, farer den ulykkelige Rytterste ud af Sadeln og bag ud over Hesten; jeg hører et voldsomt Skrig og kaster mig ned for ikke at see mere. Efter et Dieblifs Forløb løfter jeg Hovedet i Veiret og seer Damen, ledet af min Landsmand, spadserer hen til et Sted, hvor der var bekvemt at sidde; nu først, da jeg havde seet, at der ingen Ulykke var hændet, kunde jeg ret hengive mig til Nydelsen af det Romiske i Situationen; jeg kastede mig ned paa Maven og lo saaledes, at det fluffede i mig. Da de Andre siden naaede mig, lod jeg, som om jeg

Intet havde seet, for ikke at berøre denne for en Dame piinlige Historie. Men min Landsmand fik mig snart lidt til en Side og fortalte mig det Passerede. Idet hun foer ud over Hesten, var hun saa heldig at falde i den bløde Mosejord, saa at hun var sluppen med at blive forskrækket og tildeels gjennemblødt. Ikke desto mindre havde hun, efterat Skrækken havde sat sig, havt Mod nok til atter at bestige Hesten og fortsætte Opstigningen; kun naar vi kom til et sumpigt Jordsmøn, vilde hun hellere staae af og vade igjennem end udsætte sig for den Mulighed, at gjøre et nyt Hop over Hesteryggen, og naar Stien blev stenet og ujevn, klamrede hendes Hænder sig lidt stærkere fast i Hestens Manke end tidligere. Medens vi rask arbejdede os fremad, var Klokken bleven 12, og endnu var Himlen bestandig overtrukken af talrige Skyer, der syntes at svæve tæt over vore Hoveder, saa at Udsigterne fremdeles vedbleve at være temmelig kummerlige. Men Førerne forstode at holde vort Mod opreist ved at stille os for Die, hvad dee ventede os som Løn for vore Anstrengelser, og ved Tanken derom glemte vi alle Diebliffets fugtige Besværligheder og slibrige Gjenvordigheder og tradskede rastløse afsted i Førernes Spor.

(Fortsættes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 11.

Løverdagen den 13de Marts 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 22de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes i **Genhold** til **Lovenes § 18** en Repræsentantforsamling i **Esterflaqtelskabet's** Gaard paa **Ostergade** Nr. 52, paa hvilken **tillige vil blive foretaget Valg** paa nye Repræsentanter, paa en Revisor i afdøde **Fuldmægtig Diechmann's** Sted og paa Medlemmer til **Skriftcomiteen** overensstemmende med **Lovenes §§ 34, 43 og 83**, hvortil de **Herrer Repræsentanter** herved indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 2den Marts 1858.

C. Nothe. J. C. Bondrop. C. B. Laurup.

Rannestad.

En Tour i Høilandene.

(Fortfat).

Da Kloffen var henimod 1, naaede vi en stor Høislette, paa hvilken der laa en deilig Sø, hvis kjelige Bande hvilede i stille Ro mellem de mægtige Bjergtoppe. Her leirede vi os en Stund, inden vi skiltes ad. Hesten kunde nemlig ikke komme høiere, og vor Dame skulde derfor stige ned herfra med sin Fører, medens vi gif videre med vor. Medens vi laae her, havde vi et Dieblif et ganske deiligt Syn: Solen brød igjennem de os paa alle Sider omfluttende Skymasser og oplyste ikke blot Landskabet trindt omkring os, men ogsaa Skylagene, der laae under os, og Søens Bande ved Siden af os. Men — som sagt — det var kun som et flygtigt Syn i en kæmpemæssig Perspektivkasse; thi strax efter fortættedes Skyerne, og Veiret blev endnu mørkere, end det havde været før. Imidlertid vilde vi til Bjergets høieste Top; vi toge derfor Afsked med vor kvindelige Ledsager og begave os med nye Kræfter og freidigt Mod paa Veien. Vi havde ikke gaaet længe, førend Terrainet aldeles forandrede Skikkelse; havde det før været blødt og fugtigt, saa blev det nu haardt og fast, men ogsaa kantet og skarpt; thi vi maatte gaae i lutter Steenmasser, der snart vare saa store, at vi maatte springe fra en Spids til en anden, snart smaa Kullestene, der trillede ned under Fødderne paa os,

faa at vi ofte med al vor Anstrengelse kom længere tilbage end frem. Og gjennem alt dette gif Føreren, der nu havde affastet det Høflighedshensyn, han havde taget til vor kvindelige Ledfager, fremad med sikkre, hurtige Skridt, idet han betragtede det som en afgjort Sag, at vi maatte kunne følge ham, og gjorde sig lystig paa vor Beføstning, naar vi ikke vare istand dertil. Det var et ganske ubestrikelig vanskeligt Stykke Arbeide at springe og rulle mellem disse ubarmhjertige, haarde Masser, og var man saa uheldig at see feil eller springe feil, snublede man og strabede sig snart et, snart et andet Sted. Til disse Besværligheder kom endnu den Ubehagelighed, at de tætte, mørkegraae Skymasser, gjennem hvilke vi gif, ikke blot berøvede os al mulig Udfigt, men ogsaa med deres flamme Dunster saaledes omsluttede os og lagde sig paa os, at ikke blot Haar og Skjæg dryppede, men ogsaa vore Klæder bleve gjennemtrukne deraf. Det var derfor intet Under, at vi et Dieblik bleve mismodige og i vore Hjerter ærgrede os over vor frugtesløse Nøie og vore haabløse Udfigter. Føreren, der godt mærkede vor Sindstemning, spurgte os derfor, om vi vilde vende om; men da vi mærkede vore Tanker saaledes røbede og lydelig udtalte, skammede vi os og erklærede, at vi vilde sætte vor Beslutning igjennem trods alle Hindringer — en Vittring, som han fandt ret vilde have sømmet sig for Skotter. Endskjøndt den udtalte Beslutning oplivede vor matte Billie og vore udtømte

Kræfter noget, vilde dens oplivende Birkning dog neppe have været af lang Varighed, hvis der ikke var indtruffet en Begivenhed, som havde givet Eagen en ny Bending. Allerede tidligere, medens vi vare leirede paa Høisletten, havde vi i nogen Afstand fra os seet et andet Selskab, der ogsaa agtede sig op ad Bjerget. Medens vi i Taagen arbejdede os frem, tabte vi dem naturligviis ganske af Syne; men vor Fører begyndte en levende Forbindelse med dem, som vistnok var meget praktisk under de forhaandenværende, taagede Forhold, idet han udstødte nogle eiendommelige, gjennemtrængende Lyd, der bleve besvarede af deres Fører, saa at vi bestandig vedbleve at være paa det Reue med hinandens Bevægelser og saavidt muligt at følge den samme Veien. Allerede Tanken om, at Andre deelte vore Besværligheder og ubehagelige Vilkaar, oplivede os noget, og vi samlede vore Kræfter for ikke at gjøre nogen Standsning og derved blive indhentede af de Andre. Endelig naaede vi i en Høide af noget over 3.000 Fod den sidste Kilde, der findes paa Veien; vi leirede os omkring den og styrkede os ved at drikke nogle Glas af det deilige, kjølige Vand til vore tørre Beskøiter, og for ikke at forkjøle os, drak vi lidt Whisky ovenpaa. Medens vi vare sysselsatte med dette tarvelige Maaltid, kommer ud af Taagemasserne omkring os en nydelig, ung Dame, ledsaget af en stærklæmmet, vildt udseende Skotte, der var Selskabets Fører. Kort efter ankommer ogsaa det øvrige Selskab, bestaaende af tre Herrer, den

ene efter den anden. Den unge Dame, der saae ud til at være omtrent 20 Aar gammel, havde et aabent, kjæft og dog venligt Ansigt; skjøndt hun var gjennemblødt af Taagen og Regnen og hendes Klæder sønderrevne af Stenene, saa at de bogstavelig hang i Laaser omkring hende, var hun dog saa smilende og fornøiet, at hendes Nærværelse nødvendigviis maatte virke opmuntrende og velgjørende paa os trætte Vandringsemænd. Vi glemte reent vor egen Træthed ved at see hende, der havde overvundet de samme Anstrengelser som vi, være kjæft, stærk og ved freidigt Mod, og vi kappedes om med vore Blaider at lave et Sæde for hende, at bringe hende Vand fra Kilden og yde hende vor Hyldest paa Grund af hendes Udholdenhed. Da vi omsider brød op for at gaae videre, tog hun den store, flodsede Jører under Armen og gik med sikke, hurtige Skridt fra Steen til Steen uden Tegn paa Træthed. Det var jo umuligt for os at blive trætte, naar vi havde en saadan deilig Anførerske, hvis Exempel maatte begeistre os og anspore os til Efterfølgelse; vi fulgte rast efter og glemte endogsaa, at vi vare istand til at kunne blive trætte. Jeg holdt mig bestandig saa nær som muligt til hende for at kunne have Opmuntringen af hendes Selskab fra første Haand, og jeg følte saa rigeligt Lønningen deraf, at jeg slet ikke anede, at vi vare ved Maalet, da Jørereren erklærede, at vi havde naaet Bjergets høieste Top. Med Stolthed udbroød han: „Nu ere De paa det høieste Punkt i tre Kongeriger!“ Paa

Toppen var der opkastet en Steendynge, omtrent tre
 Alen høi, paa hvilken man kun kunde komme op ved
 at flattré op ad Stenene. Føreren foreslog den unge
 Dame at stige derop; skjøndt hun ikke strax var villig
 dertil, lod han sig dog ikke afvise, men trængte saa
 stærkt ind paa hende, at hun godmodig gav efter, og
 nu hjalp han hende ved at bære hende paa Armene
 saalænge, indtil hun fandt Fodfæste. Der var ikke
 mindste Spor af Snerperi eller taabelig Undseelse hos
 hende ved paa denne haandgribelige Maade at blive
 hjulpen, skjøndt det skete i min Nærværelse og hendes
 Toilette unegtelig var i den meest forfaldne og forstyr-
 rede Tilstand, hvori jeg nogensinde har seet en Dames
 Toilette. Da hun var kommen op paa Dyssen, flat-
 trede jeg ogsaa derop, og fra dette ophøjede Standpunkt
 modtogé vi Herrerne, der efterhaanden ankom. Nu
 var Diebliffet kommet, da vi skulde høste Løn for
 vore uhyre Anstrengelser; men endnu var Taagen lige-
 saa tyk og uigjennemtrængelig for menneskelige Dine,
 som den havde været hele Dagen. Vi besluttede imid-
 lertid at slaae os til Ro en halv Timestid for at
 oppebie en mulig Forandring. Det varede heller ikke
 længe, førend der indtraadte en Forandring, det be-
 gyndte nemlig at skylregne. Da vi allerede vare
 gjennemblødte til Skindet, gjorde det os i den Hen-
 seende ikke noget; men da vi nu maatte opgive alt
 Haab om at faae nogen Fornøielse af den mageløse
 Udsgt fra Bjergets Top, indsaae vi, at vi ligesaa godt

funde begynde Nedstigningen strax med det tarvelige Udbytte, at vi funde sige, at vi havde været paa Toppen af Ben Newis. Den unge Dame fik da atter den ene Fører under Armen og skred raff og fornøiet affted i Epidfen for Selskabet. Underveis fortalte Fø-
 reren, at han i forrige Uge var stegen op paa Bjerget en Nat med en gammel Dame, der var mellem 50 og 60 Aar; hun ønskede nemlig at være paa Bjergets Top inden Solopgang for at kunne skizzere nogle af de deilige Prospector fra Bjergets Top i Løbet af Formiddagen. Efter at have optaget nogle Skizzer var hun derpaa stegen ned og havde med stor Udholdenhed overvundet alle de dermed forbundne Besværligheder. Det funde nemlig synes, som om det var en let Sag at komme ned ad et Bjerg; men saameget er vist, at dersom andre Bjerge ere af samme Beskaffenhed som Ben Newis, saa er det et ganske overordentlig besværligt Foretagende. Saalænge vi gif i Stenene, havde vi dog et Underlag, paa hvilket vi nogenledes funde finde Godfæste; men da vi vare komne til den med Græs bedækkede, af Regnen oplødte Jord, var det næsten en Umulighed at staae fast, naar man ikke som Skotterne havde store Søm under Skoene. Den unge Dame, der bestandig gif forrest, havde nu faaet begge Førerne under Armen; men uagtet hun derved fik en god Støtte og en Hjælp til at komme raff affted, funde hun dog ikke undgaae flere Gange at glide, saa at hendes Klæder, der iforveien vare gjennemblødte, bleve

aldeles tilfølede af den vaade Jord. Men selv disse Gjenvordigheder vare ikke istand til at nedslaae hendes skjæffe Mod og ufortrødne Livlighed. Idet jeg med omme Fødder, glidende og trimlende stræbte at følge efter, tænkte jeg med Beundring paa en saa mageløs Udholdenhed (der iøvrigt er et Særkjende for de engelske Damer) og sagde ved mig selv: Hvad maa den Kvinde ikke være istand til at udholde og at udrette, der blot for at opfylde et Ønske, et Indfald kan udfolde en saadan Villiesstyrke, en saadan Overvindelse af legemlige Anstrengelser og Besværligheder! Hun maa i Sandhed kunne være en selvopoffrende Ægtefælle og en selvfornektende Moder! Og jo større Afstanden blev mellem hende og os Andre, desto mere steg min Beundring over den kvindelige Villieskraft og Udholdenhed. Tilslidst maatte vi opgive Haabet om at kunne indhente hende mere, eftersom Afstanden mellem os vedblev at forøges, og da hun var ved Bjergets Fod, havde vi endnu mange hundrede Fod at tilbagelægge.

(Fortsættes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 12.

Løverdagen den 20de Marts 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 22de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes i **Senhold til Lovenes § 18** en Repræsentantforsamling i **Esterslægtsselskabets** Gaard paa Østergade Nr. 52, paa hvilken **tillige vil blive foretaget Valg** paa nye Repræsentanter, paa en Revisor i afdøde Fuldmægtig Diechmanns Sted og paa Medlemmer til Skriftcomiteen overensstemmende med Lovenes §§ 34, 43 og 83, hvortil de Herrer Repræsentanter herved indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 2den Marts 1858.

C. Nothe. J. C. Bondrop. C. B. Laurup.

Rannestad.

En Tour i Høilandene.

(Fortfat).

Med Foden af Bjerget slyngede sig en temmelig bred Aa, som man var nødsaget til at vade igjennem, efter som der ikke var nogen Bro i lang Afstand. Fra vort ophøiede Standpunkt saae vi, hvorledes den ene af Førerne tog den unge Dame paa Ryggen og med den største Ugeneerthed transporterede hende gjennem den stærke Strøm over til den modsatte Abred, hvor de leirede sig i det vaade Græs. Omfider naaede vi ogsaa Bjergets Fod, og strax kom Førerne over til os for at bære os igjennem Aaen. Nogle af os modtoges Tilbudet; men de to af Herrerne ansaae det for en Urimeelighed at lade sig bære, da de dog vare aldeles gjennemblødte, og vadede trøstigt gjennem Strømmen. Nu ansaae vi da vore Besværligheder for endte; men til vor Skræk fortalte Førerne os, at vi endnu havde omtrent 3 engelske Miil at tilbagelægge, inden vi naaede Fort William. Da vi imidlertid erklærede, at det var os plat umuligt at gaae længere, foreslog de os at gaae ind i en nærliggende Bondegaard og saae en Bogu tilleie. Dette Forslag fandt almindeligt Bisald, og den ene Fører gif isorveien for at saae Sagen bragt i Rigtighed. Da vi naaede Gaarden, var Karren endnu ikke forspændt, og medens vi stod og ventede derefter, fik jeg ret Leilighed til at iagttage Reiseselska-

bets romantisk=ynkelige Tilstand, hvilken jeg slet ikke havde havt Die for, saalænge vi vare paa Bjerget; thi da vare alle mine Sjæls= og Legemskræfter saaledes tagne i Beslag af den uhyre Anstrengelse og Smerte i mine sønderstaaene Fødder, at jeg trods min naturlige Tilboielighed ikke var istand til at gjøre nogensomhelst Art af Jagttagelse. Den unge Dames gjennemblødte, jaffede og jordede Klæder med lange, slæbende Læser af engelsk Broderi dannede den fuldstændigste Modsatning til hendes fine Væsen og fornøiede Ansigt. Jeg lagde Mærke til, at hun kaldte den ene af Herrerne „Papa“ og undrede mig derover, eftersom han ikke saae ud til at være ældre end omtrent 40 Aar og desuden var hende saa ulig i Udseende, som to Mennesker kunne være det. De to andre Herrer, der hørte til dette Selskab, saae ud som to ældre Pæbersvende, den ene med et rundt, rødt Ansigt, der uvilkaarlig opvakte Forestillinger om Beefsteak og Porter, klædt i Graat fra Top til Taa; den anden med et langt, rødt Ansigt, en lang og spids Næse, klædt i fine sorte Klæder, der vare grusomt medtagne af Regn, Jord og Stene, og med en af de i England meget brugelige, brune Straahatte, hvis sorte Silkefoer nedsendte en Brimmel af smaa, sorte Bække over hans røde Kinder i hans store, for-dum hvide og opstaaende Flipper. Ved at see paa de Andre faldt det mig ind at tænke paa mig selv; saaledes gaaer det jo med os Mennesker: vi see først vore Med-menneskers Skrøbeligheder og glemme vore egne; og

naar vi da faae vore Dine aabnede, saa at vi ret kunne see os selv, forfærdes vi ved at see vor egen skrækelige Tilstand. Mine Sko vare traadte aldeles skjæve og næsten opløste af Bandet, hvoraf Følgen var, at de ved hvert Skridt skar mig i Fødderne, saa at disse blødte temmelig stærkt; mit Linned var af et meget tvetydigt Udseende, mine Klæder forrevne og forkrøllede, saa at jeg i ingen Henseende stod tilbage for mit Reiseselskab. Imidlertid var Hesten spændt for Karren, og vi skulde til at fravle op bagfra. Da Damen saae Befordringen, foretrak hun dog at gaae med sin „Bapa“, og deri gjorde hun meget fornuftigt; thi deels er en saadan lille Genspænderkarre ikke meget rummelig, saa at vi fire Herrer og de to Førere godt kunde fylde den, deels er den ikke den bekvemteste Befordring, eftersom man maa ligge paa dens Bund, og naar Veien saa er haard og ujevn, som det var Tilfældet her, kan man ikke undgaae at blive rystet og puffet og stødt paa den ublideste Maade, selv om man aldrig saa meget søger at holde imod med Hænderne. Medens vi bleve skumplede i Karren, bemærkede vor Fører, som sad paa Forsiden af Bognen og dinglede med Benene, og uden at forstyrres deraf i sine Tanker opmuntrede Hesten ved idelige Slag med sin Stok og Tilraab, at det var en prægtig, kjæk, ung Dame, denne Londonner Dame, der ikke lod sig nedslaae af Besværligheder, — en Uttring, som begge Rebersvendene bekræftede, idet de bød hinanden over i at forkynde hendes Priis. Det

var tydeligt, at den unge Dame var det oplivende Clement i dette Reiseselskab, og at hun ved sin Elskværdighed opvakte Herrernes Beundring, saa at de alle kappedes om at være opmærksomme mod hende; det forekom mig næsten rørende, at disse gamle Fyre oplivede deres Ungdomsfølelser og bleve veltalende, idet de vederqvægedes ved det velgjørende Indtryk, som en elskværdig Kvinde uden at være sig det bevidst eller lægge an derpaa altid frembringer hos sine Omgivelses. Imidlertid skiftede Samtalen Gjenstand, og min Landsmand henvendte sig til vor Fører med det Spørgsmaal, hvad der egentlig var hans Haandtering. Han svarede, at han viste Rejsende den bekvemmeste Wei til Toppen af Ben Lewis. „Men om Vinteren kan det dog ikke skaffe Dem nogen Fortjeneste“, bemærkede min Landsmand; „De maa jo dog have en Næringsvei, der kan ernære Dem om Vinteren“. Erfier i nogen Tid at have givet undvigende Svar maatte han endelig ud med Sproget: han var Skrædder — en Bestilling, som kun syntes lidet at passe sammen med hans frie Sommerbestilling. Da vi imidlertid havde erklæret, hvad der var vor oprigtige Mening, at han var en meget udholdende og mustelstærk Skotte, skjøndt han saae saa spinkel ud, fik han sin forrige Ufortrødenhed tilbage og spurgte, om Ingen af Selskabet havde Lyst til at vende om og bestige Bjerget strax igjen; thi han var villig til at føre dem an, naar han blot fik en Sucees Daler for sin Uleilighed. Engang havde han endogsaa

maattet stige tre Gange op i et Døgn; men det vilde han dog ikke gjøre mere. Da imidlertid Ingen af os var meget lysten efter at gjøre et nyt Forsøg i Bjergbestigning, fortsatte vi vor rystende og rumlende Karreførsel, saa at vore trætte Lemmer vare nærved at rystes fra hinanden i deres Sammensøininger. Trods vor Træthed opgave vi derfor at fjøre længer, da vi havde naaet Landeveien, og nu tilbagelagde vi den sidste engelske Miil tilføds. Da vi endelig naaede Fort William, var det allerede begyndt at blive mørkt, Kloffen var bleven over 8; vi havde altsaa brugt en heel Dag til denne Bjergbestigning og havde i den Tid ikke nydt Andet end et Par Beskøiter, lidt Whisky og Vand. Efter en fuldstændig Omklædning gik vi ned i Hotellets Spisestue for at faae nogen Middagsmad Kl. 9¹/₂ om Aftenen. Her traf vi den unge Dames „Papa“ og spurgte ham med Deeltagelse, hvorledes hans kjætte Datter befandt sig. Med smilende Ansigt sagde han: „Min Datter — jeg har ingen; men jeg formoder, De mener min Kone; hun befinder sig meget vel og er gaaet til Ro“. Vi gjorde ham opmærksom paa, hvorledes vor Feiltagelse var opstaaet, og han morede sig meget derover. Skjøndt jeg hele Dagen havde anseet hende for en ung Pige, antager jeg dog ikke, at denne Forestilling bidrog til at forøge min Beundring over hendes Udholdenhed eller min Opmærksomhed imod hende; thi om Aftenen, da vi endelig vare komne til Ro, vedbleve min Landsmand og jeg at kappes om at ud-

trykke vor Aerkjendelse over den unge Kones Billiesstyrke og freidige Mod og prise den Mand lykkelig, der havde en saadan Kone. Den næste Morgen skulde vi afreise med stage-coach, en Slags Diligence, der afgik fra Fort William Kl. 6. Vi bleve derfor purrede ud Kl. 5, og det vil jeg ikke negte, at det aldrig i mit Liv har kostet mig en saa overordentlig Anstrengelse, at komme ud af Sengen som den Morgen. Imidlertid maatte jeg op; thi jeg skulde først samle alle mine vaade Klæder sammen, pakke min Kuffert og om muligt drikke en Kop Thee, inden Klokken blev 6. Det Første naaede jeg; men det Sidste maatte jeg give Afkald paa, da Kudsken allerede havde blæst tre Gange og nu ikke længere vilde lægge Baand paa sin egen og sine Hestes Utaalmodighed. Det er en ganske aparte Befordring en saadan stage-coach: Kudskesædet, der sidder ligesaa høit som paa vore store Omnibusser, afgiver Plads til fire Personer; derefter er der et Rum med Tag over til otte Personer og endelig et aabent Rum, hvor der er Plads til otte Personer, saa at Vognen altsaa kan rumme tyve Personer foruden Reisegodset; den trækkes af fire eller fem Heste. Heldigviis var Vognen ikke ganske fuld, saa at vi kunde bytte Pladser engang imellem. Da vi havde kjørt en Timestid, ankom vi til en stor Sø, hvor vi skulde føres over i en gammel Bram, der gav Antledning til et lille Sammenstød, idet nemlig Færgfolkene vilde føre en Vogn og et Par Heste over samtidigt med os. Paa Grund af Brams-

mens skrobelige Udseende protesterede en af de Reisende imidlertid med en saa afgjort Bestemthed derimod, at Folkene faldt tilføie og opgave deres Forsæt. Paa den modsatte Bred af Søen laa en lille, tarveligt udseende Kro. Da vi kom derind, foresandt vi det nydeligste og rigeste Frokostbord, man kunde ønske sig, hvilket vi ogsaa lode vederfares al mulig Retfærdighed. Naar man har været oppe Kl. 5, har reist nogle Timer i den friske, kjølige Bjergluft og saa sætter sig fastende til et Frokostbord, naar Kl. er 8, forundres man rigtignok over, hvad et Menneske er istand til at udrette i den Retning, ved at see de fortærende Birkninger af Guds egen Appetit. Heldigviis vare vist alle de Reisende i samme Tilfælde som jeg, saa at min colossale Appetit slet ikke kunde vække noget Anstød hos dem, eftersom deres egen ikke gav den noget efter. Berten vedblev at byde Thee og Kaffe, Gjæsterne at drikke og spise af Alt, hvad Bordet indeholdt, og for dette herlige Maaltid betalte Enhver omtrent 3 Mk. i danske Benge.

(Slattes).

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 27de Marts 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

En Tour i Høilandene.

(Sluttet).

Bederkvægede ved den solide Frokost, fortsatte vi Reisen i en livlig og for Indtryk og Meddelelse modtagelig Stemning. Den første Deel af Veien var venlig og smilende og havde Slettelandets Karakter: hist laa en lille Landsby, her en stille Sø, som ikke saae melancholisk ud; eet Sted passerede vi nogle storartede Skiserværker, der forsyne alle skotske og mange andre Huse med Materialier til Tøge. Alene Affald og kasserede Brokker af Skifersteen vare sammendnyngede i saadanne Masser, at de dannede Bakker, der vist vare over hundrede Fod høie. Landskabet forandrede imidlertid lidt efter lidt sin

Karakter; Bjergene bleve høiere, Formerne vildere, hele Naturens Physiognomi mørkere: vi vare i Glenco. Den skotske Nationalstolthed blev oplivet ved Synet af den ægte skotske, eiendommelige Natur, der her fremtræder i sin vildeste Skikkelse. Passagererne forlangte med lydelige Raab at komme et Dieblif af Bognen for tilfods at faae bedre Veilighed til at betragte Naturskønhederne — et Dnske, som Rudsken meget beredvillig opfyldte, eftersom Veien netop gaaer op ad det steenhaarde Fjeld. De høie Bjerger vare ligesom gjennembrudte og dannede derved de sælsomste, bestandig verlende Skikkelser, men alle skarpe og kantede, vilde og forfærdelige. Rundtom slyngede stærke Bjergstrømme sig i talløse Bugtninger gennem Klipperævnerne og dannede ofte paa deres Bei større eller mindre Vandfald. Dybe Klippehuler aabnede deres mørke Svælg imod os og frembragte en uhyggelig Følelse ved deres skumle Udseende. En af disse havde Navn efter Dsian, der ifølge de Indfødtes Beretning fortrinlig yndede dette Sted og derfor oftere opholdt sig der; han havde endogfaa indrettet sig en Bænk der i Klippevæggen for ret uforskyrret at kunne sidde der og lade den melancholske Natur tale til sit ligestemte Sind. Da vi vare komne op ad Bjerget, ad hvilket Veien slyngede sig i utallige Krumninger mellem Klippevæggene, fatte vi os igjen op paa Bognen, og da det var et ganske deiligt, klart Veir, foretrak jeg at sidde udenpaa, paa det opviede Rudskesæde, fra hvilket man kunde overse hele

Landskabet. Rudstien gav nu Hestene Tøilen og afsted gik det i fuldt Fiirspring uden Hensyn til, om det var op eller ned ad Bakke, om Veien bugtede sig eller maaskee gik lige ved en dyb Afgrund. En saadan Kjørsel har jeg aldrig seet Mage til. Jeg kunde næsten ikke holde mig paa Sædet, navnlig naar det gik ned ad Bakke eller svingede brat, og maatte flere Gange gribe i min Sidemand for ikke at falde ned; og naar jeg saae til Siden, var det enten en kantet Klippevæg eller en svimlende Afgrund, der mødte mit Øie. Jeg blev i Begyndelsen ganske betagen af Ængstelse og Uhyggelighed og kunde næsten ikke faae Veiret; og naar mine velvillige, meddeelsomme Sidemænd gjorde mig opmærksom paa en eller anden Naturskønhed eller historisk mærkelig Egn, svarede jeg aldeles aandssfraværende et usikkert Ja, Ja vist, Na eller Lignende. Men der er jo ikke Noget, som vi Mennecker, takket være vor Naturs Smidighed! ikke ere istand til efterhaanden at vænne os til; saaledes gik det ogsaa mig i dette Tilfælde. Inden vi endnu vare komne gjennem Glenco, var jeg allerede saaledes vænnet til at see Hestene sprænge afsted, idet Rudstien fløitede, og at fare i fuldt Fiirspring op og ned ad Bakker, at jeg fandt det ganske behageligt i en tilbagebøiet Stilling at bruse saaledes afsted, selv om det saae aldrig saa halsbrækkende ud. Mine Sidemænd, der havde spurgt mig om, hvad jeg var for en Landsmand, syntes ikke at vide Bested med det lille Kongerige Danmark. Derimod kjendte de

Norge og havde stor Respect for de norske Bjerge, som endog overgik deres egne i Storhed; ligeledes vidste de, at Norge var et Land med grumme mange Floder, hvori der skulde være grumme mange Fisk, hvilket ogsaa gav dette Land en overordentlig Tiltrækning i deres Dine. Af og til kom den store, stærk byggede Conduc-teur løbende hen ved Siden af os, og medens Rudsten sagtnede Farten lidt, førte disse to en livlig Passtaf sammen i det gæliske Sprog, hvilket er aldeles forskjelligt fra det engelske. Det tales endnu overalt i det nordlige Skotland, og Dronningen, der interesserer sig meget for dets Bevarelse, har selv taget sig af det, idet hun har udvirket, at der i disse Egne prædikes skifteviis Engelsk og Gælisk (Galic) og i Skolerne meddeles Underviisning paa Gælisk. Menigmand og Børn i disse Egne forstaae ikke engang Engelsk. Naar Conduc-teuren var træt af at løbe ved Siden, sprang han atter op og det med en Lethed og Behændighed, som man ikke skulde have ventet af det mægtige Corpus. Imidlertid fortsattes Reisen uafbrudt, idet vi blot standsede saalænge, som var fornødent for at skifte Forspand ved Stationerne, og bestandig nye og smukke Landskaber viste sig for vort ved Banens Indvirkning noget sløvede Blik. Da Klokken var 4, havde vi tilbagelagt over 64 engelske Miil (omtrent 16 danske) i Løbet af een Formiddag og vare ved Loch Lomond, hvor en nydelig lille Dampbaad laa parat til at afgaae, ligesaasnart vi vare komne ombord. En saadan Seil-

tour paa Loch Lomond en klar, stille Sommerestermiddag er noget af det Skjønneste, man kan tænke sig. De mægtige Bjerge ved Søens Bred, navnlig det op over de andre ragende Ben Lomond, de yndige, af de yppigste Skove bevorede Smaaper i Søen, de smukke Landsteder og Herresæder ved Kysterne med deres deilige Haver og Parke — Alt forener sig for at bibringe Beskueren et Indtryk af Naturens Rigdom, Skjønhed og Ynde. Det var Noget saa modsat det, jeg om Morgenens havde seet og følt i Glencos romantisk-vilde Bjergegn, at jeg ret levende maatte erkjende denne Forskjellighed i Naturen og dens Indvirkning paa Menneskets Gemyt. Men hermed endte ogsaa min Høilandstour; thi da vi vare komne til Søens Ende, steg vi strax ind i Dampvognen, og naar man først er der, saa ophører Naturbeskuelsen, Jagttagelse af Folkene, deres Sæder og Skikke; saa tager man sin Avis eller Bog op af Lommen, eller kjøber sig en paa den første Station, man kommer til. Saaledes gjorde ogsaa jeg; jeg læste den sidste "Daily Scotsman", var igjen inde i Menneskevrimslen og alle dens Interesser; saa faldt jeg isøvn, og da jeg saa vaagnede op, var jeg i Edinburgh, efterat have tilbagelagt nogle hundrede engelske Mil i Løbet af denne Dag.

Et Brev til Andres.

„Dg det begav sig Dagen derefter, at han gif til en Stad, som hed Rain, og der gif mange af hans

Disciple med ham og meget Folk. Men da han kom nær til Stadens Port, se da blev en Død baaren ud, som var sin Moders eneste Søn, og hun var Enke; og meget Folk af Staden gik med hende. Og da Herren saa hende, ynkedes han inderligen over hende og sagde til hende: Græd ikke. Og han traadte til og rørte ved Baaren; (men de, som bare, stode stille) og han sagde: Du unge Karl, jeg siger Dig, staa op! Og den Døde reiste sig op og begyndte at tale; og han gav hans Moder ham".

Man kan ikke læse en saadan Fortælling uden at prise Moderen lykkelig, og den Døde og Liigbærerne og alle Mennesker, som stode hos, men dog i Særdeleshed Moderen. Du veed Andres, naar Ens Barn er farlig sygt, og man gjerne vil beholde det, hvordan man da gaaer og vrider Hænderne og bestandig haaber, selv naar man ikke længer kan og skulde. Man haaber endnu bestandig og hører ikke op, saalænge den Syge er i Live og i Sengen. Men naar han ligger paa Hjællene, naar Kisten kommer og Bærerne og den Døde bliver baaren ud: saa faaer man nok at høre op, og der bliver da ikke Andet tilbage end at gaae bagefter Kisten og græde. Enken i Nain synes heller ikke at have vidst noget andet Raad, og hun haabede vel heller ikke længer, da hun gik bagefter Liget ud af Byens Port. Og det vilde heller ikke have gaaet hende anderledes end os Andre: hendes Barn var blevet sænket ned og Jorden kastet over det, og hun maatte have

gaaet alene tilbage, hvis ikke vor Herre Christus var kommen netop ad denne Vej og havde mødt dem med Liqet. Og derfor er det netop saa stort og frydefuldt, at han engang har været paa Jorden og Menneffene kunde have den Lykke at møde ham.

„Og da Herren saae hende, ynkedes han inderligen over hende og sagde: Græd ikke.“ Der er altid noget over al Naade Kjærligt og Hvimodigt i Christi Afsærd. Den, som ikke kan hjælpe, har i Almindelighed Medlidenhed, og den, som har Medlidenhed, kan i Almindelighed ikke hjælpe. Mangen En er ogsaa medlidende, fordi Louren ogsaa kan komme til ham, fordi han trænger til Andre eller skylder dem Forbindtlighed o. s. v. Her er det Allsammen ganske anderledes. Ved første Diekast synes det, at Enken havde Ret til at vente og fordre Medlidenhed af Christus; men i Sandhed var Forholdet mellem ham og hende et ganske andet. For ham var hun, hvad vi Alle ere: utaknemlige Børn, en uartig Datter, som egenraadig havde forladt sin Faders Huus og gjort sig selv ulykkelig; og Kristus var: Faderen, som var gaaet efter hende for at opsoge det fortabte Barn, og som nu traf hende her i en elendig Hytte midt imellem de bittre Følger af hendes Brøde. Hun maatte skamme sig ved at komme ham for Die og havde ikke Andet end Bebreidelser at vente og det fortjente. Men „da Herren saae hende, ynkedes han inderligen over hende“. Og det var ham endnu ikke nok. Han vilde ikke blot tilgive og glemme,

men endogsaa skaffe Raad i den øieblikkelige Nød. „Dg han traadte til og rørte ved Baaren“. Formodentlig kjendte Enken ikke Herren og har derfor i sin Smerte ikke lagt synderlig Mærke til Rabbien og hans: Græd ikke. Hun har vist ikke med Diet forladt Kisten og Intet ventet af Rabbien — endnu ikke, da han traadte til og rørte ved Baaren og bød Ynglingen at staae op. Men da Hovedet kom op af Kisten, da den eneste Søn reiste sig op og begyndte at tale og blev givet hende tilbage . . . . . Andres, hvordan maa hun have seet paa denne underfulde Rabbi, kastet sig ned for ham til Jorden og have kysset hans Hænder og Fødder! Dg hvad mener Du om de Omstaaende? Lukas siger: „der paakom Alle en Frygt og de prisede Gud ic.“; og det synes mig saare naturligt. Thi hvor rørende Scenen end kunde være, maatte dog denne høiere Interesse vinde Overhaand. Man taber Enken af Syne og skjælver og priser Gud: at det altsaa er sandt, at i Døden kun Hytten og Hylstret nedbrydes; at Menneskets Aand efter Døden bliver bevaret, og man trygt kan stole paa Gjensyn.

Andres! de, som ere i Gravene, skulle høre Guds Søns Røst og gaae frem . . . .

Severin Sørensen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 14.

Løverdagen den 3^{die} April 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Et Besøg paa Den Tristan da Cunha, meddeelt af en dansk Skibsfører.

Den 23de November 1841 sigtede vi om Morgenen Den Tristan da Cunha i Sydost $\frac{1}{2}$ Syd pr. Compas. Nattet Aarstiden just ikke var gunstig med Hensyn til Bardehvalen, holdtes dog skarpt Udkig, da det undertiden hænder sig, at en enkelt viser sig trækkende Bester efter, ligesom vi ogsaa paa Grund af det gode Veir kunde gjøre os Haab om at træffe nogle Spermacet-Hvaler. Dette vort Haab gif ogsaa næste Dag i Opfyldelse, idet vi observerede flere af disse Hvaler; Baadene bleve firede og efter en Times Roning fik vi fast til en Hval, der blev bugseret

til Skibets Side og flændset ind om Eftermiddagen. Da Veiret paa min forrige Reise ikke havde tilladt mig at besøge denne isolerede Ø, besluttede jeg, hvis Veiret vedblev at være godt, næste Morgen at gjøre dens Beboere et Besøg, deels fordi jeg ikke tvivlede paa, at jeg derved vilde glæde disse, deels ogsaa fordi jeg ventede at kunne gjøre Indkjøb til Skibs-Provisioner af denne Øes saa meget roste Kartofler, Kaal o. s. v. Næste Morgen Kl. 5 i Blikstille tog jeg min Baad og lod mine tvende Styrmande tage deres, og roede da ind mod Øen, der i det klare Veir paa Grund af sin betydelige Hvide forekom os at være kun circa een dansk Mil fra os; imidlertid naaede vi først Stranden efter henimod 3 Timers anstrengte Roning og fandt saaledes, at Afstanden maatte have været større, end vi først havde formodet. En mod den blaae Himmel lige opstigende Røg viste os alt i nogen Afstand Landingsstedet og til samme Tid Hytterne eller Husene, hvis eensformige Couleur, der faldt sammen med Klippernes, gjorde det vanskeligt at observere disse i længere Afstand. Ved Landingen, der fandt Sted paa den nordvestlige Side af Øen, bleve vi omringede af omtrent en 10 à 15 Mandspersoner og ligesaa mange store Hunde; de vare os strax behjælpelige med at slæbe Baadene ud af Vandet et godt Stykke op paa Land, ved hvilken Maneuvre Hundene understøttede os paa bedste Maade, og bød os nu „Velkommen“ paa Engelsk, idet de udtrede deres Glæde ved at see os, ved at spørge om Nyt

fra Europa og ved Spørgsmaal om vort Held med Fiskeriet. Vi begave os nu paa Bei mod Husene, der ere anlagte paa en Flade circa 3—400 Skridt fra Stranden; Gouverneuren Herr Glasz kom os paa Beien hertil strax i Møde; han bød os hjerteligt velkommen med Opfordring at trine indenfor for at prøve hans Mælk og Smør, samt aflægge Besøg hos hans Familie. Alt paa Beien fra Stranden vare vi blevne frapperede ved at see den Mængde Creaturer, som Den besad, af alle Slags (undtagen Heste), især Faar og Sviin til- ligemed en stor Mængde Kver og Kalve. Omringede af en Mængde smaa Børn af begge Kjøen, befandt vi os snart inde i Gouverneurens Bolig, der, opført af Steen og Leer, ikke var en mindre beqvemt indrettet dansk Bondegaard ulig. Efter at være introducerede hos Madame Glasz (en couleur Dame fra Cap det gode Haab) samt hendes mulatsfarvede, velstøbte mange Børn og Børnebørn, og efter med Velbehag at have smagt Husets Mælk og Smør, lagdes Beslag paa min Skibslæge, der førtes omkring fra den ene Syge til den anden, da der desværre lod til at herske megen Sygdom paa Den for Diebliffet. Gamle Glasz og jeg fik os imidlertid en Passtiar, hvori han fortalte mig om sin Ankomst til Den som Sergeant med en Trop Soldater fra Cap det gode Haab, og om sit 25aarige Ophold paa samme. Han havde med sin Kone 19 Børn (saavidt jeg husker vare de 17 endnu ilive) og 11 befandtes paa Den, de fleste Døttre, som med

deres Mænd og Børn udgjorde største Delen af Befolkningen. Blandt de paa Den værende Mænd var ogsaa en Hollænder, ja selv en Danst, en Bornholmer, der med en americansk Ekonnert var forlist og siden bleven der, hvorimod andre Skibbrudne med andre Skibe, der havde aflagt Besøg, igjen vare tagne bort. Det er en Selvsølge, at man ikke finder synderlig Oplysning blandt disse Beboere; men de føre dog et efter deres Begreber lykkeligt og tilfreds Liv, de have naturligviis ikke store Fordringer, men ere ogsaa ganske sløve for Verdens Cultur og bedre Skikke. Dog synes den gamle Glasz at bestræbe sig for at bibringe sine Undersatter gode Idcer om Christendommen og at nære den religiøse Følelse hos dem ved hellige Forsamlinger. Hver Søndag forsamledes saaledes den lille Menighed i hans Stue, hvor han da forelæser enkelte Stykker af Biblen eller stundom af andre Bøger af religiøst Indhold. Glasz nyder i det Hele en høi Grad af Agtelse og Ærbødighed i sin Omgivelse, det bedste Beviis for, at han ved sin Opførsel og hele Tænkemaade har gjort sig værdig dertil. En stadig Underviisning meddeles nu ikke paa Den; en Skolemester med sin Kone var i denne Hensigt ankommen fra Cap, men da de begge ikke kunde finde sig i denne isolerede Virksomhed, vendte de snart tilbage igjen. Med Caps Beboere staaer Den i et Slags Forbindelse, da dertil udføres det ikke ganske ubetydelige Quantum Uld, af fortrinlig Qvalitet, som produceres paa Den, ligesom paa den

anden Side enkelte smaa Fornødenheder igjen tilsendes dem fra Cap. Kartoflerne vare desværre endnu ikke modne, og vi bleve i den Henseende skuffede ved vort Ophold, derimod bestemte jeg mig til at benytte det stadige Veir til at forsyne os med friskt Vand, da vor Vandbeholdning ombord var betydeligt formindsket, ligesom vort Vand fra Hjemmet paa denne Reise havde en slem Affmag. Med denne Vand=Transport og med Udbrændingen af Spermacet=Hvalen udfyldtes Formiddagen den 26de November; ligesom jeg ogsaa paa samme Tid havde Besøg ombord af Glasz og to af Obeboerne. Han sagde selv, at han ikke var en ufornuende Mand, men desuagtet ikke uden Befymringer for Fremtiden, hvad hans Omgivelse og Familie angik. Han frygtede nemlig for, at et fremtidigt Ophold paa Den efter hans Død ikke saa let vilde lade sig realisere, da man ikke saa let vilde oversføre den Agtelse og Ærlighed, som han havde vidst at erhverve sig og bevare, paa en Anden, og saaledes var da Dens Fred og patriarkalske Liv udsat for at forstyrres ved Splid og Uenighed. Paa den anden Side var det ogsaa forbundet med Vanskeligheder at oversføre denne lille Coloni til et andet Sted, hvor den nødvendigviis maatte komme i Berøring med den øvrige Verden, hvis hele Cultur og Levemaade man, som naturligt, var aldeles fremmed for. En anden Vanskelighed i at vælge et andet Opholdssted laa, forsaavidt jeg kunde mærke, ogsaa deri, at neppe Alle af Dens Beboere havde i

deres tidligere Liv en saa reen Fod at staae paa, at de turde vise sig paa et hvilket som helst Sted, hvor Søgemaal kunde befrygtes. Sen ad Middag fulede det op fra Nordvest, og da vi nu omtrent havde faaet 80 Tønder fortrinligt Vand ombord, maatte vi tænke paa at ende vort Besøg. Efter en hjertelig Afsted med den gode Herr Glass og Familie, gik vi atter ombord, i enhver Henseende fornøiede med dette vort Besøg paa denne lille isolerede Ø i Verdenshavet.

Hans Larsen.

(Efter C. S. Anderson: Sjon Ngami).

Under vort Ophold i Capstaden, fortæller Anderson i sin Beskrivelse af sine Reiser i Sydafrika, hørte vi meget tale om en vis Hans Larsen, som en ved Mod, Styrke, Standhaftighed og Koldblodighed i alle Henseender høist mærkelig Mand. Han var dansk af Fødsel og Sømand af Profession, men var bleven træet af Sølivet og havde for nogle Aar siden opgivet sit Skib og skulde nu boe etsteds i Nærheden af Hvalfiskebugten. Hr. Bam paa Scheypmansdorf bekræftede alt, hvad vi hørte fortælle om Hans, og opfordrede Hr. Galton*) indstændig til at tage ham i sin Tjeneste. Først efter vor Ankomst til Richtersfeldt, hvor Hans dengang

---

*) Andersons Ledfager paa hans første Reise.

levede, havde vi Leilighed til at gjøre personlig Bekjendtskab med ham. Indtil for ganske nylig havde han været Kvæghyrde, men levede nu for sig selv af sin egen Hjord og af Jagt.

Hans var et rigtigt Exemplar af en ægte Nordbo, — med lys Ansigtssfarve, blonde Haar og blaae Dine, og skjøndt han ikke var over Middelhøide, var han dog usædvanlig kraftigt og muskuløst bygget. Hans Styrke overgik virkelig al Forestilling. En af hans Kraftkunster var at bære et uhyre Læsesetæ, som ingen anden Karl kunde løfte fra Jorden, og lade lige saa mange Personer, som kunde faae fat, holde sig fast ved den. Ved en tilfældig Leilighed havde han baaret en Steenblok fra et Sted til et andet, som der behøvedes ti Personer til at løfte op paa hans Skuldre. Ved sine Jettekræfter og sit Mod havde han indjaget de Indfødte en gavnlig Skræk for sin Person, men de fandt ikke destomindre Fornøielse i at drille ham. Han var imidlertid en rolig og beskedn Mand, der ikke brød sig meget om deres Næsviisheder. Da de imidlertid en Dag vare gaaede for vidt i deres Drilleri, løftede han sin herkuliske Næve og slog en af sine Blageaander til Jorden, saa at han laa som død, men han var heldigvis kun daanet. Da han kom til sin Samling igjen, svor han at hævne sig, men da han ikke kunde udføre sit Forsæt alene, klagede han til Stammens Høvding, og der blev nu holdt en Raadsforsamling. Mange udtalte sig for en streng Afstraffelse, men da alle

Lederne havde talt, reiste Høvdingen sig til Slutningen og fortalte dem, at det var hans Mening, at de skulde lade det Skete være glemt og for Fremtiden vogte sig for at foruleilige Hans, da det altid vilde tage en bedrøvelig Ende for dem. Dette Raad ansaaes for det bedste, og fra den Stund var det forbi med al videre Drilleri.

Hans nød kun lidt dyriff Jøde, men han drak uhyre Masser af Kaffe, naar han kunde komme til det. Hans Hovednæring var Lykmælk, som han for-tærede i Gadeviis. Det er mærkeligt nok, at Mennesker kunne leve af saadan Kost, men Lykmælk er Damaraernes vigtigste Spise, og de ere et kraftigt Folkesærd.

Da Hr. Galton foreslog Hans at ledsage os som første Tjener, gif han strax ind derpaa til stor Glæde for os, der saaledes sikrede os en stikkelig og vret Led-sager. Naar jeg ret overveier, hvad der senere veder-fores os, finder jeg det meget tvivlsomt, om vi kunde være kommen frem uden hans Hjælp. Vi havde er-faret, at det næsten vilde være os umuligt at tilbytte os noget betydeligt Antal Kvæg hos de Indsødte, og selv om det lykkedes os, vare Kreaturerne saa vilde og uregjerlige, at vi i flere Maaneder ingen Nytte vilde have havt af dem. Hans eiede derimod selv en lille Hjord, og flere af Orerne vare allerede indøvede og de øvrige mere eller mindre tæmmede, saa at Hr. Galton kjøbte dem alle uden et Dieblifs Betænkning, da Hans var villig til at sælge dem for en passende Priis. Vi fik saaledes en Vanskelighed ryddet af Veien, som længe havde befymret os.

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 15.

Løverdagen den 10de April 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Skjebne.

(Af Hackländers „Erlebtes“).

Det er besynderligt, at et høit og stort Værelse med brune Paneler, med et lignende Loft og et mørkt indlagt Gulv, med en høi Steenkamin kan være ret hyggeligt og behageligt en trist, raa Efteraarsaften, naar Solen er gaaet tilfængs, uden at det har været den muligt paa Grund af tætte Skymasser at sende Jorden en venlig Gonaatshilsen. Det er besynderligt, men sandt, at saadant et gammeldags, mørkt Værelse forekommer os hyggeligere, naar den kolde Blæst suser udenfor om Husets Hjørner, imedens et Par dygtige Brændestykker lystig knitre i Kaminen, end naar den

varme Sol lysende skinner paa Bjerg og i Dal, og nu og da sender en gylden Straale ind i den mørke Stue, som endnu skarperer viser Modsætningen imellem Skygge og Lys, og naar Kaminen staaer trist og forladt som et Brandsted, hvor man maaskee endnu finder nogle Levninger af Kul og Aske fra sidste Vinter.

For at sætte vor gunstige Læser i en passende Stemning, antage vi altsaa, at det er en mørk Vinterdag med skyfuld Himmel; Vinden jager omkring Husets Hjørner, og naar vi stille os hen i et af de store Vinduer for at see ud, saa opdage vi, at Steenbroen i Byens Gader er bedækket med Sne, ligesom ogsaa Husenes Tage; vi bemærke fremdeles, at Folk skynde sig stærkt og anstrenge sig for snarest muligt at komme fra den kolde Luft ind i den varme Stue. Gæstgæsterne gjøre ligesaa, og naar vi see, hvorledes de skjælvende Bognlygter med saadan ængstelig Skyndsomhed kaste deres røde Skin paa den hvide Sne og stræbe hen til det lune Skuur, saa begribe vi fuldstændigt, hvorfor Gasflammen i sit Glashuus ryster saa mismodigt: den alene maa blive tilbage i den kolde Nat uden at nyde den Lykke at turde lyse for andre venlige og levende Væsener end netop dem, der længes efter at forlade den. Det er nu engang dens Skjebne; den sukker et Dieblif, vifter bedrøvet frem og tilbage, og brænder derpaa i stille Resignation igjen rolig op i Beiret.

Kaste vi et Blik ind i Bærelset selv, fra hvis Bindue vi nys saae ud paa Gaden, saa bemærke vi, at det er stort og høit, at den nederste Halvdeel af Væggene bestaaer af næsten sort Egetræ og den øverste af et mørkeblaat Silketapet. Hertil passer Loftet fuldkomment: det er svært, udskåret, inddeelt i Quadrater, hvis Midtpunkt trækker sig tilbage i en høi Hvælving, medens Kanterne ere besatte med nogle langt nedhængende, forunderlige Tappe; endnu længere ned end disse hænger en stor Lyskrone, forsynet med Borlys, der imidlertid ikke ere tændte. Overensstemmende med Vægge og Loft er ogsaa hele Bærelsets øvrige Indretning: i Midten staaer et massivt Bord, over hvilket der ligger et violet Fløielstæppe, som med sine tunge Fryndser berører Gulvet; Stolene ere brede, med høie, udskaarne Rygge, udpolstrede Arme, ligeledes betrukne med violet Fløiel; alle Meublerne staae imidlertid saa uordentlig imellem hverandre, at man skulde troe, at der var En eller Anden, som gjorde sig en forunderlig Glæde af bestandig at rykke dem bort fra deres Pladser. En ligesaa paafaldende Uorden hersker ogsaa med Hensyn til de mangfoldige Gjenstande paa Borde, Stole, Skamler, ikke mindre end paa det tykke Gulvtæppe; der ligge og staae rundt omkring spredte imellem hverandre Bøger, Sophapuder, Cigar-Stuier, Bronzestatuetter, navnlig pragtfuldt udstoppede Dyregrupper, forunderlige Kruus — Alt, som sagt, henkastet i en broget Uorden. Op ad en Tabouret læner sig en pragtfuldt indlagt

spanst Guitar, ikke langt fra den ligge de ni Regler til et Reglespil, af de dertil hørende Rugler hviler den ene høist behageligt i en nymodens, med tykt Silketøi overtrukket Lænestol og den anden oveni en kostbar venetiansk Glaspocal, hvor den seer saa ubehjælpelig og tung ud, at man hvert Dieblif troer, den maa trykke det fine Krystal istykker. Ogsaa befinde sig endeel gamle Baaben i det ene Hjørne af Bærelset: et skjønt Brystharnisk, et Par Hjelme, store Huggertter, Sværd og Stridskøller; vi ville imidlertid ikke skjule for Læseren, at alle disse Baaben og Rustninger ere kunstigt forarbejdede af Pap, og at en Dreng paa sex Aar med Lethed kan haandtere den tilsyneladende tungeste Stridsøxe. Ikke langt fra Bordet i Midten af Stuen befinder sig et andet, mindre Bord, over hvilket en hvid Dug er bredt; og af de uordentligt imellem hverandre staaende Tallerkener og Glas med Levninger af Mad og Drikkevarer, ligesom ogsaa af de derover henkastede Servietter see vi, at En eller Anden for et Dieblif siden maa være staaet op fra et Maaltid ved dette Bord. Paafaldende er det, at vi her hverken see Kniv eller Gaffel, men kun nogle Elfenbeensskeer af forskjellig Størrelse.

Dette Bærelse er oplyst af forskjellige Lamper, som ere anbragte hist og her, ligesom ogsaa af en dygtig Ild, der brænder i Kaminen. Foran denne Kamin breder sig en stor udskaaet Lænestol, og i denne sidder en Mand paa omtrent fyrrethve Aar med et rundt,

fedt Ansigt, i hvilket der befinder sig et Par levende Dine, og som næsten bestandig er oplyst af et Smil, der skulde være behageligt, men i Virkeligheden er modbydeligt. Manden har gjort sig det beqvemt; hans Fødder ere puttede ind i Tøfler, som behageligt hvile paa en fremspringende Stang af Kaminristen. Paa denne Mand's Skjød ligger en Serviet udbredt, og medens han bruger den venstre Haand til at føre endeel Kage til Munden, holder han i den høire en nydelig Glaspocal, som han langsomt løfter i Beiret, hvorpaa en anden Mand, der staaer ved Siden af ham i en fornem Families simple Livree, fylder Glasset med Rødviiin, hvilket da hiin holder hen imod Kaminilden, derpaa fører op til Munden og langsomt tømmer med Bærdighed.

„Og Du maa sige, hvad Du vil, Frands, den Bordeaux, vi have faaet i de sidste Dage, kan aldeles ikke maale sig med den tidligere; Hovmesteren har nu igjen behaget at gjøre Forandringer. Men jeg lider det ikke, og siger jeg det til Doctoren, saa faaer han dernede en ordentlig Næse“. Tjeneren betragtede med Opmærksomhed Etiketten paa Flasken, lugtede engang ned i den og trak paa Skuldrene. „Du er endnu for ung her i Huset, min gode Frands!“ blev den Anden ved, „til at kunne dømme derom, men den, der som jeg allerede i halvandet Aar maa spise dette tunge Brød, veed desværre bedre Besked“.

Efter disse Ord puttede han et stort Stykke Røge i sin Mund og skyllede det ned med et friskt skjænket Glas Viin. „Det hele Maffepie dernede“, begyndte han igjen efter en Pause, imedens han behageligt klappede paa sin Mave, „duer min Sjæl ikke, Hovmester, Kammertjener, Kudsk og Kof — alt det Pak vil blande sig i mit tunge Embede; forlader jeg engang Bærelset blot et Dieblif og kommer tilbage, saa finder jeg altid den ene eller den anden nysgjerrig fige herind eller endog i Samtale med Herren. Du gode Gud!“ tilføiede han stinbellig, med Dinene vendte imod Himlen, „naar jeg siger Samtale, mener jeg Ord, som man henfaster til ham, og hvorpaa han desværre ikke er istand til at give noget sammenhængende Svar. Derfor har jeg ogsaa faaet dine Formænd bort, og jeg haaber, at Du, Frands, vil være taknemmelig og forstandig nok til at holde Dig til mig saa fast som muligt“.

Tjeneren bukkede ærbødig og hvøiede sit Hoved saa dybt for den Anden, som om han vilde kysse hans Fødder eller idetmindste hans Hænder, derpaa sagde han: „Hvad det angaaer at holde fast, Hr. Kramer! saa kan De være overbevist om, at jeg er tro“. Med disse Ord lagde han Haanden paa sit Hjerte og saac op imod Loftet med en Mine, som skulde være ærlig. Dette Ansigt syntes imidlertid ikke at være skabt til at see ærligt ud, det var snarere et rigtigt Kjaltringesjæs, dog ikke et ærligt Slynghelsboved med trodsig Mund eller sammenknebne Læber og onde, gjennemborende

Dine, nei, dette Ansigt her var saa intetsigende og ondskabsfuldt, saa fløvt og feigt, at en Menneskefjender vøiblikkelig vidste, at han havde at gjøre med et Subject, som maaske gyste tilbage for aabentbart Røveri og Indbrud, men derimod altid var beredt til feigt Bedrageri, til Falskhed og alleslags fæle Kunster. Dette Hjæs var langt, smalt og blegt, og det eneste Aparte i det var et Par Dienbryn, som i den Grad hvælvede sig opad, at det saae ud, som om Frands uafbrudt betragtede Alt omkring sig med den højeste Forundring.

Hr. Kramer rystede rolig Krummerne af Servietten paa sit Skjød og rakte derpaa denne til Frands, som i en ærbødig Stilling lagde den sammen og derpaa læspende sagde: „Dersom det ikke var ubestødent af mig, vilde jeg gjerne bede Hr. Kramer meddele mig nogle Oplysninger om hvad jeg har seet her i disse otte Dage, men slet ikke begriber? Maaskee kunde det ikke være saa galt for min Tjeneste, hvis jeg fik at vide — hvad jeg tør saae at vide“, tilføiede han med sænket Hoved. — „Forstaaer sig“, svarede den Anden; „jeg har allerede tænkt derpaa. — Hvad bestiller Herren?“ Frands kastede et Blik i Speilet, der befandt sig over Kaminen, og da dette heller ikke er os formeent, saa bemærke vi, at dette Speil er sammensat af forskjellige Stykker og opstillet saaledes, at man i det ikke alene kunde overse hele Bærelset, men tillige et Sideskabinet, egentlig en Alfove, hvis Aabning er ligesaa bred som hele Kabinettet.

„Han sidder ved Vinduet i det andet Bærelse paa sin sædvanlige Plads“, sagde Tjeneren efter et Ophold, „og stirrer ud i Natten“. — „Vel!“ svarede den Anden; „Du veed, Frands, at Tieren af dette Huus, den gamle Baron Breda, døde for et Aar siden“. — „Af Sorg“, sukkede Frands. — „Rigtig, af Sorg“, bemærkede Kramer; „og dertil havde han god Grund. Det er ingen Bagatel at opleve det, der saa pludselig ramte den gamle Herre. Hvor herligt stod han ikke i Verden! Født i et af de bedste Huse i Landet, rig, anseet hos Høie og Lave, havde han en eneste Søn, der var hans Stolthed, hans Glæde og en af de prægtigste og livsgladeste Cavallerer, som nogensinde har siddet paa Ryggen af en Hest; og Alt syntes at føie sig aldeles efter den Gamles Ønsker. Hvor mangen Gang har ikke en saadan Fader havt Spektakler af sin Søns Kjærlighedshistorier og andre lignende Bedrifter, maattet punge ud og gjøre alt Muligt, for at forhindre en eller anden Mesalliance. See! slige Historier vare vi frie for; Alt gif, som det skulde; at den unge Herre gjorde Cour til Datteren af en Familie, med hvilken man stod i Venstabsforhold, nemlig den elskværdige Grevinde Elise Heeren, vidste den gamle Baron og gneed sig listeglad i Hænderne derover.

(Fortsættes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 16.

Løverdagen den 17de April 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Skjebne.

(Fortset).

Der var kun een Ting i Beien: den lille Grevinde — smuk var hun, siger jeg Dig, Frands, saa Du aldrig har seet Magen til hende — havde en eneste Feil, som dog for en Pige egentlig ikke er nogen Feil, — hun var endnu for ung, først fjorten Aar gammel, da Baronen lærte hende at kjende. Og den, der kjendte hans Kjærlighed til hende og hans hele lidenskabelige Charakter, begreb let, at han efter to Aars Forløb var fjed af at vente og at han derfor, da Elise nu var sexten Aar, haardnakket stod paa den endelige Forbindelse.“

Uagtet Frands bestandig saae meget forbausset ud, nikkede han dog her samtykkende med Hovedet.

„Forgjebes bade Brudens Forældre, navnlig hendes Moder, om Udsættelse af i det mindste endnu et Aar; begge de gamle Herrer havde lange Conferencer med hinanden, og toge, som en Følge deraf, ogsaa den unge Herre alvorlig for, men hans hele, ingenlunde blide Svar var: „vil Elise vente længere, saa elsker hun mig ikke, og saa — kan ogsaa jeg vente“. — Seer Du, Frands, længere var jeg ikke gaaet; Gud bevar' os! saadan en ung Pige dør ikke af at blive gift. Men nei, saa havde de ingen No, navnlig den gamle Fru Grevinde, hun meente, at det nok skulde lykkes hende at bøie den unge Herre. Ja, skyldige Tjener! hvad de naaede, var, at den fixe Idee satte sig fast i hans Hoved, at Elise ikke elskede ham mere, og da nu dennes Moder ogsaa fik Pigen selv overtalt til at tale med sin Forlovede om Sagen, var det nær blevet reent galt: han rendte som en Besat hjem, hun styrtede sin Moder grædende om Halsen, og der var intet Andet at gjøre, end at bestemme Bryllupsdagen saa snart som muligt.“

„Man kunde maaskee have sendt den ene eller den anden paa Reiser“, meente Frands. Hr. Kramer traf paa Skuldrene, lod sig bringe endnu et Glas Viin for at væde sin Strube, der var bleven tør af den møjsommelige hvissende Tale, og sagde derpaa efter en Pause: „Begribeligt! en af os seer ofte skarper end de deroppe, men de troe ikke paa det; havde jeg ikke

dengang endnu været saa fremmed i Huset, havde jeg allerede tilladt mig et fornuftigt Ord. — Nu, Bryllupsdagen kom, — dog førend jeg taler om den, maa jeg med et Par Ord omtale den anden unge Herre her i Huset.”

„Ah, Hr. Boul, Neveuen!“ — Hr. Kramer nikkede og blev ved: „Den gamle Barons Sødsfendebarn og nu, om Gud saa behager, sandsynligviis Arving til hele den uhyre Formue“ — „En fortræffelig Herre!“ udbrød Frands begejstret. „En fuldkommen Cavalleer, gavmild, som forstaaer at behandle sine Folk efter Fortjeneste“. — Tjeneren bøiede ydmygt sit Hoved, den Anden saae op i Veiret med et meget talende Blik og bemærkede roligt, men udtryksfuldt: „nu vor Herre! — Ungdom og Biisdom følges ikke ad“, vedblev han efter en Pause i en let, indtagende Tone; „Hr. Baron Boul var vistnok mindre livlig og vild end den unge naadige Herre, men han er ogsaa nogle Aar ældre, har nydt Livet og, som han selv siger, lært Fruentimmerne at kjende. Vi to, Frands, ville ikke tage ham det ilde op, at han paa sin Maade forklarede sig Grevinde Heerens Duffe. Han traf paa Skuldrene og lo ved sig selv; turde jeg understaae mig til at yttre min aabenhjertige Mening om en Person, som hører til vort Huus, saa vilde jeg sige, han havde i alt Fald kunnet lade det være, men Du min Gud! man siger et og andet og mener det ikke saa ilde. — Nok sagt, Bryllupsdagen kom. Seer Du, min gode Frands!

jeg, som var antaget til Huushovmester hos det unge Par, og allerede i et halvt Aar havde havt meget travlt med at bringe Alt i behørig Orden, jeg havde ikke drømt om, at jeg skulde komme i min nuværende Bestilling. En Huushovmesters Post er en pæn og behagelig Stilling: man kan overalt være om sig, man lever frit og behageligt, kan uden at genere sig tage for sig af Guds Gaver, være alle mulige Menneſker til Tjeneste og derfor ogsaa til Gjengjæld regne paa Andres Tjenſtagtighed. Al! det er sørgeligt, nu at være indespærret her den hele Dag! Bistnok er jeg ingenlunde slet stillet, det kan Du skjønne fra Dig selv, kjære Frands! men Friheden! Friheden!”

Frands viste sin Deeltagelse for sin nærmeste Foresatte derved, at han lod sin Underlæbe bedrøvet hænge ned; men da Dienbrynene trods hans Anstrengelse ikke hørte op med at see særdeles forbausede ud, saa fik hele Hovedet derved et høist usædvanligt og komisk Udseende. „Hvad det ikke er, kan det endnu blive“, meente han efter et Ophold. „Saaledes kunne Sagerne her dog ikke blive ved at gaae, og naar Baron Boul“, tilsviiede han hvistkende, „tiltræder Huset, saa kommer Deres gode Tid“.

Hr. Kramer svarede med et dybt Suk og, efterat han forsigtigt havde seet op i Speilet og overbeviist sig om, at den unge Herre i Sideværelset endnu altid forblev i den samme Stilling, fortsatte han sin Fortælling med følgende Ord: „Al den Snakken om Dp-

sættelse af Brylluppet havde imidlertid havt en meget skadelig Indflydelse paa den unge Grevindes Sind; det er mig ikke muligt saaledes at forklare Dig det, men jeg hørte senere Doctoren tale med den gamle Baron derom, og denne fortalte en heel Deel om Anelse og Frygt, som kan sætte et ungt Bigehjerte i Bevægelse, om Rørelse og Nervespænding, kort sagt om en Tilstand, som man paa ingen Maade maa forcere, naar man ikke vil risikere de skadeligste og forfærdeligste Følger. Den bestemte Dag førte vor Herre altsaa tilligemed Baron Boul, der var hans Forlover, til Heeren. Herre Gud! hvor var han ikke fornøiet, da jeg hjalp ham ved Paaklædningen, men tillige skrækkeligt exalteret. „Seer Du“, sagde han til mig, „hvor min Haand ryster, og dog holder jeg kun et Glas Vand — denne Haand, som ellers aldrig gjorde den ringeste Bevægelse, naar jeg i hele Minutter holdt den tungeste Sabel udstrakt med den. Det gjør Glæden!“ — Og saaledes kom han nu til sin Brud eller rettere sagt til hendes Huus, men istedetfor smilende og glade Ansigter, der ellers høre til for at modtage en Brudgom, bemærkede han forstyrrede Miner, ængstelig Frem- og Tilbageløben; istedetfor til Elise førte man ham ind i et Bærelse i Stueetagen, hvor den gamle Grev Heeren viste sig tilligemed Huuslægen. — Dog jeg kan fortælle Dig den hele Jammer og Glendighed med saa Ord: den unge Grevinde havde under Paaklædningen faaet et Anfald: der var faret en Gysen igjennem hende, da

man bragte hende Slør og Krands, hun havde grædt og tigget om, at man dog ikke maatte pynte hende til Døden, derpaa var hun daanet, og nu laa hun stille grundende i en Lænestol, men foer hvert Dieblif forfærdet op, idet hun frygtede for at høre ham komme, hvem hun havde elsket saa høit. Han fik ikke engang Tilladelse til at see hende og fjørte hjem i skrækkeligt Oprør. Og endskjøndt Baron Boul forsøgte at tale ham tilrette, var han dog i Begyndelsen meget ordknap i sine Svar paa Fætterens stormende Spørgsmaal; denne vilde vide den Andens Formodninger angaaende den frygtelige Hændelse, og jo mere indesluttet han blev, desto mere trængte den unge Herre ind paa ham. Hvad de egentlig have talt sammen, det har endnu aldrig Noget faaet at vide; en saa heftig og ophidset ung Mand som Baronen var vel istand til at plage den roligere Fætter saa længe, indtil denne maaskee har tiltraadt hans Anskuelse, hans Frygt, hans fixe Idee, at Elise ikke længere elskede ham. Saa meget er vist: det ene Ord tog det andet; lad en Exalteret ti, tyve, hundrede Gange spørge Dig: hvorfor elsker denne Pige mig ikke? tilsidst vil Du dog give ham det Svar: maaskee har hun aldrig rigtig elsket dig, maaskee foretrækker hun en Anden — men saa er hundrede og eet ude! Hvad hjalp det at ville tale ham til Raison? Baronen havde kun een Tanke: hvem? hvem? hvem? Og naar man søger omhyggeligt, saa finder man ogsaa. Maaskee hjalp Baron Boul", tilføiede Kramer med

neppe hørlig Stemme, „med at søge, hvad veed jeg? Den gamle Herre fik naturligviis ikke et Ord at vide om alt dette, nok var det, en smuk Aften bragte Baron Boul vor unge Herre haardt saaret hjem. Han havde duelleret paa Sabler med en Hr. W., havde saaret sin Modstander dybt i Brystet, men selv faaet et frygteligt Hug i Hovedet, hvoraf han i hele Maaneder laa i Sengen. Saaret kom sig endelig, men da den ulykkelige unge Herre første Gang kom oven Senge, var han i den Tilstand, i hvilken han endnu befinder sig. — Dog stille, han viser sig“ — „Men Grevinde Elise“, hviskede Frands; „hvad blev der af hende“.

„P—s—s—st!“ sagde Hr. Kramer, og med det samme antog hans Ansigt pludselig et ganske andet, meget alvorligt Udtryk, idet han satte sig tilrette i sin Lænestol og, som det syntes, aldeles rolig saae hen for sig. En opmærksom Jagttager vilde imidlertid tydelig funnet have seet, at dette rolige Væsen var fremkonstlet, at han snarere ietvæk fastede lurende Blikke ind i Speilet foran sig, og at han med udeelt Opmærksomhed lyttede efter en lille Bevægelse i Sideværelset, ligesom ogsaa efter de sig langsomt nærmende Fodtrin.

Bed Døren til det ovenfor omtalte Sideværelse eller Alkove viste sig nu Skikkelsen af en ung Mand, som nærmede sig til Kaminen. Han kunde vel omtrent være fire, fem og tyve Aar, var høi og slank, og, naar han gik noget bøiet forover, saa maatte det vel komme

deraf, at han lod Hovedet synke dybt ned, idet han kun tilsyneladende støttede det med den venstre Haand, som han havde lagt paa sin Bænde. Imellem hans Fingre trængte det loffede, blonde Haar frem, der omgav hans høie, ædle Bænde. Hans Ansigt var i det Hele behageligt uden at være smukt, det maatte tidligere have havt et ubeskriveligt godmodigt Udtryk, men nu fik det ved de sammenfnebne Læber, ved den forunderlige Glands og det ustadige Blik i de lysebrune Dine, noget Fra-stødende, ja Uhyggeligt. Efter at have gjort nogle Skridt ind i Bærelset, lod han den venstre Haand synke, hævede Hovedet raske i Beiret og saae sig omkring, i Begyndelsen med et Udtryk af Opmærksomhed, derpaa fortrak han Munden utaalmodig og saa Minutter derefter fløi en dyb Sorg over hans Træk.

(Fortsættes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 17.

Løverdagen den 24de April 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trokt hos Universitetsbogtrokker J. P. Schultz.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 22de Marts 1858 afholdtes Repræsentantsforsamling i Selskabet, ved hvilken 47 Repræsentanter vare tilstede og blev Følgende foretaget og forhandlet:

1. Forsamlingen underrettedes om:

A. at det i Anledning af sidste Administrationskifte ved Hr. Statsraad Clausens Fratrædelse og Hr. Statsraad Lautrup's Indtrædelse i Administrationen lovbestemte Eftersyn af Selskabets Penge-Effecter m. m. har fundet Sted den 25de Jan. sidstleden ved de dertil valgte Repræsentanter, nemlig Dhrr. Statsraad Salicath, Oberst v. Glahn og Commandeur Garde. Ved dette

Estersyn befandt^s Alt i behørig Orden og Rigtighed, hvorom bemeldte Herrer have meddeelt Tilstaaelse i Administrationens Forhandlingsprotocol.

Selskabets Midler den 31te Decbr. 1857 bestode i:

- a. Et Indtegnelsesbeviis dateret den 22de Febr. 1827 fra Directionen for Statsgjælden og den synkende Fond for indleverede Statsobligationer til Beløb 100,000 Rd.
- b. Nationalbankens Recipicer for de i Banken deponerede, Selskabet tilhørende, Obligationer af det dansk-engliske 3 pCt. Laan med tilhørende Rentescoupons fra 31te Marts 1858, nemlig:

8 Obligationer à 250 Rstl. 2,000 Rstl.

43 — — à 100 — 4,400 —

————— 6,400 Rstl.

- c. Samtlige Obligationer fra Selskabets Medlemmer for de dem tilstaaede rentefrie Laan, til Rest 13,882 Rd.
- d. En af Silke- og Klædehandler J. H. Lunds Bo til Selskabet udlagt Prioritets-Obligation, stor 400 Rd.
- e. En Contrabog med Kjøbenhavns Sparekasse, lydende paa den deri indsatte Sum 5,500 Rd.
- f. Den contante Kassebeholdning 1,384 Rd. 33 ø.

B. At Administrationen har tilstillet Hr. Statsraad Clausen den for ham bestemte Medaille i Guld i Overensstemmelse med det Brockske Legat, ledsaget af en Skrivelse, i hvilken udtaltes Anerkjendelsen af Stats-

raadens levende Nidfjærhed og Humanitet i hans Administrationstid (15 Aar) fra 1842—1858.

2. Efter Administrationens Indstilling bevilgede Forsamlingen Selskabets Bogholder og Kasserer et Gratiale af 100 Rd. hver og de fire faste Budde hver et Gratiale af 50 Rd.

3. Forsamlingen underrettedes om, at Administrationen, paa Grund af Buddet Malms Sygdom, foreløbigen har maattet constituere Selskabets Medlem, Skomagermester E. Olsen som Reserverbud.

4. Foredroges: a) en Ansøgning fra Mad. Marie Borop, Klædefræmmer Borops Enke, om igjen at optages som Medlem i Selskabet, af hvilket hendes Mand og senere hun selv fra 1812 til 1856 har været contribuerende Medlem, og, paa Grund af hendes ligesaa pludseligt som uventet forandrede Livsvilkaar, at forundes et Gratiale.

Forsamlingen billigede hendes Optagelse i Selskabet og, paa Grund af hendes høie Alder (72 Aar) og nu høist trange Kaar, bevilgedes hende et Gratiale af 15 Rd.

b) en Ansøgning fra Slagtermester Petersen, dateret den 22de Febr. 1858 om et Laan af 300 Rd. uden Schema eller nogenfomhelst Dplysning, og

c) en Ansøgning fra Sporemager Fricke om Hjælp i Anledning af Tab ved en Ildbrand, dateret den 27de Febr. 1858, ligeledes uden videre Dplysninger. Administrationen kunde ikke under disse Omstændigheder

anbefale Ansøgningerne og Forsamlingen bevilgede ikke det Ansøgte.

5. Forsamlingen meddelees derefter:

a. Den ballancerede Status over Selskabets Formue, som den 31te Decbr. 1857 udgjorde 173,846 Rd. 43 β .

Selskabets Activer ere i 1857 forøget ved Indkjøb af en dansk-englisk 3 pCt. Obligation med 100 Lsl.

b. Den forfattede Oversigt over Selskabets Regnskab med Hensyn til dets Virksomhed. Efter denne have samtlige Indtægter, der bestaae i Contingenter og Renter, udgjort..... 14,763 Rd. 4 β .
og samtlige Udgifter..... 13,521 — 35 —

altsaa et Overskud til Formuens

Forøgelse af ..... 1,241 Rd. 64 β .

c. Status over Selskabets Medlemmer, som ved Udgangen af Aaret 1856 udgjorde..... 2858
i 1857 indtraadte 96
2954

derimod ere døde..... 35

udmeldte..... 38

udslettede 10

83

Medlemsantallet den 31te Decbr. 1857..... 2871

deraf betalende..... 2711

Benstonister 155

Budde 5

2871

I Aaret 1857 understøttedes 559 Personer med et Beløb af 17,027 Rd. 48 f. , nemlig:

Pensioner og Livrente til 163 Personer med 5,442 Rd. 48 f.	
Gratificationer	til 343 — — 4,435 — " -
Rentefri Laan	til 53 — — 7,150 — " -
<hr/>	
559 Personer med 17,025 Rd. 48 f.	

6. Administrationen forelagde dernæst den sædvanlige Beregning over Selskabets Indtægter og Udgifter, overensstemmende med Lovens § 15, for deres ester at kunne bedømme, hvormed der for Aaret 1857 bliver til Disposition for Selskabets Hovedvirksomhed ved Tilstaaelsen af Laan, Gratificationer og Pensioner, men om hvilken Beregning det gjentagende maa bemærkes, at den virkelig stedfundne Udbetaling af de i Løbet af Aaret 1857 bevilgede Gratificationer og rentefri Laan ikke, ifølge Beregningens Natur og dens Hensigt, deri har kunnet føres til Udgift.

Beregningen, som forud har været Repræsentantskaberne meddeelt, er følgende:

Indtægt.

Halvaarlige Contingenter 4,393 Rd. 44 f.

Hs. Majestæt Kongens

Gave . . . . . 80 — " -

Overordentlige Medl. . . . . 25 — " -

4,498 Rd. 44 f.

Transport. . . 4,498 Rd. 44 f.

Transport...	4,498 Rb. 44 f.
Ugentlige Contingenter.	4,425 Rb. 50 f.
For Lovbøger	52 — 64 —
	<hr/> 4,478 — 18 —
Afdrag paa rentefri Laan	6,970 — " —
	<hr/> ialt Indtægt... 15,946 Rb. 62 f.

Udgift.

Ugebladets Trykning ...	759 Rb. 48 f.
Lønninger	1,900 — " —
Penstøner og Livrente...	5,442 — 48 —
Affkrevne Contingenter ..	51 — " —
Generelle Omkostninger..	984 — 36 —
	<hr/> ialt Udgift... 9,137 Rb. 36 f.

Overskud... 6,809 Rb. 26 f.

deraf tillægges Fonden $\frac{1}{8}$ med... 851 — 15 —

Igjen... 5,958 Rb. 11 f.

hertil lægges Renten... 5,687 — 38 —

Bliver til Uddeling... 11,645 Rb. 46 f.

deraf $\frac{2}{3}$ til Laan i rund Sum 7,760 Rb.

$\frac{1}{3}$ til Gratialer .....

3,885 —	
	<hr/> 11,645 — " —

S. A. Gieschütz's Legat til Penstøner

for $1\frac{1}{2}$ Aar..... 150 — " —

11,795 Rb. " f.

I Aarets Løb ere ved Døden afgaaede 14 Penstøner med et Beløb af 430 Rb. i Pension.

7. De om rentefri Laan indkomne 79 Ansøgninger foredroges, og bevilgede Forsamlingen derefter 49 Ansøgere Laan til et Beløb af 6,850 Rd.

8. Administrationen indstillede derefter :

a) som Pensionist paa Caroline-Legatet til Beløb 50 Rd. Guldsmedmester C. Jørgensen, 77 Aar gammel, Pensionist fra 1848.

b) Ved i de fleste Tilfælde at følge de respective Repræsentantskabers Indstilling foreslaaes følgende 11 Medlemmer til at optages paa Pensionslisten med en aarlig Pension af 25 Rd. fra 1ste Jan. 1858 at regne, nemlig :

Medlem fra		Alder.	forhen i Gratiale.
1818.	Friseur Jugemanns Enke . . .	72 $\frac{1}{2}$ Aar	20 Rd.
1819.	Institutbestyrer Lindegaard *) . . .	83	— 15 —
—	Bogbinder Holsts Enke	73	— 20 —
1822.	Skoleinspecteur Hoyer	73	— 15 —
1825.	Handelsbogholder Liunge's Enke	70	— 20 —
1826.	Kobberstifter Schjøtt	64	— 20 —
1829.	Klædehandler Humble's Enke ..	73	— 20 —
—	Farver Goldschmidts Enke	75	— 20 —
—	Brændeviinsbrænder H. J. Mørck	75	— 20 —
1839.	Graver Bjerby's Enke	77	— 20 —
—	Secretair Barcks Enke	78	— 16 —

c) Til at erholde et aarligt Tillæg af 5 Rd. fra 1ste April 1858 indstilledes følgende 11 Pensionister, nemlig :

*) Nu død.

Pensionist fra		Alder.	har i Pension.
1843.	Urtekræmmer Svanning's Enke	78	Mar 35 Rd.
1845.	Guldslager Faust's Enke	83	— 35 —
1846.	Bærtshuussh. Jørgensens Enke	79	— 35 —
—	Fuldmægtig Bay's Enke	81	— 35 —
—	Biinhandler Mørck's Enke	83	— 40 —
1852.	Urtekræmmer Schyums Enke . .	70	— 25 —
—	Forvalter Hansens Hustru . . .	76	— 30 —
1853.	Agent og Biinh. Kieles Enke.	70	— 25 —
—	Skomagermester Broens Enke .	76	— 25 —
1854.	Garver Nyholms Enke	73	— 25 —
1855.	Restaurateur Østerbergs Enke . .	72	— 25 —

hvilke Indstillinger Forsamlingen vedtog.

9. De om Gratiale indkomne 474 Ansøgninger foredroges derpaa, og, efterat det ved Generalforsamlingens Beslutning blev vedtaget som almindelig Regel baade for dette og de følgende Aar, at de ved Beregningen under Nr. 6 til Udlaan og de til Pensioner bestemte Beløb, som ikke bortgives, kunne anvendes til Gratificationer, bevilgede Forsamlingen nedenansførte 370 Medlemmer vedføiede Gratificationer til et Beløb af 4,925 Rd., nemlig:

Medlem fra		
1805.	Theehandler Rothenburg's Enke	20 Rd.
1810.	Malermester Runge's Enke	20 —
1812.	Malermester Jønsens Enke	15 —
1814.	Skomagermester Webers Enke	15 —

Medlem
fra

1816.	Slagtermester Frisks Enke	20	Rd.
—	Skomager P. Holm	20	—
—	Mechanicus Youngs Datter	20	—
—	Kræmmer Rasmussens Enke	15	—
—	Lærredhandler Harze's Enke	15	—
—	Strompevæver Bøsches Enke	20	—
—	Blikkenslager Szybrowsky's Enke	20	—
—	Revisor Kjerbye's Enke	20	—
1817.	Capitain Grans Enke	20	—
—	Jsenkræmmer Svane's Enke	15	—
—	Secretair Bondrups Enke	20	—
—	Skomagermester Johansens Enke	15	—
—	Skomagermester L. Holm	20	—
—	Bandmester Sørensens Enke	15	—
—	Capitain de Plane's Enke	20	—
—	Kjøkkenmester Krygers Enke	15	—
—	Overkrigscommisfær Kroghs Enke	20	—
1818.	Skomagermester Mariboe's Enke	20	—
—	Bødkermester Halls Enke	15	—
—	Børstenbinder Pfeiffer	15	—
—	Skomagermester Lundmann	20	—
—	Dvarteermand Jversens Enke	20	—
1819.	Skomagermester Arvesens Enke	20	—
—	Fuldmægtig Kleins Enke	20	—
—	Kammerraad Winthers Enke	15	—
—	Toldcontrolleur Wildenraths Enke	15	—

Medlem
fra

1820.	Capitain Saabye's Enke	10	Rd.
—	Klædehandler Melby's Enke	10	—
1821.	Bogtrykker Christensens Enke	15	—
—	Malermester Hoffgaards Enke	20	—
—	Overlæge Tofts Enke	15	—
—	Kammerraad Hegelunds Datter	15	—
—	Skibscapitain Hammers Enke	20	—
—	Søcapitain Grove's Enke	20	—
—	Uhrmager Malmgreens Enke	10	—
—	Secretair Bradts Enke	15	—
—	Bærtshuusholder Holsts Enke	20	—
—	Tracteur Hansens Enke	10	—
1822.	Bogholder Erhardts Enke	10	—
—	Registrator Dyrhauge's Enke	15	—
—	Justitsraad Didriksens Datter	20	—
—	Handelsbetjent Bauers Enke	20	—
—	Dpshynsmand ved Holmen Ipsens Enke	20	—
—	Meelhandler Herbsts Enke	15	—
1823.	Bødfermester Dehli's Enke	15	—
—	Fribagemester Klisoth	20	—
—	Glarmester A. Dsgevad	15	—
—	Justitsraad Treschows Enke	20	—
—	Skovfoged Fischers Enke	15	—
—	Fuldmægtig Wiborgs Enke	15	—
—	Palaisforvalter Sands Enke	15	—

Medlem

1824.	Ritmester Foghs Enke	20	Rd.
—	Foged Arnfiels Datter	20	—
—	Klædehandler Cohus Enke	15	—
—	Skriverformand Carlsens Enke	20	—
—	Cancellist Knudsens Enke	20	—
1825.	Urtekræmmer=Laugsbud Thomsens Enke	20	—
—	Qvarteermand Biørns Enke	15	—
—	Skrædermester Scheels Enke	15	—
—	Snedfermester Flygenrings Enke	15	—
—	Tzeehandler Schalts Enke	15	—
—	Kgl. Kudst Lunds Enke	15	—
1826.	Divisionschirurg Krygers Datter (senere død)	15	—
—	Urtekræmmer Schmidts Enke	20	—
—	Krigsassessor Rasmussens Enke	10	—
—	Krigsassessor le Maires Enke	15	—
—	Bødfermester Terslovs Enke	15	—
—	Snedfermester Rohleders Enke	15	—
1827.	Guldsmedmester Buurmeisters Enke . . .	10	—
—	Værtshuusholder Haack	15	—
—	Goffardicapitain Floor	20	—
—	Toldbetjent Kundbye's Enke	10	—
—	Snedfermester Willadsen	10	—
—	Skomagermester Halds Enke	10	—
—	Garvermester H. Topps Enke	15	—
—	Capitainlieutenant Nathsacks Enke . . .	15	—
—	Bødfermester Holsts Enke	10	—

Medlem
fra

1828.	Fuldmægtig Giesfings Enke	15	Rd.
—	Forhenv. Boghandler Beck	20	—
—	Bogbinder Lappe's Enke	15	—
—	Forhenv. Bogumand Carstensen	20	—
—	Assessor Wilstrups Enke	10	—
—	Skolelærer Langsted's Datter	20	—
—	Toldassistent Benzens Enke	20	—
—	Guldsmedmester Lerche's Enke	10	—
—	Guldsmedmester Næboe's Datter	15	—
—	Løjhuuslieutenant Carlsens Enke	15	—
—	Skolelærer Sæfts Enke	10	—
—	Forhenv. Hørkræmmer Brorson	20	—
1829.	Cancelliraad Lynge's Enke	20	—
—	Brændeviinsbrænder Larsens Enke	10	—
—	Snedkermester Knudsen	20	—
—	Snedkermester Schæffers Enke	15	—
—	Skrædermester Lunds Enke	20	—
—	Fuldmægtig Drebolts Enke	20	—
—	Mægler Gyldings Enke	10	—
—	Goffardicapitain Hansens Enke	20	—
—	Møllermester Blund	15	—
—	Tømmermester Benche's Enke	10	—
—	Gjordemoder Madam Schou	20	—
—	Skrædermester Bode	15	—
—	Toldassistent Anthons Enke	15	—
1830.	Bødkermester Hansens Enke	10	—

Medlem
fra

1830.	Snedkermester Hylleqvist	10 Rb.
—	Kunstdreier Søborgs Enke	15 —
—	Strømpevæver Tømmerup	10 —
—	Smedemester Dittmers Datter	15 —
—	Bogbinder Bergmanns Datter, Henriette	15 —
—	— — — — — , Caroline	15 —
—	Fuldmægtig Mørcks Enke	15 —
—	Justermester Bechs Enke	15 —
—	Agent Brandts Enke	10 —
1831.	Frugthandler Frørups Enke	15 —
—	Skolelærer Jensens Enke	15 —
—	Urtekræmmer Petersens Enke	20 —
—	Hattemager Madsens Enke	10 —
—	Skolelærer Martens Enke	15 —
—	Procurator Høyers Enke	20 —
—	Toldassistent Hasfells Enke	10 —
—	Farver Bangs Enke	10 —
—	Copist Mohrs Enke	20 —
—	Inspecteur Hansens Enke	10 —
—	Mestersvend Petersens Enke	10 —
—	Batallionschirurg Schübelers Enke . . .	10 —
—	Graver Hansens Enke	10 —
—	Farver Staals Datter, Elisabeth	15 —
—	— — — — — , Andrea	15 —
1832.	Hofmedailleur Conradsens Enke	10 —
—	Urtekræmmer Hellesens Enke	15 —

Medlem
fra

1832.	Urtekræmmer Boesens Enke	10	Rd.
—	Grosserer Selmers Datter	15	—
—	Controlleur Sommerstedts Enke	10	—
—	Kammerraad Thorbjørnsens Enke	20	—
—	Skrædermester Andersen	15	—
—	Skibsbygmester Repholdts Enke	20	—
—	Madame Schmidt	10	—
—	Forhenv. Bud Rosenberg	10	—
—	Capitain og Urtekræmmer Knudsens Enke	15	—
—	Capelmusicus Hornbechs Enke	10	—
—	Stomagemester Malmqvist	10	—
1833.	Pastor Justs Datter	15	—
—	Foutteralmager Sators Enke	10	—
—	Agent Sandbergs Enke	20	—
—	Graver Linds Enke	10	—
—	Foutteralmager Wunderlichs Enke	20	—
—	Uhrmager Anthons Enke	15	—
—	Skolelærer Nerups Enke	15	—
—	Deconom Blytmanns Enke	10	—
—	Baufist Helstedts Enke	20	—
—	Ketsbetjent Birchs Enke	15	—
—	Copiiist Beiths Enke	20	—
—	Dyrlæge Gjerløvs Enke	20	—
—	Bærtshuusholder Blacks Enke	10	—
—	Kammerraad Albrechts Enke	20	—
—	Sergeant i Søetaten Namodts Enke	15	—

Medlem
fra

1833.	Muurmester Grichsens Enke.....	10	Rd.
—	Urtefræmmer Svøgaard's Enke.....	15	—
—	Handskemager H. Lander.....	10	—
—	Figurant Jacobsens Enke.....	15	—
—	Fiskebløder Nyholm.....	10	—
—	Portner Borre's Enke.....	20	—
—	Hoboist Tappers Enke.....	15	—
—	Malermester Sanne's Datter.....	10	—
—	Malermester H. C. Bergs Enke.....	15	—
1834.	Sværdfeger Meyers Datter.....	15	—
—	Institutbestyrer Mølholms Enke.....	15	—
—	Skibscapitain Møllers Enke.....	10	—
—	Skrædermester P. Jørgensen.....	10	—
—	Pastor Kjelbergs Enke.....	10	—
—	Justitsraad Beldrings Datter.....	10	—
—	Skrædermester Kroll.....	15	—
—	Urtefræmmer Guldagers Enke.....	15	—
1835.	Kjøbmand Davidsens Enke.....	15	—
—	Beibetjent Blanck's Enke.....	10	—
—	Krigsraad Fos's Enke.....	15	—
—	Handskemager Modell.....	10	—
—	Barbeer Giede.....	20	—
—	Portcontrolleur Struckmanns Enke...	20	—
—	Gartner Gudmanns Enke.....	10	—
—	Skomager Haagensens Enke.....	10	—
—	Typograph Benzens Enke.....	10	—

Medlem
fra

1835.	Instrumentmager Flerons Enke	10	Rd.
—	Rgl. Laqvai Francs Enke	15	—
—	Snedkermester Genthe's Enke	20	—
1836.	Møller Wessenberg's Enke	10	—
—	Guldsmedmester Bihls Enke	10	—
—	Musicus Lincke's Enke	10	—
—	Skomagermester Lunds Enke	10	—
—	Revisor Kyhls Enke	10	—
—	Forhenv. Boghandler Jensen	15	—
—	Cancellist Voigts Enke	10	—
—	Skrædermester Bjørnelunds Enke	10	—
1837.	Skrædermester Mariagers Enke	10	—
—	Politibetjent Amundsens Enke	10	—
—	Hørfabrikør Rosteds Enke	15	—
—	Snedkermester Topfers Enke	15	—
—	Skipper Dohn	15	—
—	Graveur B. C. Kragh	15	—
—	Skrædermester Kollings Enke	10	—
—	Skomagermester Johansen	10	—
—	Inspecteur Schleisners Enke	15	—
—	Skomagermester H. Petersen	15	—
—	Skrædermester Helsinggreen	10	—
—	Bud Nielsens Enke	10	—
—	Skrædermester Morgensterns Enke	15	—
—	Politibetjent Wilstrups Enke	10	—
—	Fuldmægtig Sebbelows Enke	10	—

Medlem
fra

1837.	Kleinsmedmester Brodersens Enke	15	Rd.
—	Hosfoghandler Beckens Datter	10	—
—	Strædermester, Bogholder Mørcks Enke	10	—
—	Strædermester Zierau's Enke	10	—
—	Skibscapitain Kiølners Datter	15	—
—	Søkrigscommissair Nissens Enke	15	—
—	Malermester Blaumüllers Enke	15	—
—	Brændeviinsbrænder Andersens Enke ..	15	—
1838.	Rodemester Bergs Enke	15	—
—	Toldassistent Wichmanns Enke	10	—
—	Skomagermester Tandrup	10	—
—	Bud Ernst's Enke	20	—
—	Raalemagermester Klercke's Enke	10	—
—	Læge F. G. Friese's Enke	20	—
—	Guldsmedmester Tjeldsted	10	—
—	Graver Andersens Enke	10	—
—	Forhenv. Brændeviinsbrænder Brandt.	10	—
—	Skomagermester Roed	10	—
—	Coffardicapitain Lohmanns Enke	10	—
1839.	Skipper Lüteins Enke	15	—
—	Politibetjent Warbergs Enke	15	—
—	Forhenv. Postbud Nielsen	10	—
—	Capitain Meincke's Enke	15	—
—	Instrumentmager H. Birch	15	—
—	Secretair Schiotts Enke	15	—
—	Møller Linds Enke	10	—

Medlem
fra

1839.	Forhenv. Urtekræmmer Grouleff	10	Rd.
—	Strædermester Ferchners Enke	10	—
—	Bærtshuusholder Petersens Enke	10	—
—	Musiklærer P. Møller	10	—
—	Toldassistent Baggers Enke	15	—
—	Toldcontrolleur, Assistent Gyteds Enke	10	—
—	Gartner Petersens Datter	10	—
—	Forhenv. Høker R. Nielsen	10	—
—	Uhrmager Hinze's Enke	10	—
—	Fuldmægtig Juhlers Enke	20	—
—	Dvarantaineofficiant Brieghel	10	—
—	Skipper H. C. Poulsen	10	—
1840.	Borner Mortensens Enke	15	—
—	Fuldmægtig Nicolaysens Enke	10	—
—	Urtekræmmer Rosenstands Enke	10	—
—	Pastor Holms Datter	20	—
—	Skomagermester Andresens Enke	10	—
—	Handelsgartner Grimmensteins Enke ..	10	—
—	Copliist Bruuns Enke	15	—
—	Dvarantaineofficiant Schierbeck	10	—
—	Klædehandler Launy's Datter	10	—
1841.	Smedesvend Bøttners Enke	10	—
—	Strædermester Gürtners Enke	10	—
—	Strædermester Sommerfeldts Datter ..	10	—
—	Ekstrasriver Blougs Datter	10	—
—	Musiklærer Braunsteins Enke	10	—

Medlem
fra

1841.	Formand Larsens Enke	10	Rd.
—	Skrædermester J. G. Møller	10	—
—	Ankersmed Caspersens Datter	10	—
—	Regnskabsfører Gerners Enke	15	—
—	Handelsbogholder Møllers Datter	10	—
—	Knapmager Sasse's Enke	10	—
—	Landbruger Mathiesens Datter	10	—
—	Blikkenslager Lambrechts Enke	10	—
—	Forhenv. Nagelsmed Lund	10	—
—	Typograph A. Petersen	15	—
—	Forhenv. Bærtshuusholder P. Bjerup	10	—
—	Forhenv. Institutbestyrerinde, Jomfru Warburg	15	—
—	Olhandler Jochumsens Datter	10	—
—	Boghandler Holsts Enke	10	—
1842.	Hoboist Hesse's Enke	10	—
—	Copist Balsgaards Enke	10	—
—	Skrædermester Drelbergs Enke	10	—
—	Procurator Baggensens Datter	10	—
—	Skovfoged Zeuthens Enke	10	—
—	Bogholder Borgens Datter	15	—
—	Toldassistent Keeg's Enke	10	—
—	Toldassistent Lorenzens Enke	10	—
—	Høker Haastrups Datter	10	—
—	Skriver A. Larsens Enke	10	—

Medlem
fra

1842.	Meelhandler Carlsens Enke	10	Rd.
—	Høker Jensens Enke	10	—
—	Kunstdreier Kleine's Enke	10	—
—	Fuldmægtig Lassens Datter	15	—
—	Skrædermester Deichmanns Enke	15	—
—	Forhenv. Gjordemoder, Mad. Woderup	15	—
—	Høker Birchs Enke	10	—
—	Fuldmægtig Mollers Enke	10	—
—	Parlaisforvalter Olsens Enke	10	—
—	Skræder Reimanns Datter	10	—
—	Lodsformand Jørgensen	10	—
—	Handelsfuldmægtig Sands Enke	10	—
—	Modehandlerinde Jomfru Juul	10	—
1843	Politibetjent Grove's Enke	10	—
—	Gonditor Høj's Enke	15	—
—	Bøsfemager Bengs Enke	15	—
—	Skrædermester Lunds Enke	10	—
—	Toldassistent Mollers Datter	10	—
—	Secretair Schæffers Enke	10	—
—	Skomagermester Nybergs Enke	10	—
—	Traadhandlerffe, Jomfru Walter	10	—
—	Contoirist M. Købke	15	—
—	Fuldmægtig Borchs Enke	10	—
—	Lieutenant A. Lunds Enke	10	—
—	Brændeviinsbrænder Meyers Enke . . .	10	—
—	Secretair Strandgaards Enke	15	—

Medlem
fra

1843.	Tømmersvend Heinsons Enke.....	15	Rd.
—	Malermester Meyer	10	—
—	Tøifabrikør J. Walz	10	—
—	Hyrefudst Westerskou's Enke	10	—
—	Skriftstøber Gercke's Enke	10	—
—	Muurmester Møllers Enke.....	10	—
1844.	Benstonist i Søetaten Wieggers	10	—
—	Sadelfnægt Nielsens Datter.....	10	—
—	Sukfermester Jensens Datter.....	15	—
—	Fuldmægtig Lynges Datter.....	10	—
—	Skibstømmermand Petersens Enke....	10	—
—	Toldassistent Hasfels Enke	10	—
—	Politivagtmester Andersens Enke	10	—
—	Barbeer Jensens Enke	10	—
—	Postbud Nielsens Enke.....	10	—
—	Porcellainshandler Mørcks Enke	10	—
—	Portcontrollør Falkenbergs Datter ..	10	—
—	Coffardicapitain Carlsens Datter.....	10	—
—	Opfigtsbetjent Holmgreen	10	—
—	Skipper Thorjens Datter	10	—
—	Fuldmægtig Krause's Enke	10	—
1845.	Muursvend Mortensens Enke	10	—
—	— — — Datter.....	10	—
—	Major Rohweders Datter.....	10	—
—	Politibetjent Edelsteens Enke	15	—
—	Forvalter Albrechtsens Datter	10	—

Medlem
fra

1845.	Capelbud Mogensens Enke	10	Rd.
—	Skrædermester Kochs Datter	10	—
—	Snedkermester Hassings Enke	10	—
—	Tæpmetager Høhlings Enke	10	—
—	Lieutenant og Kunstarbejder Schjødts	10	—
—	Værtshuusholder Hansen	10	—
1846.	Toldassistent Truellsens Datter	10	—
—	Skrædermester Riffners Enke	10	—
—	Snedkermester Krygers Enke	15	—
—	Musiklærer Møllers Enke	10	—
—	Malermester Holms Enke	10	—
—	Hjrefudst Fristrups Enke	10	—
—	Billedbugger Otto's Hustru	10	—
1847.	Overgymnastiklærer Rainwalts Enke	15	—
—	Forchenv. Toldassistent M. Larsens Enke	10	—
—	Styrmand Hougaard's Datter	10	—
—	Skræderfrimester F. G. Lunds Enke	10	—
—	Kæretsmager Wildts Enke	10	—
—	Bogtrykker Brünnichs Datter	15	—
—	Damekræderinde Jomfru M. Lund	10	—
1848.	Skrædermester P. Bergenholz	10	—
—	Toldassistent Kammands Enke	10	—
—	Toldassistent Bayers Enke	10	—
—	Farver Ballins Enke	10	—

Medlem
fra

1850.	Cand. chir. Byrstings Enke	10	Rd.
—	Kjøbmand Langreuthers Enke	10	—
1852.	Provst Holms Datter G. S.	10	—
—	— — — — G. M.	10	—
1854.	Capitain Nissens Datter L.	10	—
—	— — — — M.	10	—

10. Derefter optoges følgende 25 nye Medlemmer, nemlig:

1. Garderobebetjent hos Hs. Majestæt Kongen G. Sørensen.
2. Bærtshuusholder B. Albredtsen.
3. Skibsfører G. Poulsen.
4. Jomfru J. Bihlgaard.
5. Sadelmagermester H. P. Sjøberg.
6. Slagtermester D. Fossum.
7. Bognmand K. Hansen.
8. Skomagermester H. A. Clausen.
9. Fru M. Philipsen.
10. Jomfru G. Seidel.
11. Lysestøber J. L. Westermann.
12. Kleinsmedsvend H. P. Hansen.
13. Formand H. Christensen.
14. Skomagermester L. P. Sose.
15. Exam. juris. og Assistent D. N. Byrsting.
16. Dypartningskone G. Jocumsen.

17. Jomfru Hostrup.
18. Formand F. Jensen.
19. Capitain og Bogholder G. Wisberg.
20. Jomfru M. M. S. Thanning.
21. Cand. philolog. Herskind.
22. Pastor Schmalz.
23. Værtshuusholder C. S. Hansen.
24. Bagermester C. Oldenstedt.
25. Brygger H. J. Lyede.

(Fortsættes).

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 13de April 1858.

C. Rothe. J. C. Bondrop. C. N. Laurup.

Mannestab.

Balanceret Status

af det forenede Understøttelses-Selskabs Formue den 31te December 1857.

1857.		Rd.	ß.	1857.		Rd.	ß.
Skal tilsvare:				Er i Besiddelse af:			
I.	Selskabet eiede den 1ste Januar 1857.....	172,552	87	I.	Selskabet eier den 31te December 1857 i Obligationer..	151,600	..
II.	Difference mellem Kjøbesummen og den anslaaede Værdi af 1 dansk-englisk 3 pCt. Obligation	51	84		nemlig 100,000 Rd. i 4 pCt. Obligationer imod Stats- gjælds-Directionens Indskrivningsbeviis, 6,400 Lfl. i dansk-engliske 3 pCt. Obligationer, hvoraf de 100 Lfl. er indkjøbt i dette Aar og 1 Prioritets-Obligation paa 400 Rd., testamenteret Selskabet af afdøde Silke- og Klædehandler J. H. Lund.		
III.	Overskud af Selskabets Virksomhed i 1857.....	1,241	65	II.	Har tilgode for rentefri Udlaan	13,534	..
	hidrørende fra Differencen imellem Indtægterne			III.	Kassebeholdning: a. Contant	7,896	Rd. 43 ß.
	14,763 Rd. 4 ß.				b. Restance for Laan ...	348	— " —
	og Udgifterne... 13,521 — 36 —				c. dito for Contingent..	468	— " —
	1,241 Rd. 64 ß.					8,712	43
	Summa..	173,846	43		Summa..	173,846	43

Kjøbenhavn den 31te December 1857.

C. Nothe.

J. C. Bondroy.

C. N. Laurup.

København.

Overfigt

over det forenede Understøttelses-Selskabs Regnskab for Aaret 1857

med Hensyn til dets Virksomhed.

1857.		Rbd.	ß.	1857.		Rbd.	ß.
Indtægter.				Udgifter.			
I.	Halvaarlige Contingenter	4,498	Rd. 44 ß.	I.	Pensioner	5,442	48
	herfra affrevne uerholdelige Restancer	51	— " —	II.	Gratificationer	4,435	"
		4,447	44	III.	Lønninger	1,900	"
II.	Ugentlige Contingenter	4,425	Rd. 50 ß.	IV.	Generelle Omkostninger	984	36
	for Lovbøger	52	— 64 —	V.	Ugebladets Trykning	759	48
		4,478	18	VI.	Overskud, anført paa Formues Konto	1,241	64
III.	Renter	5,735	Rd. 50 ß.				
	herfra Renter for det i Banken optagne						
	Laan	48	— 12 —				
		5,687	38				
IV.	S. A. Gibeschüg's Legat for 1½ Aar	150	"				
	Summa . .	14,763	4		Summa . .	14,763	4

Kjøbenhavn den 31te December 1857.

C. Nothe.

J. C. Bondrop.

C. N. Laurrup.

Ranneftad.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 18.

Løverdagen den 1te Mai 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. G. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

(Fortsættelse af Repræsentantmødet den 22de Marts 1858).

11. Derefter foretoges følgende Valg:

a) Valg paa nye Repræsentanter i de efter Lovens § 31 Fratrædendes Sted.

Udfaldet af disse, hvorved bemærkes, at kun 2 af de til 1ste Classification valgte Herrer have modtaget Valget, er følgende:

For første Classification.

Afgang.

Hr. Etatsraad Laurrup, R.
af D., Administrator.
— Inspektorsraad Gruse.

Tilgang.

Hr. Etatsraad Casse, R. af D.
— Inspektorsraad Brorson, R.
af D.

- Hr. Conferentsraad Bræstrup,
 C. af D. og Dm. pp.
 — Secretair, Fuldmægtig
 Diechmann (død).

Før anden Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Pastor Brandis.	Hr. Institutbestyrer H. E.
— Pastor W. Nielsen.	Melchior.
— Professor Hummel.	— Overlærer og Inspector
— Cand. juris Schorn.	E. P. J. Krebs.
	— Amtschirurg P. J. Møller.
	— Dr. phil., Catechet Levison.

Før tredje Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Generalmajor Schepelern, C. af D. og Dm.	Hr. Commandeur C. Paludan,
— Oberst v. Lønborg, C. af	C. af D. og Dm.
D. og Dm.	— Etatsr., Dr. med. Mansa,
— Justitsraad Børgesen, R.	R. af D. og Dm.
af D.	— Justitsraad Zanzen, R.
— Capitain Damborg (død).	af D.
	— Capitainlieut. Langemærck.

Før fjerde Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Mægler Haas (død).	Hr. Urtekræmmer C. Tryde.
— Grosserer Wanscher.	— Biihndl. C. H. Münster.
— Capit., Directeur Horn-	— Capit., Mægler C. Lo-
beck.	rentzen.
— Kjøbmand D. C. Borgen.	— Urtefr. M. D. Bering.

Før femte Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Conditør Kromayer.	Hr. Stømpesfabrikør C. A.
— Conditør Grandjean.	Warburg.

Hr. Tøifabrikør D. Mendel.
— Bogmand Carstensen.

Hr. Assess. pharm. Glahn.
— Farver A. C. Schleisner.
— Brændeviinsbrænder C.
W. Christensen.

For sjette Classification.

Afgang.

Hr. Handskem. N. F. Larsen.
— Capitain, Muurmester
Klein.
— Hofkunstdreier Schwarz.
— Rodemester Schwarzlose.

Tilgang.

Hr. Sadelmagermester S. P.
Rothmann.
— Malermester L. Holmer.
— Lieut. og Hofstølemagerm.
C. B. Hansen, R. af D.
— Major og Muurmester
Kornbech, R. af D.

b) Valg paa en Revisor istedetfor afdøde Cancelli-
secretair og Fuldmægtig Diechmann. Valgt blev
Hr. Raadmand B. Petersen, R. af D., som velvillig
har modtaget samme.

c) Valg paa et Medlem til Skriftcomiteen. Valgt
blev Hr. Justitsraad Riise, men som ikke har modtaget
Valget.

Sluttelig meddeler Administrationen herved, ifølge
den i en tidligere Generalforsamling tagne Bestemmelse,
en Fortegnelse over de Legater, som ere tildeelte Sel-
skabet siden dets Stiftelse, og hvis Beløb ere indbefat-
tede under dens faste Fondsbeholdning, nemlig:

Åar 1805. Grosferer Niels Brocks Legat, efter Testa-
mente af 19de Febr. 1786 og 24de Febr.
1802 ..... 5,002 Rd. 22 Sk.

- Mar 1818. Student Gress's Legat . . . . 1,000 Rb. „ 6.
 — 1827. Enkesfru Charlotte Amalie
 Bøndke's Legat i 5 pCt.
 Livrente af . . . . . 2,000 — „ -
 — 1829. Caroline Legatet, stiftet af
 en Deel af Selskabets Med=
 lemmer i Anledning af Hds.
 Kgl. Høihed Arveprindsesse
 Carolines Formæling den
 1ste Aug. 1829 . . . . . 2,500 — „ -
 — 1830. Enkesfru, Statsraadinde Ko=
 foeds Legat . . . . . 500 — „ -
 — 1853. Silke- og Klædehandler J.
 H. Lunds Legat, efter Tes=
 tamente af 16de April 1851 1,386 — 51 -

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
 den 13de April 1858.

C. Rothe. . J. C. Bondrop. C. N. Lauthrup.

Mannestad.

En Skjebne.

(Fortsat).

Smidlertid var han traadt hen foran Kaminen, havde stillet sig ved Siden af den Stol, i hvilken Hr. Kramer sad, og sagde med en dyb Røst: „Det har allerede saa længe været mørkt derude paa Gaden, at jeg endelig har faaet nok deraf. Det kunde dog engang snart blive Dag igjen — jeg elsker ikke Natten. Ak!“ vedblev han efter en Pause, i hvilken han havde stirret paa Tjeneren med sammentrukne Dienbryn, „hvortledes kan der ogsaa være Dag paa et Sted, hvor der findes saadanne Fi-gurer! Jeg har allerede ofte sagt Dig, at Du er et Mørkets Barn. Nu — det har Du Ret til; men Du har ikke Ret til at trænge Dig herind og slæbe en Portion Mørke ind i mine lyse Værelser. — Bort med Dig, For . . .!“ Dog førend han fik Ordet udtalt, trykkede han begge Hænderne med et skjærende Suk til sin Pande, og sagde, da han efter et Ophold lod dem synke igjen: „Dog hvorfor jage Dig bort, Kammerat? Vi ere jo dog alle fordømte, den Ene en Smule mere, den Anden en Smule mindre, og jeg maaskee aller-mindst. Nu, den, der meest fortjener Fordømmelsens Pine, det er vor gode Ven, som sidder der foran Ka-minen, — han sidder behageligt“, sagde han efter et Ophold, idet hans Dine begyndte at lyne og hans Stemme blev mere og mere heftig, „han, som sidder der,

medens jeg staaer. Op med Dig, Sturk! jeg, Din Herre, staaer foran Dig!"

Uagtet Hr. Kramer smilede medlidende og haanlig, skyndte han sig dog med i største Fart at lystre den modtagne Befaling, men, da han havde bragt den tunge Stol imellem sig og den ulykkelige unge Mand, forandrede han paa eengang sit Physiognomi, hans Dine stirrede stivt hen for sig, ligesom for at fortrylle den Gjenstand, de havde faaet fat paa. Derpaa kneb han Læberne sammen og strakte Halsen saa langt frem som muligt. „Naa, det er altsaa kommen dertil!" raabte han efter en Pause; „det er Taffen for mit Arbeide, at man ikke engang under mig et Dieblisk Hvile her ved Kaminen! og jeg, som har faaet Deres Hovedpine til at holde op og som har tændt saa mange smukke Lys! Na! det kan jo snart gjøres om igjen", tilføiede han grovt og pøbelagtigt; „er jeg maaskee Deres Nar, eller er . . .". Lykkeligviis fik han ikke Sætningen talt ud. „Nu bryder jeg mig ikke mere derom; aa hør, Frands, sluk Lysene ud, Baronet vil helst være i Mørke".

Det var bedrøveligt at see, hvorledes den ulykkelige unge Mand i dette Dieblisk tvang sig til et Smil, men et Smil saa fuldt af frygtelig Smerte, at under det to Taarer uvilkaarlig rullede ned over hans Kinder, men Smilet seirede, og da netop et af Træstykkerne i Kaminen revnede og kastede en Biste af utallige Gnister fra sig, blev hans Latter meget høi, naturlig og hjertelig,

og den unge Mand's Dine fulgte med tydeligt Velbehag Aldregnen, der iøvrigt kun varede en Secund.

„Hvad er Klokken?“ spurgte Hr. Kramer Tjeneren rolig; „det forekommer mig, at det allerede er sildigt“. — „O nei, det er endnu meget tidligt!“ raabte den unge Mand hurtigt, „endnu meget for tidligt for mig; jeg vil ikke, jeg kan ikke sove endnu. O Gerhard!“ henvendte han sig til Bogteren, „dersom Du nogenstunde havde saa frygtelige Drømme som jeg, saa gif Du slet ikke tilfængs“. — „Og hvad gjorde jeg da?“ sagde den Anden. — „Du blev siddende ved Vinduet og saae langt, langt ud i Natten og betragtede den mørke Himmel og de sorte Skyer, indtil det efterhaanden blev lysere og lysere, og den lyse Dag brød frem. Thi, naar Du venter med Rolighed, saa kommer Dagen dog tilsidst igjen, og derpaa er det, at jeg har bygget mit Haab. — En Stol!“ — Disse sidste Ord vare henvendte til Tjeneren, der ogsaa ilede med at sætte en Lænestol frem, i hvilken den unge Baron kastede sig. Han støttede Hovedet med Haanden, stirrede en Tidlang mørk ind i Kamindens Lue og sagde derpaa med et eiendommeligt Smil: „Tro mig, Gerhard, jeg har mange gode Tanker i mit Hoved, det føler jeg godt, men fordømt er det, at jeg aldrig er istand til at udtale dem. Det er affurat, som om jeg bagved min Binde havde et Jerngitter, et Buur, et Tankefængsel, og derinde rase de altid vildt mellem hverandre og kæmpe efter Frihed, saa at jeg bliver aldeles svimmel og angst. I saadanne

Dieblikke trykker jeg begge mine Hænder imod mit Hoved, for at berolige disse Ideer, der fare saa afsindigt omkring imellem hverandre. — Gives der intet Middel til at sprænge dette Gitter? Du skulde see, hvilke herlige Tanker der da vilde komme for en Dag. — Gives der intet Middel?" spurgte han anden Gang efter et længere Ophold.

„Nei, der gives intet“, svarede Bogteren temmelig barsk, og da den unge Mand ved dette Svar skjulte Hovedet dybt ned i sine Hænder, hvistede hiin til Tjeneren: „Gud være lovet, at Jerngitteret er der; dersom vi skulde nødes til at høre alle disse Tanker, risikerede vi selv at gaae fra Forstanden“. Kramer mærkede iøvrigt ikke, hvorledes den unge Mand allerede ved de første Ord, han udtalte, tilkastede ham et Blik, som var skrækkeligt, og hvorledes han derpaa bed Tænderne sammen; dog lænede han sig i næste Dieblif rolig tilbage i Stolen, foldede sine Hænder og sagde med blød Stemme: „Læs Noget for mig“. — „Det er allerede saa sildigt“, svarede Hr. Kramer gnaven. — „Læs Noget for mig!“ gjentog den Syge heftigt. — „Jeg har Ondt i Brystet“, vedblev Bogteren; „Frands, hent den store Billedbog!“

(Fortsættes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 19.

Lørdagen den 8de Mai 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

En Skjebne.

(Fortsat).

„Men jeg vil ikke have den Billedbog!“ raabte nu den unge Mand med frembrydende Brede. „Forbandet være Din Billedbog, Dine Hunde og Dine Aber, selv Hund og Abe, som Du er! — Nei Bogen! jeg vil have Bogen! Du forstaaer godt, hvilken jeg mener; Du veed godt, hvad jeg vil at Du skal læse for mig. Ja, see Du kun paa mig med Dine Basiliskøine, og gjør Du kun Tegn til Din Rafferknægt!“ — „Frands!“ sagde Bogteren med en ubehagelig Kulde; „sluk Lysene, det er intet godt Veir i Aften“. — „Ja, sluk Lysene!“ skreg den ulykkelige Syge, idet han skar Tænder; „men

om det ogsaa er mørkt, skal jeg dog vide at træffe Dig; jeg seer Dig selv om Natten!" Og med disse Ord greb han med sikker Haand ind i Kaminen, tog en liden Ildrager af poleret Staal og svang den truende mod Gerhard. Men denne, som maatte være kjendt med lignende Optrin og derfor var forberedt derpaa, tog rolig en anden Jernstang, der stod ved hans Side, og sagde: „Kom kun; det skal blive en smuk Duel: en Dvart her i Brystet, og saa en Terts i Hovedet!" Med disse Ord foer han med Neglen af Tommelfingeren over Hjernefalken, nøiagtigt paa det samme Sted, hvor Baron Breda dengang havde faaet hiint frygtelige Hug. Og ret som om den ulykkelige Mand først nu havde faaet Slaget, sank han tilbage i Stolen og foer med begge Hænderne op mod Hovedet.

Hr. Kramer saae med et triumpherende Smil hen til Frands, der med det samme traf sine Dienbryn endnu høiere op og i Sandhed saae ud som et Billede af Forbauselsen. „Da vi nu ere blevne gode Venner igjen“, vedblev Bogteren efter en længere Taushed, og med en fæl Latter, „saa skal ogsaa Frands hente Bogen, den lille røde Bog derhenne paa Bordet!" Tjeneren gjorde efter Befalingen, Kramer aabnede Bogen, søgte en Smule i den og læste derpaa:

„Du er som en Lillie,

Saa huld og skøn og reen!"

„Ja, hun var som en Lillie!" sukkede den Ulykkelige; „saa skøn og huld og viskelig og saa reen. Jeg har

længe seet paa hende — og seer hende endnu for mig," tilføiede han drømmende; „jeg kan dog ikke mere husse hendes Billede. Men naar jeg blot tænker derpaa, bliver jeg saa veemodig i mit Sind". Derpaa stod han op, fastede et betydningsfuldt Blik til sin Bogter og begyndte nu med lange Skridt at spadserere op og ned i Baggrunden af Stuen.

„See saa, det skal nu være hans Aftenbøn", sagde Kramer derpaa ligesom til sig selv, idet hans Stemme, der desuden ikke havde røbet nogen synderlig Klang ved Forelæsnningen, sank til den alleralmindeligste Hverdags-tone, og, da han bemærkede, at den Syge forstærkede sine Skridt, tilføiede han: „det kan han taale at høre ti Gange om Dagen, og bliver strax rolig som et Lam". — „Han mener vel sin Brud?" hvisttede Tjeneren. „Men hvad var det, han før sagde? at han ikke kunde husse hendes Billede? det er dog virkelig forunderligt". — „Egentlig ikke saa forunderligt, som Du troer, Frands", meente Kramer med Vigtighed. „Lægerne og de Lærde sige: enhver Deel af Hjernen paa Dyr og Mennesker har en bestemt og aparte Function; man har i den Henseende anstillet Forsøg med Duer: man har saaledes stiftet et saadant Dyr paa et bestemt Sted af Hjernen, og saa gif det bestandigt baglænds; paa et andet Sted, og saa styrtede det uafsladeligt fremad; paa et tredie og fjerde, og saa dreiede det uden Ophør rundt, snart tilhøire, snart tilvenstre. Det skal nu affurat være ligesaadan med et Menneske, og Hugget

der“, sagde han saa sagte, at ikkun Tjeneren kunde høre det, „maa paa en Maade, som de Lærde sige, have truffet en Deel af Hukommelsen; thi, om ogsaa Herren overordentlig godt erindrer visse Ting af sit foregaaende Liv, saa har han dog aldeles glemt alle Personer af sit tidligere Bekjendtskab; endogsaa den gamle Herre kjendte han ikke mere, ligesaa lidt som mig, uagtet han før havde seet mig daglig. Og hvad nu hans Brud angaaer, saa har han vel en Anelse om den hele Historie og blader ofte omkring i den store Bog derhenne, hvor de smukke Pigehoveder ere aftegnede: han kan sidde hele Timer og lede og overveie uden at finde; det kan man see af den Sorg og Uvillie, med hvilken han hver Gang kaster Bogen fra sig“.

„Altsaa veed han, at han har havt en Brud og mistet hende?“ — „Naturligviis, men netop den Omstændighed, at han uophørligt grubler derover og søger atter at finde hendes Billede, vil i høi Grad hindre hans Helbredelse, om den iøvrigt var mulig“. — „Og den unge Grevinde?“ spurgte Tjeneren hvissende; „har hendes Tilstand forandret sig, eller er hun vedbleven at være melancholisk?“ — „Vi vide ikke Meget om hende,“ vedblev Kramer efter en Pause. „Lægerne raadede til Forandring af Luften; hun gjorde en Reise med sine Forældre til det sydlige Frankrig og Italien, og jeg veed virkelig ikke, om hun er kommen tilbage igjen“. — „Den Historie bragte altsaa en Smule Spænding imellem de to Familier?“ — „Allerede før den gamle

Herres Død; imidlertid har det igjen jævnet sig, da Hr. Baron Boul tog sig af Sagerne. Kun, da Lægerne for et halvt Aars Tid siden raadede til en Sammenkomst af de unge Folk, som maaskee kunde have haft en helbredende Virkning paa den Syges Sind —" — „saa modsatte Baron Boul sig maaskee denne Sammenkomst?“ spurgte Frands med et eget Smil; „jeg forstaaer det“. — „Ja saa, Du forstaaer det?“ svarede den Anden med et kort og rasst Nif. „Naa, det glæder mig; og, da Du ikke synes at være saa ganske dum, saa vil Du forhaabentlig ogsaa indsee, paa hvilken Fod Sagerne her staae“.

„Der er dog eet, jeg ikke kan faae i mit Hoved“, meente Tjeneren, „hvorfor bliver man her i Byen og her i Huset med den Syge? der er dog pæne og rolige Gjemmesteder, hvor man lykkeligviis ikke behøver at gjøre saa mange Omstændigheder“. Hr. Kramer ryfste foragteligt paa Hovedet, derpaa pegede han betydningsfuldt paa sin Bænde og sagde: „Det er dog en Ulykke, at Folk ikke kunne see, hvad der ligger lige for Næsen af dem. Mener Du maaskee, at man saaledes uden videre kunde putte den eneste Arving til et stort Navn og en uhyre Formue ind i en eller anden Anstalt? Nei, den Sag maa der tages paa med Silkehandsker. Det er den ene Grund; den anden er den, at Patienten kommer i et sandt Raseri, naar han paa nogen Maade troer at mærke, at man vil fjerne ham fra Byen“.

„Han har da altsaa sine lyse Dieblif?“ spurgte Tjeneren. — „Altfor mange til at være en Nar, og altfor faa til at kunne leve som en fornuftig Mand. Jeg vil sige Dig, min gode Frands, der er Tider, hvor vi to i al Nolighed føre en saadan Conversation, hvor han spørger og svarer saa forstandigt, at en tredie Mand, som hørte paa os, virkelig skulde have meget ondt ved at sige, hvem der var den Forstandigste af os. — Men gaa nu Din Bei; jeg har allerede et Par Gange bemærket, at han sender os nogle utaalmodige Blikke; det forekommer mig, at han vil være alene, maaskee vil han sove. Du gode Gud!“ tilføiede han med et skinneligt Suf, „saa vilde da ogsaa dette møjsommelige Dagværk være endt! Er der endnu en Draabe i Flasken?“ Istedetfor ethvert andet Svar fyldte Tjeneren det fremrafte Bæger endnu engang, slog derpaa Proppen igjen i Flasken med den flade Haand og fiernede sig med sagte Skridt.

Baron Breda stod ved Vinduet og havde trykket Panden ind imod de kolde Ruder, nu vendte han sig paa eengang raff omkring. „Veed Du hvad, Gerhard!“ sagde han med høi Stemme; „jeg er hjertelig kjed af dette Stueliv: jeg vil ud. For Fanden! en ung Mand i min Alder behøver ikke at blive påsæt som et lille Barn, og trænger ikke til en Bogter som Dig“. Istedetfor at svare trak Hr. Kramer paa Skuldrene og stirrede smilende ind i Kaminilden. Den unge Mand saae et Par Secunder paa ham med vidt aabnede Dine, der=

paa sukkelede han smerteligt, lagde Haanden paa Banden og knyttede den strax derpaa ligesom i heftig Brede. Dette gif dog ogsaa over, ligesom det var kommen; derpaa nærmede han sig igjen et Par Skridt hen til Kaminen og sagde i en blød, indsmigrende Tone: „Kjære Gerhard! vi to have da nu kjendt hinanden temmelig længe: jeg troer lige fra hiin ulykkelige Dag, da man bragte mig tilfængs. Ja, ganske rigtigt; det er mig saa vanskeligt at fastholde nogen Erindring“, vedblev han efter en Pause, under hvilken han havde bedækket sine Dine med Haanden. „Du har saa ofte sagt mig, at Du var mig en hengiven Tjener“. —

(Fortsættes).

C. P. J. Krebs.

Rettelser.

I Borgervennen Nr. 17, Pag. 132, findes rigtigheden anført, at Forsamlingen bevilgede til **370** Medlemmer Gratificationer til et Beløb af **4,925 Rb.**, men den derefter følgende Fortegnelse over disse udgjør, rigtigheden optalt, iffun . . . . . 4,900 Rb. og bliver derfor herved rettet saaledes :

udgaaer, som urigtigen anført:

1817. Overkrigscommisair Kroghs Enke..	20 Rb.
1827. Guldsmedmester Burmeisters Enke ..	10 —
1829. Mægler Gyldings Enke	10 —
1839. Politibetjent Warbergs Enke.....	15 —
1842. Jordemoder, Madame Woderup....	15 —
	70 —
	igjen... 4,830 Rb.

tilkommer, som urigtigen ubeladt:

1827. Tobaksfabrikur Bagge	20 Rb.
1842. Traadhandlerste, Somsfru Jørgensen (nu død)	20 —
— Skomager Hesberg.....	10 —
1845. Snedkermester Bryngers Datter	10 —
1847. Capitain Meincke's Datter	10 —
1851. Hoffouereer Hudes Datter	10 —

tilkommer, som urigtigen anført med

10 Rb. istedetfor med 15 Rb.:

1838. Guldsmedmst. Fjellsted endvidere med	5 —
1844. Barbeer Jensens Enke — —	5 —
1847. Karethmager Wildts Enke — —	5 —
	95 —

Tilfammen... 4,925 Rb.

Til den i Borgervennen Nr. 18, Pag. 152, meddeelte Fortegnelse over de Selskabet siden dets Stiftelse tildeelte Legater maa endnu føies :

1856. Justitsraad Eibeskjüt's Legat 100 Rb. aarligen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 20.

Løverdagen den 15de Mai 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Skjebne.

(Fortsat).

„Sa vist har jeg ofte sagt det, og jeg mener det ogsaa ærligt; der er desuden Intet i Veien med Dem: jeg sørger jo for Dem saagodt som muligt“. — „D ja, altfor godt“, mumlede den unge Mand; „men — hvad var det nu, jeg vilde sige? — det Bitter, det fordømte Bitter! det vil ikke tillade min Tanker at slippe ud. D! jeg har ypperlige Ideer, Gerhard, ypperlige Ideer, ogsaa med Hensyn til Dig“. Ved disse Ord var han kommen ganske tæt hen til Stolen, i hvilken Bogteren sad, og denne syntes fuldkommen ligegyldig og gjorde ikke mindste Mine til at dreie Hovedet om. Derimod saae han med største

Opmærksomhed ind i Speilet foran sig, og paa denne Maade var han istand til at holde Die med enhver Bevægelse af den Syge. — „Gerhard“, vedblev denne, „jeg er Herre her i Huset, lad os nu faae Ende paa denne sorgelige Comoedie. Hvorfor bevogter man mig? Hvorfor lader man mig ikke have min Frihed? Veed Du hvad, Gerhard“, tilføiede han hvissende; „vi to ville flygte sammen ud i den vide Verden; Du giver mig Frihed, og jeg giver Dig Rigdom. Bort! bort! altid længere bort! — gennem Dale, over Bjerger, at jeg ikke mere skal see den hæslige hvide Enee. Tænk Dig, Gerhard! hvilken Fryd, hvilken Henrykkelse det skal være, naar der stedse bliver mindre af den hvide, kolde Enee, naar de grønne Striber vise sig i den, de velsignede grønne Striber med de spraglede Blomster, de hvide Tusindfryd og blaae Fioler, og naar vi binde en Krands deraf og drage længere og længere bort, indtil vi igjen finde hende, Blomsten for alle Blomster, saa skjon, saa huld, saa reen!“ Disse Ord havde han udtalt som i stigende Angst og med det samme ladet sit Hoved synke dybt ned for bedre at kunne see ind i sin Vogters ubevægelige Ansigt, om det maaskee var muligt at see et lille Haab ud af det. — „Vil Du, Gerhard?“

Det var imidlertid langt fra, at Hr Kramers Ansigt rebode nogenstomhelst Deeltagelse; han syntes i det Høieste at have kjedet sig ved atter at have maattet høre paa Noget, der efter hans Begreber var fuldkommen

barnagtigt og forrykt; han syntes heller ikke at have nogen Lyst til at indlade sig paa videre Forklaring, men indskrænkede til at svare: „Det er virkelig allerede sildigt, vi maae slukke Lysene; hele Verden gaaer nu tilfængs, og det ville vi ogsaa gjøre“. Den unge Mand's Ansigt viste i dette Dieblif en fortvivlet Kamp, en Trappesftige fra det høieste, lykkeligste Haab ned til den dybeste, smerteligste Skuffelse. — „Nei, nei!“ sagde han i en sonderknuust Tone, „kun Lys! Lys! Jeg vil ikke sove, Gerhard!“ raabte han høit, idet han ilede hen til Vinduet og rev Gardinet tilside. „See dog, hele Verden sover ikke; der fjøre de omkring med hurtige Heste og glimrende Livreer. De lykkelige, glade Mennesker!“ Den Hefstighed, hvormed den Syge udtalte disse Ord, bevægede Hr. Kramer til at staae op og ligeledes gaae hen til Vinduet. „Na“, sagde han; „ikke Andet end det; hvor kan De dog lade Dem røre af det? det er saamænd meget bedre, at vi gaae tilfængs. Tænk ikke mere paa det; alt saadant Noget maa man glemme!“

„O, hvorledes kan jeg glemme hende!“ sagde den unge Mand sagte til sig selv, „glemme hende, som engang var min! Aldrig! — aldrig! — aldrig!“ Efter disse Ord stirrede han et Dieblif ud af Vinduet, hvorved hans Træk viensynligt beroligede sig, derpaa lynede hans Dine paa en eiendommelig Maade, og det var i et Secund, som om et Smil spillede omkring hans Mund. Efterat han endnu en Stund havde trykket sin hede Pande imod de kolde Muder, vendte han sig

rolig om og traadte hen til det Bord, hvor den tunge Reglekugle laa oveni den venetianske Vocal. Han tog den med Lethed i Haanden og trillede den med saadan Kraft over Tappet hen imod Reglerne, at den sprang høit op ad Bæggen. Hr. Kramer rystede paa Hovedet og bad ham at høre op med det Spil, da Kloffen allerede var ni, og det var meget for sildigt til saadanne Vøier. „Men jeg vil ikke sove endnu!“ svarede den Syge; „jeg skal gjerne lade Reglerne være, men saa maa jeg have en anden Fornøielse“.

Bogteren, som var fornøiet over, at den sidste Paroxysme havde lagt sig saa lykkeligt og let, syntes nu heller ikke at ville staae paa at bringe Patienten tilfængs, men sagde: „Nu, det skal da ikke heller komme mig an paa en Times Tid; jeg skal med Fornøielse underholde Dem endnu en Stund, naar De vil være artig og rolig. Har De Lyst til at spille Noget?“ Den unge Mand, som havde rettet sig til sin fulde Høide og med Opmærksomhed betragtede enhver Mine af Bogteren, spurgte nu med et lurende Diefast: „Hvor er Schakspillet?“ — „Derhenne paa Bordet“, svarede Hr. Kramer. — Den Syge trak bedrøvet paa Skuldrene. „O nei“, sagde han; „jeg gider ikke spille Schak. Brillerne ere nogle stakkels Fanger ligesom jeg, de kunne kun gjøre de dem forestrevne Skridt og tør ikke gaae hverken tilhøire eller tilvenstre; det er mig modbydeligt. Hvor ere mine Fjerbolde? de kunne flyve, hvorhen de ville“. — „Na“, meente Bogteren; „hvorledes kan man spille Bold ved Lys! Bliv heller med det til i Morgen tidlig!“ — „Hvor ere mine Fjerbolde?“ spurgte Patienten med det samme eiendommelige, lurende Blik. — „Henne i Skabet i Bæggen, tænker jeg“. — „Lad mig da staae dem!“ Og ved disse Ord bed han sig med Hefstighed i Læben.

(Fortsættes).

C. P. J. Krebs.

Extract

af

første Quartals Regnskab 1858,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
Beholdning fra forrige Aar	7896	43
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 70de Aargang Nr. 1 à 13 incl.	1127	2
B. Laans Restancer fra 4de Kvartal 1857 . . . . . 348 Rd. anviste Udbrag for 1ste Kvartal 1858 1,728 —	2,076 Rd.	
deraf er i 1ste Kvartal 1858 indbetalt 1,691 —	1691	"
saaledes Restancer for Laan den 31te Marts 1858	385 Rd.	
C. Contingents-Restancer fra 4de Kvartal 1857 . . . . . 468 Rd.		
deraf er i 1ste Kvartal 1858 indbetalt 317 — 92 ß.	317	92
saaledes Restancer for Contingent den 31te Marts 1858	150 Rd.	4 ß.
	Rd. . .	11032 41

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Anviste Pensioner for 1ste Kvart. 1858 1,265 Rd. 24 ß. deraf er i 1ste Kvartal 1858 udbetalt 1,252 — 72 —	1252	72
saaledes uaffordrede Pensioner . . . . . 12 Rd. 48 ß.		
2. Anviste rentefrie Laan til 41 Medlemmer 6,100 Rd. deraf er i 1ste Kvartal 1858 udbetalt 5,000 —	5000	"
saaledes uaffordrede Laan . . . . . 1,100 Rd.		
3. Anviste Gratificationer til 371 Medl. . . . . 4,940 Rd. deraf er i 1ste Kvartal 1858 udbetalt 2,000 —	2000	"
saaledes uaffordrede Gratificationer . . . . . 2,940 Rd.		
4. Generelle Omkostninger	432	21
5. Betalte Lønninger for 1ste Kvartal 1858	475	"
6. Ditto for Ugebladets Trykning med Papir	176	30
Saldo, Beholdning	1696	14
	Rd. . .	11032 41

Kjøbenhavn, den 31te Marts 1858.

G. Primon,
Kassjerer.

Overensstemmende med Controllen.

Kjøbenhavn, den 3die Mai 1858.

C. Kothe.

J. C. Bondrop.

C. N. Lautrup.

Tannested.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 21.

Løverdagen den 22de Mai 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Skjebne.

(Fortsat).

Mr. Kramer, som hellere vilde spille Bold en halv Times Tid end blive nødt til at gennemvæge en heel urolig Nat, Noget, som før ved lignende Anledning var arriveret, gik hen i Hjørnet af Stuen, hvor det omtalte Skab i Bæggen befandt sig. Dette Skab var meget dybt og anbragt i en Krog, der var dannet af Bæggene i det med denne Stue forbundne Naboværrelse; det var lukket ved en Dør med en kunstigt forarbejdet, fast Laas. Bogteren aabnede denne Dør og bukkede sig brummende ned for at fremtage Boldene og Raffetterne.

Baronen stod midt i Værelset og støttede sin høire Haand paa det store Bord, imedens han syntes at betragte Nøglen paa den venstre med den største Opmærksomhed; vi sige syntes, thi i Virkeligheden var det sin Bogters Bevægelser, han forfulgte med udeelt Opmærksomhed. Neppe havde denne bukket sig ned og befandt sig med Overkroppen i Skabet, førend den unge Mand i et eneste Sæt var bag ved ham, kastede ham med Kæmpekraft ind i det mørke Rum, stødte Døren til og dreiede Nøglen om. Det Hele var et Dieblifs Værk, og Overfaldet var kommen saa pludseligt og uventet, at Hr. Kramer under hele Affairen ikke engang udstødte et Skrig. Men efterat den tunge Dør var lukket, lød hans Raab i Værelset selv ikkun som en dump Lyd.

Et Dieblif blev den unge Mand som en Forbauset staaende foran Døren, derpaa smilede han og sagde til sig selv: „Rolig, rolig — rolig“, idet han, ligesom for at fastholde sine Tanker, trykkede begge sine Hænder fast til sit Hoved. Imidlertid begyndte den indelukkede Bogter at støie og skrige; man kunde tydelig høre hans grove Stemme: „Hvad skal dette betyde? — Vil De være saa god diebliffelig at lukke op! — Tag Dem iagt, det skal komme Dem dyrt at staae! Jeg sværger Dem paa min Ære: De skal i hele fire Uger ikke komme til at see Sol eller Maane, ikke den ringeste Lysstraale!“

Rikkende med Hovedet lyttede Baronen efter sin Fjendes Stemme, men istedetfor ethvert andet Svar dreiede han Nøglen i Laasen nok engang omkring, tog den ud og kastede den ind i Kaminilden; derpaa betænkte han sig et Dieblik og lukkede saa ogsaa den Dør, der førte ud til Corridoren og gjennem hvilken Frands var gaaet ud. Nu følte han sig fri og sagde det til sig selv mange Gange efter hinanden med dybe Aandedrag. „Fri! fri! fri!“ jublede han af fuldt Bryst; derpaa begyndte han at overlægge, hvorledes han bedst skulde benytte den vundne Frihed, og for rigtigt at kunne overveie dette, satte han sig hen i Kramers Lænestol ved Kaminen og stirrede ind i Gløderne, og under denne Overveielse forandrede hans Ansigtstræk sig bestandig paa en skrækelig Maade. Snart syntes han at være tilfreds med det, han havde gjort, snart derpaa saae han forbausset omkring sig og syntes forfærdet ved at føle sig selv saa ganske alene i Værelset; derpaa sank han igjen hen i dybe Betragtninger. Efter en Stund forekom det ham raadeligst at slæbe Stole og Borde sammen og gjøre Ild under dem, for at slippe bort fra Huset i den Tummel, som nødvendigviis maatte opstaae derved. Strax derpaa tænkte han paa at aabne Vinduet og raabe om Hjælp ud paa Gaden, dog ogsaa denne Plan forkastede han, idet han rystede paa Hovedet — saa lyttede han igjen opmærksomt hen til Skabet, hvor den indespærrede Bogter allerede for længe siden havde begyndt at røre ved de mildere

Streng og give gode Ord. Alt imellem hørte man ham imidlertid bande og rase og af alle Kræfter stampe i Gulvet, i det Haab, at vel En eller Anden vilde komme ham tilhjælp.

Den unge Mand syntes imidlertid at have fattet en anden og bedre Beslutning, og Ideen hertil var aabenbart opstaaet hos ham ved Synet af Røgleknippet, som Kramer havde ladet ligge paa det Bord, ved hvilket han havde souperet; han tog det til sig og gik hen til en Dør ved Siden af Indgangen til det ovenfor omtalte Sovestue. Efter at have prøvet flere Røgler, fandt han endelig den rigtige, aabnede Døren og gik ind i det tilstødende Værelse, efterat han havde tændt et Lys. Den svage Lue i Lysset truede med at slukkes ved Lufttrækket, da den unge Mand traadte ind i Siderærelset; han blev derfor staaende et Øieblik, for at beskytte Luen med Haanden. Ogsaa Grindringer, der stormede mægtigt ind paa ham, syntes at fængsle ham paa Dørtærskelen; han saae omkring sig, og lidt efter lidt, alt som Lysset brændte klarere og den rolig opstigende Lue lysede mere og mere, syntes det ogsaa at blive lysere inden i ham; men samtidig dermed leirede der sig igjen et Træk af dyb Smerte over hans Ansigt, han gjenkjendte det Værelse, hvori han befandt sig; det var jo hans eget, som var forblevet aldeles i den Tilstand, i hvilken han for halvandet Aar siden havde forladt det. Der vare jo alle de ham velbekjendte Møbler, og han var tilmode, som om han var vendt

tilbage fra en lang Rejse, og nu første Gang kom hjem til sig selv igjen.

Dog, det ene Lys skinnede for svagt; han gik derfor tilbage til det store Bærelse og hentede der et Par Lamper, ikke uden at lytte hen til Skabet, hvor han imidlertid Intet hørte uden et svagt Suf. Han vendte tilbage til sit eget Bærelse og overlod sig til Gjenhynets Glæde. Han ilede fra et Bord til et andet, betragtede og besøgte alle Gjenstande, der stode omkring ham. Ak! Hjertet var nærved at bryde i hans Bryst, naar han fandt Et eller Andet, hvortil der knyttede sig en sød Erindring, og han fandt Meget af det Slags: Bøger, som han havde sendt hende til Gjennemlæsning og som hun havde sendt ham tilbage, nydelige Smaating, som hun ved forskjellige Leiligheder havde foræret ham; men det Kostbareste af Alt, som han med Begjerlighed greb og trykkede til sine Læber, var nogle visnede, fortorrede Blomster i et Glas. Et søgte han forgjæves efter: hendes Billede. Helt paa Væggen, hvor det ellers hængte, her paa Skrivebordet, hvor en lille Copi deraf havde havt sin Plads, var der intet Spor af det mere. — Uagtet Tanterne i hans Hoved voldsomt støiede og rasede og rystede i Gitteret, saa at det var for ham, som om der strømmede hen over ham et brusende Vandfald, hvis Larm han kun stundom formaade at dæmpe, naar han trykkede sit Hoved rigtig fast med begge Hænder, saa følte han dog, hvorledes ved Synet af alle disse bekjendte

Gjenstande ogsaa hendes Billede langsomt dukkede op hos ham, og hvorledes enkelte Træk af det lidt efter lidt fore som straalende Lyn gjennem den Nat, der indhyllede hans Hufommelse. Men forgjeves forsøgte han at fastholde disse enkelte Træk for at danne et Hele af dem; han fik det ikke færdigt uagtet den meest rørende Anstrengelse, og, da han folte det, foldede han sine Hænder og hævede dem ligesom bønfoldende i Betret.

En lydelig Banken paa den ydre Dør til Sideværelset, der blev besvaret af Bogteren i Skabet med fordoblet Stampen og Raaben, fik ham til at fare sammen og bragte ham tilbage fra sine søde og skrækelige Drømme til Virkeligheden; han saae sig raff omring og, da han paa Sidebordet opdagede et lille Skrin, tog han dette til sig og gik tilbage til det ydre Værelse. Her satte han Skrinet paa Bordet, og, da han ingen Nøgle havde til at aabne det med, trykkede han Enden af en Elfenbeenslineal med saadan Kraft ind i Sprækken under Laaget, at den svage Laas gav efter og Skrinet fløi op. I dette befandt sig to Dobbelpistoler af det fineste engelske Arbeide; den unge Mand smilede vee-modigt, da han betragtede dem; derpaa lyttede han et Dieblik efter Parnen udenfor Døren, som man vedblev at banke paa, og hvor da et Par Stemmer lode sig høre i Samtale med hinanden; nu fremtog han forsigtigt, men hurtigt Skydevaabnene, ladede dem, satte en Knaldhætte paa hvert Løb og lagde saa begge Pistolerne

foran sig paa Bordet. Efter at have gjort dette syntes den Syge et Dieblif at betænke sig, derpaa gif han hen til den ydre Dør, paa hvilken der gjentagne Gange blev banket stærkere og udenfor hvilken han endnu bestandig hørte Nogen tale, uden at han dog kunde forstaae det. „Hvem er der?“ spurgte Baronnen efter et Ophold, under hvilket han lagde Haanden paa Dørens Trykker og Slaa. „Det er Frands!“ lød det udenfra; „han vil ind.“ — „Frands skal komme ind, naar jeg finder for godt“. — „Na!“ hørte man Tjenerens Stemme. Og derpaa raabte han høiere: „Det er jo mig, Hr. Kramer! luf dog op“.

Et Dieblif saae Baronnen sig omkring i Bærelset, hen til Døren paa Skabet, men fremfor Alt hen til Bordet, hvor Pistolerne laae, derpaa trak han Slaaen fra, aabnede Døren og gif baglænds tilbage til Bordet, hvor han blev staaende og støttede sin høire Haand, saaledes at han med Lethed kunde naae Baabnene. Frands traadte hurtigt ind og saae rundt omkring efter Hr. Kramer; men da han ikke kunde faae Die paa ham, blev han staaende forbausset ved Døren, og denne Forbauselse vorte, da Baronnen befalede ham at komme nærmere og lukke Døren; førend han imidlertid adlød denne Befaling, vinkede han til en anden Mand, der stod udenfor, og først da denne, der ligeledes var i Husets Livree, var traadt ind i Stuen, trykkede han Døren til efter sig.

„Du forundrer Dig over, at Du finder mig her alene“, sagde den unge Mand med et gjennemborende Blik til Tjeneren, der frygtsomt saae sig om og ikke kunde begribe, hvor Hr. Kramer egentlig var bleven af. Men pludselig slog denne heftigt imod sit Fængsels Dør, og det var med Nød og neppe, at man kunde forstaae følgende Ord: „Grands, luf Døren op i en Hast, der skeer ellers en stor Ulykke“.

„Ja, luf kun op!“ sagde den Syge. Men da Tjeneren hurtigt nærmede sig til Bæggen, greb han en af Pistolerne og spændte Hanen. Ved denne Lyd vendte Tjeneren sig pludselig omkring, og da han saae, hvorledes den unge Herre langsomt hævede Pistolen, foer en Dødblegthed over hans Ansigt, hans Knæer syntes at ville nægte ham deres Tjeneste, og han holdt sig ved Bæggen for ikke at styrte om. Den anden Tjener, som tillige var kommen ind, gjorde store Dine, i hvilke der iøvrigt viste sig ikke saa meget Skræk som snarere en glad Overraskelse; han gjorde ei heller nogen Mine til at ville kaste sig imellem Vaabenet og Grands, endstjøndt denne saae saa inderligt fortvivlet hen til ham.

(Fortsættes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 22.

Løverdagen den 29de Mai 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Skjebne.

(Fortsat).

„Du seer, at jeg igjen er Herre“, sagde nu den unge Mand. Derpaa henvendte han sig til den Anden med disse Ord: „Dit Ansigt erindrer jeg ikke at have seet før. Hvad vil Du?“

Den Tiltalte var en ældre Mand med et godt Ydre; hans Ansigt havde Noget ved sig, som maatte indgyde Tillid, og, da han svarede: „Deres Naade maa kjende mig; jeg har allerede været mange Aar her i Huset“, klang det saa hjerteligt, at det virkelig forekom den Syge, at han allerede før havde hørt denne Stemme; han anstrengte sig derfor synligt for at til-

bagefalde denne Mand's Anstigtstræf i sin omtaagede Grindring. Da dette ikke vilde lykkes ham, rystede han paa Hovedet og svarede: „Nu, da Du altsaa har været længe her i Huset, maa Du ogsaa vide, at jeg er Herre her, Noget, som den Person der og den Anden fuldkomment have glemt. Skulde Du vel troe det? de have indespærret mig her, de have berøvet mig Lyset og ladet mig sidde mange, lange Dage i skræffeligt Mørke, alene fordi jeg har sagt dem, at jeg vilde ud i det Frie og at jeg meget godt vidste, hvad de havde for med mig. Bitteret her inde i mit Hoved har jeg jo aldrig benægtet; det holder mine skjønneste Tanker fast, og — og — og —“. Disse sidste Ord havde han udtalt med en meget bedrøvet Mine, men strax blev hans Stemme heftigere og han vedblev forbitret: „Men nu er jeg fri og vil være fri. Intet skal være istand til at holde mig her tilbage, jeg vil ud.“ — „Men hvor vil De hen, naadige Herre?“ sagde den ældre Tjener frygtssom. „Det er allerede temmelig sildigt og mørk Nat udenfor“.

„Hvor jeg vil hen?“ spurgte den unge Mand forundret. „Til hende! jeg vil see hende og siige hende, at jeg ikke er den, man udgiver mig for. O, jeg tænker meget klart, og naar jeg saaledes tager mig om Hovedet, synes det mig bestemt, som om Bitteret begynder at give en Smule efter og som om en prægtig Tanke hist og her lister sig igjennem. — Lad os dog engang see! Derude ligger Sneen, det er foldt, altsaa er det Winter;

jeg hører den ene Vogn kjøre forbi efter den anden; i Vognene sidde Mennesker, levende Væsener netop saadanne som jeg er, der ville fornøje sig, netop ligesom jeg. Og der, hvor hine Vogne kjøre hen, der vil man ogsaa aabne Døren for mig, mig — Baron Hugo Breda“, tilføiede han stolt, idet han hævede sig i Beiret.

Frands havde anstrengt sig for ved Tegn at sætte sig i Forstaaelse med den anden Tjener; denne syntes imidlertid tilhylig til at hjælpe sin Herre, om det end alene var af Had til Frands og Hr. Kramer, der begge vare Gjenstanden for hele Husets Afsky.

„Men, naadige Herre!“ tillod Frands sig at yttre med underdanig Stemme, idet han bildte sig ind ret at have undfanget en brillant Idee; „kunde vi ikke overveie Sagen i al Rolighed og navnlig sætte Hr. Baron Boul i Kundskab om Deres Dufte? han vil vist ikke have Noget at erindre derimod“.

„Dho, min Fætter Boul!“ raabte den Syge med en skrækkelig Latter, „han, som har bragt mig i hele min Glendighed, han, som har talt til mig om hende og faaet mig til at gjøre, hvad jeg har gjort; han, som holder mig indespærret her som en Fange! — For Djæveln! lad ham komme! jeg har Kugler nok i mine Pistoler! — Men Dig“, henvendte han sig med Hestighed til Frands, „Dig forbyder jeg herved at sige et eneste Ord mere. Ved det første Muk, der kommer ud af Din Mund uden at Du er spurgt, skal Du ligge for mine Fødder. Tro mig, min Haand ryster ikke

længere". Med disse Ord hævede han Pistolen langsomt i Beiret, og sigtede fast og sikkert paa Tjeneren, der sank sammen og i sin Angst vendte Ansigtet bort. — „Den Slynge! —!“ vedblev Baronnen og lod Haanden med Pistolen igjen synke. „Lad os tale om vore Forretninger“, sagde han til den anden Tjener. „Du vil sige mig Sandheden. Hvor kjøre alle disse Vogne hen? — Nu?“ — „Til Grev Heeren“, svarede Tjeneren efter en lille Pause; „der er Bal!“

„Bal?“ raabte den unge Mand bedrøvet. „Et Bal hos hende og jeg er ikke indbudet? Og jeg skulde blive her i den mørke Nat med de indelukkede Vinduer, hos disse to Slynger, der saalænge have snasket for mig om, at jeg er som et lille hjælpeløst Barn, at jeg næsten selv er kommen til at troe det. — Men det er endnu Tid til at gjøre Alt godt igjen. Hurtigt! vi ville ogsaa med til Ballet. Jeg vil vise mig der som Død og Djævel og drage Alle til Regnskab, som have smedet det Gitter, der holder mine Tanker tilbage“.

Frands syntes nu at blive ligesaa bange for Udførelsen af denne Beslutning, som han før havde skjælvet for Pistolerne; han vred sine Hænder bønfuldende hen imod den anden Tjener, ja vovede endog at gribe med Haanden efter Laasen paa Skabet, men han lod den kraftesløs glide ned, da han mærkede, at Nøglen var taget ud.

„Jeg har nu i saa lang Tid ikke været paaklædt“, sagde den Syge eftertænkende, „at jeg har glemt, hvad

der hører dertil. Du —“, henvendte han sig til den ældre Tjener, „som allerede i saa mange Aar har kjendt mig, vil hjælpe mig. — Kom! — Dog vent! Ham der kunne vi ikke lade blive alene her“. — Med disse Ord pegede han paa Frands. „Det er en farlig Aar, forsikrer jeg Dig; han var istand til at stifte Ild paa Huset over Hovedet paa os, saa at vi maatte brænde inde og ikke kunde komme ud. Han skal gaae foran; luk Du den ydre Dør ilaas og saa fremad! O, jeg har gjenkjendt mit Bærelse!“

Efterat Frands havde kastet endnu et fortvivlet Blik hen til det luffede Skab, gik han vaklende foran, men tog meget smaa Skridt, hvortil Baronnen havde formånet ved disse venkabelige Ord: „Tag Dig iagt, Knægt, at Du ikke gaaer mig for hurtigt; det kunde bekomme Dig ilde!“

Saaledes skrede de gjennem det tilstødende Bærelse, og atter saae den unge Mand hen til Væggen og til Bordet, hvor hendes Billede tilforn havde været; derpaa rystede han bedrøvet paa Hovedet, medens han sagte taledede saaledes med sig selv: „Hvad jeg frygter for, er, at hun ikke kjender mig igjen. Thi om jeg ogsaa anstrenger mit stakkels Hoved nok saa meget, kan jeg dog aldrig samle hendes hele Billede for min Sjæl. Som Lyn seer jeg vel nu og da hendes søde, mørke Dine, beskyggede og næsten tildækkede af de lange Dienhaar, — de kjære Dine, ikke lyse og straalende som andre, men med det drømmende Blik, der trænger ind til

Hjertet som en blid Musik, som en sød Sang. — Dg= saa hendes Mund tilsmiler mig stundom, de fine Læber, som hun forstod at give et saa komisk trodsigt Udseende; ja komisk og trodsigt, en sød Brede, naar hun sagde til mig: „„D, Du er saa kold, Du har endnu idag neppe hundrede Gange sagt mig, at Du elsker mig, som en Pige aldrig nogensinde er bleven elsket““. — Ja“, blev han ved og trykkede Haanden imod Panden, „hvis jeg ikke fandt Mund og Die sammen! hvis jeg ikke igjen kunde kjende hele det søde Ansigt! Du gode Gud, saa kunde der dog være Sandhed i hvad de to saa ofte have hvifket om — at jeg var — — Gud forbarme sig!“

Saaledes skrede de Tre gjennem flere Værelser, Brands med ængstelig Nøiagtighed, altid foran men i samme Afstand, den ældre Tjener ved Siden af sin ulykkelige unge Herre, hvem han undertiden betragtede med Hovedrysten, og hvis Die endog fyldtes med Taarer, naar han hørte de halvhoie Samtaler, som hiin Tid efter anden førte med sig selv. Hans Sovekammer var ligeledes bleven uforandret i den samme Tilstand, i hvilken han dengang havde forladt det. Hist stod hans Seng, foran hvilken der laa Skindet af en Bjørn, som han selv engang havde studt; paa Væggen ligeoverfor hængte alle de prægtige Baaben, hvis falske Copier vi have seet i det først omtalte Værelse. Dgsaa her saae den ulykkelige unge Mand ivrigt efter hendes Portraiter, af hvilke han dengang havde

eiet en stor Mængde, men heller ikke her var mindste Spor at opdage deraf.

I kort Tid var Toiletet endt, og Frands, der ligeledes hjalp til, havde fundet Veilighed til at tilhviſte ſin Kammerrat: „Men hvad ſkal dog dette blive til? Her maa nødvendigviis ſkee en ſtor Ulykke. Baron Boul ſkal ogsaa til Grev Heerens; han har beſtillt ſin Bogn til Kloffen 10 — der er Noget af Vigtighed paaſærde derhenne i Aften“. Den Anden traf paa Skuldrene og meente, man kunde ikke vide, hvad der vilde ſkee, men han havde ikke Lyſt til at ſætte ſig op imod ſin Herres Magt eller Befaling.

„Se ſaa“, meente denne, da han var bleven paaflædt, og ſaae ſig i Speilet, „nu ere vi færdige; men naar jeg maa frygte for, at jeg ikke ſkal kjende hende igjen, ſaa er jeg da overbeviist om, at heller ikke hun vil vide, hvad det er for en bleg Mand, der træder hen for hende. — Og ſaa mine Dine! — Hvor de dog ſtirre forunderligt paa mig! Den frygtelige Tanke falder mig ind, at man har forbyttet mine Dine, og iſtedetfor mine egne givet mig en gal Mandſ. — Det var uhyre latterligt!“ Ved diſſe Ord tvang han ſig til at lee, men han lo ſaa rædsomt, at det gøs i Frands, og den Anden foer med den flade Haand over Dinene.

Paa ſamme Maade, ſom de vare gaaede ind i Sovokammeret, kom de ogsaa tilbage i den ſtore Sal, og den Syge forglemte ikke at lukke enhver Dør i efter ſig og ſtiffe Nøglen til ſig. Derpaa aabnede han den

ydre Dør, der førte ud til Corridoren og Trappen; han stod og lyttede ned i det rolige Huus. I samme Dieblif slog et Uhr 10, derpaa hørte man Lyden af andre Uhre fra forskjellige Værelser, og strax derefter aabnedes en Dør og en Stemme raabte: „Baronens Vogn skal føre frem“. — „Min Kappe!“ befalede nu den Syge med Hestighed. Den gamle Tjener hængte den om ham og traadte derpaa tilbage i Værelset ved en truende Mine af den unge Mand. Selv lukkede han ogsaa denne Dør, og gik derpaa aldeles lydlost ned ad Trappen, ikke uden sine Pistoler, som han holdt under Kappen i den høire Haand.

Den brede Steentrappe førte ned til en rund Vestibule; tilhøire i den var Portnerboligen, ligesom var Udgangen. I dette Dieblif førte en Vogn frem, en Lakai, der havde ventet ved Udgangen, aabnede Vogn-døren, da han saa Baronens komme ned. Denne havde fastet sin Kappe saaledes over den venstre Skulder, at hans Udsigt næsten var ganske skjult. Han skred let over Vestibulen og sprang, uden at see sig om, ind i den lave Vogn. „Du veed vel, hvorhen?“ spurgte han, „til Grev Heeren!“ — „Kudsken har faaet Ordres“, svarede Tjeneren, idet han lukkede Døren. Dog gjen-tog han Befalingen endnu engang: „til Grev Heeren! — hvor saa!“ og afsted fore Hestene.

(Fortsættes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 23.

Løverdagen den 5te Juni 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Skjebne.

(Fortsat).

De havde imidlertid neppe fjørt tyve Skridt, da Bognen pludselig holdt; Døren paa den høire Side blev aabnet, og en ung Herre sprang ind og kastede sig ned i de bløde Puder med det Udraab: „Nei, veed Du hvad, Poul! Du er paa min Vre altfor præcis. Det sidste Slag lyder endnu fra Taarnet, og det var paa et hængende Haar, at jeg var kommen for sildig. Nu, jeg kan begribe, at Du har saadant Hastværk“. — „Ja, jeg har Hastværk“, svarede den Anden med sagte Stemme. — „Men — hvor jeg har løbet efter Din Bogn, og det vil jeg sige Dig, har jeg Tanke om et

Stænk paa mine Støvler, saa forklager jeg Dig for hele Selskabet hos Din Brud —" — „hos min Brud?“ afbrød Baronnen ham, og Tonen i hans Stemme maa have vilst nogen Forbauselse eller Overraskelse, thi den Anden lo høit og raabte lystigt: „Det klæder Dig virkelig smukt! saa Du vil endogsaa mod mig spille den Hemmelighedsfulde! Og dog har Du egentlig Ret: Din Forlovelse med Grevinde Elise skal jo først i Aften deklareres i en lille Kreds“.

„A—å—ah!“ udraabte den Syge, og det var godt, at Hjulene raslede paa Steenbroen, ellers havde den Anden usejlsomt maattet høre, hvor frygteligt han skar Tænder ved dette Udraab. Tillige pressede han begge Hænderne imod sine Tindinger og trykkede sit Hoved endnu dybere ind i Hjørnet af Bognen, end han hidtil havde gjort. Den Anden, som troede, at det var Overmaalet af Lykken, der gjorde hans Ben saa ordknap, saae ud af Vinduet paa Bognen, og først, da de havde kjørt et Par Minutter uden at tale, sagde han: „Apropos! hvorledes gaaer det den stakkels Hugo? Bærre end nogenstunde efter hvad jeg hører“. — „Nei tværtimod!“ svarede den Spurgte; „det gaaer ham bedre; jeg troer, han er paa Veien til, at det netop skal gaae ham rigtigt godt“. — „Men Du talte jo endnu igaar ganske anderledes; Du sagde jo, at han rasede, og at det endog var en livsfarlig Sag at komme ham nær“. — „Ikke for Alle, kun for Enkelte“, svarede

den Syge med en huul Stemme, idet han hævede Pistolerne i Beiret.

Om det nu var saa, at disse langsomt udtalte Ord eller Tonen, hvori de bleve fremførte, endelig vakte den Andens Opmærksomhed, nok er det, han dreiede Hovedet om og søgte at faae sin formeentlige Bens Ansigt at see; dog denne trykkede sig altfor dybt ind i Bognhjørnet og havde tillige indhyllet sig altfor tæt i Rappen til at Noget af hans Ansigt kom tilsynne. Men hvad den Anden fik Die paa, da Bognen foer forbi en Gadelygte, var Skindet af et Pistollob. Hans Naboskab forekom ham mistænkeligt, og han overlagde et Dieblik, om han ikke skulde lade Kudsten holde. Dog hvortil skulde det hjælpe? Som forsigtig Mand tænkte han: er der En ved Siden af Dig, som har noget Ondt i Sinde, saa vilde det være uflogt at fremstynde en Katastrophe; man maa være paa sin Post: vi ere snart ved Maalet, og da vil det vise sig, hvad der er at gjøre. Heldigviis skulde Bognen holde saaledes, at han selv først kunde springe ud; det var derfor bedst at lade aldeles rolig og frimodig. Det gjorde han ogsaa; han talte om Beiret og den skyfulde Himmel, og alt imellem nynnede han et Par Takter eller fløitede en Melodi. Imidlertid holdt han skarpt Die med sin Nabo og hans Bevægelser.

„Nu ere vi der!“ raabte han endelig. Og ved dette Ord kastede Baron Hugo Rappen fra Skuldrene og hvøiede sig frem for at see ud paa Gaden. Det var

isvrigt umuligt, at Noget i den Grad havde kunnet forstrække den unge Mand, som det blege Ansigt, hvilket han øieblikkelig kjendte som tilhørende den Affindige, om hvem man havde fortalt ham, at det var en livsfarlig Sag at komme ham nær. Netop denne Affindige sad nu ved Siden af ham og havde, ret ligesom det hørte med til hans Costume, en forsvarlig, dobbeliløbet Pistol i Haanden. Ubehagelige Situation! Her maatte hurtigt tages en Beslutning, og den kom ogsaa til rette Tid. Bognen holdt, Døren blev aabnet, han sprang ud, og da den Syge vilde med, raabte han til ham: „Bent et Dieblik, Boul, den Hjel af Kudsk har taget Feil af Huset, han skal to Skridt længere frem; jeg skal nok sige ham det“. Ved disse Ord trykkede han Døren i, sprang op til Kudskten og hvistede ham i Øret: „Der- som Din Herres Lykke og Din egen Tjeneste har nogen Værd for Dig, saa fjør hjem, saa hurtigt Hestene kunne komme afsted; Du har istedetfor Baron Boul Baron Hugo i Bognen“. — „Saa til Helvede!“ svarede Kudskten, fastede et frygtsoomt Blik bagved sig og lagde Hestene En over Rygstykkerne, hvorpaa disse, der ikke vare vant til saa slet en Behandling, med et dygtigt Sæt reve den lille Bogn med sig og derpaa i fuld Galop jøge afsted gennem de mørke Gader.

„Det er to lange Skridt“, tænkte den Ulykkelige inde i Bognen, da denne saaledes skjød frem; men da Farten efter nogle Minutters Forløb ikke formindskede sig, men snarere blev stærkere, da han forbauset saae,

hvorledes Huse, Lygter, Træer og Tvergader i en Fart joge forbi, da rystede han først paa Hovedet, bed sine Læber tilblods og raabte endelig til Rudsten: „hold! hold!“ Denne havde imidlertid ikke i Sinde at lystre Ordre; snart tilhøre, snart tilvenstre susede Bognen omkring Hjørnerne, og vilde, mørke Tanker begyndte at stige op i den Syges Hoved. Han havde hørt tale om en Brud; man havde ogsaa nævnet hendes Navn. „Elise — Elise!“ — Imellem Hjulenes Rullen og Raslen troede han at høre en flagende Stemme, der raabte efter ham, men forsvandt i den Larm, som Hjulene gjorde paa Steenbroen. Var det bagved eller foran ham, at dette Jammerstrig havde lydt? — jo vist, det var foran ham: der slæbte man hende jo bort med Magt, og hun raabte om Hjælp. Derpaa forekom det ham, at Gitteret i hans Hoved fortættede sig til en uigjennemtrængelig Skov; hans Tanker tumlede og rasede som vilde Bølger imod en høi Dæmning, og de vedbleve at rase og strømmede over hans Hjerne, indtil han i nogle Secunder slet ikke kunde tænke længere, og saa maatte han igjen betænke sig paa, hvor han egentlig var, og hvorhen Bognen førte med ham.

Nu faldt det ham derimod ind, at det var Hr. Kramer, hans Bogter, der jog frem bagved ham, og da troede han, at det var Djævelen selv i egen Person, der sad paa Bukken og foer med ham til det evige Mørke. Ved den første Tanke vilde han jage Hestene fremad ved Tilraab og Smækken med Tungen, ved den

sidste stemmede han Fødderne imod Forsiden af Bognen, som om han derved kunde holde den tilbage. Da skete det, at den slet lukkede Bogndør sprang op paa Grund af den vilde Kjørse, og det forekom den uhyggelige, unge Mand, at hjælpende Arme havde aabnet sig derude og utallige Hænder vinkede til ham, at han skulde springe ud og redde sig. Endnu engang raabte han til Kudskene: „hold!“ men da denne, istedetfor at svare, igjen påskede paa Hestene, kastede den Syge sig ud af Bognen og styrtede naturligtvis med et frygteligt Slag ned paa Steenbroen. — —

Saa Skridt derfra holdt Bognen; — ved Siden af det sædrene Huus laa den eneste og retmæssige Arving til dette udstrakt paa Jorden med Pistolen i sin frampagtigt knyttede Haand.

Da Tjenerne ilede til med Lys og løftede ham op, hævdede hans Bryst sig sagte aandende, Blodet vædede ud af hans Mund, og med et dybt Suk lukkede han de halvtbrudte Dine. —

— — — — —

Det høie Bærelse med Trævæggene og Træløftet have vi i Begyndelsen af denne Fortælling seet om Aftenen og ved Vintertid; dengang var det ret hyggeligt, i Kammeret knittede en lystig Jld, og straalende Lamper kastede deres venlige Skin rundt omkring. Lader os nu aflægge et Besøg derinde et halvt Aar sildigere, da imidlertid Foraaret har indfundet sig, Foraaret, denne skønne Aarstid, da en varm og glødende Sol straal

paa Himlen, der udgyder et Lyshav omkring sig og fremviser Blomster og Blade i deres hele spraglede Pragt, saaledes som de ere opstaaede under dens hede Kyse. Med en salig Stolthed havde Solen ogsaa her fuldsørt sit Værk og fremviste sine smukke Børn paa Bjerg og i Dal, oppudsede med Guld og Edelstene.

Ved saamegen Pragt og Glimmer udenfor faaer et dybt Værelse med brune Trævægge et bedrøveligt, næsten uhyggeligt Udseende. Ikke engang Kaminen opliver det mørke Rum ved sin venlige Lysning; den staaer sort og stirrer fortrydeligt og viser kun en Afsehbob og nogle halvt opbrændte Papirer. Hr. Kramer, Bogteren, sad denne Dag ikke foran den, men i et Hjørne ved Vinduet, iøvrigt i den samme Forretning, i hvilken vi dengang havde den Ære at gjøre hans Bekjendtskab; han drak Rødviin, dog holdt han først Glasset op mod Dagslyset istedetfor som dengang imod Kaminens Lue. Ogsaa Frands befandt sig igjen i Værelset og tog af Bordet, akkurat som dengang. — Endnu en tredie Person opdage vi endelig, efterat vi omhyggeligt have seet os om, thi denne tredie Person sidder noget assides. Det vilde være os umuligt at gjenkjende den, dersom vi havde seet den under andre Omgivelser.

Det er en ung Mand, som imidlertid i de sex Maaneder er bleven dobbelt saa mange Aar ældre; han har ikke længere det blonde, krøllede Haar, dette er tæt afflipet og dækkes desuden af lange sorte Ploster, der

i Strimler løbe over hans Hoved, — den stakkels, stakkels Baron Hugo Breda. — Men han er bleven stærkere, langt stærkere, og hans Kinder ere aldeles ikke længere indfaldne. Ogsaa hans Die har forandret sig, det seer ikke længere vredt eller bedrøveligt, det er uforanderligt, roligt, ja smilende, og saaledes er det hele Ansigt, — som Roligheden paa en Kirkegaard eller en pragtfuld Sædemark, hvor Hagelen har udbredet Ddelæggelse, og hvor nu, efterat Uveiret er ovre, Aftensolen udbreder sit gemyttige Smil. Hr. Kramer behøver ikke længere at see i sit Speil for at vaage over sin Myndling, han behøver heller ikke længere at frygte for Skabet derhenne i Bæggen, han kan lade alle Døre staae aabne; han behøver ikke længere at læse i den røde Bog: „Du er som en Lillie, saa ffjon, saa huld og reen“, ei heller at spille Regler, ei heller at hænge de eftergjorte Baaben hist og her omkring paa Bæggen — alle disse Gjenstande ere forsvundne fra Bærelset. Den Ulykkelige har nu ifkun et Par Dnsker tilbage, og de ere lette at opfylde: jo flere Lys der brænde om Aftenen, desto fjærere er det ham, dertil seer han ogsaa gjerne i store Billedbøger og holder af at rive Bladene ud og strø dem omkring paa Gulvet. Han synes at gjøre dette uden Hensigt; Hr. Kramer nærer imidlertid den Anskuelse, at han maaskee søger Noget, som han ikke kan finde.

(Sluttet).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 24.

Løverdagen den 12te Juni 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

En Skjebne.

(Sluttet).

Den Dag, vi netop tale om, var der ivoirigt stor Uro i Huset. Kuffetter vare blevne pakkede, og om Formiddagen reiste en stor Pakvogn afsted med fire Heste for. Denne Uro og Spektakel i Huset gav Hr. Kramer og Frands Anledning til en Samtale, og Sidstnævnte sagde: „Det var da et rigtigt glimrende Bryllup: begribeligt, naar to saadanne Huse forbinde sig, saa maa det gjøre Opstig“. — „Og naar reise de?“ spurgte Hr. Kramer. — „I Aften Kl. 6“. — „Derfra eller herfra?“ — „Herfra“, svarede Tjeneren; „de ere komne hertil for en halv Time siden, og Baron

Poul har viist Baronessen Leiligheden". — „Se, se!“ sagde Hr. Kramer.

Ligesom paa enhver anden Dag skete det ogsaa idag, at Klokken blev sex, og da hørte man en Ekvipage kjøre frem; det var en stor Reisevogn ogsaa med fire Heste for, man kunde tydeligt see det Hele fra Binduerne i det mørke Bærelse, og alle Tre, som vare i Bærelset, saae det ogsaa, og alle Tre glædede sig ved Synet. Udenfor Huset viste sig Huushovmesteren og Kudskten, Ridetnægten og Tjeneren, ja endog Koffen og Koffedrengen og gjorde dybe Complimenter, da i det samme to Personer traadte ud af Huset, en Dame og en Herre. Damen havde en sort Silkekjole paa, var slank og fint bygget; det saae man, da Schavlet faldt ned fra hendes Skuldre, idet hun steg ind i Vognen. Saae hun i dette Dieblif op til Huset eller gjorde hun det ikke? Ganske vist kunne vi ikke sige det, men vi troe dog, at hun gjorde det. Det var den samme Dame, om hvem den Ulykkelige deroppe havde sagt, at hun havde saa søde, mørke Dine, beskyggede og næsten tildækkede af de lange Dienhaar, — de kjære Dine, ikke lyse og straalende som andre, men med det drømmende Blik, der trænger ind til Hjertet som en blid Musik, som en sød Sang. — Da hun sad i Vognen, steg ogsaa Baron Poul ind; da blev Vognen luffet, Tjenerne bag paa vinkede til deres tilbageblivende Kamerater; Postillonerne, pyntede i deres Stadsdragt,

knaldede med deres Bidse, og snart var Reisevognen forsvundet om det næste Hjørne.

Baron Hugo, der stod oppe i Vinduet og smilende saae til, syntes at have glædet sig ved denne Afvevling i sine eensformige Udsigter, i det mindste saae han fornøjet efter Vognen og nikkede med Hovedet. „Hvor længe varer Reisen?“ spurgte Frands Hr. Kramer. — „Fire Maaneder; de reise til Frankrig og Italien“. — „Og naar de saa komme tilbage“, sagde Tjeneren, idet han rystede paa Hovedet, „saa ere vi to vel ogsaa færdige her“. — „Nu, hvad Dig angaaer“, svarede Hr. Kramer; „saa bliver der vel nok at bestille for Dig som for alle de Andre! men jeg skal med ham der, —“ med disse Ord pegede han paa den ulykkelige unge Mand, „og saa engang see at komme til Ro med min velfortjente Pension“.

„Og veed man allerede, hvor han skal hen?“ spurgte Frands. — „D ja, Anstalten er allerede bestemt. Hvad mener Du?“ henvendte han sig smilende til Patienten; „har Du ikke ogsaa Lyst til at reise i en smuk Vogn med fire Heste for?“ — Den stakkels unge Mand nikkede med et ganske eiendommeligt Smil. „Han har reent glemmt sin sidste Tour!“ sagde Frands. — „Ja, naar Du er rigtig artig“, vedblev Hr. Kramer, „saa skulle vi snart reise til et stort, deiligt Huus med høie Mure og en fast Port; der er der ogsaa Lys og Billedbøger for dem, der ere lydige; men for dem,

der ere uartige og gjøre Spektakler, har man ogsaa andre Sager der“.

„Lys og Billedbøger“, gjentog den Syge med et venligt Smil. Og derpaa satte han sig rolig ned paa sin Stol og stirrede saa længe ud af Vinduet, indtil Solen var gaaet ned. —

Brudstykke af en Tale, holdt i en Provindsby ved en Søndagskoles Fest.

— — **N**aar vi spørge om, hvad der giver Borgerens Tilværelse i Samfundet dens rette og egentlige Betydning, hvad det er, hvorved han bereder sig en hæderlig Plads blandt de Mange, med hvilke han skal dele Rettigheder og Forpligtelser, med hvilke det tilkommer ham at nyde de lykkelige og glædelige Timer, at gjennestride de alvorlige og besværlige Dage, da vide de trindt omkring os at give os meget forskjellige Svar paa disse Spørgsmaal. Der ere de, som mene at finde, hvad vi her søge, i den udvortes Værelse, — og, i Sandhed! denne skulle vi ingentunde forskyde, saafremt vi kunne vidne for vor Samvittighed, at den tilføres os som en fortjent Eiendom, som en Løn for udmærket Trodskab i Pligtens Opfyldelse. Men i dette Stykke bedrage vi os saa ofte selv, og vor Fortjeneste var mangengang liden eller ingen, eller ikkun et blændende Skin, som mislede dem, der vilde bedømme

dens Bærd, medens vor egen Selvfjærlighed dvælede ved samme med en beklagelig Tilfredshed. Der gives atter dem, som mene at finde, hvad vi her søge, i Velstand eller Rigdom, — og sandeligen, vi skulle ikke alene takke Gud for disse timelige Goder, men vi skulle ogsaa glæde os derved, saa sandt som vi vide med os selv, at de enten ere Frugter af en hæderlig Glid, eller at nogensomhelst lovlig Adkomst gav os dem i Gie. Men for at vi ei skulle tale om, hvorledes den timelige Overflod kan være, og ofte har været en Fristelse til det, der ikke er godt, ligesom den, Gud være lovet! ogsaa i den Rettsindiges og Veldædiges Haand har været en Kilde til megen Betsignelse, saa vide vi jo dog, at det, som vi her nævnede, hører med til de Ting, hvis Navn er Forkrænkelighed, hvilke vi ei skulle tage med os, naar vi engang vandre bort herfra, som idag kalde Mennesket Herre, men imorgen ei ere der mere. Og saaledes see vi, hvorledes de, hver efter sit Sind, hver ad sin Bei, stræbe at berede sig det, de kalde Lykke, i Roes og Indslydelse, i legemlig Sundhed og jordiske Skatte; og dog, hvis Noget kom og spurgte os: hvilken af disse skal jeg følge, hvilken af disse skal jeg efterligne, for at Held og Lykke kan vandre ved Siden af mig paa min Bei, da vilde vi vistnok ikke mene at burde fraraade ham nogen lovlig Stræben efter denne Verdens Goder, men vi vilde dog tilføie: „Tragt først efter Guds Rige og efter den Retfærdighed, som er ham velbehagelig?“ stræb at uddanne i Dig en oplyst Forstand og et Sind,

der finder sin Fred og sin Glæde i Gud vor Herre! — Men saaledes ere vi da ogsaa komne tilbage til den Betragtning, fra hvilken vi gik ud; thi det er dette, som skal være Maalet for al Underviisning, det er denne rene Bestræbelse for Aandens og Hjertets Forædning, der skal give Mennesket hans Lov for den usynlige Dommer, og give ham Bærd og Betydning som Medlem af det borgerlige Samsfund. Vel er det ikke vor Mening, at den Foranstaltning, som her er Gjenstand for vor Omsorg, skulde kunne formaae at fremkalde en fortrinligere Indsigt hos dem, hvis Tary er dens nærmeste Diemed. Dette er, og kan heller ikke være dens Hensigt; thi dertil ere de Midler, der staae til vor Raadighed, for ringe, de Kræfter, der kunne sættes i Bevægelse, for adspredte, de Forhold, under hvilke der kan arbeides, for ubeleilige. Men dog tage vi ikke i Betænkning at kalde denne Læreanstalt, der engang af nidkjære Medborgere aabnedes, gavnlig og heldbringende; og der er vel Ingen iblandt os Alle, som kunde ønske, at dette Sted, naar vi nu om nogle Diebliske forlade det, skulde tilluffes efter os saaledes, at det ingenstunde oftere skulde betrædes af os for at meddele eller modtage eller prøve den Underviisning, om hvilken vi her tale, og for hvilken det nu i en lang Række af Aar har været en velgjørende Bolig. Thi al god Kundskab, om den end hverken er dyb eller omfattende, er tillige en god Gave, der styrker Aanden, idet den bidrager til at ordne og befæste den usammenhængende eller løse Forestilling, og til at udvide den indskrænkede Synskreds; den er en god Gave, der forædler Villien og Hjertet, idet den drager Tanken bort fra den daarlige Begjæring eller unyttige Bestræbelse, og fører den hen til det, der er reent og godt og sømmeligt, eller til alt det, der er Mennesket værdigt; og til at udbrede en saadan Kundskab blandt dem, for hvis Skyld vi idag ere komne sammen, ville vi gjerne række hverandre Haanden, ikke alene vi, der sattes til Lærerembedet, men ogsaa de erfarne og retsindige Mænd, til hvis hæderlige Stand og Gjerning disse

Unge skulle duelliggjøres, og alle de mange værdige og oplyste Medborgere, der erkjende, at det er Dygtigheden, der giver Manden Betydning og Ære i hans Stand, og derfor villigen bidrage den velgjørende Skjærv til dens Fremme. Og hvis det da virkelig lykkes os paa dette Sted, deels at vedligeholde, deels efter vor Ærne og Leilighed at udvide de Kundskaber, som tidligere ere blevne denne Ungdom meddeelte, da arbeides der her ikke forgjæves, og det er et Haab, om hvis Opfyldelse vi ikke bør tvivle, at mangen en Lærdom, som her tilførtes den Yngre, vil af ham blive bevaret og benyttet, vil befordre hans Agtelse for aandelig Bestjæftigelse og vække hans Lyst til en stedse forøget Indsigt, hvad enten nu denne nærmest vedkommer den Gjerning, til hvis Udførelse han forberedede sig i de vigtige Læreaar, eller den henhører blandt dem, hvilke vi indbefatte under Navnet almindelig Oplysning, et Navn, ved hvilket vi ret med Tilfredsstillelse dvæle, fordi det udtrykker det, som næstefter et gudsfrygtigt og hjærlikt Sind er Borgerens kostbareste Eiendom og skjønneste Prydelse. Det er den oplyste Forstand, der danner den nyttige Borger; den aabner hans Øie og skærper hans Sanser for de Midler, der ere tjenlige for hans Foretagender, og ved hvilke det bliver ham muligt at forskjønne og forædle sit Arbeide, at udvide sin Virksomhed, saaledes at han ikke alene fører Velsignelsen ind i sit eget Huus, men ogsaa sætter gavnlige Kræfter i Berørgelse hos de Mange, der søge det lovlige Erhverv, og gjerne ville berede sig selv og Deres det daglige Brød. Saaledes er hans Virksomhed at ligne ved en frugtbar Ager, der giver tusindfold Sæd til Trøst for dem, der hjælpe ham med den rige Høst, at ogsaa de kunne mættes og hushvales ved ham, og nævne ham med det Navn, der er den ædle Borgers bedste Løn, med Navnet af de Betrængtes Hjælper, af de Fattiges Forsørger, af de Umyndiges Fader. Thi den oplyste Borger er tillige en god og ædel Borger. Er mit Blik omtaaget af dunkle eller uklare Forestillinger, da vorder letteligen mit Sind indskrænket og mit

Hjerte snævert, og min Digten og Tragten er ifkun beregnet paa mig selv eller den indskrænkede Kreds, der boer i det daglige Hjem; — og sandeligen, det er en god Lov at være den stræbsomme Huusbonde og omhyggelige Fader. Men søgte jeg tidligen hen til de Steder, hvor Kundskabens Kilder rinde, var det min Glæde at aabne min Sjæl for Oplysningens veldædige Straaler, da vil jeg ogsaa snart tilegne mig det som min inderste Overbeviisning, at jeg tilhører en videre Kreds, at et større Samsund kan gjøre Krav paa mig og min Stræben, eller, med andre Ord, at jeg som Menneske tilhører dem, der tillige med mig stabtes i den Ewiges Billede, at jeg som Borger tilhører mit Fædreland. Og naar det da er Fædrelandet, der kalder mig, da vil jeg villigen tage af min Overflod eller min ringere Eiendom, og bringe min Esjærv hen paa dets Alter, da er det min Altraa at skjænke det gavnlige Frugter af mit Arbeide og min Tænksomhed, saaledes at ogsaa ved mig en Kilde til dets Velstand kan aabnes, at ogsaa jeg kan nævnes blandt dem, der befordrede dets Væ; og idet jeg veed og erkjender, at det er Fædrelandets Lov, der beskytter mig, er jeg selv en villig Adlyder af Loven, og det er kun Taknemmelighedens Pligt, jeg opfylder, det er kun den skyldige Løn, jeg betaler, naar jeg gjerne vil lade mit Ord høre, gjerne vil meddele mit Raad for at fremme sømmelig Orden, anbefale god Forstaaelse, befæste gjensidig Velvillie og Tillid i det Samsund af Medborgere, i hvilket jeg har hjemme. — —

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 25.

Løverdagen den 19de Juni 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Wiens Bestormelse i Aaret 1848.

Efterat Keiser Ferdinand fra Ollmütz havde ladet udgaae et truende Manifest imod det revolutionaire Wien, udnævnte han Fyrst Windischgrätz med uindskrænket Fuldmagt til Øverstkommanderende over alle østerrigiske Tropper, med Undtagelse af Radekys Armee i Italien, og paalagde ham at gjenoprette Orden og Rolighed i Hovedstaden. Windischgrätz's Armee beløb sig til 40,000 Mand, og efterat han havde forenet sig med Auersperg og Jellachich talte Beleiringshæren 90,000 Mand. Windischgrätz's Navn vakte Skræk og Forbittrelse hos Befolkningen i Hovedstaden. Det var Borgen for, at man ikke vilde lade det blive ved halve

Forholdsregler, og at det nu gjalt en Kamp paa Liv og Død. Han cernerede Wien og begyndte at affjære det al Tilførsel. Det bevægede Overkommandanten i Hovedstaden, Wenzel Messenhauser, til at sende Fyrsten en Skrivelse, i hvilken han underrettede ham om, at der vilde afgaae en Deputation til Keiseren. „Ingen tvivler om — skrev Messenhauser — at denne Deputation jo vil finde en gunstig Modtagelse, og jeg beder derfor Deres Durchlauchtighed paa det Indstændigste ikke ved nogen fjendtlig Handling at forstyrre dette Forsoningsværk imellem Monarken og Folket“. Endnu samme Dag svarede Windischgrätz saaledes: „Jeg sender hermed Kommuneraadet tusind Exemplarer af min Proclamation og ligesaa mange af det keiserlige Manifest og gjør det ansvarligt for deres Bekjendtgjørelse“. I denne Proclamation blev Staden, Forstæderne og Omegnen erklærede i Beleiringsstand, og Standretten forkyndt for Alle, som modsatte sig hans Foranstaltninger.

Denne Fyrstens Proclamation gjorde et dybt Indtryk. Befolkningen var allerede bleven vant til et frigerst Liv, og det afgjørende Dieblif var nu kommet, da Rigsdagen maatte bestemme sig for Kamp eller Overgivelse. Feltmarschallens Plakater vare blevne opflaaede, og efter Schuselkas Forslag erklærede Rigsdagen, „at de Forholdsregler, Feltmarschal Fyrst Windischgrätz havde truet med, vare ulovlige“. Rigsdagens Erklæring blev øieblikkelig oversendt Fyrsten ved Capitain Thurn af Nationalgarden. Da Capitainen traadte ind

til Fyrsten, som befandt sig paa det keiserlige Lyftflot Helzendorf, omgiven af Generalpersoner, hørte han ham sige: „Ja, mine Herrer, vi ere her, for at gjenoprette Roligheden i Wien“. Fyrsten yttrede Forundring over, at man gjorde Indvendinger, da han dog vidste, at de gode Borgere i Wien ønskede Ro og Fred; vilde man imidlertid sætte sig til Modværge, saa vilde han gjøre Brug af sin Armee og sine Kanoner. Som Svar paa den ham tilsendte Note, forlangte han, „at Staden skulde underkaste sig efter otte og fyrrethve Timers Forløb; at alle væbnede Korps skulde opløses, at flere Personer skulde udleveres ham; at alle Blade, med Undtagelse af Wiener Zeitung, skulde suspenderes; at alle Fremmede, som ikke havde Pas, skulde udvises af Staden; at alle Klubber skulde ophæves. De som ikke vilde underkaste sig disse Bestemmelser, men gjorde Forsøg paa at ophidse Befolkningen, eller bleve grebne med Vaaben i Haanden, vilde blive stillede for Standretten. Blev de disse Betingelser ikke antagne efter otte og fyrrethve Timers Forløb, saa vilde han tage de meest energiske Forholdsregler, for at bringe Staden til at underkaste sig“.

Disse Feltmarschallens Fordringer bevirkede paa den ene Side en panisk Skræk, paa den anden Side Forbittrelse og Lyst til at kjæmpe. Minister Kraus henvendte sig til Fyrsten, for at bevæge ham til ikke at bruge Vaabenmagt, men Windischgrätz forblev ubevægelig og svarede med at fordre General Bem og flere

Personer udleverede. Han gjorde Kommuneraadet ansvarligt for alle de Ulykker, som maatte finde Sted, men lovede Sikkerhed for Personer og Eiendom.

De otte og fyrrethve Timers Frist, Feltmarschallen havde givet Staden, vare til Ende, og den maatte belave sig paa en Kamp paa Liv og Død. Der havde allerede fundet Smaafegninger Sted, medens man underhandlede. Angrebet paa Hovedstaden begyndte den 26de October om Morgenen Kl. 6 og var i Særdeleshed rettet imod Leopoldstadt. Allerede Dagen i Forveien havde Jellachich ladet slaae en Bro over Donaukanalen, som gjør Prateren til en Ø, og den blev den 26de besat med fem Batailloner og sex Kanoner. Tropperne gif nu under en heftig Ild, som lidt efter lidt blev til en frygtelig Kanonade, over den og stormede Nordbanegaarden, som begrændser Prateren og Leopoldstadt. Flere Gange bleve de drevne tilbage af Folket, der kæmpede med et fortvivlet Mod, men tilsidst faldt Bygningen i deres Hænder. Kanonilden forplantede sig nu fra dette Kampunkt til de øvrige Linier, og paa flere Steder søgte Tropperne at storme Boldene, men bleve kastede tilbage ved den uafbrudte Ild. Fra Jernbanedæmningen, som Tropperne havde erobret, bestød man nu de store Barrikader, som beskyttede „die Jägerzeile“, Wiens bredeste og prægtigste Gade, der fører fra Prateren næsten til det Indre af Staden. En af disse Barrikader var ifølge Bem's Idee muret og skulde fremfor alle standse Fjenden. Den Stilling,

Tropperne havde vundet, var særdeles fordeelagtig; de kunde trænge frem fra andre Sider og erobre Augarten, som paa venstre Side sluttede sig til Prateren, og saa laae Leopoldstadt aaben for dem i en Halvfreds, medens de, ved at trænge frem til Høire, kom tæt til Staden. Der, hvor Donaukanalen skiller Leopoldstadt fra den indre Stad, fandt en overordentlig heftig Kamp Sted. De betydelige Fabrikbygninger ved Bredden af Kanalen, vare blevne besatte, og i Mellemrummene var der reist Barrikader. Efter et modigt Forsvar maatte Besætningen rømme disse Bygninger, som for største Delen bleve stødte i Brand. Der var faldet Mange paa begge Sider. Croaterne, som gik foran i Kampen, huserede ret umenneskeligt. Paa dette Punkt brændte en stor Sukkerfabrik, det saa kaldte „Schweizerhuus“, flere Huse i den tilstødende Gade „Franzensallee“, den store Dampmølle og den store Tømmerplads i Brigittenau, som begynder ved Enden af Augarten, og det kæmpestore Odeon, hvor der laae flere hundrede Saarede, som bleve begravede under det sammenstyrtede Tag. At slukke Ilden var ikke at tænke paa. Fra Stephans-taarnet talte man, da det blev mørkt, sytten forskjellige Ildbrande omkring Wien. Kampen varede fra om Morgenen Kl. 6 til om Aftenen Kl. 11, og hvor haardnakket den har været, kan man slutte deraf, at Nordbanegaarden først blev taget efter tretten Timers Kamp.

Den 27de October bragte ikke nogen Forandring i Seirens Chancer. En Kanonade om Morgenen ved

Mariahilfer = Linien syntes at være Indledningen til Kampens Fortsættelse, men Kanonaden ophørte snart, og den Dag blev det ved ubetydelige Skjermydser. Det lod til, at Fyrst Windischgrätz, der ikke havde ventet en saa kraftig Modstand, men havde haabet at kunne rykke ind i Wien om Aftenen paa den første Kampdag, havde lagt en anden Plan til Angrebet paa Staden. Den 27de opsnappede man en Skrivelse til en General, i hvilken denne blev underrettet om, at man vilde foretage et maskeret Angreb paa Marrer = Linien, men at det egentlige Hovedangreb skulde rettes imod „die Jägerzeile“.

Morgenen den 28de October begyndte i en mørk Stilhed. En saadan Stilhed, der blot afbrydes af militaire Forholdsregler, har noget eget Rædsomt i en Stad, som kæmper paa Liv og Død. Enhver Baabendygtig maatte rykke ud. Der havde dannet sig enkelte Smaakorps, som visiterede Husene og tvang alle Feige eller overhovedet alle Baabendygtige til at følge med dem. I de fleste Gader blev Broslægningen brækket op, for at de faldende Granater ikke skulde gjøre altfor-megen Skade. Klokken 10 om Formiddagen begyndte Angrebet paa Marrer = Linien. Alarmtrommerne, som ledsagedes af Kanontorden og Stormklokkerne Rungen, forkyndte, at den afgjørende Kamp forestod. Angrebet skete paa een og samme Tid fra forskjellige Sider. Indtil Kl. 12 fortsattes Kanonaden, men saa rykkede Stormkolonnerne frem i store Mængder. Fra Prateren,

hvor de keiserlige Tropper vare godt dækkede, rettedes der et frygteligt Angreb imod „die Jägerzeile“, der forsvarede af den store halvcirkelrunde murede Barrifade, som kaldtes „Stjernebarrifaden“. Fra Skoven trængte Jægere og Croater i tætsluttede Kolonner og understøttede af et svært Batteri frem imod den. Der ledede General Bem personlig Forsvaret. Han havde med Forsæt kun svagt besat denne Barrifade, for at lade Angriberne komme over den og saa skyde dem ned fra den bag ved samme anbragte Barrifade, som var besat med Kanoner. Det første Angreb paa Stjernebarrifaden blev afslaaet, men da det andet begyndte, lod Bem den tilligemed de besatte Hjørnehuse rømme og stillede sig bag ved den anden Barrifade. Desværre havde Bem ikke betænkt, at den murede Barrifade endnu var fuldkommen ubeskadiget og følgelig kunde benyttes af Fjenden. De keiserlige Tropper placerede deres Kanoner paa den og rettede en voldsom Ild imod den anden Barrifade. Næsten i to Timer afholdt Bem Forsvarerne fra at skyde, medens han selv i den stærkeste Kugleregnsad ganske rolig paa en Kanon, iagttog de fjendtlige Bevægelser igjennem en Riffert og spiste et Stykke Brød. Til sidst vovede Stormkolonnerne sig frem i Gadens fulde Brede. Da kommanderede Bem: „Fyr!“ og hans Kanoner anrettede et græsseligt Blodbad iblandt de Angribende. Uagtet den nu forsvarede Barrifade næsten var skudt sammen, bleve dog de stor-

mende Grenaderer og Croater drevne syv Gange tilbage med et stort Tab.

Medens denne Kamp vedvarede, fortsattes Angrebene paa de andre Punkter. Sloggnitzer=Banegaarden, som laae i den modsatte Retning, blev ligeledes taget efter en frygtelig Kamp med den polske Legion, som havde besat den. Ved Banegaarden paa „Landstræse“ maatte mange Kanoner, for største Delen fornagtede, lades i Stikken, da man ikke kunde tage dem med, saa meget mere, som man ikke havde Ammunition. Ved Rusdorfer=Linien stod Robert Blum med sine Frivillige, og der var Kampen yderst haardnakket, og man kæmpede Mand imod Mand for Livet. Henimod Kl. 5 om Eftermiddagen blev Stillingen i „Jägerzeile“ meer og meer usikker, da Tropperne angreb den i Flankerne, og Kl. 6 trak Bem sig tilbage. Der var ikke en Fodbred Jord, uden at den jo var vædet med Blod; ethvert Huus blev til en Valplads, og medens Croaterne vare i den nederste Etage, fyrede Folket paa dem fra de andre. Tilbageaget gik for sig under en uafbrudt Kamp med Bajonetten, og over Ferdinandsbroen kom man ind i Staden.

(Fortsættes).

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 26.

Løverdagen den 26de Juni 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Wiens Bestormelse i Aaret 1848.

(Fortsat).

Croaterne søgte at trænge ind efter de Retirerende, men Kanon- og Musketilden fra Boldene standsede dem i to Timer. Fra Ringmurene søgte man at ødelægge Broerne, som førte over Donauarmene; en Træbro blev tændt i Brand, men Kjædebroen modstod Ilden, og over den påsferede de keiserlige Tropper. Kl. 8 om Aftenen var Kampen til Ende; den Dag var en stor Halvkreds af Wien bleven erobret, og de Keiserlige stode næsten lige ved de indre Stadsporte. Himmelen var rød af en frygtelig Brand, som udbredte sig rundt

omkring og fra sex og tyve Punkter belyste Østerrigs Hovedstad.

Trenks Vandurer, Croater, have siden Syvaarsfrigen efterladt ikke alene i Tydskland, men i hele det civiliserede Europa et gyseligt Rygte, og Historieffrikerne fortælle forfærdelige Handlinger, som disse Tropper have begaaet. Den vilde Dæmon, af hvilken hine Rødkapper vare besatte, beherskede ogsaa Rødkapperne fra Aaret 1848. De havde ikke glemt noget, men maaskee snarere lært flere Grusomheder. Man skulde ikke have troet, at der i Europa endnu fandtes et saa forfærdeligt Barbari, men Croaterne i Wien have overbevist Verden derom, og man gyser ved Erindringen om disse Affhyeligheder. Overalt, hvor Croaterne efter Kampen trængte ind, røvede, brændte og myrdede de. Børn bleve i Buggen gjennemborede af Bajonetter og kastede i Ilden. De Saarede i Odeon og de som pleiede dem bleve omringede, for at Ingen skulde undkomme, og de, som Fortvivlelsen drev ud af Bygningen, bleve af Croaternes Bajonetter igjen jagede ind i Ilden. Bertinden i et ved Donau beliggende Badehuus blev mishandlet paa det grueligste, og døende maatte hun endnu see paa, at hendes Mand gjennemboredes af Bajonetter og kastedes ind i Ilden. Myrdelyst, men ikke blindt Raseri, syntes at være Grunden til alle disse affhyelige Scener, og Croaternes Officerer saae roligt til. Man kan først nogenlunde forklare sig dette Raseri, naar man betænker, at disse Croater vare et Slags Landstorm,

der i saa lang Tid havde været ført omkring af Jellachich og hidtil altid var kommen til kort. De fleste af dem vidste ikke, at de stode for Wien eller befandt sig i Wien, de troede endnu altid, at de kæmpede med Ungarerne, og at de havde Dfen og Pest for sig. Det er senere blevet beviist, at Massen af Croaterne ikke vidste, at de befandt sig i Wien, og deraf lader sig for en Deel forklare deres dyriste, næsten utrolige Huseren.

Den afgjørende Time var kommen. De overordentlige Anstrengelser i de sidste 3 Uger havde udmattet Folket, der var flydt Blod i Strømme, man havde kæmpet med et sandt Lovemod, men uden Nytte mod den uhyre Overmagt, og Smerten nagede Hjerterne. Natten havde endelig paabudt begge Parter Stilstand formedelst Udmattelse, og Morgenen brød med en mørk Tausshed frem over Brandstederne og de uddøde Gader. Mandskabet paa de forskjellige Punkter vidste ikke nøie, hvad der var skeet, og ventede med Utaalmodighed paa en Erklæring fra Overcommandanten. Paa mange Steder yttrede man, at der var Forræderi med i Spillet, thi man manglede Ammunition, Dispositionerne vare blevne slet udførte, eller man havde paa enkelte Punkter saa godt som opoffret de Kæmpende, og under saadanne Forhold, hvor Forræderiet virkelig lurser rundt omkring, er det saa naturligt, at Tanken om Forræderi reiser sig ved mindste givne Leilighed. Nu udkom der en Proklamation fra Messenhauser, i hvilken han bekjend-

gjorde, at der var afgaaet en Deputation til Windischgrätz for at mægle Forlig; men Feltmarschallen vilde ikke høre tale om nogen Overeenskomst og forlangte en ubetinget Opsyldelse af hans Punkter.

Da Deputationen var kommen tilbage med den Bækked, forlangte Messenhauser af hvert Kompagni en med Fuldmagt forsynet Deputeret, for at de kunde bestemme, om man skulde underkaste sig. De Deputerede erklærede sig for Underkastelse, og Overkommandanten bekiendtgjorde nu deres Beslutning, endskiøndt det var forbundet med megen Fare, da der var saa mange Eralterede, som vilde kæmpe til sidste Mand. Følgen blev imidlertid, at flere Kompagnier nedlagde deres Vaaben. En Deel ilede hjem, glade ved, at Kampen endelig var forbi og de igjen kunde blive hos deres Familie, hvorimod Andre traf forbittrede gjennem Gaderne og erklærede, at de vilde kæmpe til det Yderste trods alt Forræderi. Som det lod til, var nu Alt til Ende.

Under hele Octoberrevolutionen havde man i Wien ventet, at Ungarerne vilde rykke frem til Undsætning. Dette Haab havde styrket de Kæmpende og gjorde Udslaget hos dem, som vare frygtfomme. Man kunde ikke troe andet, end at Ungarerne vilde benytte Leiligheden til at ødelægge deres Fjende Zellachich og redde deres og Wiens Frihed. Man havde vedligeholdt Forbindelsen med den ungerske Keiser og dersfra modtaget 100 Centner

Krudt. Man ventede derfor i Wien, at Ungarerne med det første vilde ile Hovedstaden til Hjælp.

Ifølge den med Windischgräh indgaaede Underkastelse var man i Wien om Morgenen den 30te October i Begreb med at opfylde de af ham opstillede Betingelser; men da udbredte sig som en Løbeild det Rygte: „Ungarerne komme, Ungarerne ere der!“ Nogle hørte det med et vantro Smil, thi de havde daglig hørt det, Andre vare mere tilbøielige til at tro det og betænkte sig paa at aflevere deres Baaben. Men Rygtet stadfæstedes meer og meer, og endelig blev der igjen fra St. Stephanstaarnet nedkastet en Seddel igjennem det Rør, som var anbragt fra Taarnvægterens Kammer, og ved Hjælp af hvilket man fik Beretning om Alt, hvad der foregik udenfor Staden. Paa Sedlen stod der: „Man sees tydeligt en Fægtning paa den anden Side af Kaiser i Ebersdorf, uden dog nøiere at kunne see de kæmpende Tropper eller Fægtningens Gang“. Man bemærkede nu, at Windischgräh traf en Mængde Tropper og Batterier ud af Forstæderne, og man kunde tydeligt høre Kanonskuddene. Wiens Forsvarere grebe nu igjen til Baaben, besatte de forskjellige Poster og rykkede imod Linierne, hvor man i spændt Forventning oppebiede Kampens Udfald. Kl. 1 fik man følgende Rapport fra Stephanstaarnet: „Slaget synes at trække sig hen imod Oberlaa og Inzersdorf. Taagen forhindrer en klar Udsigt. Indtil dette Dieblif synes Ungarerne at trænge seierrikt frem. Skulde en flagen

Hær nærme sig Stadens Mure, saa maa Alle være under Gevær. Messenhauser, provisorisk Overcommandant". — Efter en Times Forløb blev der rapporteret, at Hæren kom Staden nærmere og nærmere. Saaledes forløb Dagen uden nogen activ Virksomhed.

For at anspore den ungerske Armee, havde Rossuth begivet sig til Leiren og endelig sat igjennem, at det Slag, som burde have været leveret den 28de October — paa hvilken Dag det vistnok vilde have faaet et heldigt Udfald — blev leveret den 30te. Slagets Gang var følgende: Den ungerske Armee var kun halv saa stærk som den keiserlige, og en betydelig Deel af den var Landstorm. Den keiserlige Avantgarde blev uden Vanskelighed drevet tilbage, og Ungarerne naaede Landsbyen Schwechat, hvor Zellachich havde en fordeelagtig Position. Ved Middagstid kom Cavalleriregimenterne i Kamp med Husarerne, og den varede i flere Timer uden noget afgjørende Resultat. Vigtigere var et Bajonetangreb af Oberst Guyon, en indfødt Engländer, som tjente i den ungerske Armee; han tog de med Kanoner besatte Høie ved Mannswörth og drev de Keiserlige paa Flugt. Dette skete paa den høire Fløi af den ungerske Armee. Dens venstre Fløi blev angreben af store Masser østerrigsk Cavalleri, men ved Kanonild og Bajonetangreb blev det trængt tilbage, saa at det østerrigsk Infanteri stod blottet. Dette maatte nu i den største Uorden trække sig bag ved Gladen Schwechat. Østerrigernes Plan, at omgaae

Ungarernes venstre Fløi, strandede paa de ungerske Husarers Tapperhed og det ridende Artilleries ødelæggende Ild. Hoiene ved Schwechat bleve ligeledes tagne, og Sellachich var nær ved at bukke under. Da blev han reddet af General Zeisberg, en af hans Generalstabs-officerer, som paa egen Haand greb an. Hans Artilleri, som var fordeelagtigt posteret, anrettede en frygtelig Ødelæggelse i de ungerske Rækker, og i Centrum, hvor Landstormen, som for første Gang var i Ilden, havde sin Plads, opstod der Forvirring, saa at hele Stillingen kom i den største Uorden. Disse øieblikkelige Fordele benyttede den keiserlige Armee, og Ungarerne maatte rømme Marken. Under hele Kampen havde Ungarerne ventet Understøttelse fra Wien, for at Fiendens Opmærksomhed og Kræfter kunde blive deelte. Men fra Staden blev der ikke foretaget nogen Diversion. Kosuth selv sagde i sin Beretning til den ungerske Rigsdag: „Da man endelig Kl. 4 saae, at Wien selv ikke gjorde det mindste for sin Redning, og at Fienden, hvis vi rykkede længere frem, vilde med sit talrige Cavalleri kunne omgaae vor venstre Fløi, og der fra Landsbyen Schwechat aabnedes en frygtelig Kanonild, ligesom fra en Fæstning, saa var det vor Blikt, efterat vore Tropper saa tappert havde opfyldt deres Blikt imod Wien, uden at blive understøttede fra Staden, ikke at udsætte vore Stridskræfter for den uundgaaelige Fare, og der blev derfor Kl. 4 givet Ordre til, at Armeen igjen

skulde indtage sine Stillinger ved Fischea". — Dermed var Wiens sidste Haab forsvundet.

Under saadanne Omstændigheder kunde det ikke være tvivlsomt, hvilken Skjæbne der forestod Hovedstaden, og de Modigste bleve forsagte. Messenhauser bekiendtgjorde, „at deres Stilling om Aftenen var den samme som Dagen i Forveien". Windischgrätz havde erklæret, at hvis Staden ikke inden Kl. 8 om Aftenen havde underkastet sig, saa vilde de endnu ikke besatte Forstæder blive angrebne med al Kraft og, hvis det skulde være fornødent, lagte i Aske.

Man begyndte nu at beskylde Messenhauser for Forræderi, og Mange havde tabt Respccten for ham, fordi han ikke viste Bestemthed; tilsidst forlangte man, at han skulde nedlægge Commandoen, som Fenneberg skulde overtage, og efter nogen Bægning beqvemmede han sig dertil. Men Communeraadet, som blev forstræffet over denne Forandring, da det ansaae Fenneberg for Terrorist, bad ham om igjen at overtage Commandantaskabet og skaffe dem Fred. Han lod sig overtale.

(Fortsættes).

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 27.

Løverdagen den 3^{die} Juli 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Wiens Bestormelse i Aaret 1848.

(Fortfat).

I den korte Tid, Fenneberg havde Commandoen, havde han i en halv Time ladet Raketter gaae til Veirs fra Stephanstaarnet som Signaler til Ungarerne og ladet dets øverste Deel oplyse med bengalske Flammer; Kanonerne bleve løsnede fra Boldene. Ungarerne svarede naturligtvis ikke paa alle disse Rødsignaler, og man saae nu klart hvad der forestod. Om Morgenen blev der igjen sendt Deputerede til Windischgrätz, men han vilde ikke indrømme dem den mindste Forandring og forlangte tværtimod tolv Personer udleverede; dog

frafaldt han denne Fordring, da man beviste ham, at det vilde være umuligt at faae fat paa dem.

Paa samme Tid besatte de keiserlige Tropper Forstæderne, og da Deputationen var kommen tilbage, udstedte Messenhauser sin sidste Proclamation, i hvilken han opfordrede Masserne til at nedlægge deres Vaaben, da al videre Modstand blot vilde ende med Alles Undergang. Paa samme Tid bekendtgjorde Communalraadet Fyrstens andre Fordringer, iblandt hvilke var, at den tydske Fane paa Stephanstaarnet skulde tages ned, og den fortgule heises. Endeel af den væbnede Masse blev saa forbittret derover, at man ikke kunde styre den. Efter nogle korte Fegtninger i Forstæderne traf disse fortvivlede Mennesker sig tilbage til den indre Stad og beskød fra Bastionerne de Keiserlige, som til Gjengjæld kastede en Mængde Kugler og Brandraketter ind i Staden, hvorved Augustinerkirken kom i Brand. Henimod Aftenen blev endelig den stærkt barricaderede Borgport sprængt — og Croaterne og efter dem hele den keiserlige Armee trængte ind i Wien.

Bed et Manifest af 22de October havde Keiseren forlagt Rigsdagen i Wien til Kremser i Mähren, men Rigsdagen havde ikke villet efterkomme denne keiserlige Ordre. Medens Kampen rasede omkring Hovedstaden, og Himmelen var rød af den frygtelige Ildebrand, fremkom Schuselka med det Andragende: „Da Feldtmarschal Fyrst Windischgrätz har anvendt Forholdsregler imod Wien, som ikke alene stride imod de constitutionelle

Rettigheder, men imod Borger- og Menneſkerettigheder, ſaa erklærer Rigsdagen denne Fyrſt Windiſchgräg's Fremgangsmaade ikke alene for ulovlig, men tillige for fjendtlig ſaa vel imod Folkets Rettigheder ſom imod den arvelige constitutionelle Throne". Flere Deputerede fandt, at dette Andragende i en ſaadan Stilling var høiſt intetſigende, men Majoriteten greb denne Leilighed til at lade, ſom om Rigsdagen gjorde noget, og tiltraadte derfor denne intetbetydende Beſlutning. Det var det ſidſte Livſtegn, Rigsdagen yttrede. Den 31te October ſloge de keiſerlige Kugler ind i Taget paa den Bygning, hvor Rigsdagen holdt ſine Forſamlinger, og de Deputerede adſpredtes til alle Kanter. Det var den jammerlige Ende paa den ſtorartede Begyndelſe. Da Tropperne rykkede ind, lukkedes Dørene til Forſamlingsſalen, og Wien ſaae ikke mere Rigſforſamlingen.

Da det blev Aften den 31te October var Staven brudt over Wiens Skjæbne, og Revolutionen havde endt ſine ſidſte Krampetrækninger. Vi ville ikke omtale de Afſkyeligheder, ſom bleve begaaede i Forſtæderne, ikke blot af Croaterne, men ogsaa af den regulære keiſerlige Armee. Soldaterne plyndrede, tændte Huſe i Brand og huggede de Indvaanere ned, de fik Die paa. I den indre Stad rykkede de første keiſerlige Tropper ind langſomt og ængſteligt, med ſpændt Hane og fældet Bajonet, medens den brændende Auguſtinerkirke oplyſte

Gader og Torve. Om Aftenen camperede Tropperne i Gaderne og tændte store Baal, omkring hvilke de leirede sig. Wiens Indvaanere skjulte sig i Husene og vovede sig først lidt efter lidt ud paa Gaden. Mange Gader vare besaaede med alle Slags Vaaben, Gzakoer, Stormhuer og andre saadanne Ting. Man saae Croater, som folgte hele Bunker Bancosedler for et Sølvstykke, og mange af de Forbigaaende bleve anholdte med de i fremmed Accent udtalte Ord: „Gieb Geld!“ I Forstæderne plyndrede man endnu, efterat den indre Stad var bleven besat. Alle Individier, der saae ud som en Arbejder eller Student, bleve grebne og transporterede videre af Soldaterne, der vare snusfende forbittede især paa Studenterne. Mange af disse bleve bragte ud i Leiren, hvor man for Løier klyngede dem op, skjar dem ned igjen, transporterede dem saa længere bort, hængte dem paa ny og skjar dem igjen ned. Saaledes blev man ved at pine dem. Næsten alle de Værtshuse og de private Bygninger, man havde til sin Raadighed, bleve fyldte med saadanne Fanger, som man visiterede paa den meest brutale Maade og udplyndrede. Efter den offentlige Proclamation bleve i Løbet af ti Dage næsten tusinde saadanne Individier satte paa fri Fod som aldeles brødesrie, hvoraf man kan slutte, at Arrestationer maa være gaaet for sig masseviis. Det sorgeligste ved disse Arrestationer var det Angiveri, som viste sig i en uhyre Grad. Folk, som under den hele Bevægelse havde krøbet og hyllet,

skyndte sig nu med at gjøre de keiserlige Soldater opmærksomme paa Enhver, der havde viist sig som Liberal. Windischgräg's Leir var en Myretue af Deuuncianter, og han rykkede ind i Wien med en fuldstændig Fortegnelse over alle dem, som havde havt med Pressen at bestille, eller havde været Medlemmer af Klubberne; han vidste hvor enhver af dem boede, og ved Huusundersøgelserne, som for det meste fandt Sted om Natten, forefaldt der de affhyeligste Scener. Stadens Porte bleve lukkede, og al Forbindelse mellem Staden og Forstæderne ophørte „for at man kunde fange Fuglene i Reden“, som Officererne sagde, og denne Aispærring varede næsten fjorten Dage. Af Frygt vistede man, da Tropperne rykkede ind, med hvide Tørklæder fra Binduerne, det Røde forsvandt af Fanerne, der nu viste sig som „sort og guul“, og man hængte dem ud paa Murene af Husene som et Slags Assurance. Fra de nærmeste Huse forsynede man Soldaterne med Forfriskninger, for at sætte dem i en god Stemning, ja man hilsede dem endog i Gaderne med Hurraraab.

Allerede den 1ste November udkom der følgende Proclamation fra Windischgräg, og den sagde Wienerne, hvad de nu kunde vente sig, og svingede mægtigt Hævnens Sværd:

Proclamation.

„Idet jeg lader de under min Commando staaende Tropper rykke ind i Hovedstaden Wien, har jeg bestemt at bekjendtgjøre de Forholdsregler, jeg anseer for uund-

gaaelige, for at gjenoprette den paa det dybeste rystede Retstilstand. Staden har vel den 30te anmeldt sin Underkastelse, men de desangaaende affluttede Bestemmelser bleve igjen brudte ved det skjændigste Forræderi, hvorfor jeg ogsaa uden Hensyn til denne Underkastelsesact gjør følgende Anordninger: 1) Staden Wien, Forstæderne og Omegnen i en Omkreds af to Mile erklæres i Beleiringsstand. 2) Den academiske Legion og Nationalgarden er opløst. 3) Den almindelige Afvæbning skal finde Sted inden otte og fyrrethve Timer, og Den, der skjuler Vaaben, stilles for Standretten. 4) Alle politiske Foreninger opløses, og alle Vætsbuse lukkes om Aftenen Kl. 10. 5) Pressen indskrænkes. 6) Alle Fremmede og Indfødte, som ikke have Pas, udvises af Staden; de Huuseiere, som fortie saadanne Individider, stilles for en Militair-Ret. 7) Den, der søger at forføre Tropperne eller ophidses til Oprør, bliver stillet for Standretten. 8) Baron Gordon udnævnes til Commandant i Staden.

Hezendorf den 1ste November 1848.

Windischgrätz."

Disse Paragrapher bleve uden Barmhertighed overholdte. Wien zittrede, og paa alle Ansigter kunde man læse Angst og Skræk, endskjøndt det endnu ikke var kommet til det høieste Punkt. Man troede, at denne Tilstand ikke vilde vare meget længe, men deri tog man feil.

Da Windischgrätz triumpherende rykkede ind i det betvungne Wien, saa var der Leilighed til at give hele

den østerrigiske Bevægelse en afgjort Bending, en varig Basis. Staden var i Fyrstens Hænder, han kunde enten reise den med Mildhed, eller med et kraftigt Tryk knuse Alt. Da vilde det have været paa den rette Tid at lade Mildhed være den herskende, at vise, at man var streng under Kampens Farer, men tillige forstod at skaae den overvundne Borger. Fyrsten vilde unegtelig kunne have tilintetgjort alle radicale Bestræbelser og skaffet det conservative System en varig Basis. Borgeren var udmattet, hans Næringsvei havde længe været standset, Kampen havde berøvet ham Slætninge, Venner og Formue, og Krigens Gyseligheder havde nedtrykket hans Aand; nu skjævede han for Seierherren. Havde Fyrsten i dette Dieblik handlet constitutionelt og mildt, saa vilde det strax have gjort den Virkning paa Borgerne, at Pluraliteten havde sluttet sig til Lovligheden; radicale Overgreb vilde under saadanne Forhold ikke have været mulige. Men i det Sted lod Windischgrätz haant om al Mildhed; den Forsikkring, han ved Underhandlingerne havde givet, „at man ikke skulde overgaae ham i Udelmodighed“, blev til en Chimære, saavel som hans Ord, „at han vilde beskytte Constitutionen“, og den værste Militairdispotisme fandt Sted. Reactionen skreg og forsædedes over „Revolutionspartiets Anarchie“; men en Kjendsgjerning er det, at der i den Tid, da Proletarierne vare forsynede med alt Slags Vaaben, ikke blev begaaet et eneste Tyveri, ei heller gjort noget Angreb paa Privatsikkerheden,

ligesaa tidt som de, der kom i Revolutionspartiets Hænder truedes paa Livet. Saadanne Kjendsgjerninger, stillede ligeoverfor dem, som bleve begaaede af Repræsentanterne for „den lovlige Orden“, bevirkede til sidst, at selv Reactionen skiftede Mening og erklærede: „Hellere Proletariatets Anarchie, end denne Kølighed og Orden!“ — Men en Mand, som Windischgrätz, der aabent yttrede, „at han var stolt af at være en Aristokrat, og altid vilde vedblive at være det“, og om hvem man fortæller, at han i et Selskab paastod: „Mennesket begynder først ved Baronen“, troede at gjøre Dynastiet en Tjeneste, naar han igjen gjorde Undersatterne til Slaver og opstillede Skræk og Frygt som det egentlige Bindemiddel imellem det Overste og det Nederste. Denne ulyksalige Politik har gjort Østerrig sfrantende og vaklende.

(Fortsættes).

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 28.

Løverdagen den 10de Juli 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Wiens Bestormelse i Aaret 1848.

(Fortsat).

Det første Skud, Feldtmarschallen gjorde i Folkets Hjerte var — Robert Blums Henrettelse. Om Morgenen den 10de November læstes i den officielle Wiener Zeitung følgende korte Bekjendtgjørelse: „Ifølge Standrettens Dom af 8de dennes er Robert Blum, Boghandler i Leipzig, som ved egen Tilstaaelse er bleven overbeviist om at have ført oprørske Tale og gjort væbnet Modstand imod de keiserlige Tropper, bleven dømt fra Livet, og Dommen er om Morgenen den 9de November 1848 Kl. 7^{1/2} bleven erequeret i Brigittenau med Krudt og Kugle“. — Allerede den 9de

circulerede Rygtet om denne Henrettelse, men Ingen vilde troe det; man ansaae det for et Eventyr af Personer, som vilde ophidse Folket, eller man troede, at Navnet var blevet forverlet. Men da Rygtet blev mere og mere sandsynligt, og man nu endelig om Morgen den 10de November læste Befræstelsen, da var det, som Enhver fik et Stik i Hjertet, og en huul Mumlen af Forfærdelse og Forbittrelse lød igjennem hele Wien. Blum, et Medlem det tydske Parlament, en Mand, Wien agtede og ærede, henrettet som en simpel Forbryder, og paa et afsidesliggende Sted og af Soldater! Man tænke sig disse Modsætninger, saa kan man gjøre sig et Begreb om Indvaanernes Følelser, thi de fleste havde jo gjort det samme som han, der var bleven skudt!

Blum og Fröbel bleve om Morgen de 4de November arresterede i Gæstgiverstedet „Stadt London“, som var blevet omringet af Soldater. Blum spurgte den Officeer, der arresterede ham, om hans Egenskab som Parlamentsdeputeret ikke sikrede ham? „Det kan De spørge min General om“, var Svaret, og begge bleve nu uden videre bragte i Fængsel. Angaaende Blums sidste Dage ville vi her meddele den Beretning, Fröbel, i Følge Frankfurter-Parlamentets Opsfordring, aflagte den 18de November. Fröbel var af Standsretten dømt til at hænges, men blev ved en besynderlig Omstændighed benaadet.

Vor Activitet — siger han — var begyndt den 26de October, og om Aftenen den 28de besluttede vi at indgive vor Dimission. Den 29de October om Morgenen Kl. 9 skete det skriftligt, og Dimissionen blev antaget af de Commanderende ved Corpsset. Da vi havde bragt det i Rigtighed, toge vi ikke videre Deel i hvad der foregik. Jeg maa bemærke dette, fordi Avisberetninger have fortalt, at Blum har fegtet med, da Staden blev taget; det er en Usandhed. Fra den 29de October til den 4de November opholdt vi os i Gæstgivergaarden og gik næsten slet ikke ud. Den første Dag vovede vi os ud paa Gaden, men da man udsatte sig for at blive hugget ned, i det Tilfælde, at Ens Physiognomi ikke behagede Soldaterne, saa besluttede vi at forblive i vort Logie. I den Tid, — jeg troer det var den 2den November — sendte vi en Skrivelse til General Goritsch, i hvilken vi underrettede ham om, at vi vare blevne nødte til at forblive i Wien imod vor Villie, og at vi ønskede at reise tilbage til Frankfurt snarest muligt, hvorfor vi udbade os et Pas, for at kunne foretage Reisen med Sikkerhed. Vi fik det Svar, at vi maatte henvende os til General Gordon. Den 3die November skreve vi da desangaaende til ham, og om Morgenen den 4de November indsendt sig en Officer fra Stadshauptmandskabet med sex eller otte Soldater ved vor Dør. Da vi aabnede, foreviste man os Arrestordren, som var skreven paa Bagsiden af vort Brev til General Gordon. Vi vilde gjøre vor Egenstaaelse

som Medlemmer af den tydske Nationalsforsamling gjældende, men fik det Svar, at Ordren ikke tillod nogen Protest, hvorpaa vi uden videre lode os føre til Fængslet, hvor vi forbleve fra den 4de til den 8de November og bleve behandlede med temmelig Opmærksomhed. Om Eftermiddagen den 8de November indgave vi til Control-Undersøgelsescommissiønen en Protest, hvori vi gjorde vor Egevsfab som Deputerede gjældende og høitideligt vindicerede Parlamentets Ret i Anledning af vor Fængsling og den videre Proces. Denne Protest gav Sagen en afgjørende Vending, og man maa lægge Mærke dertil. Blums Død var det velskikkelige Svar paa denne Protest. Den blev skrevet om Eftermiddagen Kl. 4. Kl. 6 blev Blum taget i Forhør, næste Morgen Kl. 6 blev Dommen ham forkyndt, og een Time efter blev han skudt. Jeg har endnu noget at bemærke med Hensyn til Protesten, og man maa selv bedømme, hvad man skal tænke derom. Til den 8de November om Morgenen tidlig vare vi alene i vor Arrest, men da blev en anden Fange bragt ind til os. Han fortalte os, at han havde været Generaladjutant hos Messenhausser, at han ogsaa skulde stilles for Retten, og at man havde sat ham ind til os, fordi der ikke var Plads noget andet Sted. Denne Person opførte sig meget paafaldende, han forlangte flere Ting af Profossen, som bevogtede os, og det var besynderligt nok, at alle hans Fordringer bleve efterkomne. Han dreiede altid Samtalen hen paa den Tid, da vi havde ført

Baaben, og uagtet mine Bink var Blum aabenhjertig og fortalte ham flere Omstændigheder. Blandt andet spurgte bemeldte Person Blum, om vi som Capitainer ogsaa bare Skjærs, og hvor han havde ladet sit ligge — fort sagt, det forekom mig, som om han søgte at tilveiebringe Beviser imod os. Personen foreholdt os meget indtrængende, at vi havde begaaet en meget stor Feil, idet vi ikke energisk havde protesteret imod vor Arrest og stillet vor Egenkab som Parlamentsdeputerede i Forgrunden. „De kjende ikke de østerrigiske Autoriteter“, sagde han. „Optræde De paa en energisk Maade, saa skulde De faae at see, at De imorgen ere paa fri Fod“. Jeg var ikke af samme Mening som Blum, og den Protest, Blum opsatte, behagede mig ikke. I Copien blev der i Slutningen udeladt et Sted, som indeholdt en Trusel. Den 8de November Kl. 4 indgave vi Protesten. Der behøvedes 2 Timer, for at bringe den til Hægendorf og Svaret tilbage. To Timer derefter blev Blum forhørt, og næste Morgen blev Dommen forkyndt og erequeret“.

Saa vidt gaaer Fröbels Beretning om Blums Død. Vi tilføie her nogle yderligere Omstændigheder efter alle de Kjendsgjerninger, som ere blevne bekjendte. I Forhøret opførte Blum sig meget standhaftigt og benægtede ikke det Mindste med Hensyn til hans Gjøren og Læden. Da man gjorde ham det Spørgsmaal, om han havde holdt en Tale til Studenterne, svarede han, at han havde holdt en Tale, hvis Ideer gif ud

paa, „at man istedetfor de forskjellige Magtens Baand, der havde sammenholdt de forskjellige Nationaliteter i den østerrigiske Keiserstat, skulde anvende Frihedens Baand, for at den almindelige Frihed kunde knytte dem fastere til hverandre, end Magten hidtil havde formaaet“. Heraf deducerede Standretten, at Blum, da han betegnede den hidtilværende Regjering som en Magtens, og de tilstaaede constitutionelle Friheder ikke tilfredsstillende ham, havde villet fremkalde Republiken og følgelig styrte Dynastiet. Han lagde ikke Skjul paa, at han havde taget Deel i Kampen. Standretten vilde ikke erkjende hans exceptionelle Stilling, „fordi den østerrigiske Rigsdag — denne Rigsdag, som Windischgrätz erklærede for et „Parti“ — ikke havde decreteret nogen Lov, der specielt ydede de Frankfurter=Deputerede nogen Beskyttelse“. Endnu samme Aften affagde Standretten Dommen. Den lød saaledes: „Herr Robert Blum, født i Cöln i Rhinpreusen, fyrrethve Aar gammel, katholsk, gift, Fader til fire Børn, Boghandler i Leipzig, skal, da det ved hans Tilstaaelse og ved Bidner er blevet beviist, at han den 23de October i en Tale i Aulaen i Wien har ophidsset til Oprør og som Commandant for et Compagni af Elitecorpset har taget virksom Deel i den væbnede Opstand, i Følge Bestemmelserne i Fyrst Windischgrätz's Proclamation henrettes med Strikken. Affagt i Standretten, om Aftenen den 8de November. Cordier, Præsæs“. — „Skal meddeles og erequeres med Krudt og Kugle,

hvis der ikke findes nogen Kafferknægt. I Feldtmar-
schallens Navn: Hipsack, Generalmajor“.

Om Natten forblev Blum i Uvisshed om sin
Skjæbne. Da det gryede ad Dag, traadte Auditeuren
ind i hans Fængsel og forelæste ham Dommen. Blum
forblev standhaftig; han troede maaskee ikke heller, at
man vilde stride til Execution. Men kort efter at
Auditeuren var gaaet bort, traadte en Geistlig ind, for
at forberede ham til Døden. Blum, som nu maatte
gjøre sig fortrolig med Tanken om at forlade denne
Verden, satte sig ned og skrev følgende Affedsbrev til
sin Kone:

„Min dyrebare, gode, elskede Kone, lev vel! lev
vel for den Tid, man kalder evig, men som ikke vil
være det. Opdrag vore — nu kun Dine — Børn
til ædle Menneſker, ſaa ville de aldrig gjøre deres
Fader ſkam. Sælg vor lille Eiendom ved Hjælp
af vore Venner. Gud og gode Menneſker ville nok
hjælpe Eder. Alt, hvad jeg føler strømmer hen i
Taarer, derfor endnu engang: „Lev vel, dyrebare Kone!
Betragt vore Børn ſom en koſtbar Arv, hvormed Du
maa aagre, og ær paa den Maade Din tro Egtefælle.
Lev vel! lev vel. Tusind, tusind, de ſidſte Kys fra
Din Robert. Wien, den 9de November, om Morgenen
Kl. 5. Kl. 6 er jeg død. — Ringene havde jeg nær
glemt; jeg trykker mit ſidſte Kys paa Bruderingen.
Min Signetring er et Minde til Hans, mit Uhr til
Richard, Diamantknappen til Ida, Kjæden til Alfred.

Alle andre Minder kan Du uddele efter Behag. Man kommer! Lev vel! Lev vel!”

Blum talte rolig og fattet med den Geistlige. Han sagde ham strax, at han var Tydskkatholik og at Pateren ikke skulde gjøre sig Umage for at omvende ham i det sidste Dieblif. Den Geistlige synes ogsaa at have baaret sig klogt ad, thi ved Afskeden skal Blum have sagt til ham: „Det har glædet mig meget, at jeg i Dem har lært at kjende en Mand, der er forskjellig fra saa mange Geistlige, man desværre finder i Tydskland, en agtværdig, virkelig geistlig Mand. Jeg vilde gjerne give dem en Grindring om mig, men jeg har ikke Andet end denne Haarborste. Vil De modtage den, saa gjør De mig en stor Glæde“. Ledfaget af den Geistlige og tre Jægere, førte Blum nu i en luffet Bogn til Brigittenau, et ved Donau beliggende høist romantisk Skovparti, som har faaet sit Navn efter den hellige Brigittas Capel, der blev opført til Minde om den Seier, som paa Brigittedagen blev vundet over de Svenske.

(Fortsættes).

J. C. M. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 29.

Løverdagen den 17de Juli 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. G. Schulz.

Wiens Bestormelse i Aaret 1848.

(Fortsat).

Ved Ryttercasernen i Leopoldstadt, som Vognen kom forbi, vilde man, hvad Skik og Brug var, give Blum Lænker paa, men han frympede sig derfor og sagde: „Jeg vil døe som en fri tydsk Mand. De kunne troe mig paa mit Ord, at jeg ikke skal gjøre noget naragtigt Forsøg paa at undvige. Forskaan mig derfor for Lænkerne“. Omtrent Kl. 7^{1/2} ankom den efforterede Vogn paa det Sted, hvor Executionen skulde gaae for sig. Da den holdt midt i Militairmassen, spurgte Blum om, hvem der skulde skyde ham. „Jægerne“, svarede man. „Nu, det er mig hjært“, sagde Blum, „Jægerne

skulle skyde godt". Man vilde nu binde ham for Dinene, men han bad om, at man vilde lade det være, „han vilde see Døden frit i Dinene". Den commanderende Officeer bad ham imidlertid om, at han vilde finde sig deri for Jægernes Skyld, som vilde skyde mere sikkert, naar de ikke bleve nødte til at see ham ind i Dinene. „Naar det er Tilfældet, saa vil jeg gjerne finde mig deri", svarede Blum og bandt sig selv for Dinene. „Jeg døer for Friheden!" raabte han; „gid mit Fædreland vil mindes mig!" I samme Dieblif knaldede tre Skud, og han var et Liig. Kuglerne havde truffet Hovedet og Brystet. Liget blev lagt i en almindelig Brædevogn, kjørt til Militairhospitalet og bragt ind i Anatomisalen. Lægerne, som ikke havde hørt noget om Executionen, gjenkjendte med Forsværdelse den Henrettede og vilde af Vietet ikke røre hans Liig, men jordede det paa Währinger Kirkegaard.

Blums Død gjaldt ikke blot Personen og Ideerne, Blums Død gjaldt Tydskland. Aristokratiet hadede Parlamentet i Frankfurt, som tilegnede sig den samme Magt som de souveraine Overhoveder, om ikke en endnu større. Østerrig især var fjendtligt stemt imod det. Parlamentet befattede sig netop paa den Tid med det Spørgsmaal: „om en tydsk Stat med ikketydske Lande skulde regjeres i en nyie Forbindelse", og det erklærede sig for den Mening, „at tydske og ikketydske Lande blot maatte regjeres monarkisk ved Personal-Union". Østerrig var saaledes truet i sin hidtilværende Existens, og

Seieren over Revolutionen var sølgelig ogsaa en Seier over Parlamentet, og Windischgrätz benyttede Standretsfluglerne som et Budskab til Frankfurt om Tingenes nye Stilling. Det var ham kjær, at han fik et Medlem af det tydske Forbund i sin Magt, og da han kunde vælge imellem Blum og Fröbel, saa maatte den første som den meest populaire være Offeret. Fröbels Benaadning kan have været et aristokratisk Lune, en vlieblikkelig Lyst til at vise sig ædelmodig imod Republikanerne og tillige vise Parlamentet sin Magtfuldkommenhed fra den anden Side. Parlamentet folte sig naturligviis i det første Dieblik uhyre oprørt over Blums Henrettelse og besluttede at Sagen skulde undersøges, og de Skyldige straffes; men da det meer og meer blev sig sin Alsmagt bevidst, saa lod de den Sag beroe.

Vi have afbrudt Fröbels Fortælling, fordi den ikke længere stod i nogen Forbindelse med Blums Skjæbne. Fröbels Skjæbne i de saa Dage, han endnu troede at have tilbage, og hans Benaadelse er saa interessant, at den ikke bør forbigaaes. „Hvad mig selv angaaer — vedblev Fröbel i sin Beretning — saa maatte jeg ogsaa føle Følgerne af Protesten, og der var i den Maade, paa hvilken jeg blev behandlet, noget vist raffinert, som jeg forklarer saaledes, at man troede at have nok i det ene Offer, men i det mindste vilde straffe mig saa føleligt som muligt. Jeg kan ellers ikke indsee, hvorfor Robert Blum blev behandlet med Mildhed lige til det sidste Dieblik, medens jeg blev holdt i det stræn-

gæste Fangenskab, og man med Flid i fire Dage lod mig forblive i den Tro, at jeg skulde hænges. Om Natten Kl. 12 blev jeg pludselig hentet ud af det Fængsel, jeg deelte med Blum; Stabsprofossen i fuld Uniform, ledsaget af fire Soldater, førte mig ned til en Vogn, som holdt for Døren, og satte sig ved Siden af mig paa Bagsædet. To af Soldaterne sadde paa Forsædet, een tog Plads paa Buffen, een bag paa. Vi kjørte gjennem Staden, uden at jeg vidste, hvor vi skulde hen, og holdt udenfor et Huus, hvor jeg maatte stige ud og blev ført ind til en Embedsmand, hvem man leverede en skreven Ordre. Hvad dette Papiir indeholdt, det har jeg ingen Idee om, men man kunde læse en saadan Bestyrtelse paa Embedsmandens Ansigt, at jeg troede at maatte være belavet paa det Værste. Manden betragtede mig længe og saae ud til at være meget forstræffet; jeg kunde see i Papiret fra Siden og opsnappede de Par Ord: „Klokken 5“. Ved at combinere de andre Omstændigheder troede jeg, at min Execution var berammet til næste Morgen. Da denne Embedsmand havde læst Papiret, skrev han nok en Ordre. I Følge denne blev jeg bragt til en anden Bygning og luffet ind i et Fangehul med en Skildvagt indenfor og udenfor Døren. Der maatte jeg klæde mig af, mine Klæder bleve visiterede paa det nøiagtigste, man fratog mig Alt, lige den mindste Lap Papiir, og jeg fik ikke engang Lov til at beholde min Tandstikker. I dette Fængsel var jeg til om Eftermiddagen den

10de November, saa kom Stabsprofossen til mig, men denne Gang var han civil klædt og opfordrede mig til at følge med ham, idet han tillige bemærkede, at vi skulde gaae ganske alene gjennem Staden, uden at have nogen Bagt med. Han ledsagede mig nu gjennem Gaderne, og vi kom tilbage til det tidligere omtalte Hus, hvor jeg blev bragt ind i en meget lille Arrest. Der forblev jeg et Par Timer, saa blev jeg afhentet til Forhør. Det fandt Sted om Aftenen Kl. 6. Det Synspunkt, fra hvilket Spøgsmaalene vare stillede, var, „om jeg efter den 23de October, efterat Fyrst Windischgrätz havde erklæret Staden i Beleiringsstand, havde baaret Vaaben?“ — og da jeg vieblikkelig tilstod det, blev det bemærket, „at det var det Væsentligste, og at det ikke kom an paa det Dørlige“. Jeg gjorde den Indvending, at Erklæringen om Beleiringsstanden ikke var bleven bekjendtgjort i Staden, at Communeraadet havde forstikret, at de saa Exemplarer, som havde været opslaaede paa Gadehjørnerne, havde været stjaalne, og at Rigsdagen havde erklæret denne Fyrstens Forholdsregel for ulovlig. Der blev mig da svaret, om jeg ikke vidste, hvad en Beleiringsstand betydede, og at med den alle Civilautoriteter ophørte, følgelig ogsaa Rigsdagen. Jeg erklærede nu Dommerne, at jeg, siden Sagerne stode saaledes, ikke havde mere at sige, naar ikke formildende Omstændigheder kom i Betragtning for dette Forum. Men som Svar fik jeg den humane Opfordring, „at jeg skulde tale videre og komme

frem med Alt, hvad jeg kunde sige til min Fordeel". Jeg forsvarede mig da saa godt som jeg kunde, uden paa den ene Side at fornægte mine Principer, eller paa den anden Side at begaae nogen Uforstaaethed, som kunde opirre mine Dommere. I mit Forsvar be-
 raabte jeg mig paa, at jeg for nogle Maaneder siden havde været i Wien, hvor jeg havde talt meget og ogsaa ladet noget trykke, og at den conservative Presse havde erkjendt mig for en Mand med moderate Anskuelser. Jeg gjorde opmaerkksom paa en Brochure: „Wien, Deutschland und Europa“, i hvilken jeg havde gjennemført den Tro, „at det østerrigsk-tydske Spørgsmaal ikke maatte løses med Østerrigs Deling, men ved en Forbindelse af hele den østerrigiske Landcomplex i Tydskland. Da jeg gjorde denne Bemærkning, sagde Oberstlieutenanten, som var Præsæs i Retten, at dette var et meget vigtigt Punkt i mit Forsvar, og at jeg maatte lade dette føre til Protocollen. Jeg dicerede da Alt, hvad jeg mundtlig havde fremsført, og henholdt mig navnlig til den omtalte Brochure. Da det var en Standret, jeg stod for, saa var der ikke Tid til at skaffe Brochuren tilveie, og det syntes derfor, som om denne Paaberaabelse ikke vilde hjælpe stort. Men da tog et Medlem af Retten Brochuren frem iblandt Papiernerne. Jeg havde ladet Blum læse den, den var bleven liggende paa Bordet, da vi bleve arresterede, og var saa bleven lagt til Acterne. Jeg har omtalt denne Specialitet, fordi jeg har hørt, at jeg kunde takke denne

Brochure for, at Dødsstraffen blev mig estergiven. Fyrst Windischgrätz havde — det fortalte man mig — i Selskab med flere Generaler læst den med megen Opmærksomhed, hvad der havde medtaget flere Timer, hvorpaa han havde underskrevet min Benaadelse. Efter Forhøret blev jeg ført tilbage til Fængslet, hvor jeg forblev uforstyrret til næste Formiddag. Paa den Tid blev jeg endnu engang fremkaldt for Commissionen. En standretlig Behandling tilstaaer tolv Timer til Forberedelse, og denne Tid var forløben siden Forhøret den foregaaende Dag, saa at jeg allerede begyndte at nære det Haab, at det Børste var overstaaet. Da jeg nu paany mødte for Retten, forandrede Sagen igjen, idet Acterne endnu engang bleve forelæste mig, og man, endskjøndt jeg allerede havde underskrevet Dagen i Forveien, spurgte, om jeg vedkjendte mig dem, saa at jeg maatte forudsætte, at dette var Slutningsforhøret, fra hvilket jeg nu maatte regne den Frist, jeg kunde vente, førend Dommen blev ercveret. Kort efter bankede en Ubekjendt paa min Dør, spurgte mig om mit Navn og underrettede mig, da jeg havde sagt ham det, om Blums Ekjæbne. Indtil dette Dieblif havde jeg ikke vidst, hvorledes det var gaaet ham. Om Aftenen blev jeg igjen kaldt for Retten, og Dommen blev mig da forelæst med de brugelige militaire Ceremonier. Den lød saaledes: „ Ved Standrettens Doan af 10de November er Julius Fröbel fra Gricszheim i Fyrstendømmet Schwarzburg-Rudelsstadt, 43 Aar gammel, formedelst

Deeltagelse i væbnet Modstand imod Hs. Majestæt den constitutionelle Keisers Tropper, ved at commandere et Compagni af Elitecorpset ved Barricaderne i Leopoldstadt fra den 26de til den 28de October, bleven dømt til Døden ved Strikken — men er imidlertid af Hans Durchlauchtighed Hr. Generalfeldtmarschal Fyrst Windischgräh, i Betragtning af de stedfundne formildende Omstændigheder, ubetinget bleven benaadet". Derpaa blev Fröbel overleveret til den civile Autoritet, som ved en Politiembedsmand lod ham bringe til den sachsiske Grændse.

Vi vedblive med Beretningen om de ulykkelige Standretsoffre. Blandt dem var allerede nogle Dage derefter Wenzel Messenhauser, Overcommandanten for den væbnede Revolution. Det er en Ære for Wien, at den sikkert og standhaftigt skjulte næsten alle de udtryffeligg fordrede Offere, og at ikke et eneste af dem blev overleveret ved frivilligt Forræderi.

(Sluttes).

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 30.

Løverdagen den 24de Juli 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Wiens Bestormelse i Aaret 1848.

(Sluttet).

Ullerede den 4de November sølte Standrets-Commissionen Mangelen af de Personer, den fremfor Alle ønskede, at faae fat paa. Den udstedte derfor den Bekjendtgjørelse, at Forbindelsen imellem Staden og Forstæderne ikke vilde komme til at finde Sted, førend at de betegnede Personer vare blevne udleverede, men indrømmede endnu ser Timers Frist, efter hvilken Tids Forløb der bestemtes Dødsstraf for alle Medvidnere. Trods dette truende Damoclessværd blev ikke en Gæste forraadt. Messenhauser kom frem fra sit Skjul og overleverede sig selv. Han troede, at han som Rigs-

dagens og Communeraadets Organ, da han blot havde handlet efter deres Ordre, maatte være ligesaa lidt straffkyldig som Medlemmerne af disse Corporationer nu factist vare det. Messenhauser stillede sig derfor for Retten med den Overbeviisning, at han i det mindste vilde blive benaadet. Efter nogle Dages Forløb faldt Dommen, at han skulde hænges, men at den blev forandret til Henrettelse med Krudt og Kugle. Executionen gik for sig Kl. 9 om Morgenen den 16de November i Stadsgraven.

„Henved Kl. 9 — fortæller et Dienvidne til denne sørgelige Begivenhed — rykkede Toget ud af Neuthor. Messenhauser, som havde Lænker paa og var iført en fort Kappe og en graa Hue, gik imellem en Afdeling Grenaderer. Han røbede ingen Frygt og smilte endog flere Gange. Da man var ankommen paa Retterstedet, sagde den Geistlige, som ledsagede ham, nogle Ord til ham, medens Profossen tog Lænkerne af ham. Da det var skeet, og han havde kastet Kappen og Huen, aabnedes Kredsen, og Dommen blev forelæst ham. Han sagde nu nogle Ord til den commanderende Officeer og bad ham om, at det maatte være ham tilladt selv at commandere Soldaterne til at fyre. Efterat man havde anvist ham den Plads, hvor han skulde staae, gik han med freidigt Mod derhen og stak den venstre Haand i Lommen. I det han roligt saae paa de Tægere, som skulde skyde, raabte han: „Fyr!“ og i samme Dieblif styrtede han baglænds til Jorden, gjennemboret af tre

Rugler. Den ene af disse var gaaet igjennem Hovedet, den anden igjennem Brystet og den tredie igjennem Haanden, som stak i Lommen. Strax efter Executionen blev der commanderet til Bøn, og de omkringstaaende Soldater knælede, medens den Geistlige fremsagte Bønnen. Liget blev lagt paa en Arbeidsvogn som holdt i Nærheden, og Kudskene dækkede Ansigtet til med det Silfelommelørklæde, som tittede frem af den sorte Fløvelskiøle."

Saa snart Messenhausers Dom var bleven bekjendt, ilede den Deputerede Prato paa Rigsdagens Begne om Natten imellem den 15de og 16de November med et Extratog til Ollmütz, for at bede Keiseren benaade ham. Windischgrätz skal have faaet det at vide, og derfor paaskyndte han Executionen. Da Messenhauser var bleven dømt af en Krigsret, men ikke af en Standret, saa tilkom der efter gammel Skik og Brug den Domsældte tre Dage til Forberedelse, og da Dommen var bleven fældet den 14de November, saa skulde Executionen først finde Sted den 17de, og indtil den Tid kunde der komme Efterretning fra Ollmütz. Men Fyrsten skjænkede ham kun een Dag, og da Prato kom tilbage med Benaadelsen, var den Benaadede et Liig. Messenhauser, som var afhængig af Autoriteterne og havde gjort alt hvad han kunde, for at bevirke Stadens Underkastelse, burde have været benaadet. Men Soldatessen maatte have et Offer, og Windischgrätz skal selv

have yttret: „Armeen forlanger Messenhausers Død“. Men hans Død havde ikke den tilsigtede Virkning.

Blandt de andre Offre for Standretten ville vi ikke undlade at nævne Edvard Jelowicki, fra det russiske Polen, v. Sternau, fra Wien, Johan Horvath, en Ungar, alle tre skudte formedelst Deeltagelse i væbnet Opstand; Joseph Dangel og Anton Miklinski, skudte formedelst Desertion til Oprørerne; Anton Bregini, fra Brünn i Mähren, skudt formedelst oprørsk Tale; endvidere Alfred Julius Becher, fra Manchester i England, Protestant, Dr. juris og Redacteur og Forlægger af Tidsskriftet „der Radicale“, og Herman Zellinek fra Ungarisch = Brod i Mähren, Isralit, Dr. philos. og Medarbejder af ovennævnte Tidsskrift, skudte formedelst Høiforræderi og for at have ophidset til væbnet Modstand.

Zellinek var en ung Mand paa fem og tyve Aar. Alt, hvad han skrev, udviklede han videnskabeligt og filosofisk og kunde derfor ikke indvirke paa Massen. Han var af en svagelig Legemskonstitution og kunde ikke bære Baaben, saa at han under Revolutionen ikke havde gjort andet end logisk udviklet dens Ret. Zellinek var religiøs og fattet og udviklede for den jødiske Præst, som blev sendt til ham, at det var en logisk Nødvendighed, at han maatte falde; han protesterede blot mod Fremgangsmaaden. Til sin gamle Fader, en orthodox Mand, skrev han et Brev, i hvilket han fremskillede sin Handlemaade og trøstede ham. Førstend han

forlod Arresten, drak han en Kop Kaffe, for ikke at komme alt for svag til Retterstedet. Han stillede sig rolig og fattet frem for Soldaterne og raate: „Jeg protesterer imod den Ret, som . . . .“, han fik ikke udtalt, men faldt for Kuglerne; dog blev han ikke truffet godt og vred sig paa Jorden, indtil en Jæger gjennemborede ham med Bajonetten. Zellinek var en af de fredsommeligste Stuelærde, og man kan sige, at hans Philosophi og strenge Logik bragte ham Døden.

Paa samme Tid, som disse to Skribenter bleve henrettede, blev der høitideligholdt en Sørgefest for General Breda, som var falden den 6te October i Kampen imod Folket, samt holdt en Militairparade for den russiske Generallieutenant Fyrst Lieven, der bragte Windischgrätz og Jellachich en russisk Orden og en egenhændig Skrivelse fra Czaren. Hvilke Contraster!

Naar man niere betragter disse Dffere for Windischgrätz Standret, saa vil man kunne lægge Mærke til, at der i en vis Henseende blev gaaet systematisk til Værks med dem. Zelowski faldt fordi han var en Polak, og fordi man ikke kunde faae fat paa Bem; Blum faldt, for at man kunde blotte Tydsflands Afmagt og kaste det Skilsmissebrevet for Jødderne. Sternau blev udsæet til Dffer, fordi han havde dannet et Corps, som for det Meste bestod af deserterede Soldater, og fordi man paa en affrækkende Maade vilde

fremhæve en saadan Troloshed. Horvath blev henrettet, fordi han var en Ungar, og man ogsaa i den Retning maatte foretage en Demonstration og tillige vise, at Ungarerne havde søgt at revolutionere Wien. Dangel og Riflinski bleve skudte, fordi man vilde marchere de to gjenstridige Regimenter, de hørte til. Meszenhauser, der tidligere havde været Officeer, maatte falde som et Offer for Officeercorpsen. Udlændingen Dr. Becher og Jøden Jellinek bleve Offere for Stikordet: „Jøder“, „fremmede Rodere“ og „Smudspresser“. Brogini maatte falde, for at vise, at den ubønhørlige Strengthed ogsaa vedvarede, efterat Krigen var endt, og for at tilintetgjøre Talefriheden; thi man havde endnu ikke hørt, at Nogen var bleven henrettet, fordi man havde talt uforsigtigt paa et Kaffehuus. Saaledes var der da Repræsentanter for alle dem, paa hvem det hevnjerrige Blik i Særdeleshed havde været fæstet.

Værde Konger.

Alexander den Store skrev til Aristoteles: „Jeg vil hellere overgaae Andren i Værdighed, end i Tropper og Vælde“. Kong Robert til Petrarca: „Menneskenes Domme, Lyster og Tilbøieligheder ere forskjellige. Men jeg sværger, at Videnskaberne ere mig behageligere og

langt fjærere, end Riget; og at jeg, dersom jeg skal undvære eet af begge, taaleligere vil undvære Diademet end Videnskaberne". Frederik den Store lagde en næsten større Værd paa sin med Pennen end med Kaarden erhvervede Roes. Disse Kongers Exempel kunde ikke andet end slaae Rødder. Da Napoleon var optaget til Medlem af National-Institutet, skrev han til sammes Præsident Camus: „De sande Seirvindinger, de eneste, der aldeles ingen Kummer foraarsage, ere de, som man tilkjæmper sig over Uvidenheden. Den ærefuldeste og den nyttigste Beskjæftigelse for Nationer er den, at de bidrage til Uvidelsen af de menneskelige Begreber. Den franske Republik's sande Størrelse maa herefter bestaae deri, at den ikke tilsteder, at nogen= somhelst ny Idee existerer, som ikke tilhører den". Kong Ludvig af Bairen har offret Muserne en Blomster=frands, som brændende Kjærlighed til Hellas og Latium flettede. Frankrig, som deler denne Kjærlighed, har oversat hans Digte. Jeg kan tænke, at vi tør ikke oversætte dem af Frygt for alle dem, der have svoret klassisk Erudition evigt Fjendskab. Thi saadanne Folk vilde uden Barmhertighed fordømme hiint skønne Epigram: „Aus dem beständigen Druck des kleinlichen täg=lichen Lebens Flüchtete sehnend der Geist sich zu den Klassikern hin, Und vergaß die Gegenwart, fand die Heiterkeit wieder, Fand sie mächtig erregt, mächtig vermehret die Kraft".

Derimod vare lærde Konger en Torn i Keiser Joseph den Andens Dine. Han skriver nemlig til van Ewieten: „Mon cher! Jeg veed ikke, hvorledes nogle Monarker ere faldne paa den Smaalighed at forstaffe sig litteraire Fortrin, at søge et Slags Storhed deri, naar man gjer Vers, tegner en Rids til et Theater, som skal være et Pendant til en Palladios Bærker. Vel indseer jeg den Forbindtlighed, at Kongerne ikke skal være ubekjendte i Videnskabernes Rige, men at man som Monark tilbringer Tiden dermed, at skrive Madrigaler, det finder jeg yderst unødvendigt.“

(Sluttes).

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 31.

Løverdagen den 31te Juli 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Lærde Konger.

(Sluttet).

„**M**arkgreven af Brandenburg er bleven Hovedet for en Kongesect, som beskæftigede sig dermed, at skrive Memoirer, Digte og Afhandlinger over forskjellige Gjenstande. Ruslands Keiserinde efterfulgte ham og skrev Skuespil og Vers til Banhal, derpaa nogle Oder til hendes Alzider; men Stanislaus Lescinsky Fredsbreve; endelig Kongen af Sverrig nogle i Venfkabets Tone. Foranledningerne hertil ere ligesaa besynderlige som deres Aands Producter. Kongen af Preussen begyndte sine academiske Beskæftigelser i Rheinsberg, hvorhen hans Fader erilerte ham og hvor han neppe funde

leve som en Oberst i min Armee. Da han blev Konge fortsatte han sine lærde Bessjæstigelser; strax forsamlede sig en Mængde franske Champions og besang hans Seirvindinger i Schlesien, Erobringerne af et Land, som havde to Infanteri-Regimenter til Besætning, og som han oversvømmede med 40,000 Mand. Senere drev Begjærigheden ham til at gjøre Vers, at stifte Vennskab med Voltaire, men som blev afbrudt, igjen fornyet, adskilt, og fortsat indtil Uhrmageren Ferney's Død. Keiserinden af Rusland foretog sig det af Stoltthed, hun søgte at glimre i ethvert Slags Noes, det Dvrige gjorde Tid og Omstændigheder, Vennskab og Videnskab, og en Portion Forsængelighed iblandt. Stanislaus var en velsindet Mand; han drømte som Abbeden St. Pierre, og havde, om muligt, fra sit Luneville gjerne budt hele Jorden Fred. Majestæten af Stokholm havde andre Marsfager; Gustav blev i Frankrig behandlet med Værdighed; og skrev efter sin Tilbagekomst saa folsomme Breve til Paris og til Hoffet i Versailles, at man var nødt til at gjøre ham den Compliment, at han foruden Konge var en meget elskværdig Privatmand. Seer De, saa tænker jeg over disse Gjenstande. Mig ere hverken de store Grækere eller Romere ubekjendte; jeg kjender det tydske Riges Historie, og mine Staters i Besynderlighed; men min Tid har aldrig tilladt mig at gjøre Epigrammer og at smede Vaudeviller. Jeg har læst, for at underrette mig; jeg har reist for at udvide mine Kundskaber; og

idet jeg understøtter de Lærde, beviser jeg dem en større Tjeneste, end om jeg og en af samme ved een Pult udflækkede Sonnetter. Adieu“.

Göthe siger meget rigtig: „Man veed egentlig kun, naar man veed Lidet; alt som man erfarer mere, indstiller sig lidt efter lidt Tvivlen“. Hos Joseph har Tvivlen aldrig indfundet sig, saavidt man kan slutte af hans fleste Reformers uheldige Udfald. Hans Billie var hans Himmerige. Napoleon var derimod, efter La Casas's Forsikring, estergivende, men i Smaating, da han ellers fulgte Polynices's Grundsætning, at den høieste Magt aldrig kan kjøbes for dyrt.

Niagara-Bandsfaldet.

Søerne Erie og Ontario i Nordamerika ere forbundne med hianden ved Niagarafloeden. Denne er $7\frac{1}{2}$ Mill lang og omtrent midt imellem begge Søerne, hvor Floden har en Bredde af 4,000 Fod, sænker den sig pludselig henved 200 Skridt, og danner her et af de meest pragtfulde og skjønneste Bandsfald, der gives i Verden.

Den hele Vandmasse, som kommer strømmende hertil er ganske overordentlig; al den Overflod, som Erie modtager fra tusinde Bække og Floder og fra de mange store Søer, der ligge imod Westen, sammentrænges i Niagarafloeden og styrter deraf ud i Ontario. Flod-

leiet er overalt steenhaardt og rundt omkring omgivet af høie Klipper, hvorved det ikke er istand til at udvide sig, og saaledes styrter da Floden ned i en, saa at sige, flyvende Fart, indtil den naaer hen til det Punkt, hvor den styrter ned i en Dybde, der næsten udgjør tusinde Fod. Denne Dybde har den dog tildeels selv dannet sig, thi den egentlige Afstand imellem begge Vandfladerne udgjør kun 163 Fod; hvorimod Vandets Dybde nedefor Vandfaldet udgjør over 800 Fod. Dog vil det vist ikke forekomme Noget forunderligt, naar man betænker hvilken Vandmasse det ogsaa er, der her styrter ned og hvilken Kraft den maa udøve paa Bunden, hvorimod den styrter i sit mægtige Fald. Man regner nemlig, at der hvert Minut nedstyrter omtrent 672,000 Tons eller 1,344,000,000 Pund Vand.

Vandets Strømning er alligevel saa hurtig, at man har fortalt, som sandt, at den bar flere Substantier med sig, der vare tungere end Vand, hvorfor ogsaa en Dre, som man kastede ned i Floden, svømmede ovenpaa og svømmende naaede ned i Afgrunden, — hvilket dog ikke er sandt —; saaledes som Vandfaldet i Birkeligheden viser sig, er det i og for sig i saa høi Grad underfuldt, at det ikke behøver sliige Kroniker, for endnu mere at tiltale Phantastien.

(Fortsættes)

J. Em. Larsen.

Extract

af

andet Quartals Regnskab 1858,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rd.	ß.
Beholdning fra forrige Quartal	1696	14
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 70de Aargang Nr. 14 à 26 incl.	1125	50
B. Renter af £ 6,400 i 3 pct. dansk-engliske Obligationer for 6 Maanedre er £ 96 à 8 Rd. 77 ß. 845 Rd. ditto af 100,000 Rd. i 4 pct. dansk-engliske Obligationer for 6 Maanedre . . . . . 2,000 — ditto af Sparekassen . . . . . 48 — 48 ß. ditto af 400 Rd. i Prioritets-Obligationer for 6 Maanedre . . . . . 8 — ditto af Justitsraad Sibeschütz Legat . . . . . 50 —	2951	48
C. Døttaget Laan	5000	"
D. Restancer for Laan fra 1ste Quartal 1858 . . . 385 Rd. anviste Udtag for 2det Quartal 1858 . . . 1,908 —	2,293	Rd.
deraf er i 2det Quartal 1858 indbetalt . . . 1,836 —	1836	"
saaledes Restancer for Laan den 30te Juni 1858 . . . . . 457 Rd.		
E. Restancer for Contingenter fra 1ste Quartal 1858 150 Rd. 4 ß anviste Contingenter i 2det Quartal 1858 2,194 — 20 —	2,344	Rd. 24 ß.
deraf er i 2det Quartal 1858 indbetalt 1,899 — 78 —	1899	78
saaledes Contingents Restancer den 30te Juni 1858 . . . . . 444 Rd. 42 ß.		
F. Et ei modtaget Laan tages til Indtægt imod at føres til Udgift med	100	"
G. Tvende ei udbetalte Gratificationer til afdøde Medlemmer tages til Indtægt imod at samme føres til Udgift med	35	"
Rd. . .	14643	94

Udgift.

	Rd.	ß.
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste Quartal 1858 12 Rd. 48 ß. anviste Pensioner for 2det Quart. 1858 1,249 — ditto til nye ditto for 1ste og 2det Quartal 1858 . . . . . 125 —	1,376	Rd. 48 ß.
deraf er i 2det Quartal 1858 udbetalt 1,355 — 24 —	1355	24
saaledes uaffordrede Pensioner for 1ste og 2det Quartal 1858 . . . . . 31 Rd. 24 ß.		
2. Uaffordrede Laan fra 1ste Quartal 1858 . . . 1,100 Rd. anviste Laan i 2det Quartal 1858 . . . . . 750 —	1,850	Rd.
deraf er i 2det Quartal 1858 udbetalt 1,750 Rd. og et Laan igjen taget til Indtægt under Litr. F med . . . . . 100 —	1,850	1850
3. Uaffordrede Gratificationer fra 1ste Quartal 2,940 Rd. deraf er i 2det Quartal 1858 udbetalt 2,895 Rd. og tvende Gratificationer til afdøde Medlemmer taget til Indtægt under Litr. G . . . . . 35 —	2,930	—
saaledes uaffordrede Gratificationer . . . . . 10 Rd.		
4. Betalte Udtag paa Laanet	3600	"
5. Ditto en anvist Livrente	50	"
6. Betalte Lønninger for 2det Quartal d. N.	475	"
7. Ditto for Ugebladets Trykning med Papir	217	"
8. Generelle Omkostninger	460	88
Saldo, Beholdning	3705	78
Rd. . .	14643	94

Kjøbenhavn, den 30te Juni 1858.

G. Primon,
Kassfører.

Dverensstemmende med Controllen.

C. Kothe.   J. C. Bondrop.   C. W. Laurrup.

Kjøbenhavn.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 32.

Lørdagen den 7de August 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Niagara-Bandsfaldet.

(Fortsat).

Nærede i en lang Afstand hører man Bandsfaldets Bruslen og Larmen; Nogle sige, at man kan høre det i en 6 Miils Afstand, Andre endog i en 8 Miils Afstand; saameget er i det Mindste vist, at man om Natten, naar Alt er stille, endog er istand til at høre det endnu længere borte.

Sædvanlig, eller i det mindste meget hyppig, lade de Reisende sig sætte over Floden kun 4 eller vel undertiden kun 2 Mile ovenfor Bandsfaldet. Oversarten skeer i lette Baade, men dertil behøves kraftfulde Arme og vante Roerkarle, ellers river Strømmen Baaden med

sig og fører den uden Redning med sig ned i Afgrunden, hvilket ogsaa engang hændte sig med en Hob Huron-Indianere. De vare just vendte tilbage fra en heftig Fægtning, og da de vare meget udmattede, havde de lagt sig til Hvile i den Cano, der skulde føre dem over til den anden Flodbred. Kun Een iblandt dem var udvalgt til at vaage og roe, imedens de Andre sov. Efter et Par Timers Tid vilde de løse ham af. — Det varede heller ikke længe, førend de Alle sov, men ogsaa den Ene, der skulde vaage, overvældede Sønnen, og de vaagnede først Alle, da de befandt sig ved Vandfaldet. Flere tusinde Mennesker vare forsamlede paa begge Flodbredderne, men al Redning var umulig, — Nysgjærrihed, Behag i det Rædsomme, (Menneskene finde jo ofte Behag i slikt) holdt Tilskuerne sængslede til Stedet. Indianerne grebe hurtigt til Varene, anstrængte sig af alle Kræfter for at naae Bredden, men udmattedes snart. Saa snart de mærkede, at al deres Anstrængelse var forgjæves, lagde de Varene ind og vendte sig om til hiin, der saa flet havde vaaget paa sin Post; Høvdingen slog ham ihjel med sin Aare og kastede ham derpaa over Borde. — Ganske rolig stoppede de nu Freds-Piben og røge alle sex afverlende deraf med den største Ro og med en stoisk Ligeegyldighed, som er disse Nordamerikas egentlige Beboere saa ganske egen, indtil Baaden endelig havde naaet Faldet, og nu styrtede i den frygtelige Afgrund.

Et mindre tragisk Tilfælde indtraf nogle Aar senere, da en Indianerinde, der havde druffet sig fuld, havde lagt sig ned i sin Baad, som hun havde bundet fast ved Broen. En Hvid, der dog skulde være mere dannet, en Nordamerikaner, skjar Touget over og overlod den ulykkelige Kone til Strømmen, som ogsaa snart fik fat paa Baaden og med Lynets Fart førte den med sig ned i Afgrunden. Baaden knustes i tusinde Stykker, men Konen kom svømmende ganske ædru i Land og sagde: „Skade, at den endnu var halvfuld af Ildvand!“ (hun meente sin Flaske, som var gaaet tabt med Baaden og som havde været halvfuld af Brændeviin).

Jo nærmere man kommer hen til Faldet, desto tydeligere seer man ogsaa den Sky, som altid svæver over samme, og som dannes af de mange Dunster og den fine Støvregn, som frembringes ved Vandets Fald. Ikke langt fra selve Faldet finder man et Børstehuus, fra hvis Have man har en af de bedste Udsigter til dette store Naturens Underværk. Her bruser og raser den skummende Vandhvirvel med vild Magt imod de mægtige Klipper, hvis Figur den ogsaa synlig efterhaanden har forandret. Fra denne Have fører en Trappe ned til Foden af Faldet, hvorfra man seer det i en ny Skikkelse, dog ingentunde i sin hele Storhed, fordi det bøier sig i en Hesteskø (hvorfra det ogsaa sædvanlig fører Navnet: Hesteskøfaldet).

Der findes nemlig tvende Klippeøer, som kort førend Faldet deler Floden i 3 Dele og derved giver det denne Form. Herved opstaaer der ogsaa egentlig 3 Vandfald, af hvilke det største er 300 Skridt bredt. Denne hele colossale Vandmasse bøier sig i Begyndelsen med den største Ro udover den øverste Rand, falder saaledes fast sammen næsten de to Trediedele af den hele Høide, hvorved den ikke er ulig en flydende, mørkegrøn Metalaare, men antager derefter det vildeste Udseende, som forøges med ethvert Skridt, den styrter længere ned og danner en yndig Modsætning til den tidligere ganske glatte, frumme, næsten speilklare Vandmasse. De tvende andre Strømme, der løbe paa hver Side af denne, ere langt ringere, hvorfor de ogsaa strax, saasnart de ere komne over Randen, opløses til hvidt Skum.

Hele Overfladen af det Bassin, hvori Vandet nedstyrter, frembyder et ganske eiendommeligt Syn — man bemærker her nemlig intet Vand, men kun det fineste Skum, og det i en saadan Mængde og saa tæt sammen, at man seer kæmpestore, snehvide Bølger tørne op imod hinanden, der langt overgaae i Størrelse selve Havets, endog naar det allerheftigst oprøres af Stormen. I denne opløste Tilstand glide Vanddelene videre frem og synes ikke atter at ville forene sig, ligesom smaa Berler af Dværgsølv, naar de løbe hen over en støvet Glade, heller ikke mere synes at ville flyde sammen.

Meest pragtfuldt viser sig Niagara Vandfaldet, naar man seer det fra den saakaldte Bordklippe. Denne Klippe har sit Navn deraf, at den, liig et Bord, med sin Overflade rager ud over Underlaget. Den staaer næsten ganske frit og Foden er saaledes underskaaren af Vandet, at i Aaret 1818 en betydelig Deel styrtede ned deraf. Man har meget fornuftigt gjort det Forslag, at sprænge hele Klippen med Krudt, for at den ikke engang skal styrte sammen, naar der er Mennekker paa den. Gladen deraf staaer næsten i samme Linie som Floden, og da den just befinder sig paa det Sted, hvor Vandet nedstyrter, kan ogsaa Enhver, der lægger sig ned, godt naae Vandet med Haanden; dog er det naturligviis et dristigt Bovestykke, da der hører dertil et Hoved, som ikke let bliver svimmelt.

Veien ned til Foden af Vandfaldet er langt besværligere end den, der fører over til Bordklippen. Naar man har forladt denne sidste, maa man endnu gaae en halv engelsk Miil; da befinder man sig ved en Kløvt, hvorover der er et Træhuus, som indeslutter en Bindeltrappe, der har 150 Trin og som fører 80 Fod ned i Afgrunden. En temmelig høi og tillige meget steil Klipperæg fører ned til Vandfanten og paa denne fremspringende Skrænt, der er oversaaet med en Mængde Steenbrokker og er meget vanskelig at passere, gaaer Veien hen til det store Vandfald. De fremragende Klipper, der hange over Hovedet, ere tæt bevorede med en Mængde Træer og Buske og danne en skyggesuld,

grøn Hvælving, der ved Vandfaldets Bulder synes bestandig at skjælve og i Virkeligheden ogsaa gjør det, thi man seer ikke alene Løvet ovenfor, men man føler ogsaa Klipperne nedenunder idelig zittre. Overalt, hvor den steile Klippevæg ikke er skjult af Buske eller af Slyngeplanter og Mos, seer man en Mængde Muslingestaller, Fisk og forskjellige andre forstenede organiske Substantser, der synes at tyde hen paa en forlængst undergaaet Verden.

Idet man begiver sig længere fremad, gribes man af en underlig Følelse af Ekstræt og Forbauselse over den mægtige Skummen, Brusen og Knagen, man idelig seer og hører. Ofte indhyses den Vandrende pludselig af tykke Taagefyer, da tør han ikke gaae et Skridt videre, men maa rolig vente, indtil de have fordeelt sig. Høit oppe, ligeover sig hører man Ornenes Skrig og Bingeslag, der med speidende Øie passe paa deres Bytte, naar et eller andet Dyr bliver bortrevet med Strømmen og med den ført ned i Afgrunden. Snart standses ogsaa pludselig Vandrerens Fod, idet en Klapperflange skyder sig frem af sin fugtige Hule eller ruller sig sammen og stikker sit Hoved frem, medens Klapperne rasle og advarer for dens Nærhed; snart maa han klattre over slibrige Stene, hvor et eneste Feiltrin useilbarlig medfører Døden, indtil han endelig naaer hen til Foden af Vandfaldet, hvor da kun een Følelse gjennemtrænger Sjælen, Følelsen af en rædsom Gru og Bæven!

Det er vist meget sjældent, at noget Menneske ved det første Besøg, han aflægger her, vover sig endnu længere ind i det Indre — man maa først vænne sig til dette gribende Indtryk, førend man føler sig stærk nok til at trænge videre frem, ind i det Allerhelligste. Den Klippevæg, hvorover Niagara nedstyrter, er nemlig saaledes udhulet, at den danner en mægtig gothist Hvælving, der med sin Spids rager langt ud over dens Basis. Desuden danner ogsaa Vandet, idet det styrter ned med en ualmindelig Hurtighed, en temmelig stor Bue, saa at et meget betydelig Rum bliver frit, der saaledes danner en af de colossaleste Spidsbuer, der vel nogetsteds findes paa Jorden. Ogsaa herind have adskillige modige Folk begivet sig. Indgangen er den vanskeligste; er den overvunden, saa har man rigtignok endnu at kæmpe med Brokker, med en bedøvende Torden, med et usikkert Godsæfte, men man bliver dog ikke længere fastet tilbage, ligesom ved en overnaturlig Kraft, der er Tilfældet ved Indgangen, og som bevirkes ved den tætte Støvregn, der hvirvler En imøde. Idet denne med en ubeskrivelig Hestighed styrter ned, udvikler der sig tillige ved det nedstyrtende Vand en saadan Mængde Luft, at denne, der indeslutes paa den ene Side af den 100 Fod tykke Vandstrøm og paa den anden Side af den haarde Klippe, nu bryder ud til begge Sider med en Kraft, liig Orkanens, og vel ogsaa bidrager sit til at forvandle begge Sidesømmene strax fra oven af til lutter Skum. Ved Indgangen til

disse Underverdenens Porte forekommer det En, som om man skulde græles af de Vanddampe, man indaander, — dog, har man havt Kraft og Mod til at trodse denne brusende Storm, saa varer det heller ikke længe, førend man befinder sig midt inde under denne Klippehvælvning. Man er vel ogsaa her bestandig udsat for Stormens Raseri, dog er den ikke her længere saa hæftig eller saa dræbende; man indaander vel ogsaa her en Luft, der er mættet med Vanddampe, men det er dog ikke længere Vandskum. Trænger man her nu 70 til 80 Fod længere frem, da har man i Sandhed viist tilstrækkeligt Heltmod; — thi her finder man Alt skummelt og mørkt, saa at man næppe er engang istand til at skimte den slibrige Bund, hvorpaa man gaaer. Vandfaldets Torden og Brusens er her saa frygtelig, at man troer at befinde sig under et Batteri, der idelig fyrer med sine hundrede Stykker Fem- og Tyve-Pundiger; den idelige Knagen og Bragen er saa rædsom, at selv den modigste Mand, som ellers ikke saa let lider af Nervesvaghed, ikke kan undlade at ængstes ved Tanken, at det hele Klippeloft kunde falde ned og knuse den Driftige.

(Sluttes.)

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 33.

Løverdagen den 14de August 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Niagara-Bandfaldet.

(Sluttet).

Nedenfor Bandfaldet, dog endnu indenfor det hvide Skum, ligger der en lille grønklædt Ø, bevoret med Fyr og Gran. Man kalder denne Ø Orneøen; her opholde sig en utallig Mængde Rovfugle, der leve af de Dyr, der rives bort med Floden.

Ikke meget langt fra denne Ø, forvandler Skummet sig igjen til Vand, og skjøndt den oprørte Flod end er oversaaet med mægtige Bølger, seer man dog bestandig en Baad gaae frem og tilbage imellem begge Flodbredderne, for at føre Rejsende over. Naar man besfinder sig her midt i Strømmen, seer man det hele

Bandsald meest fuldstændigt; og saaavel ved sin Majestæt og Pragt, som ved sin vide Udstrækning og de yndige Farver, hvori Solen klæder det, skjæmter det de Reisende her et Syn, som overgaaer enhver Forestilling.

I Nærheden heraf findes der ude i Floden tvende Klipper, som ofte ere Maalet for de Reisendes Vandring. Til den ene fører der en Bro fra Landet og paa dette usikre Punkt findes der et Værtshuus. Her var det, en Englænder lykkelig fuldendte et Bovestykke, som vel neppe nogen Anden vilde have prøvet. Han havde nemlig den besynderlige Galsskab, at han sprang ud i alle store Bandsald, for at have den Fornøielse, at en stor sort Bjørn, som han altid førte med sig, atter kunde bringe ham i Land. Saaledes havde den ogsaa lykkelig faaet fat i Klæderne paa ham og igjennem Strømmen ført ham i Land, saaavel ved Tivoli, som ved Terni og Schaffhausen, og virkelig seirede ogsaa her Dyrets Anstrængelse over det rasende Element. Englænderen sprang ned fra Broen, — Bjørnen strax efter — og nogle faa Minutter derefter bragte den ogsaa virkelig Bovehalsen i Land. Englænderen forsøgte det endnu engang. Bjørnen tøvede et Dieblif — dog 3 à 4 Sekunder derefter sprang den ogsaa ud, men de vare forsvundne; thi kun den første Gang, da de sprang samtidigen ud, havde det været muligt for Bjørnen at faae fat i sin Herre. Nogle faa Sekunders Tøven havde fjernet dem for langt fra hinanden.

Atter i Aaret 1828, den 28de December, rev et Stykke sig løs af Bordklippen og styrtede ned i Afgrunden; og endskjøndt det var meget stort, er det dog ikke muligt at bemærke det Ringeste dertil.

Herved har Vandfaldet tildeels forandret sig. Enhver Vinter river der sig bestandigt Noget løst; er først Bordklippen nedstyrtet, vil det neppe være muligt at kunne naae hen bag Vandfaldet.

Venskab og dets Bedvarenhed.

(Af Steph. Jørgensens Samlinger).

I.

Lighed i Sæder og Sindelag er det der skaber og vedligeholder Venskab. Men da Tid og Omstændigheder forandrer Alt i Verden, saa beroer ogsaa Venskabets Variighed derpaa. Det Venskab, der sluttes imellem Unglinger, og ikke vedligeholdes hele Livet igjennem ved en, saa at sige, uafbrudt Forbindelse, er ligesom en Bygning, der enten strax maa styrte sammen, fordi den er opført paa en løs og sandig Grund, eller som dog i Tidens Løb, af Mangel paa Fasthed i Sammensviningen, lidt efter lidt skilles ad og forsvinder. Det Venskab derimod, som indgaaes i den modnere Alder, skjøndt mindre lidenskabeligt, er bygget paa en fastere Grundvold, og selv den længste Fraværelse vil

ikke kunne tilintetgjøre det; thi det grunder sig i gjensidig Erkjendelse af fælleds Værd og den Agtelse, som maa være uadskillelig forbunden dermed.

Men ogsaa Unglingen kan være den Vædres Ven, ligesom han dennes. Ja, saaledes var det med mig og min fordums Lærer, den ædle, vennefulde Færøenser! O, hvor lykkelig følte jeg mig ikke ved at eie en saadan Ven, for hvem jeg uden Tilbageholdenhed kunde aabne mit Hjerte, thi uden Fortrolighed gives intet sandt Venfskab. Og jeg overdriver det ikke, naar jeg siger, at jeg ikke nogensinde har havt en trofastere Ven. I Alderdommen er man ikke mere stiftet til at gjøre sig Venner, og et fornyet Venfskab er som de tilbagefaste Straaler fra et Huulspeil, der vel giver et svagt Lys, men ingen Varme. Dog gives der endnu et Venfskab, fælleds for alle Aldere, og dette er: Venfskab med sig selv, eller Fred i Samvittigheden og Ro i sit eget Indre. Nil conscire sibi, nulla palescere culpa. Dette, tilligemed Bevidstheden om den Agtelse, som hverken Ung eller Gammel vil nægte den fortjente Odsing, maa være denne nok, om ikke det herlige Haab var, at der gives et Liv efter dette, hvor vi kunde vente at samles med vore Venner igjen, baade de hedengangne og de tilbageblivende. Thi dersom Venfskab alt herneede betragtes, og det med rette, som et af dette Livs største Goder, hvormeget mere da, naar det, luttret fra al Sandselighed, alene besjæles af en reen, himmelsk Harmoni! og kunde vi da vel andet end tænke os en saa-

dan Gjenforening som en Deel af den tilkommende
 Lyksalighed? Men saa glædelig den Tanke end er, at
 der gives et bedre Liv, og saa trøstende det maa være
 i Dødens Stund at turde haabe der igjen at forenes
 med sine Elskede, saa vogte man sig vel for at for-
 dømme Noget, fordi hans Forestilling derom just ikke
 er som Mængdens. Fornuften siger os — saa siger
 man — at Mennesket, der af Naturen er begavet med
 langt høiere Evner end andre Skabninger, ikke, som
 disse, engang skal tilintetgjøres, men stige fra en Fuld-
 kommenhed til en anden. Men denne Mening, som
 flere af Oldtidens Verdsligvise have hyllet, hvad er
 den vel andet, end et Hjernespid, et Foster af Forsæn-
 gelighed? egentlig troede de dog kun selv at skulle
 høste Fordelen deraf, idet de ringeagtede Enhver, der
 ikke lagde Bind paa hvad de kaldte Dyd og verdslig
 Viisdom, hvorpaa Læren om Sjælevandringen afgiver
 et klart Beviis. Mere sigende er det Beviis, som
 Theologen tager af Guds Retsfærdighed, der ikke vil,
 at det Gode skal være ubelønnet, og det Onde ustraffet.
 „Jeg for min Part, siger Gamborg, kan ikke tænke mig
 en Gud, uden tillige at tænke mig udødelig: Jeg kan
 ikke tænke saa lavt om min Skaber, at jeg skulde troe,
 at han vilde nægte mig et Liv, som var mig saa stor
 en Belgjerning, og som ikke kostede hans Almagt no-
 get. Er der altsaa en Gud til, saa er der ogsaa et
 Liv efter dette; saa maa Straffe og Belønninger der
 have Sted“. Og endelig, hvor tydelig taler ikke selv

vor guddommelige Lærer om et Liv efter dette, naar han siger: „i min Faders Huus ere mange Børelser, jeg gaaer hen at berede Eder et Sted“, eller naar han midt under Dødens Rædsler paa Korset udbryder til den ene af de, med ham forsfæstede, tvende Røvere: „sandelig jeg siger dig, endnu i Dag skal du være med mig i Paradis“, og at ogsaa hiint Livs Salighed vil have sine Grader, er udenfor al Tvivl; thi ellers skulde Apostelen Paulus ikke have sagt: „ligesom Maanens Glands er forskjellig fra Stjernernes og den ene Stjerne skinner klarere, end den anden, saaledes gaaer det og med de Dødes Opstandelse“; ei heller Propheten Daniel: „at de, som underviste Andre, skal skinne, som den udstrakte Befæstnings Ekin, og de, som have retfærdiggjort mange, som Stjernerne evindeligt og altid“. Ligesaa bevidner Evangelisten Matthæus det samme idet han siger: „De Retfærdige skal skinne som Solen i deres Faders Rige“. Endelig synes denne Mening ogsaa meest at komme overeens med det Begreb, som man, naar Talen er om de Dødes Opstandelse og den paafølgende Dom, bør gjøre sig om hiin alvidende Dommers uddelende Retfærdighed. Men hvori denne Salighed eller Lyksalighed skal bestaae, og hvordan Overgangen dertil bliver — det kjender alene Gud.

Med al vor Granskning kunne vi svage Dødelige ikke udgrunde det; og dog ville vi saa gjerne sysselsætte os med denne Tanke. Hvad Forestilling jeg gjør mig derom, skal jeg i det Følgende søge at udvikle; her

vil jeg blot tilføie, hvad den forventende Gjenforening angaaer, at dette Haab i Virkeligheden dog forekommer mig meget usikkert. Thi som en nødvendig Betingelse maatte forudsættes, at Huskommelsen om det Forbigangne, denne Forstandsøevne, som næsten altid svækkes med Alderen, efter Døden med forynget Kraft skulde blive os til Deel, og at vi efter Aarhundreders, ja Aartusinders Forløb, skjøndt under en anden og forklaret Skikkelse, da skulde gjenkende vore forlængst henfarne Venner, og Alt hvad der knyttede os saa fast og varmt til hinanden. Men deraf fulgte da ogsaa, at vi maatte kunne erindre, eller tilbagekalde i Erindringen det Ubehagelige med det Behagelige, og at selv den ringeste Misforstaaelse, som end ikke det inderligste Venskab kan vide sig ganske fri for, vil være os i frisk Minde. Men hvad vinde vi derved? Nei, kun den Bevidsthed, at vi saameget som det stod i vor Magt, som syndige Mennesker, have opfyldt det Kald, hvortil Forsynet hernede havde bestemt os, kun en vedvarende Følelse af det Indtryk slikt Venskab har efterladt, maa være os nok, og held os, naar denne Bevidsthed, denne Følelse maatte følge os ind i Evigheden! da kunde vi roligere og uforsagt see Døden og vor tilkommende Skjæbne imøde. Det skjænke os Gud! thi at ville troe, at Huskommelsen skulde strække sig saa vidt, at vi kunde erindre os Alt hvad her er mødt os, saavel som og at det Forraad af Kundskaber og Erfaringer, som her med saamegen Møie er indsamlet, endog hidset vilde kunne

tjene til Grundvold for en stigende Fuldkommenhed, er vistnok en Daarlighed, ihvor tungt det end maatte falde Mange ved Livets Ende saaledes at tænke sig udeluft fra den videre Benyttelse af sine Kundskaber. Dersom det ligger i Naturens Indretning, at Mennesket, efterat have fuldendt sin Løbebane her paa Jorden, igjen skal opstaae, og begynde et nyt Liv, ikke som dette, men et aandeligt Liv, mon vi da ikke ogsaa skulde kunne vente at blive udrustede med andre og høiere Gøner, passende for vor nye, fuldkomnere Tilstand? Alle skabte Ting's Fuldkommenhed maa have en Grændse.

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 34.

Løverdagen den 21de August 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Benskab og dets Bedvarenhed.

(Af Steph. Jørgensens Samlinger).

II.

Seg vil nu sige, hvilken Forestilling jeg gjør mig om vor tilkommende Skjæbne; men først maa jeg gjøre Dig, min Læser! bekjendt med min Mening om Sjælen og vore Legemers Forvandling efter Døden. Baade Skabelsens Historie og den daglige Erfaring overtyder os om, hvor nødvendig og uundværlig Luften er for alle skabte Ting's Tilværelse og Bedligholdelse. Ja, kun Luften levendegjør, det er den Livsaand, hvorved Mennesket blev til en levende Sjæl. Ved den faaer Alt, selv det livløse, Liv og Bevægelse; aldrig saasnart

mangler den, førend Alt forgaaer, og enhver Bevægelse ophører. Hvad kan da være rimeligere, end at antage, at ogsaa Luften, den Luft vi indaande, i Forening med en, alt Levende medfødt, og fra selve Guddommen udsprungne Kraft, udgjør Sjælens væsentlige Bestanddeel. Man skal da ikke være forlegen med at udfinde dens Opholdssted, hvorover saamange have brudt deres Hoved: ligesom Guds Allestedsnærvelse forholder sig til hele Verden, saaledes ogsaa Luften til Legemet og alt Vegetabilt.

Dog er det neppe at omtvivle, at jo den menneskelige Sjæls fortrinlige Gvner have deres Sæde i Hjernen, siden sammes Brugbarhed standses i det samme Dieblif, som denne ved nogetsomhelst voldsomt Stød, eller paa anden Maade stærkt beskadiges, hvilket ogsaa finder Sted hos dem, vi kalde, med Hensyn til deres mindre Gvne, ufornuftige Dyr. Hvad Penslen er i Malerens og Meiselen i Billedhuggerens Haand, er Hjernen med Hensyn til Sjælen, eller Luften som besjæler. Kunstneren maa være nok saa duelig, saa udretter han dog intet uden ved Hjælp af Redskaber, og ere disse ikke som de bør være, bliver Arbeidet derefter. Men det samme kan jo siges om Sjælen. Det beroer paa Hjernens Organisme, dens større eller mindre Fuldkommenhed, om og hvorledes den kan være istand til at virke, og hvad enten dens Handlinger skal kunne ansees for fornuftige eller ufornuftige. Af Luftens Beskaffenhed, enten den er reen eller blandet, tung eller

let, og af den Indflydelse dette har paa det Regemlige, maae vi kunne slutte os til det Aandelige. Den Atmosphære eller Dunstfreds, som omgiver vor Klode, er vel ikke at ligne med Ætheren; men vi ere Menneſter, og den Luſt, vi indaande, er ſkiftet for os; dog ogsaa denne kan være friere og ligesom mere ſjæleopløſtende paa et Sted, end et andet.

Hvorledes iøvrigt diſſe Gyver, i Forening med Luſten, kunne frembringe de Virkninger, ſom man alene tilſkriver Forſtanden, hører til det Uforklarlige. Men viſt er det, at man efter denne Anſkuelse ikke længere kan være i Uviſhed om, eller dog efter al Rimelighed maa antage, at det, vi kalde Sjælen, efter Adſkillelſen fra Legemet, iſølge Naturens almindelige Love, maa gaae tilbage til det Sted, hvorfra det er kommen. „Støvet“, ſiger Salomon, „maa komme til Jorden igjen, ſom det var før, og Aanden maa komme til Gud igjen, ſom gav den“. At Sjælen, ſom et ſærſkilt aandeligt Væſen, ſkulde have ſin Bolig paa noget viſt Sted eller Rum inden Legemets ſnævre Grændſer, ligesom Skallen indeſlutter Kjærnen, har jeg aldrig funnet fatte, og ligesaa lidet, at den, ſom ſaadan, kunde være uvirksom, hvilket, om ikke paa anden Tid, dog i Søvne maatte være Tilfældet. Antage vi derimod Luſten ſom Sjælens Beſtanddeel, falder denne Betænkelighed bort, da den ikke optager noget viſt Rum, og er lige nødvendig, hvad enten Menneſket ſover eller vaager; kun i ſidſte Tilfælde sættes Hjernen og de øvrige Organer i Be-

vægelse, og de Menneſket medfødt Egener frembringe da enten Tanker alene, eller Tanker og Handlinger tillige, hvorimod alt det, der foregaaer iøvne, ſom Drømme og Søvngjængereri, kun er en Reaction deraf. Endelig ſynes ogsaa denne Mening at beſtyrkes derved, at ſaa mange Skindøde atter ere komne tillive, ja! at det endog er muligt at bringe en Druknet tillive igjen, naar han ikke har lagt for længe i Vandet; thi man vil dog vel ikke troe, at Sjælen, ſaaledes ſom man foreſtiller ſig den, i dette Tilfælde, efter at have forladt Legemet, ſkulde vende tilbage igjen for at tage ſin forrige Bolig, i hvilket af Legemets Dele det end maatte være, paany i Beſiddelse!

Men er dette ſaaledes, hvor bliver da — vil man maafkee ſpørge — Menneſkets frie Villie af? Jeg ſvarer: hvorledes man end betragter Sjælens Natur, bliver den ſtedſe et aandeligt Væſen, eller en Kraft, en Gnift af Guddommen, der forplantes fra Slægt til Slægt, og er begavet med ſamme Egenskaber eller Egener til at gjøre ſig klare eller tydelige Foreſtillinger, endog uden Hjælp af Sandſerne, til at ſkjælne imellem det, Fornuften eller, ſom den og kaldes, den høiere Tankekraft anſeer for Godt eller forkaſter ſom Ondt, og til at vælge hvad den finder beſt. Kan Dyret i ſin Tilſtand, uagtet det kun ledes af Drifter og ſandſelige Foreſtillinger, beſtemme ſin Gjøren og Laden, hvormeget mere da Menneſket, hvis moralſke Egener ſaa langt overgaae Dyrets! — Saameget om Sjælen — nu om

vore Legemers Forvandling! Men da disse hører Jorden til, maa jeg først sige hvad Begreb jeg har gjort mig om Grunden til den Mening: at den Jord, vi beboe, engang skal forgaae ved Ild. Foruden at den hellige Skrift selv taler derom, synes det klart deraf, at, da vor Jord, som bekendt, indeholder en Mængde brændbare Materier, og den underjordiske Ild, der ligesom Bandaarene sandsynligviis ogsaa igjennem forskjellige Kanaler, fordeler sig overalt for at opvarme Jorden og befordre Planternes Vært samt Vedligeholdelsen af alt Levende, engang tidlig eller sildig vil fortære alt hvad brændbart er, uden at tale om enkelte Omvæltninger, som foraarsages ved Vulkaner og andre Naturrevolutioner, saa maa den, efter alt dette, komme ud af sin Ligevægt, styrte sammen og forgaae.

Man kan ganske naturlig formode, siger vor, i sin Tid berømte Naturkyndige, Professor Kragenstein, om Jordens indvortes Varme, at den, ligesom al anden Varme, der ikke stedsse faaer ny Næring, aftager Tid efter anden, og maatte blive udbredt igjennem det hele Verdensrum. Følgelig maa den i gamle Dage have været større end nu, da Jordfloden kun kan give en endelig Næring til denne Varme, og den indvortes Bevægelse, som skeer paa en os ubekjendt Maade, maa dog endelig engang ophøre, naar den dertilhørende Materie er fortæret eller udtømt. Jordens Kjerne maa nu bestaae enten af en forhen gloende Komet, efter Whistons Mening, eller en fra Solen affødt og siden rundt til-

sammenflydt Draabe, ligesom de smaa microskopiske Glasflugler, som Buffon lærer, saa maa dog i begge Tilfælde efter al Sandsynlighed dette forhen hede Legemes Varme formindskes og endelig ganske ophøre. Men, naar Jorden, med Alt hvad deri er, saaledes er opbrændt, mon ikke af dens Afse, dette Sol residuum, ved en ny Skabelse igjen skal fremstaae, en ny, langt skjønnere Jord; og mon vi ikke paa samme Maade kunne slutte os til den Forvandling, som vore Legemer da vil komme til at undergaae? At det opstandne Legeme, som Paulus lærer, skulde være et ganske fiint og subtilt Legeme, rensat fra alle de materielle Dele, hvoraf det jordiske Legeme er sammensat, vil og bør jeg vel ikke modsig; imidlertid har jeg den Tanke, at vore Legemer efter Opstandelsen omtrent ville blive, som vore første Forældres, førend de ved Syndefaldet tabte deres Ufskyldighed; og, dette forudsat, kunne vi som sandfælsige Mennesker, tænke os noget behageligere, end at see vor Jord forvandlet til et nyt Paradis, hvor vi, fri for alle Smærter, kunde leve i al Eviighed?

„Gud skal astørre al Graad af deres Dine, og Døden skal ikke være mere, ei heller Sorrig, ei heller Skriig, ei heller Pine skal være mere; thi de første Ting fore bort“, hedder det i Joh. Ab. Sikkerlig er det det Sted, som er bevaret for os, og som af alle de utallige Kloder i det umaadelige Universum, hvilke Frelseren i hiin Lignelse formodentlig vil have forstaaet ved de mange Bærelser i hans Faders Huus, nærmest sy-

nes at passe sig for os Jordbeboere. Men kun den Retfærdige kan vente at faae Deel deri „Vi vente“, siger Apostelen, „efter hans Forjættelse, en ny Himmel og en ny Jord, hvori Retfærdighed boer“. Iførte det tabte Guds Billede skulde vi i denne vor forklarede Tilstand høste den Løn, som vi ved vore gode Gjærninger her i Livet have fortjent, jeg siger, ved vore Gjærninger; thi en Tro uden Gjærninger er en død Tro —; og idet vi efter en reen og hellig Vandel da tør haabe at komme i nøiere Samsund med Gud og alle de saelige Aander, kunde vi tillige med Visshed vente, at vi i Kraft af de os nu tildeelte høiere Gøner ville stige fra en Kundskab til en anden, fra en Fuldkommenhed til en anden, og ved denne Tilvært i Kundskab og Fuldkommenhed endelig ogsaa stige i Lyksalighed. De Usaliges Tilstand maa derimod være en fuldkommen Udelukkelse derfra, og være ledsaget af en evigvarende Marter, idet deres Samvittighed, lig en gnavendeOrm, stedse piner, stedse forfølger dem med Grindringen om deres forbigangne ugudelige Levnet. Deres Opholdssted maa blive et ganske andet. At Tilstanden efter Opstandelsen, hvorledes man end vil forestille sig den, maa med Forffjel paa Døde og Gode være gjældende for det hele menneskelige Kjøn, kan neppe omtvovles. „Ligesom Gens Synd“, siger Paulus, „er geraadet alle Mennesker til Fordømmelse, saaledes skal og hans Ustyldighed geraade alle Mennesker til en levendegjørende Retfærdiggjørelse; og ligesom ved det ene Menneskes Uly-

dighed Mange ere blevne Syndere, saaledes skulde ogsaa ved den Enes Lydighed Mange blive retfærdige". Thi endskjøndt Johannes gjør Troen paa Christus til en Betingelse for denne Forjættelse, idet han siger: „Saa elskede Gud Verden, at han hengav sin Eenbaarne, paa det at Enhver, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv", synes det at stride imod Guds formodede Kjærlighed til alle Mennesker, saavel som imod hans Retfærdighed, at Enhver, der ikke troer paa ham, blot fordi han ikke kjender, eller har havt Leilighed til at kjende vor aabenbarede Religion, skulde derfor være evig fortabt.

Men vistnok vil heller ingen fornuftig og billig Tænkende paastaae dette!

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 35.

Løverdagen den 28de August 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Irland og dets Folks Sæder og Skikke.

Hvis der gives et Landskab, der i Omrids og Farver antyder Befolkningens Liv og Character, saa er det den nordlige og vestlige Deel af Irland. Veemod, Sorg og Gru, elskelig Gude og næsten humoristiske Modsetninger i Farve og Omrids imponere den Rejsende fra Dublin nordpaa mere og mere jo nærmere han kommer Havet. Hist i Norden har et vildt, stormfuldt Ocean i tusindaarig uafbrudt Kamp gjennebrudt og udhulet Klipperne i eventyrlige Former; Hvidekjæder og isolerede Bjerger rage iveiret i en saadan vrelende Mangfoldighed og Skjønhed i Omridsene som om det Hele var formet af Kunstnerhaand til Glæde for

det menneskelige Die, og alle disse Spidser og Hvider funkle i Solskinnet, naar Lyngen staaer i Blomster, i en saa dyb og riig Purpurrødme, at det seer ud som om det Hele var dukket op af et eventyrligt Hav. I de dybe Dale hvile udstrakte Ferskvandsløber i en ubeskrivelig Klarhed og Gjennemsigtighed nærrede af de talrige Bjergstrømme, der efter et Regnskyl bruse ned ad Klipperne med en imponerende Magt. Vidt og bredt strækker sig Mark og Eng i en eiendommelig blaagrøn Farve, der kontrasterer stærkt med de grotiske Bjerges Purpur, de dybe Indløbers Blaa og Oceanets mørke Omrids. De skjønne Bjerger ere ikke befrandsede med Skov, ikke engang med Underkov, og ligesaa eensomme ligge Sø og Bugt; kun af og til viser sig en enkelt Fiskerbaad eller lille Seiler, der forsyner en halvforhungret By ved Kysten med dens tarvelige Fornødenheder. Det frie, ubundne Nordhavs hele frygtelige Magt ruller, skummer og bryder sig mod de tomme Kyster. Under de grønne Enger strækker sig uhyre Torvemoser, der kjendes paa uhyggelige Sumpe, sorte Vandpytter og den sparsomme Vegetation. Paa Bjergenes Skraaninger og de vide Flader ligge ingen venlige Landsbyer med Frugthaver og Trægrupper som hos os, kun isolerede Jordhytter, som man ikke skjelner før man falder over dem, ere spredte omkring hist og her som store Muldvarpestud. Istedetfor vore talrige, velnærede Hjordseer man her nogle faa magre og usle Kver, Faar og Geder og af og til en ussel, asmagret Hest,

der møjsommeligt maae søge deres Næring mellem Lyngen, og man mærker strax paa dem, at dette tarvelige Foder er deres eneste Næring den største Deel af Aaret. Deres Græsgange, der i Frastrand see faa friske og grønne ud, have ved nærmere Betragtning kun et kort og tyndt Græs at paavise, og det stakkels Dyr's Appetit bliver derfor skuffet paa samme Maade som den Reisendes Die. Istedetfor de omhyggelig dyrkede Marker, der vel ikke altid just forskjønne vore Landskaber, men dog berøre den Reisende hyggeligt og behageligt, strække sig hist store, udyrkede Strækninger, der uden Orden afbrydes af smaa, kummerlige Marker. Istedetfor det Liv og den Virksomhed, der fylder vore Dale, istedetfor Lyden af Høstkarlens Lee, Møllehjulets Klappren og Hammerslagene i Smedien, hører man der ikke Andet end Gjæsvenes Snaddren, naar de i store Skarer vakle omkring den eensomme Hytte, og Svinenes Grynten. Og paa Bjergene, ved Søerne og i Lyngen mangler fremfor Alt een Ting, der udgjør vore Landskabers skønneste Prydelse: Sangfuglenes Dviddren og lystige Flaggren, thi her høres kun nu og da en enkelt saadan Fugl, der da maa tage tiltakke med Jorden til at bygge i, eller Maagernes Skrig, og undertiden, men langt sjeldnere end her, Lærkens muntre Lovsang, thi hvor skulde de andre Sangfugle finde en Green til deres Reder, naar der hverken findes Træ eller Bust i flere Miles Afstand. — Af denne Blanding af imponerende, glimrende Mangfoldighed og vild Gensomhed

fødes hiin selsomme Følelse, der betager Enhver, som første Gang betræder dette Land; det er som om den Reifende nemlig ikke befandt sig i noget ordentligt, naturligt Land, men saae paa et melanfolst Maleri eller drømte en underlig Drøm. Og disse Indtryk blive ikke svagere ved Opholdet i Landet, tvertimod de blive stedse bestemttere og stærkere. Paa Bjergene, Markerne og de uendelige Tørvemoser seer Diet overalt Spor af en undergaaet riig og vældig Planteverden: Rødder, Grene og Træstumper af kjæmpemæssige Former rage paa tusinde Steder frem af Jorden eller findes i ringe Dybde i Tørvemoserne, ikke i forraadnet Tilstand, heller ikke i Overgang til Kuldannelsen, men de have beholdt deres Form og Structur og ere kun blevne sorte og haarde som Ibenholt af Mosevandet; jo fattigere Kysten nu er, desto besynderligere berøres man af disse vældige Planteruiner. Nu er det næsten umuligt at faae et Træ til at groe i Nærheden af Kysten, fordi Vest- og Nordveststormene ere saa hyppige og voldsomme, at intet ungt Træ kan vore saa meget som een Tomme op over den beskyttende Muur eller Klippevæg, og selv dybt inde i Landet lide alle Træerne af en Hældning imod Vest eller Sydøst. Ligesaa gaadefuldt som de undergaaede Skove forekommer den uendelige Masse af løse Steen, der bedække Landet saaledes, at de ofte gjøre enhver Opdyrkning umulig, og endskjøndt man har benyttet dem til milelange Indhegninger, og

de bedre Huse ere byggede af eller ved Hjælp af dem, saa er Landskabet dog opfyldt med dem endnu.

Store vulkanske Kystelser have engang sønderrevet denne Kyst, splintret Klipperne og kastet Stumperne omkring imellem hverandre, som Vinden hvirvler Sandet, forvandlet Havbunden til Bjerge og Bjerge til Indsøer, gjennemglødet Jorden og saaledes dræbt det gamle Dyr og Plantesliv. Irlands Fauna og Flora ere meget fattige, og ikke en eneste Slangeart findes paa hele den grønne Ø.

Blandt de maleriske Bjerggrupper i det nordvestlige Irland udmærker sig fremfor Alt et Høidedrag i Grevskabet Donegal ikke alene ved sin Høide, thi det hæver sig indtil 2,000 Fod over Havfladen, men ogsaa ved sin Form, ved sine lodrette Siderægge, skarpe tilspidsede Vinkler og drømmende Udseende. Ved første Blik kjender man den udbrændte Vulcan.

Det vestligste af disse Bjerge er det høieste og vidtberømt i hele Landet. Det er en fuldkommen Kegel, fra hvis Top tvende Horn rage iveiret, rundt omkring fra Toppen og næsten til Foden er det bedækket af vildt over og imellem hinanden optaarnede eller henkastede Steenblokke af forskjellig Størrelse, fra mange hundrede Cubikfod til saa store som en Haand, og ved Foden af Bjerget ligger en Jordvold hist og her med isprængte Stene i en Høide af 150—200 Fod. Alt tyder paa, at Errigal engang var en meget virksom Vulcan, der maaskee længe efter

at dens Ild var slukket blev rystet af et Jorskjælv saaledes, at dens Hylster af Muld og Vegetation løste sig fra dens Steenribbeen og faldt til dens Fod som en Kappe der glider af Kjæmpens senefulde Legeme, og Bjerget ligger ogsaa som en gammel Kjæmpe, der er bleven varm af det haarde Arbeide ved den stærke Ild og har kastet Frakken. Hornene ere Levninger af Krateret, Resten sank med det Dvrige. — Før jeg kom til Irland, skriver Forfatteren, havde jeg hørt og læst levende Skildringer af den irske Befolknings Glendighed og Udselshed, og dog blev jeg overrasket ved Synet af disse Mennesker som om jeg aldrig havde hørt Noget om dem.

Kaster den Rejsende Blikket hen over det irske Landskab, opdager Diet smaa jordsfarvede Forhøininger, som han først antager for tilfældige Hobe af Steen, Jord eller Gruus, men nærmer man sig, saa ledes man maa skee ved det nærliggende, forkrøblede Buskads eller en opstigende Røgspøile paa den Tanke, at man staaer foran en menneskelig Bolig. Meget ofte mangle endog disse Kjendetegn, og vi fæde da kun paa forladte Ruiner af det, der engang tjente Mennesker til Ly. Saadanne forladte Huler gaae vi forbi og betragte et Dieblik en beboet Hytte saavel indvendig som udvendig. Yderst sjældent viser den Spor af, at den engang har erfaret Kalkens forskjønnende Magt, oftere er den bygget af Tørv og løse Steen, hvis Mellemrum ere udfyldte med vaad Jord. Fra Gulv til Tag er den 6 Fod og med det Sidste 10—12 Fod høi. Taget bestaaer af Straa eller Lyng, Længden og Bre-

den vafler imellem 15 og 10 og 30 og 20 Fod. Sædvanlig har Hytten tvende Indgange, af hvilke den ene nemlig den, der vender mod det viebliffelige Vindhjørne, stadig er tilstoppet med Gjødning, Straa o. s. v. Dør mangler næsten altid og repræsenteres som oftest af en tyk Straaafletning, der tillige kan opstilles som Vindskjærm ved Siden af Indgangen. Hvor der findes den Luxusartikkel, som vi kalde Vinduer, der bestaae de af et eneste Stykke, kunne ikke aabnes og ere saa tildægede med Smuds, at de aldeles ikke tillade Synet at trænge igjennem; almindeligere ere Luger, der udfyldes med løs Straa eller tildækkes af et tørret Faareffind eller ere ganske aabne eftersom Vinden blæser, og Skorstenen repræsenteres af et Hul i Taget, der af og til sees bedækket af et omvendt, gammelt Kar, hvis Staver endnu holdes sammen af eet Baand; hvøst sjældent seer man en raa, muret Kamin. Af en Bei til Huset og et frit Rum foran dette er der intet Spor, og Besøgerne ere derfor nødsagede til at bane sig Bei igjennem Møddinger og al Slags Ureenlighed.

Træder man ind i Hytten, koster det virkelig Anstrængelse at finde sig tilrette i den eiendommelige Orden, der hersker, og finde et tomt Rum, der er stort nok til at optage den opløstede Fod. Der ligger Spanden, Haffen, den gamle, forslidte Kost, en Stige, Resterne af en Støyle og Madradse, Armen af en Stol, Potteffaaer, et Bundt Kviste og Tørv i broderlig Enighed imellem hinanden, men Alt dette skjælner Diet først

lidt efter lidt, naar det har vænnet sig til det Halvmørke, der hersker derinde, ogsaa paa Grund af den qvælende Røg, der ikke fortrækker før dens Lykkelse begynder at genere den selv i Bevægelserne. I Enden af Hytten opdager man endelig Ildstedet, der rigtignok ikke er Andet end et Sted paa Gulvet ligesom alle andre, men der pleier man at stable Tørven op i en Pyramide, og derpaa sætte Ild paa det Hele, og rundt om samme staae ogsaa nogle af de smaa, trebenede Stole eller ligge ligesaa mange Tørvebunker istedet. I den mere velhavende Hytte findes ogsaa et Slags Sengested, der tillige tjener til Kartoffelmagazin og er sparsomt udfyldt med Straa, nogle Fragmenter af Halm-madratter og linnede eller uldne Dækkener af en ubeskrivelig Farve.

(Fortsættes).

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 36.

Løverdagen den 4de September 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Evgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Mannedstad, Toldbodgade Nr. 53, 3die Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder

de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det ommeldte Schema kan forinden ligeledes hver Søgningdag til ovennævnte Tid afhentes hos Bogholderen imod Lovbogens Foreviisning.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig, hvis urigtige Angivelser, feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet, maatte, overeensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 24de August 1858.

C. Nothe. J. C. Bondrop. C. N. Pautrup.

Mannestad.

Irland og dets Folks Sæder og Skikke.

(Fortsat).

I Nærheden af denne Seng findes en Gjenstand, der ikke kan Andet end stikke behageligt af mod sine Omgivelser, nemlig en lille Hulle til at opbevare Familiens Leerkar og naar det kommer høit Porcellainkopper. Her dvæler Diet gjerne, thi det opdager dog lidt Orden og lidt Keenlighed paa denne Plet. Alt skinner i de meest brogede Farver, som Irlanderen elsker fremfor noget andet Folk, og af denne Grund kan han heller ikke overtale sig til at bortkaste de Porcellainkskaar, der udmærke sig ved rigtig grelle Farver, men stiller dem om mellem det Hele eller næsten Hele. Er Hytten af den bedre Art, saa er det Rum, vi nu have beskrevet, ved en Væg adskilt fra et andet, og fortrinsviis bestemt for menneskelige Beboere, men i en af de sædvanlige Hytter kan Diet uhindret oversee de underordnede Beboere og alle deres Beqvemmeligheder: Koen, hvis en saadan eksisterer, i en Slags Gabestof imellem to Stænger; deels spares paa denne Maade Nebet og deels vilde den ellers efter Irlanderens Mening virke forstyrrende paa den Comfort, der overalt er fremherskende; af alle andre Huusdyr befrygtes Intet af denne Art, og derfor lader man dem ogsaa gaae frit omkring: Gieder, Sviin, Faar, Gjæs, Hunde og Ratte have fri Udgang til Gryder og Seng, og genere sig heller ikke i mindste Maade for at gjøre Brug af deres Ret. Man seer

dem løbe omkring, lege eller fives ganske ugeneert, og kun naar de blive brutale, kalder den store Sløv dem til Orden, men i Almindelighed ere de mærkværdig stille, fredelige og anstændige af sig, men ere jo ogsaa Børnens Legefammerater. Begge disse Phænomener af Dyrelivet staae paa den fortroligste Fod med hinanden, og hvormange Gange har jeg ikke leet mig træt ved Synet af en ung Irlænder og et ditto Sviin, der begge paa engang nøde den smukke Natur i den aabne Luge. Jeg har glemt at tilføie, at der ikke findes Loft i saadanne Hytter, men Rummet mellem Tagets Sidevægge falder sammen med det lavere Rum, som svarer til det vi ellers kalde Bærelse. Bygningsmaterialet til en saadan Hytte er tilstede i en saadan Overflødighed, Bygningsmaaden saa simpel og en Hytte saa hurtig opført ved et Par Naboers Hjælp, der altid ere beredte for et Glas Whisky, at Irlænderen ved Udvandring eller Flytning ikke tænker paa at sælge eller nedbryde den, men lader den staae som den er, eller i det Høieste bryder Taget af for at koge sine Kartofler eller anstille et lille Afskedsfyrværkeri. Af denne Grund sees i et langt fra stort District Hundreder af saadanne Ruiner, der som oftest ere forladte i Løbet af de sidste Aar, i hvilke flere Millioner Irlændere ere udvandrede, og talrige Egnes alt isorveien sørgelige og forladte Udseende har derved antaget en i Sandhed gruopvækkende Character. Disse Boliger ligge næsten stedse isolerede, sjældent to, tre eller flere ved Siden af hver-

andre, Landsbyer kjendes ikke i Irland, og disse Hytters uøle og elendige Udseende forhøies ved deres Møgenhed, thi det er meget sjældent at et Træ eller en Busk forvilder sig ud i den øde Egn. Kun i mileviid Afstand pøner man af og til en hvid Forpagterbolig eller en rig Landeiendomsbesidders statelige Borg, som, hvis Beliggenheden paa nogen Maade tillader det, altid ere omgivne af en lille Lund. I disse uøle, smaa og elendige Hytter boer en Menneskerace, som i mange Henseender danner en fuldkommen Contrast til de uøle Hytter og det vilde Land. Irlanderens Dragt, som han bærer hjemme og ved Arbeidet, er miserabel i høieste Grad. Dens gjennemgaaende Farve er graa i de forskjelligste Nuancer af denne Farve og saa vidunderlig sønderreven og laset er den, at den formelig bliver malerisk, saa meget mere som den uhyggelige Følelse af Armodens Lidelser ingentunde vækkes i nogen synderlig Styrke, naar man seer, at selv Irlanderen i bedre Kaar i denne Heenseende ingentunde adskiller sig fra sine fattige Landsmænd. Man fristes virkelig til den Tro, at man snarere har med en irsk Nationaldragt eller Mode end med Armodens Følger at gjøre. Den eneste sædvanligvis hele Deel er en bruun eller gul bredskygget Hat eller Kaffjet uden Skygge, men med en bred Klædes Klap i Pullen, men den vigtigste Deel af Dragten bestaaer eller rettere bestod engang i en Kjole med blanke Knapper, thi Frakke kjendes ikke. Hvis man endnu er i Besiddelse af begge de oprindelige Ormer,

faa at ikke en complet nøgen Arm dingler ned fra Skulderen, faa kan man dog være forviisjet om, at Albuerne ikke titte frem, men i al Magelighed see ud af et Bindue paa 6 til 10 Tommer, eller at hele Ormet er revet paalangs i to eller flere Stykker, der slagre som Vaand i Luften. Enhver Søm i Ryggen, paa Siderne og i Skjoderne er forstørstedelen gaaet op, det ene Skjød er halvt afrevet og slæber efter den lykkelige Besidder, naar denne ikke for sin personlige Sikkerheds Skyld nødes til at bære det under Armen. Dette er det irske Slæb. Knapper ere naturligviis Luxus og erstattes enten ved et Stykke Seilgarn, der løber fra Knaphul til Knaphul, eller ved en Snor, der benyttes som Skjærf eller Belte og holder det Hele sammen. Undertiden vidne dog ogsaa Lapper af de meest forskjellige Farver om tidligere Liders Bestræbelser for at udfylde de meest ubegvemme eller generende Abninger, men hvad Beenklæderne angaaer, da nøies man med den Bemærkning, at det ikke er noget særdeles passende eller behageligt Syn for Damer, selv om disse ikke vidste hvad Knipffhed var. Sædvanligviis sidde de af Mangel paa Knapper faa forkeert og besynderligt, at deres fortrufne Former og Folder berøve dem det sidste Spor af Lighed med det, vi ellers ere vant til at benævne saaledes; ofte mangler det ene Buxeben ganske, altid ere Knæene rebelste og brudte ud af deres Fængsel. Om Strømper er der ikke Tale og meget sjældent om Sko, men ofte tjener et Dækken,

der bæres som den romerske Toga, for eneste Klædningsstykke, og da er man virkelig nødt til at udvide sine Begreber om det Anstændige, da Besidderen af denne simplificerede Dragt stedse har at kjæmpe med Landets heftige Vindstød. Fruentimmernes Dragt er i Reglen meget pjaltet men ikke mindre eiendommelig og besynderlig end Mandfolkenes. De katholicke Fruentimmer gaae ikke med nogen egen Hovedbedækning men med et Slags Kappe, der er indrettet til ogsaa at fastes over Hovedet, medens de, der hører til de andre Troesbekjendelser, bære Hatte eller Kapper; alle Fruentimmer af de lavere Klasser gaae uden Undtagelse uden Sko og kun sjældent med Strømper, der da bedække hele Foden med Undtagelse af Fodsaalen. Saaledes er Irlænderens Dragt til Hverdagsbrug, medens den om Søndagen, paa Hellig- eller Markedsdage, hvilke sidste spille en vigtig Rolle hos Irlænderen, frembyder et ganske andet Syn. Da seer man Mændene tilfods eller tilhest i muligt hele og brogede Dragter, da seer man næsten ikke en Kone eller Pige uden med Parasol, muligt moderne Hat, ildrødt eller broget Shawl, ditto Kjole, hvide Strømper og Sko, ja af og til Silkestøvler. Om endog de to sidste Artikler snarere ere til Gene og Uleilighed end til Nytte og Bequemmelighed — thi de tage dem næsten altid af undervejs og trække dem først paa igjen ved Kirken eller noget før de komme til Markedspladsen, og maae ofte humpe omkring et Par Dage efter fordi Skoene have flemt dem — saa kjende

de dog godt det gamle Ord, at man maa lide noget for Stadens Skyld.

Som Hverdagsdragten saaledes er ogsaa Føden. Før Kartoffelhygdommen bestod næsten ethvert Maaltid af Kartofler, nu indskrænker man sig til en Slags Havregrød, der bærer det muntre Navn: „Rørom“, tørre Havrefager og Mælk, hvis dette kan opdrives. Rørommen tilberedes paa følgende Maade: i en Gryde Vand holder man lidt efter lidt saa meget grovt Havre-meel, som Huset formaaer eller har Brug for, medens man uafbrudt rører om i Mæsen med en Træpind; derpaa lader man Vælden fuge til den er bleven en ret brugbar Klister. Havrefagerne adskiller sig ikke i Andet fra Grøden end derved at de ere haardere og smage lidt af Havre men meget af Tørverøg.

(Slattes).

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 37.

Løverdagen den 11te September 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schults.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Egnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Rannestad, Toldbodgade Nr. 53, 3die Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder

de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det ommeldte Schema kan forinden ligeledes hver Sognedag til ovennævnte Tid afhentes hos Bogholderen imod Lovbogens Foreviisning.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klasfers Repræsentanter til Betænknings Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig, hvis urigtige Angivelser, feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet, maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bewirke Tilsidefattelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 24de August 1858.

C. Nothe. J. C. Bondrop. C. N. Gaurup.

Mannestad.

Irland og dets Folks Sæder og Skikke.

(Sluttet).

Det gaaer sikkert Læseren ligesom det gif mig selv, han troer uden al Tvivl, at en saa elendig Føde neppe kan være tilstrækkelig til at holde Livet i usle forkrøblede Legemer, men Læseren tager feil ligesom jeg. Thi om endog fede Folk ere en Sjældenhed imellem de irske Bønder, saa ere magre, udhungrede ja vel endog svageagtigt udscende Folk en ligesaa stor Sjældenhed, og naar den Rejsende blot har vænnet sit Die til den usle og smudsige Udstaffering, der omgiver ham, saa vil han snart glæde sig ved Synet af lutter kraftige, velnærede, ofte skjøne og symmetrisk byggede Skikkelser. Saasnart bedre Klæder have afløst Pjalterne, er det forbausende at see hvormange herlige Former der træde frem, og sande atletiske Skikkelser paa 3 Alen og derover ere meget hyppige. Hvad Qvinderne angaae, da er Irland med Rette berømt for sine skjøne Fruentimmer og, hvad der ingenlunde kan siges at gjælde hos os, jo længere man trænger ned i Folket, desto skjønnere blive dets Døttre, thi man tager meget feil, hvis man troer, at Fruentimmerne hos de lavere Classer maae som hos os slide haardt for Føden, og at deres Ansigter som Folge deraf have faaet et sorgfuldt, nedtrykt, alvorligt eller raat Udtryk, tværtimod! for det første arbeide de ikke eller idetmindste saalidet som muligt, og for det andet er deres Characterer for let og for munter

og deres Bæsen for frit til at Noget skulde kunne tage paa dem, som man siger. Om intet Land i Verden og om ingen Menneſtener i Verden paſſer det gamle Ordsprog, at man ikke ſkal ſkue Hunden paa Haarene, bedre end paa Irland og ſpecielt paa de irſke Fruentimmer, der i de allerfleſte Tilfælde ſkjule complete Skjønheder bag deres Smuds og deres Pjalter.

Œiſomhed og patriarchalſk Simpeltid i Sæder er et Hovedtræk i Irlanderens Charakter i alle Glaſſer og Forhold, men rigtignok ofte ſaa overdrevent, at det bliver latterligt og beklageligt; ſaaledes vil Læſeren maatte endog antage det for en latterlig Overdrivelse, naar jeg ſiger, at man i Grevſkabet Donegal hyppigt kan ſee en Heſt trække Harven paa Marken ikke i Skagler, ſom hos os, hvilket var for omſtændeligt, men ved Halen, der da er bunden til Harven med et Høbaand, at man almindeligviis betjener ſig af gamle Muurſteen, ſom have vundet Hærd ved en lang Brug, iſtedetfor Lodder til at veie Kartofler, Havre, Salt o. ſ. v. og at i meget tvivlsomme Tilfælde Beiermesteren maa tjene ſom Normalvægt. Det er i Reglen en tæt Karl, der tager ſine 14 ſtone eller 196 Pund; naar nu Beiermesteren ſ. Gr. har Kjærefteſorg og ſætter af, bliver Normalvægten lettere paa Kjøberens Bekoſtning, har han gode Dage eller blot nylig er vendt hjem efter en lækker Kartoffel- eller Røromſmaus, gaaer det ud over Sælgeren, men baade Kjøber og Sælger ere lige glade. Jeg vil ikke tale om, at man aldrig bruger

Ulen eller Tommestof ved Salget af den Tykfraa, der gaaer under det fidele Navn Svinehale, men at Prisen bestemmes efter saa og saamange Dmgange omkring den knyttede Haand, thi det har jeg mangen god Gang ogsaa seet i vore Smaakjøbstæder.

Overalt seer man Faarehjarde trippe om, hvis enkelte Individer udmærke sig ved den størst mulige Variation i Klipping; nogle have kun beholdt en ulden Halskrave og ere forresten reducerede til en complet Nøgenhed, andre ere ligesaa nøgne med Undtagelse af Skulderbladene eller Laarerne, hos andre har kun Ryggen lidt under Sarens uimodstaaelige Magt, medens en riig Fylde af Uld bedækker Bug og Eider, og atter andre ere skaldede paa den ene Side og have det med Varme paa den anden. Dette er ikke blot en Følge af Bizarreri, men ogsaa af den Irlanderens eiendommelige *laissez aller*; thi man klipper kun da et Stykke af Dyret naar man har Brug for det, ligesom man hos os kun flaaer saa meget Grønt som man netop behøver, og lader det Dyrige sidde, hvor vor Herre har sat det, til man næste Gang har Brug for en Strømpe. Vore tidsspillende Narrestreger med at sie o. s. v. sætter man sig aldeles ud over, og malter Koen eller Gjeden i den samme Potte, som nogle Minutter senere sprutter og og skummer muntert over Iloen. Overalt i Irland støder den Reisende hvert Dieblif paa Ryttere, der have improviseret hele Seletøiet af Halen i det samme Dieblif de skulde bruge det, og ovenikjøbet sidde To paa een

Hest, hvad man hertillands kalder en Doublet, og ved de hyppige Flytninger fra den ene Godseiers District til den andens, seer man sædvanlig hele Bohavet pakket paa en lille Pony, saaledes at kun Dyrets Been og Næse titte frem af Stadsen og det Hele ligner et vandrede Pulterkammer — de smaae Irkændere ere da opbevarede i gamle Smørfferdinger og forraade ved deres glade Ansigter hvor comfotabelt de befinde sig. Den sidste Tids bizarre Bestræbelser efter at tilveiebringe et Kjøretøi med de færreste Midler, have naaet Idealet i de irske Karrer og især i de royal mails eller Postkarrer. Man tænke sig to Hjul med en aaben Kasse til Bagagen, paa begge Sider af hvilken der er anbragt et Sæde, som hænger ud over Hjulet og er „indrettet“ til 2 à 3 Personer, men ogsaa ved en meget simpel Mechanisme kan slaaes iveiret, saa at det slutter over Kassen som et Tag. De Reisende vende paa denne Maade naturligviis Ryggen mod hverandre, men staae dog i et Slags Communication med hverandre igjennem de respective Been, der samtlige ere gjemte under et fælleds Bordug.

Til Kystfarten betjener man sig af Baade, der ere flattede af Vidier og Dviste, egentlig altsaa et Slags langagtige Kurve af 6—8 Fods Længde, 3 Fods Brede og 2 Fods Dybtgaaende, udvendig tattede med Tjære og indvendig beklædte med en ugarvet Kobud. En Mand lægger sig paa Knæ i Baaden og bevæger den frem ved at slaae Vandet vorelviis til den ene og den

anden Side med en kort men bred Nare. Enhver der ikke kjender noget til denne Art af Sømandskunst, vilde useilbarligt komme galt fra det ved den sagteste Bolgebærgelse, men Folkene her have en saadan Øvelse og Færdighed, at det virkelig er forbausende. Saaledes betjene de sig f. Ex. af disse Kurve til at bringe Køer og Heste over til Naboven, som dog ligger 8 til 10 irske Mile borte og atter tilbage om Vinteren. Til den Ende bindes For- og Bagbeen paa den stribenede Passageer, der lægges paa Ryggen i Baaden, medens Manden tager Blads paa Bugen af Dyret, og fra dette bløde men farlige Leie „slaaer de urolige Bænde“. Engang skulde saaledes en halvvoeren Knøs bringe en Tyr tilbage fra Græsgangen, og Mand og Dyr vare alt komne et anseeligt Stykke tilsvæes i den nylig beskrevne Situation, da det lykkedes Tyren at befrie sine Bagbeen og nu bragte Corraghen — dette er Navnet paa den irske Argo — i yderste Fare. Knøsen kunde ikke tænke paa atter at binde Dyret, og Kysten var langt borte, han indsaae derfor, at der var en fjern Mulighed for at frelse sig selv, hvis det kunde lykkes ham at dræbe Tyren, og allerede havde han trukket sin Kniv, da det faldt ham ind, at Dyret naturligviis vilde splintre Corraghen i Dødskampen. Da sagde Instinkt eller Erfaring ham, at Dyret ikke vilde sprælle faa meget, naar han qualte det; dette iværksatte han ogsaa ved at holde sin Hue fast over Snuden og kom derpaa lykkelig og vel tilbage med sin døde Passageer.

Disse forte Antydninger over Irlændernes Kaar og Sæder bekræftes ved følgende authentiske Notitser i Lord Georgs Bænk om Kyststrækningen Gwedore i Grevskabet Donegal, hans nuværende Besiddelse. Ni Tusinde og nogle Hundrede Indbyggere i samme eiede i 1841 een Karre, eet Uhr, 3 Senge, 32 Stole eller rettere Skamler, 53 Potter og Gryder, ligesaa mange Tellerkener og Kopper og nogle Hundrede Tin- og Træskeer; hertil kom een slet Skole til den talrige Børneskole og een Præst.

I Byer paa 10,000 Mennesker findes intet offentlig Uhr, 5 Kirker i en saadan By slaae sig sammen om een Klokke, der hænger i et lille Taarn, Porten repræsenteres ofte af en Træstamme, der er lagt tværs over Veien; mindre Godsbesidderes Reisevogne have ofte 3 Hjul, som oprindelig ere gjorte til den, og et fjerde der er laant af en Arbeidsvogn, saa at hele Maskinen hænger skævt; naar Laasen mangler paa Bogdøren, slaaer man den til med et Søm og tager det atter ud med Hammer og Tang naar Reisen er tilende. Hemske ere Luxus, i fuldt Løb gaaer det nedad Bakke, og naar den Rejsende bliver bange for at knække Halsen paa en saadan Kirketårnskjørsel og beder Kudsten kjøre lidt forsigtigere, svarer denne phlegmatisk: „Bare ikke bange! Jeg er altid sluppen godt fra det!“

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 38.

Løverdagen den 18de September 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Eognedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag, og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Mannestad, Toldbodgade Nr. 53, 3die Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der indeholder

de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det ommeldte Schema kan forinden ligeledes hver Sognedag til ovennævnte Tid afhentes hos Bogholderen imod Lovbogens Foreviisning.

Det bringes herved i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17, blive undersøgte af vedkommende Klasse's Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og endelig Afgjørelse i en Generalforsamling, og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig, hvis urigtige Angivelser, feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet, maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilsiidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 24de August 1858.

C. Nothe. J. C. Bondrop. C. N. Laurup.

Mannestad.

Tiden

er en gylden Kjæde, hver Dag er eet Led deraf; ved Enden hænger Døden, som er et kostbart Klenodie.

Tiden taber sit Maal for os, naar vore Lidenskaber ville mestre dens Løb efter deres Vilkaarlighed. Den Vises Uhr er Ligeformighed af Lune og Fred i Sjælen, det viser altid rigtigt og bestandigt.

For Dem, som vente en ubetvivlet Lykke, sniger Tiden hen i Sneglegang; men lynsnar iler hver Time forbi Dem, der frygter en tilkommende Ulykke.

Af al Slags Gjerrighed er Rarrighed med Tiden den bifaldsværdigste, som indgives os ligesaa vel af Tanken om Døden, som berøgtede Røverier gjøre os vort Guld dyrebarere. — O Tid! helligere end Guld! og ifkun Daarerne en tungere Byrde end Bly! hvilket Dieblik er tilstaaet Mennesket, for hvilket han ei maatte aflægge Regnskab! — Hvor mange Aar blive ødslede, uden at betale sin Gjæld til Bidsdommen, og dog ere vi den vor hele Rigdom paa Dage skyldig.

Tid er Evighed, og svanger med Alt, som kan give Evighed. Vi ødsle med vor Tid, men vi bruge den ikke; vi aande, men vi leve ikke. Dødslet Tid er Tilvær; brugt Tid er Livet. Og det blotte Tilvær pleier at martre og at nedtrykke med en utaalelig Byrde Mennesket, der skabtes til Livet. Og det? fordi Tiden blev ham tilstaaet til Brug, ei til Bortødslen. Tiden blev paabudet at flyve, at

fremile med Stormene, Strømmene og Stjernerne, og aldrig at vente paa Mennesket. Brugen af Tiden skulde blive ham til Fornøielse, dens Dødslen til Pine; paa det at han skulde føle sin Bildfarelse, naar han ei kunde see den, og naar han følte den, da for at søge Rolighed, ei ubetænkksom lide Skibbrud paa den gøglende Lediggangs Klippe, men tage sin Tilflugt til Arbeide for at søge Hjælp.

Hvert Dieblif har sin Segel, og liig Tidens uhyre Lee afmeier Kongeriger fra Roden af; hvert Dieblif svinges den i de snævrere Sphærer af de søde, huuslige Glæder, og nedhugger ogsaa de skønneste Blomster af jordisk Salighed.

Menneskene siige: Livet er kort; og dog seer man, at de gjøre sig al Møie med at gjøre det kort. De klage over Tidens snare Flugt, fordi de ikke forstaae dens Anvendelse, og dog seer man, at den, efter deres Billie, hensniger sig for langsom. De ere oversfyldte af Gjenstanden, som de ville tilile, og Rummet, som skiller dem derfra, gjør dem fortrædelige. — Maafee var der Ingen, der jo havde sammensmeltet sit Liv til faa Timer, naar det havde været dem tilladt, at udstøde dem, der efter Kjedsomhedens Maalestok vare ham besværlige, og dem, som efter Utaalmodighedens laae imellem ham og den ønskede Gjenstand.

Intet er længere end Tiden, thi den er Maalet for Evigheden; Intet er kortere end den, thi den strækker ikke til nogen af vore Planer; Intet er langsommere

for Den, som venter; Intet mere ilende for Den, der nyder. I det Store udstrækker den sig i det Uendelige, og lader sig i det Smaa uddele i det Uendelige. Enhver forsjømmer den. Enhver beklager dens Tab. Intet skeer uden den. Den gjør, at Ting, af intet Værd for Efterverdenen, forglemmes, men foreviger de ædle og store.

Sømandslivet.

Skibet er et fortræffeligt Lægemiddel mod alle Hovedets og Hjertets smaa Ugrerligheder. Skibet er næsten en anden Verden, en svømmende Verden, hvor man glemmer den faste Verdens Sorger, det er et andet Element, en anden Horizont, et andet Liv; der ere andre Mennesker og andre Sædvaner. Een eller et Par Dage har man en indre Beklemmelse at bekæmpe, en smertelig Angst, en Beklagelse eller en Frygt; men er denne Tribut først betalt, saa udvider Lungerne sig frit i den høie Havluft, Hovedet bliver let, og om det Bortflygtende bliver iffun en øm, ubeskrivelig Grindring tilbage. Da begynder Solivet, det nomadiske, det sorgfrie, eensformige, iffun stødviis virksomme Levnet, som Alle, vante dertil, elske og vedblive. Det er et Held, at vor Natur er saaledes dannet, thi hvor vilde man ellers finde hine Tusinde af Mænd, som forlade Kone og Barn, Ven og Elskede, til at gjennepløie Havene for en ringe Løn?

Chateaubriand i hans (utrykte) Memoirer skildrer Sømandslivet paa følgende Maade: „I Sømandens farefulde Liv ligger en Uafhængighed, der stammer af Fraværelsen fra Jorderige. Man lader Lidenstaberne ligesom Menneffenes sædvanlige Digten og Tragten tilbage paa Strandbredden. Selve Matrosernes Sprog er ikke det sædvanlige, men et Idiom (en Mundart) saaledes som Oceanet og Himmelen, Bindsillet og Orkanen taler det. Du beboer en Vandverden og vandrer iblandt Skabninger, hvis Syn, Adfærd, Klædning, hvis hele Digten og Tragten er eiendommeligt og udtryksfuldt, de have Solovens Raahed og Søfuglens Lethed. Man seer ei paa deres Bander Selskabs Sorger, de Jolder, af hvilke de ere gjennemfurede, ligne de indtrukne Seils eller de af Søpusten krusede Bolgeslag. Matrosen er lidenskabelig indtagen af sit Fartøi; han udgyder Smertens Taarer ved at forlade det, og Glædens, naar han igjen betræder det. Han har ingen Bliven hos Sine. Efter at have maaskee Hundrede Gange svoren: ikke oftere at betro sig til det troløse Hav, er det ham dog umuligt at undvære samme, lig Unglingen, der ikke formaaer at løsrive sig fra en utro og vrippen Elsket. Man finder i Londons, Plymouths og andre Døks ikke sjældent Matroses, som ere fødte paa Skibene, fra deres Barndom indtil Oldingsalderen ikke have forladt dem, som ikkun have seet den grønne Jord fra Rælingen af deres svømmende Bugge, der maaskee bliver deres Baare. I dette saa snævre og saa vide Liv,

under evigverlende Skyer og evigverlende Afgrunde, vinder alt Liv for ham; et Anker, et Seil, en Mast, en Kanon ere Personer, som han ynder, og hvoraf enhver har sin Historie. I et af Hønschufene er en Dvdlingshane, som hele Mandskabet betragter med en Slags Urefrygt; thi midt under en Træfning har han gaaet saa ubefymret, som havde han været hjemme i Gaarden midt iblandt sine Høner. Under Dækket boer en Mis med zebraartet, grønligstribet Skind, der er saa fortrolig med Skibets Bevægelser, og ved ingen af dem taber sin faste Holdning; han har to Gange gjort Reisen omkring Jorden, og i et Skibbrud reddet sig paa en Tonde. Skibsdrengene fore Hauen med viindypet Tvebak, og Mis har den Forret, efter Behag at slumre i Næstcommanderendes Peltis. Den aldrende Matros ligner den aldrende Agerdyrker, skjøndt Begges Arbejder og Høst ere meget forskjellig. Førstnævnte har ført et omflakkende Liv, den anden aldrig forladt sin Jordbund, men Begge ere fortrolige med Stjernerne, og idet de rynke deres Bander forudsigende Veiret og Fremtiden; den One er Lærken, Rødspætten, Nattergalen, den Anden Albatrossen, Strandmaagen, Tisfuglen, forudsigende Nørner (Skjæbnens Gudinder). I det rødmende Aftenfjær begive Begge sig til Hvile, hiin i sin Hængevoie, denne i sin Hytte, hvor Sønnen snart indflumrer dem Begge, da ingen urolig Samvittighed bortstrækker den. — Selve Skibet, en vinget Ganger, er og for sig et Skuespil; sølsom for den

mindste Bevægelse af Roret, adlyder det Lodsens Haand. Masternes og Tougværkets Ziirlighed, Matrosernes Lethed, som svinger sig op og ned, de forskjellige Stillinger i hvilke det vaklende Fartoi viser sig, hvad enten det overhængende laverer for en Modvind, eller det drevet af en gunstig Medbor ilende henflyver. Alt er vidunderligt og skjæmper uudtømmelig Nydelse. Snart bryder den oprørte Bølge sig mod Fartoiets Ribbeen, saa at Skummet sprøjter vidt omkring, snart viger den fredelige Bøve uden Modstand for den gjennemstjærende Kjol. Flag, Bimpel, Seil fuldende Skjønheden; de laveste, i deres hele Brede udfoldede Seil, runde sig liiq store Cylindre, de høieste sammenpressede i deres Midte ligne Brysterne paa en Sirene. Besjælet af en voldsom Lustning, furer Skibet Sømarken med sin Kjol, som med et Plougjern. Paa denne Oceanvei er Sammentræffet af tvende Skibe et af de interessanteste Grenstyr. Man opdager sig gjensidigen, ved Rifferternes Hjælp, i Randen af Horizonten, flyver mod hinanden, Mandskabet og de Reisende ile paa Dækket; begge Fartoierne nærme sig, heise deres Flag, hale deres Seil halvt ned, og lægge sig jævnsides; naar Alt er stille, tilraabe begge paa Bagbord staaende Capitainer: „Skibets Navn? fra hvilken Havn? Capitainens Navn? hvormange Dages Overfart, Længde og Brede? Lev vel! videre!“ Mandskabet og de Reisende betragte sig stiltiende, den One gaar hen for at opsoge Aftens, den Anden Europas Sol, som de Begge ville see døende; i det Fjerne giver man sig et Afskeds Tegn „Lev vel! videre! — De Reisende ombord i et Skib, fremtulle et fra Mandskabet forskjelligt Selskab; de tilhøre et andet Element — Jordens“.

J. Em. Larsen.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 39

Løverdagen den 25de September 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schultze.

Levende Billeder fra Amerika *).

Indvandrerens.

Han var et misfornøiet Menneske.

Han var ikke fornøiet med Regjeringen, thi hans efter Verdensfrihed tørstende Sjæl kunde da umulig lade sig nøie med det snevre Fædreland, uagtet dette ydede ham et Hjem og Regjeringens Beskyttelse! — Han var ikke fornøiet med Indkomsterne, nemlig sine egne, uagtet han havde sit Udkomme ved dem, men en Mand med hans Evner burde dog ikke ligge og raadne indenfor sit Fødesteds indskrænkede Grændser! — Han

---

*) Efter Theodor Griesinger. Stuttgart 1858.

var ikke fornøiet med Religionen, at sige det herskende Religionsystem; uagtet han havde fuldkommen Frihed til at gjøre Brug af sin egen Religion saa meget eller saa lidt, som han vilde! — Han var maaskee heller ikke fornøiet med sine Kone, hvem han før Brylluppet havde havt Grund til at ansee for en af de syv fede Køer, men efter Brylluppet for en af de syv magre (Alt figurligt talt). — Kort sagt, han var misfornøiet — og derfor afsted til Tilfredshedens Land, til Amerika!

Paa Auktion med Møblerne! den lille Eiendom tilsalg! Kommer der ikke Meget ind, saa kommer der dog altid Noget! Blæse være med Tabet! I Amerika kommer det dobbelt og tredobbelt, ja hundredefold tilbage igjen.

Afsted til Amerika! Cousinen derovre har jo skrevet, hvor godt hun har det! Fættereren er jo allerede Eier af Huus og Gaard, uden engang at regne Capitalerne med! Og har han kunnet bringe det saavidt, saa maa da han, Jndvandreren, gjøre det ti Gange bedre, thi allerede i Skolen sad han adskillige Gange over Fættereren, det stakkels Fæ! — Afsted til Amerika! Fleischmann, eller ogsaa en anden pæn Mand, har jo selv skrevet i sin Bog, hvor man kan læse det sort paa hvidt, hvorledes histovre vel ikke Flintestenene forvandle sig til Diamanter, men hvorledes man dog gjør Penge som Græs, naar man blot har det Halve af et Hoved, og hvorledes man erhverver sig en Formue, naar man blot er saa flittig som en tydsk Muursvend!

Afsted til Amerika! — Der er mange Veie, der føre til Lykken! Over Bremen eller Hamburg, over London eller Liverpool, over Rotterdam eller Havre! Altsammen lige fedt, naar man bare kommer afsted! — Han har ingen No paa sig, Jorden brænder under Fødderne paa ham, altsaa — friskvæk accorderet! — Lutter Postskibe af første Classe! Saaledes staaer der jo i Aviserne. Der er godt at være! Proviant i Mængde, Kjød, Grønt, ja endog Dessert! Det kan man kalde at leve! Det staaer jo trykt i de offentlige Blade — altsaa kan det ikke slaae feil.

Afsted gaaer det over Land til Bremen eller Hamburg, over Land og per Jernbane til Havre, ogsaa kaldet Havre de Grace; afsted gaaer det ned ad Rhinen til Rotterdam og over Canalen til Liverpool og London, alt per Dampskib. Reisen har rigtignok sine Smaa-ubehageligheder: man ligger en Smule altfor tæt sammenstuvet i de smaa Dampbaade og paa Jernbanen i „Udvandrerclassen“ bliver man ogsaa medtaget noget mere af Wind og Veir end man havde tænkt sig; men — frisk paa til Munterhed og Glæde! Det gaaer jo til Amerika! Der røges og driffes, driffes og synges — der er Guds Belsiguelse af Viin og Ol, og synes det end stundom, som om de brave Bærter, man underveis tager ind til, gjøre deres Regninger op paa en høist besynderlig Maade — Alting jævner sig igjen i Amerika! Op derfor med en ny Vise, Visen om den gyldne Fremtid!

Nu er han indskibet. Det har vel taget Tid, førend man kom saavidt, og mangen god Daler gik fløiten, fordi man maatte vente en heel Uge eller maaskee to, indtil Skibet blev færdigt, men — endelig kom det dog afsted.

Nu er han paa det aabne Hav, og dertil paa Mellemdækket. — Et forunderligt Liv, det Mellemdæksliv! Dmtrent to hundrede brede Sengesteder af raae Brædder ere opslaaede der flods ved Siden af hverandre, og til hvert Sengested høre fire Personer. Et Liv, som i Noæ Ark! Imidlertid — man indretter sig, saa godt eller saa slet som muligt. Man røger og spiser, man drikker og synger, man sover og drømmer; man fører et Liv, som Adam og Eva i Paradiis, thi Mand og Qvinde — Alt er een Hjord, i hvilken de Herrer Matrosfer nu og da liste sig ind ved Nattens Mørke som graadige Ulve.

Nu er han paa det aabne Hav! „Bliver det saaledes ved, saa ere vi om tre Uger i Newyork“. Det har første Styrmand betroet ham; men saa kommer der en skarp Luftning, og dumt nok stik fra Vest; Skibet løber som den lede Satan, men altid paaafryds og paa-tvers, aldrig ligeud! — Det hænder ogsaa stundom, at der indfinder sig et Blikstille, og Søen er saa speilglat, at man kunde løbe paa Skjoter over den, hvis den var Jis — men hvad gjør det? imorgen er det godt Veir igjen. Tilfidsft kommer man dog derover.

Nu er han paa det aabne Hav! Han er en Smule medtaget af Søsygen, thi det er en høist ubehagelig Følelse, denne Søsyge; men endnu er jo Jugen død af den, og engang maa man da holde op med at brække sig! Desuden — hvad betyder vel en saadan menneffelig Svaghed for ham, ham, der reiser til Amerika, ikke alene for at lykfsaliggjøre sig selv med Amerika, men glæde Amerikauerne med sin Nærværelse! — Hører du dem lægge Planer, disse Herrer Udvandrere? Seer Du Berlinereren hist henne, hvorledes han friffvæk bevifer for sine lyttende Tilhørere, hvorledes endnu den klare Uforstand har hjemme i Amerika, hvilken han, Berlinereren, er kaldet til at opflare? Seer Du den unge Herre derhenne, ham med Brillerne paa Næsen, hvorledes han med Vigtighed trækker en liden skreven Bog op af Lommen og forklarar for de Omkringstaaende, at der i denne lille Bog ligger skjult en Stat af Visdom, som han har ifinde at øse ud over det nye Hjem? — Alle, uden Undtagelse, have de noget Stort ifinde. Alle ere de overbeviste om Umuligheden af, at det ikke maa gaae dem fortræffeligt. — Altsaa, er Kosten ogsaa flet og knap — rask ifærd med Forraadene, som man i Havnen har kjøbt i dyre Domme!

Nu har han været fire, ja maaskee endog sex Uger tilføes. Den medbragte Viin er druffet, Cigarrene ere røgede, det er forbi med Skinkerne — man er henviist til Skibskosten. En Lykke, naar man hver Dag kan blive halvmæt! Sangene paa Dækket blive sjeldnere og

høre tilfaldt ganske op. Der er ikke længere nogen Sjafsen og Latter; Folk blive mere og mere alvorlige. Sydtydskeren sætter et surt Ansigt op: det muddrede Skibsvand vil slet ikke smage ham. Berlinereren begynder at ræsonnere: „Hvad for Noget? er det den Koft, man lovede os? Rationerne blive jo hver Dag smallere og smallere? Og Skibet selv — er det et Postskib af første Klasse? Det er jo ikke andet end et Barkskib, et usfelt, lille, skjævtløbende Hundehul af et Fartøi! I Mellemdækket, der efter Agentens Beskrivelse skulde ventileres saa prægtigt, kan man jo neppe trække Veiret, og paa Dækket bliver man puffet og knubset af Matroserne, naar man ikke vil hjælpe med at heise Seil — ingen Politibetjent hjemme er værre end de Karle her!“ — Saaledes taler Berlinereren, men heller ikke de Andre kunne længere finde sig tilrette ombord, og mangt et Dvindevie, der for sex Uger siden smilede nok saa mildt, fyldes nu hemmeligt med en varm Taare. Manden begynder at tænke paa, om han dog muligen ikke skulde have overilet sig, og allehaande Tvivl reise sig i hans Indre, om det dog ikke havde været bedre at blive, hvor han var, og lade sig nøie med det Lidet, han havde hjemme, men havde sikkert, medens Amerikas stegte Duer endnu hænge temmelig høit, eller vel endog slet ikke ere skudte endnu.

Nu har han været otte Uger tilspes, og Misforholdelsen voxer. Først træde To eller Tre sammen og hviske med hinanden; saa bliver det til Fem og Sex, snart til et heelt Dusin, og istedetfor at hviske taler man nu høit. „Compagniet, som vi accorderede med, har ikke holdt Ord; Skibsmandskabet er brutalt; Capitainen overstrider hver Dag sin Competence; vi ere narrede, bedragne; vi maae klage“.

Nu er det sagt, det alvorlige Ord: „Man maa klage!“ — „Strax, saasnart vi komme til Newyork“, saaledes bliver besluttet, „gaae vi til Consulen; vi ville dog see, om man saaledes kan lege med os!“ — Der opsættes et Document, et stort Klageskrift, og Tyve, Tredive underkrive det. Menneftet er saa grumme til-

bøieligt til at skyde sin egen Skyld over paa Andre — det er saa tilfredsstillende, naar man har begaaet en Dumbhed, at rive Andre den i Næsen. Vare de Misfornøiede blevne hjemme, saa havde de ikke havt alle disse Trængsler at gjennemgaae. Men de vilde jo ikke have det bedre. Nu er der naturligviis intet Andet at gjøre, end at drage Capitainen, Compagniet, ja tilstodt hele Havet til Ansvar!

Klagekriftet er opsat og underskrevet. Underskrivne føle sig i deres Værdighed. „Jeg skal skrive hjem og fortælle Folk, hvorledes de i Fremtiden skulle reise“, tilføier En, der veed eller i det mindste bilder sig ind, at man hjemme i det gamle Fædreland giver Noget for hans Mening. „Jeg skal sandelig give en Beretning herom i vor Avis!“ mener en Anden og gjør et betydningsfuldt Kast med Naksen, uden at tænke paa, at „hans Avis“ d. e. Avisen i hans Hjemstavn maastee ikke er kjendt og læst i en Omkreds af sex Mill.

Dog Alt faaer en Ende, og saaledes ogsaa en Søreise.

„Land! Land! Hurra for Amerika!“ I det Fjerne seer man en blaa Stribe, der snarere ligner en Taage end grønne Bjerger; men Capitainen og Matroserne sigte, at det er Land, og de maae da vide det! — „Hurra for Amerika!“

Lodsen er kommen ombord om Natten. Nu gaaer det ind i Havnen. Og vidunderligt! Ligesom nedfalden fra Skyerne har en Bibeluddeler indfundet sig og tilbyder Enhver gratis af sit Forraad og gjør dog kun daarligere Affairer. Folk have ingen Tid til at tænke paa Bønner. Alt strømmer op paa Dækket. Irlænderne og Tydskerne glemme deres lange Kjøvlerier paa den lange Reise; Fruentimmerne tørre Taarerne af Dinene; Forfatteren til Klagekriftet putter det langt ned i Frakkelommen. — Amerika er kommen; Forjættelsens Land er naaet!

Der ligger det nu ved Dokken, Indvandrerffibet (Udvandrerne fra Europa ere nemlig ganske naturligt blevne Indvandrere i Amerika); Indvandrerne med alle

deres Duffer og Forhaabninger, med al deres Nød og Klage, med alle deres Grindringer og Længsler ere i Land. — I et Par Timer, et Par Dage ere endnu nogle Duffin af dem samlede i Emigranthuset. Derpaa have de Sidste budt hverandre Farvel, og Enhver er gaaet sin Vej, for maaskee aldrig at sees mere i dette Liv. Klagefristet er naturligtviis ikke blevet til Noget, thi Enhver var glad, da han igjen saae friskt Kjød, friskt Frugt, friskt Al! Al Brede er glemmt. „Lad Andre, der komme efter os, see til, hvorledes de komme over; vi have forvundet vor Rejse!“ Saaledes lyder det nu.

Den Nyankomne er i nogen Tid efter sin Ankomst let at kjende. Han gaaer, istedetfor paa Fortouget, midt i Gaden og er hvert Dieblif i Fare for at blive fjort over. Han røger, istedetfor Cigar, en Pipe og har en Kaffjet paa Hovedet, som han, naar han kommer ind i et Værtshuus, pligtskyldigt tager af, til stort Griin for alle, baade Unge og Gamle. I fjorten Dage taler han ikke om Andet end om sin Sørejse. „Saadan en Storm, som vi havde, har endnu intet levende Menneffe oplevet!“ mener han og troer at bekræfte sin Mening ved den Yttring: „Capitainen har selv saat det!“ — Enhver vil have gjennemgaaet meest paa Eoen.

Efter nogle Uger begynder Indvandrerene at begribe, at Pengene altid blive færre, naar man blot giver ud og aldrig tager ind; ja, at de endog aldeles ville forgaae, naar man ikke snart seer sig om efter Arbejde. — Efter nogle Maaneder veed han af Erfaring, at Arbejde i Amerika er ligesaa strengt som i Europa. — Efter nogle Aar finder han, at han endnu aldeles ikke er nogen rig Mand, og at en amerikansk Daler ikke er to Gylden og tredive Kreuzer, men egentlig kun saa meget som en Gylden. — Efter ti Aar mener han, at det dog tilsidst havde været forstandigere, om han var blevet hjemme, thi det „at blive Millionær“ begynder at blive sjældent i Amerika. Han rejste ogsaa hellere end gjerne hjem igjen, naar han ikke skammede sig.

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 40.

Løverdagen den 2den October 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Castle-Garden.

Dydfkere og Irlændere ere spredte over hele Verden. De udvandre til Australien og til Britisk-Amerika, til Brasilien og til de forenede Stater, ikke at tale om de andre smaa Røder. Hvorfor de udvandre, ville vi her ikke undersøge; formodentlig er det, fordi de have det for godt hjemme; men at de udvandre og det i Skarer, i hele Folkvandring, det er et Factum. Og de Lande, de vandre til, ere glade ved dem, thi deres Arme, deres Been, deres Hoved og især deres Penge kan man meget godt bruge der. Brasilien saavel som Britisk-

Amerika, Australien saavel som de forenede Stater have derfor truffet særegne Foranstaltninger til deres Modtagelse og Forsørgelse. Men hvad ere alle disse Foranstaltninger i Rio-Janeiro, i Lvebeck, i Boston, i Montreal, i Philadelphia, i Adelaide, i Baltimore, i Melbourne — mod dem i Newyork! Der gives kun et Newyork og i Newyork kun et Castle-Garden, for hvilket sidste, Enkelttallet nemlig, Indvandrerne maae takke deres Gud.

For var Castle-Garden, paa Dansk „Slotshaven“, en Art Søslot eller et Castel, som kun bestod af et uhyre, rundt, etetages, massivt Taarn, der var bygget i Vandet, der hvor Hudsonsfloden forener sig med Havet, næsten ved den yderste Pynt af Manhattansøen, hvor paa den store By Newyork er bygget; og man kan endnu see Skydehullerne lige frem over Vandfladen. Senere, da Castellet paa Grund af andre bedre Havnebefæstninger blev overflødigt „som saadant“, overlod Byen det til en Speculant, som benyttede Stedet til Concert-locale, og — mange Celebriteter, blandt hvilke Henriette Sonntag og Ole Bull ikke ere de Gnefte, have der henrevet Newyorks „fashionable Verden“, for to Dollars Personen, med Sang og Virtuositet. For nogle Aar siden have Emigrantcommissairerne leiet Localet og forvandelt det til en stor „Redningsanstalt for Indvandrere“.

Newyork gjør meget for Indvandrerne. Derfor bestaaer der ogsaa en særegen Indvandningscommission, som tager sig af de stakkels Emigranter. Denne Com-

mission hæver Emigranternes Kopskat, to Thaler for hvert Hoved — Kroppen iberegnet, naturlig — og sørger ved Hjælp af disse Penge for de Fattige, de Syge og dem, som ikke kunne hjælpe sig selv. Der er derfor oprettet særegne Hospitaller, hvori man anbringer alle dem, som endnu ikke have været fem Aar i Landet og have Lægeattest for at de have Hospitalet nødvendig. Men Hospitaller koste Penge, især i Newyork, hvor man har opfundet egne Hospitalsregninger — hvorledes kunde da en Kopskat af to Thaler slaae til? Ja i hiint berømte Aar, da der ankom henved 300,000 Emigranter, sloge de rigtignok til; men da „Tilførselen“ sank ned til under 100,000, da fik man blot Gjæld op over Dørenne.

Emigrantcommissairerne holdt derfor Samling paa Samling, men kunde dog ingen Penge faae samlede.

Dertil kom deres moralske Bekymring, thi Emigrantcommissairerne ere i Almindelighed fromme Folk og gode Christne. Men hvem maatte det ikke bedrøve dybt, naar han saae, hvorledes man dengang handlede med den stakkels Indvandrer i Greenwichstreet? Naar han saae, hvordan Alle reve og slede i disse Slagtoffre? Hvordan der holdtes Klappejagt paa dem, hvori Runnere*), Værter, Mæglere, Jernbanebefordrere og Gud veed hvem toge lige meget Deel.

---

*) En egen Art Commissionairer, om hvilke senere Mere.

„Skulde det ikke kunne afhjælpes?“ tænkte Commissairerne. „Maaske da Indvandrerne's Penge, naar de nu dog engang skulde væk, absolut blive hængende i Greenwichstreet? Kunde de ikke styres ind i en anden Havn, og saaledes vor egen Pengemangel afhjælpes? Og skulde det da være saa vanskeligt at bringe Moralprincipet og Indvandrerne's Vel i Harmoni dermed? Sorges der i alt Fald ikke bedre for disse stakkels Mennekers Liv, naar — vi alene tage os af dem, istedetfor at man før faldt over dem fire eller fem ad Gangen?“

Saaledes blev Castle-Garde opfundet, „Redningsanstalten for Indvandrere“.

Og Midlet var probat, baade med Hensyn til Emigrantcommissairernes Pengesug og Moralitetens Klædebon.

Før kunde Emigrantsskibene lande, hvor de vilde; nu skulle de alle lande ved Castle-Garden. Kun her aabne Dorene sig til det himmelske Rige Amerika og det overlades til Passagererne selv af Dorenes Udseende at drage en Slutning med Hensyn til det himmelske Rige selv.

Skibet løber ind i Havnen og standser ligeoverfor Castle-Garden, enten det er et Dampskib eller et Seilskib. En Dampbaad lægger til. „Red med Passagererne! Red med Kufferterne! Over til Castle-Garden“.

Der ere de nu i det runde Taarn, hvor forhen Sonntag sang, men hvor der nu ikke er andet at see

end adskillige irske og maafee ogsaa nogle tydske Politibetjente, der drive omkring, som om de vare Verdens Herrer, og slet ikke tænke paa, at de lønnes med de Penge, som de stakkels Emigranter maae af med. Kufferterne stables alle ovenpaa hverandre i et stort Rum og forsynes med Mærker, og Indvandrerne faae deres Beviis.

Nu gaaer man til det indre Rum, Rotunden. Indvandrerne ere tørstige og sultne og vilde gjerne ud af Templet ind i Byen. Men gjør blot ikke Regning uden Bært; — de Karle ride ikke den Dag, de sadle!

I Rotunden, lige midt inden i den, staae to store Pulte, indesluttede af et Stakit, og ved Pultene sidder der et Par Herrer, og for dem skal enhver Indvandrer fremstille sig. Herrerne til Venstre tale Engelsk, og dem maae Irlanderne, Skotlænderne o. s. v. passere forbi; Herrerne til Høire tale Tydsk, og de ere expres tilstede for Tydskernes Skyld.

„Hvor skulde I hen?“ er det første Spørgsmaal. — „Til Detroit, til Slægtninge“. — „Saadan skal det være. Her have I nu Jeres Banebillet. Den koster saa og saamange Dollars Personen. I faae den kun her saa billigt“. Bonden spærrer Mund og Næse op over, at man er saa opmærksom mod ham og saa betænkt paa hans Vel og betaler med den største Fornøielse for sig og hele sin Familie, hvorved — naturligviis af Hastværk og slet ikke med Willie — der af og til kan indløbe den lille Feiltagelse, at der bliver beregnet lige=

saa meget for Børn som for Borne. — Nu kommer der et andet Parti paa Brædtet. „Tager Billet! Tager Billet! Betænk Jer ikke for længe! Videre vesterpaa!“ Og ligesaa gaaer det til ved den anden Bult hos Irlænderne og Engländerne, uden at der er en Løddels Forskjel. — Dog gaaer det ikke altid saa let af. Der er Folk derimellem, som partout ikke ville reise videre med Jernbanen, men ville blive i Newyork. „Have I Penge?“ — „Ja“ er Svaret. — „Og I ville blive i Newyork, hvor intet Menneſke er ſikkert paa ſit Liv, hvor Luſinder omkomme af Sult paa Gaderne, fordi de intet Arbeide kunne faae“, ſiger man til dem og gjør dem Helvede ſaa hedt og det ſtaffels Newyork til ſaadant et Sodoma og Gomorrhæ, at Folkene beqvemme ſig til at reise videre, enten de ville eller ikke. Der ſkal affættes Tickets d. e. Jernbanebilletter, det er Løſenet. — Naar En ſiger, at han allerede har taget Billet i Havre eller Rotterdam eller Hamborg eller et andet Sted, ſaa maa han forſt viſe den frem, og efter lang Beſigtigelse erklærer man ham, at Billetten ikke er en Døit værd, eller at han har betalt for meget og er bleven bedraget, at han derfor gjør bedre i at ſende Billetten tilbage til Huſet i Havre eller Agenturen i Hamborg og kjøbe ſig en anden her, forat blive ſammen med ſine forrige Reifeſammerater, og — hvad ſkal Manden gjøre? Han maa ſee, at han faaer en Billet „her“. Mener En, at han nok ſiden kan faae ſig en Billet i Byen, — naa, du gode Gud!

med ham fører man i Ring! „Kun her bliver man ikke bedraget! Her er Mecca og Jerusalem! Jeg er Herren, Din Gud, og Du skal ikke have andre Guder for mig“. Manden slipper ikke bort, han maa købe først. — Den slipper lettest derfra, som ingen flere Penge har. „Væk med Jer; see til, at I kan komme afsted, I Fæhoved!“ hedder det saa, og Lømmelen bliver puffet ud. „Han er god nok til Newyorkerne“, mene de Herrer Jernbanepult=Indehavere, mod hvis Grundsætninger det strider undtagelsesviis at sende en fattig Stymper videre — gratis eller blot til nedsat Priis.

Det er gode Affairer, de der gjøre, de Herrer Indehavere af Viderevefterpaabefordringspultene. Vel undslipper dem af og til En, som har Penge og dog paastaar, at han ingen har for at undgaae Prellerierne. Vel erklærer af og til En, som ikke er reent til at løbe med, frisk væk, „at han for det Første bliver i Newyork og kjober sig en Billet, hvor han vil“, og de maae endda gjøre gode Miner dertil, naar de see, at det er en bestemt Mand, af Frygt for at Manden kunde „offentliggjøre“ Noget om Forretningen i Castle-Garden. — Men det er Alltsammen Undtagelser. Den store Masse, meer end de ni Tiendedele, idetmindste af Tydskerne, kjober deres Billetter her og reise videre med Erie= eller Centralbanen. Og det udgjor ingen ringe Indtægt! Aarlig 160,000 til 180,000 Indvandrere, Billetten i Gjennemsnit til 10 eller 12 Dollars. — Regn selv ud, kjære Læser, hvor meget det udgjor.

Dg regn ogsaa Profitten ud. Du kan let gjøre det, Du behøver blot at gaae hen paa et andet Jernbanecontoir i Byen, det hedde hvordan det vil, og naar Du da hører, at der kun forlanges ni Thaler eller endnu mindre for en Billet, som man i Castle-Garden maa betale tolv Thaler for, saa veed Du nøiagtigt, hvor mange Procent man tjener i Castle-Garden. Det er ikke saa lidt, thi det er femogtyve Procent, ikke en Skilling meer eller mindre! Dg hvem der ikke vil troe det, behøver kun at see efter i de offentlige Blade i Newyork, hvor man kan læse alle disse Enkeltheder, efterviste indtil den mindste Detail.

Veed Du nu, kjære Læser, hvorfor man tager sig saa ømt af de „kjære“ Indvandrere og har leiet Castle-Garden?

Hvormeget de to Jernbaneselskaber, som have leiet de to Pulte i Castle-Garden, have at betale til de Herrer Emigrantcommissairer, er kun dem selv, Commissairerne og den gode Gud bekjendt. Lidt kan det ikke være; thi siden denne „søde“ Indretning har bestaaet, have Commissairerne betalt deres Gjæld og have endda Penge tilovers — til Ting, hvortil de før aldrig kunde række.

(Sluttes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 41.

Løverdagen den 9de October 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Castle-Garden.

(Slutning).

Er det ikke godt saaledes? Og hvem skader det? Indvandrerne? — De ere jo tidligere blevne meget værre plukkede, og — de tydske Penge skulde dog væk paa den ene eller paa den anden Maade!

Men de andre Jernbaner? — Hvorfor have de ikke budet ligesaa meget som Erie- og Centralbanen?

Dog, dersom de Herrer Commissairer maaskee vilde lade sig nøie med en lille Profit, f. Ex. med 5 pCt., skulde man da ikke troe, at de maatte kunne komme ud af

det? — „Dumheder; man har den velsignede Wresf-
 killing, og Central- og Eriebanen skulle ogsaa leve“.

Overhovedet, Bengene ere en Bisag. Anstanden,
 god Skif og Brug, Moralen ere Hovedsagen, og sees
 der ikke derpaa i Castle-Garden?

Der har man et Billede af to store Jernbane-
 selskaber, som rivalisere med hinanden, Erie- og Central-
 banen. Drive de maaskee hinanden op eller flaaes de
 ved at sætte Priserne ned? Gud bevar'os, de give os
 et Billede af broderlig Enighed og Kjærlighed, og ved
 Enden af Maanedens dele de regelmæssig de sidste 30
 Dages Høst. To Græfere kunde ikke handle ærligere
 mod hinanden! — Er det ikke Anstand?

Der staaer opslaaet med store Bogstaver: „Tager
 ikke ind i noget Værtshuus! Tager Eder i Agt for
 Brellere og Tyve! Og naar I absolut ville ind i
 Byen istedetfor at reise bort strax, saa kommer til mig,
 Emigrantcommisfaiiren og Præsidenten for det tydske
 Selskab, Rudolph den eller den, saa skal jeg raade
 Eder“. — Men Folkene ere sultne og tørstige, og i
 hele Castle-Garden kan man ikke faae Andet end Kaffe
 og Brød, som en irsk Enke sælger i dyre Domme.
 Og Folkene ere trætte og udmattede efter den lange
 Søreise og vilde gierne igjen engang sove i en ordentlig
 Seng og paa fast Grund, og i hele Castle-Garden
 gives der ingen Seng men kun Bænke, som forhen
 benyttedes til Sæder for Tilhørerne i Concerisalen.
 Paa den Maade ere Folkene vel tvungne til at gaae

ind i Byen, men for at de ikke skulle gaae feil, have Commissairerne blandt de mange hundrede Værter udvalgt nogle enkelte og forsynet dem med Indgangskort til den „faste Borg“ — og disse Værter staae pligt- skyldigt paa deres Post, saasnart et Skib med Indvandrere ankommer, og tilbyde de „kjære Landsmænd“ deres „udmærkede Leiligheder“ for en Dollar om Dagen. Det er lutter solide, ærefjære Værter, disse „med Indgangskort forsynede“ og fordetmeste „Medlemmer af det det tydske Samsfund“. Og det er den rene Bagvads- skelse, naar Noget paastaar, at disse Værter forstaae sig paa „Smørelse“, thi saa fromme, kun paa Menne- skedens Vel betænkte Herrer, som Emigrantcommissairerne, lade sig ikke „smøre“. Og naar saa en Vært ganske tilfældig et Par Gange om Ugen bringer et Par Dussin Flasker Viin med tilligemed adskillige stegte Høns eller noget andet „Godt at bide paa“ og gjør dem, som ere ansatte i Castle-Garden, en Foræring dermed, saa er det kun et lille Venstabsstykke og hører med til god Tone. — Er det ikke ogsaa god Skik og Brug?

Der har en Mand plantet sig ikke langt fra Ud- gangen, hvor alle Indvandlerne maae passere forbi, naar de ville ind i Byen, og Manden er ganske fort- flædt, næsten som en Præst eller en anden Portner ved Indgangen til Himmerige; han har en Mængde Smaa- afhandlinger og Nye-Testamenter liggende foran sig baade i det tydske og det engelske Sprog, uddeler Alt gratis til „de kjære Landsmænd“ og opfordrer dem

ovenikjøbet i velvalgte Ord til at tænke mindre paa Newyorks sandselige Glæder end paa deres aandelige Vel — er det ikke Moral, christelig Moral for Røverkjøb?

Saaledes er det! — Paa Anstand, god Etik og Moral holdes der meget, og Ingen kan fragaae, at der ved Oprettelsen af Castle-Garden som „Redningsanstalt for Indvandrere“ er sørget paa det Bedste for alle Nyankomnes Vel.

Rigtignok kunde de kjære Landsmænds Befordring per Jernbane med de saakaldte „Emigranttog“ hist og her lade Noget tilbage at ønske. Den er noget langsom, denne Befordring, fordi det egentlig ikke er Persontog, men Godstog, til hvilke man hænger Vognene til Emigranternes Transport. Det er rigtignok det almindeligste, at en Reise med Emigranttoget varer to eller tre Gange saa længe, som ellers med et Persontog. Ogsaa Transportvognene kunde maaskee trænge en lille Smule til Forbedring; thi man vil paaastaae, at man i saadanne Emigrantransportvogne ellers, naar der just ingen Emigranter er, befordrer Hornqvæg og Sviin! — Ogsaa den Indvending har man allerede gjort, at, siden Redningsanstalten for Indvandrere kom til Verden, have mange Forretningsgrene i Newyork Mangel paa Arbeidere, fordi Indvandrerne, om muligt alle, (de Fattige, Syge og Hjælpeløse undtagne), sendes vesterpaa for Jernbanebilletternes Skyld. Og saa meente allerede Mange i deres Genfoldighed, at man skulde tillade Newyorks Arbeidsherrer, de forskjellige

Mestre, at gaae ind i Castle-Garden og der hente sig Svende til deres Bærksteder. Men saadant et Indfald er mere end enfoldigt; thi kunde da ikke disse Kjærlinger, Runnerne, give sig ud for Skomager- og Skrædermestre og bedrage de stakkels Indvandrere? Ja der er for nylig forekommet det Tilfælde, at en gammel Dame hjørte for Døren i Castle-Garden for at hente sig en Tjenestepige, men fik hun Lov at komme ind? Gud bevar'os? Kunde den gamle Mutter ikke være en forklædt Runner? Eller kunde der ikke have skjult sig En under hendes Crinoline? —

Saaledes bliver Castle-Garden hermetisk tilluftet for Enhver undtagen for Indvandrerne selv, de derstedes Ansatte og de med Indgangskort forsynede Bærter. En Broder maa ikke engang komme ind for at hente sin Søster, naar han ikke i Forveien har udvirket en skriftlig Tilladelse af en af de Herrer Commissairer, at sige da, naar han kan finde en.

Jøvrigt er Castle-Garden det deiligste Punkt i hele Newyork, og har en Udsigt, som er mageløs.

„Beddleren“.

„Beddleren“ er de ni af ti Gange en Jøde.

„Beddleren“ er forresten ingen Tigger, men en Bisæfræmmer, der løber omkring med sit Kram paa Ryggen for at blive af med det for god Betaling.

Idag ankom han directe fra Bremen eller Havre, den ærlige Samuel eller Aron eller Moses. Nuvel, han har sparet paa den lange Rejse, han har ikke blot ikke sat Noget til, men han har endogsaa gjort sig en Smule Fortjeneste paa Skibet med Bremercigarer til 6 Gylden per 1,000; og disse folgte han til sine Skibskammerater, hvis Tobak var sluppet op, til 3 Pence, det vil sige 9 Kreuzer Stykket. Nu er han endelig i det herlige Newyork, Forjættelsens Land. Men hvad saa? — jo, den ærlige Samuel veed det udenad.

Fra sit Logis gaaer han sporenstregts til en af sine Troesbrødre. Han behøver ikke at gaae ret langt; thi af hans Troesbrødre gives der særdeles mange i Newyork. Denne sidder godt i det, det vil sige, han har en smuk Boutif og dertil en Kone med en fyldig, bar Hals og en nydelig lille Niece, den søde Rebekka med Gazelpinene og de fine Hænder, hvis Fingre ere saa bøjelige, at de næsten stedsse bringe fire Alen ud af tre; — og desuden er der i Boutiften en heel Deel andre Ting, saasom Halsbind, Snørliy, Seler, Lommetørklæder, Baand, Handsker, Soffer — en heel Garderobe.

„Skal hilse saa slittigt fra den Gamle i Wankheim“.

„Af Sam, er det Dig? — Gud straffe mig! den livagtige Sam Ferkel fra Wankheim“.

Saaledes raaber Jødefætteren, saaledes hans trivelige Hustru, saaledes den nysfelige lille Niece.

Naa da, det var en Glæde! Sam var endnu temmelig lille, da hans Fætter forlod sin Hjemstavn. Men Ansigtstrækkene lyve ikke; man seer strax, at Sam hører med til Familien. Naa da, det er en stor Glæde. — Sam sætter sig.

„Naa! hvad kunne vi nu gjøre for Dig, Sam!“ siger Fætter, og saa tager det ene Ord det andet. Sam erfarer af ham, hvorledes han begyndte, skriver sig dette bag Dret, og to Timer efter trækker han sig tilbage til sit Logis med en stor Pukke under Armen og i denne Pukke er der Underbuxer, Snørliy, Soffer, Halstørklæder, Kraver, Seler, Handsker og desuden en Mængde andre Ting, allesammen Nødvendighedsartikler. Fætteren har ikke foræret ham det, men han har dog gjort Noget; han har høit og helligt svoret paa, at han af sin Fætter ikke vilde have en Skilling Profit, og derfor har han ladet ham faae det for „Indkjøbsprisen“, det vil sige: han har avanceret ikke 50, men kun 25 pCt. derpaa. „Man maa dog gjøre Noget for sin Broders kjædelige Søn“, har han sagt til sin Kone, da de om Aftenen vare gaaede tilfængs for at sove de Retsfærdiges Søvn.

Den næste Morgen er Sam tidlig paa Benene. Han leier sig et eensomt Tagkammer for 2 Daler maanedlig. Han kjøber sig en Bissefræmmerkasse, forat han deri rigtig smukt kan stille sine Varer tilskue og — nu gaaer det løs. Han vandrer fra Huus til Huus, Trappe op og Trappe ned, han salbyder sine Varer.

Han løber fra et Alhuus til et andet, fra en Gade til en anden, — allevegne falbyder han.

Rigtignok er det lidt drøit i Førstningen. Her bliver han afviißt, hist bliver han jaget bort. Men Sam lader sig ikke gaae paa; har han ikke faaet Noget affat paa de ti Steder, saa vanker der dog en Sixpence paa det ellefte. Rigtignok koster det mangen Draabe Sved; thi om Sommeren er det overmaade varmt i Newyork; rigtignok bliver han dyngvaad om Fødderne, thi om Vinteren er det drøit at komme igjennem Moradsset paa Gaderne; rigtignok hedder det ofte: „Fødetamp! se til, at du skrubber af“; rigtignok blive mange Døre flaaede til for Næsen af ham, saa at Tippen er nær ved at komme i Klemme; rigtignok maa han mange Gange forlade sig paa sine Fødders Hurtighed, naar det hedder: „Efter ham, Sultan! Budt ham! Han er af Rose Slægt“; — men dette gjør Altsammen ikke Noget; om Aftenen, naar han kommer op paa sit lille Tagkammer, tæller han sine Penge og se: han har dog fortjent et Par Schilling. „Lad Dig støde, lad Dig puffe!“ havde hans gamle Fader Isaschar af Levi Stamme sagt til ham; „naar Du er bleven en riig Mand, er der Ingen, der kan see paa Dig, hvor mange Ribbeensstød og Næsestyvere Du har faaet“, vedblev han, den Gamle fra Wankheim.

(Sluttes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 42.

Løverdagen den 16de October 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schults.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

„Peddleren“.

(Slutning).

Saaledes driver Sam det i 8, maastee 14 Dage. Hans Næring er tort Brød, Vand er hans Drik. Han har i Løbet af de 14 Dage ikke brugt mere, end hans christne Medindvandrer i de første 24 Timer. Og han har ogsaa lært Roget. Han veed nu, hvilke Dage der ere de bedste til at sælge paa, og han har lært, hvilke Gader der egne sig bedst dertil; han har lært at tale med Folk og forstaaer fuldkommen Betydningen af „Yes“ og „No“ og er fuldkommen paa det

Rene med „How much“*). Han har erfaret, hvor man gjør sine Indkjøb en gros, hvor hans Fætter selv kjøber sine Varer og — denne venstabelige Mand tjener ikke mere 25 pCt. paa ham, trods Tanten og den lille Rebekka.

Efter tre Maaneders Forløb er Sam et ganske andet Menneſke. Han er selv velſtaaende, idetmindſte af en „Beddler“ at være, og tillader ſig derfor nu og da til ſit tørre Brød at tage ſig et lille Stykke Oſt af det amerikaniſke Slags til 9 Kreuzer Bundet. Hans rede Penge tillade ham nu at gjøre et ſtorre Indkjøb, og han beſlutter ſig nu til at gaae ud paa Landet. „Landet“ er ſtort, og der findes dog endnu Steder, hvorigjennem der ingen Jernbane gaaer, og hvor Folk ere ſaa godmodige eller ſaa enfoldige, at de lade ſig tage en Smule ved Næſen. Sam finder dem, diſſe Steder, og Landmændene ere glade ved at ſee Beddleren, thi de behøve da ikke at reiſe den lange Wei til den nærmefte Kjøbſtad. Men Sam er dog endnu gladere; thi han ſælger med 200 Procents Avance, og deſforuden ſaaer han Natteogis og Aftensmad frit.

Rigtignok lader han ſig ikke længere nøie med Underbeenflæder og Soffer og Seler og Lommeforflæder; han har ogſaa Brug for Knapper og Naale, Traad og Garn, Kniplinger og Snørelidſer, Svampe

---

*) Yes betyder „Ja“, No „Nei“ og How much „Hvor meget?“

og Kamme, Blyanter og Staalpenne, Fingerbøl og Silkebaand; Alt dette har han Brug for, og Alt dette „gjør han i“. Sam forstaaer nok at hjælpe sig.

Allerhelst drager Sam til Ny-Englandsstaterne, til Massachuffets, Rhodeiland og hvad de hedde Allesammen. Her boe faa, ja næsten slet ingen Tydskere, og Sam har ikke mere Lyst til at have Noget at gjøre med Tydskerne, eftersom denne „Howmuch'en“, det vil sige Handlen med Amerikanerne, bliver ham mere og mere klar. Sams største Ulykke er Gaardhundene, og paa faldende er det jo rigtigt nok, at der ikke paa amerikansk Grund findes en eneste Hund, der ikke gjøer, naar den seer en jødisk Beddler komme. Sam vilde derfor allerhelst slet ikke gjælde for Jøde, og frabeder sig en saadan Tiltale af de tydske Landboere. Ligeoverfor den amerikanske Landmand giver han sig ud for en canadisk Franskmand, og Amerikaneren lader, som om han troer det — kun de fordømte Hunde, de troe det ikke; saaledes lugter ikke en canadisk Franskmand.

Sam reiser kun om Dagen. „Natten er intet Mennekes Ben“, siger Sam, „og til at vise Heltemod har man jo Soldaterne“. Efter to Mars Forløb reiser Sam ikke længere tilfods. Han holder ikke overdrevent meget af Anstrengelse, og en Smule Hest og Bogu kan man tidt komme overmaade billigt til. Og desuden har dette Kjøretøi allerede betalt sig i Løbet af 14 Dage, thi Sam „fører“ nu ogsaa Cigarer og Guldsager, — Cigarerne fra Havannah og Guldsagerne fra Paris.

Gud skal vide, denne Tobak er ikke voret i Havannah, og Sam veed det ogsaa, men Landmændene og deres Folk, de vide det ikke. Gud skal vide, Sams Pariser-Guldsager, hans Kjæder, hans Brocher, hans Uhre, hans Drenringe og Dingeldangel have aldrig seet Paris, men derimod den gode Stad Providence, hvor der ikke bliver forarbejdet andet Guld end det Slags, hvori 6 Karat er Maximum, 4 Minimum, — Gud veed det, og Sam veed det ogsaa, men Forpagterfomerne vide det ikke, og de unge Knose, der gjerne ville give de smukke Piger en „Amindelse“, de vide det heller ikke. Denne Uvidenhed indbringer Beddleren mange Benge, og heraf lærer man, at ogsaa Uvidenhed er godt for Noget.

Saaledes gaaer det nu i nogle Aar, men heller ikke længere. Thi een stor Ubehagelighed har Beddleriet. To Gange tør nemlig Sam ikke vise sig paa det samme Sted. Hans Pariser-guld bliver altfor hurtigt blaffet og fedtet, og af hans Havannahcigarer er der vel mange, der ikke ville trække — ikke at tale om Lugten. Sam er bange for Brygl, thi han veed ret godt, hvorledes de smage. Sam tager derfor en hurtig Beslutning. Han opgiver Beddleriet, vender tilbage til Newyork, naar han har faaet nogle hundrede Daler ud af det, etablerer sig og gifter sig med Rebekka.

Sam er nu en holden Mand. Han taler nu alene Engelsk; det Tydske har han aldeles svedt ud. Paa hans Skilt staaer der ikke: „Sam Ferkeldhe“;

Gud bevar'os; der pranger med store Bogstaver:
„Simmy Fairchild”.

Sam har amerikaniseret sig.

Amerikanste Bryllupper.

Naar En gifter sig hjemme i Tydskland, saa kjender han ikke alene sin Brud, men ogsaa hendes Søstre og Brødre, han kjender hendes Forældre og Bedsteforældre, hendes Onkler og Tanter og hele hendes ærede Familie i tredje, fjerde Led. Han veed, hvorledes Pigen er bleven opdraget, i hvilke Omgivelser, under hvilke Forhold, med hvilke Fordringer hun hidtil har levet; han veed, hvorledes det staaer sig med Forældrene; alle tilkommende Arveparter og Expectancer paa samme ere allerede i Forveien tagne under nøiagtig Overveielse, og det unge Pærs tilkommende Livsbane lader sig derfor med temmelig Nøiagtighed forud beregne, naturligviis med Undtagelse af Børn og Dødsfald. — Før Forlovelsesdagen gjør Elskeren pligtsskyldigst sin Opvartning hos sin „Tilkommendes” Forældre; man veed naturligviis, hvad han vil, og det er forlængesiden besluttet at give ham et Ja, men man udbeder sig dog en Betænkningstid af nogle Dage, for endnu engang at overlægge Sagen. Endelig er Forlovelsen istand — men der er længe til Brylluppet. Gud bevar'os, i dannet Selskab maa man ikke overile sig. En For-

lovelsestid paa et halvt Aar er det Mindste, Anstanden
fordrer; mangen god Gang varer den en halv Snees
Aar:

En Candidat kan gammel blive

Dg holde sig med Haab ilive! —

Endelig nærmer sig Brylluppets Time. — Men, du
gode Gud! hvor det dog er besværligt at udstyre sin
Datter! Brudens Moder jager omkring i hele Uger,
saa at hun tilsidst kun er en Skygge. Man bliver
desuagtet maaskee nødt til at udsætte Brylluppet endnu i
nogen Tid, fordi Smedferen og Syjomfruen endnu ikke have
afleveret. Dog endelig er Alt færdigt, og Præsten faaer
Anmodning om den tredobbelte Tillysning. Han har
nøie undersøgt Sagen, og Ingen har havt Noget der-
imod at indvende; hverken med Hensyn til Religionen
eller til Slægtskabet eller til Alderen eller til Samtykke
fra begge Parteris Forældre — intetsteds har nogen
Hindring været at finde. Bryllupsdagen er kommen,
Tiden er ansat. Hvilken Pragt i Paaklædningen!
Dg saa Brudepigerne og Brudgomsførerne — hvilken
Lyst og Glæde! Hvilket Optog i Kirken! Hundreder
af Menneſker strømme til; — et Bryllup kan man dog
ikke saadan lade gaae hen uden at tage Notits deraf!
Præsten lader det ikke blive ved den simple Vielse; han
maa rykke ud med en speciel, timelang Prædiken; Brude-
parret vilde ellers ikke troe, at de vare rigtigt viiede.
Endelig er ogsaa det overstaaet, og saa gaaer man
tilbords; saa kommer man til Spisningen, derefter til

Drifningen, og under denne til Skaalerne, og efter Skaalerne til Dandsen — naturligviis, Dands maa der til! Der er jo et Par Dusin unge Menneſter med, og de maae da hoppe og springe og svinge hverandre; de ville jo ogsaa engang holde Bryllup! De Gamle kunne imidlertid more ſig ved Flaſken og tænke paa deres eget Bryllup, ſom nu ſnart ſkal være Solbryllup!

Se, ſaaledes gaaer det til hjemme i Tydſkland; ja mange Steder lader man ſig ikke engang nøie med et endags Bryllup, men holder det to til tre hellige Dage til Ende og ſaaer ikke Beiret igjen, førend man hverken kan røre Arm eller Been.

Hvor ganſte anderledes er det ikke i Amerika! — Amerikaneren er kort for Hovedet og har ingen Tid til at ſtanke længe omkring. Han ſeer en Pige i Selskab, eller i Theatret, eller paa et Bal eller ogsaa i hendes Forældres Huus; han behøver en Kone; han troer, at hun paſſer. Han ſiger det til hende, hun ſiger ja, næſte Dag lade de ſig vie og gaae derpaa muligviis til hendes Forældre, for at „melde“ dem det. Om at lære hinanden at kjende er der aldeles ingen Tale. Det kommer bagteſter.

Tydſkeren i Amerika er endnu værre faren. Hvor i al Verden ſkal han ſaae en Kone fra?

Tydſkeren i Amerika kjender kun lidet til Familie- livet. Han er for det Meſte indquarteret altfor trangt til at kunne tage mod mange Beſøg. Og desuden — ingen Dag maa hvile med Henſyn til Arbeidet, naar man ikke vil miſte ſin Dagløn. Men om Søndagen, kun om Søndagen maa man ſlaae ſig løs. Paa denne Dag alene kunne de unge Menneſter lære hinanden at kjende paa offentlige Steder, i Bærtſhuſe, ved Concerter, i Theatret, paa Baller. Og hvad lærer man ſaa der at kjende om hinanden? — Alt, kun ikke, hvad en Kone er i et Huus. Og ſaa, hvor mange tydſke Jomfruer gives der vel, ſom ere opdragne eller endog fødte i Amerika? Ere de ikke alle for længe ſiden amerikaniſerede, ſaa at de ikke ville have nogen nylig indvandret Tydſker, i det mindſte paa ingen Maade

nogen Arbejder? — Men importerede tydske Jomfruer er der da nok af? Gaaſte viſt, men hvad er det for Jomfruer? Reis engang med et Udvandrerſkib til Amerika, bliv Vidne til Livet paa diſſe Skibe, gaa ned i Mellemdækket, hvor de ligge hundredevis imellem hverandre, betragt diſſe Piger, hvor undſelige og tugtige de ſee ud i den forſte Uge, men hvor forandrede de ere i den anden, naar de have gjort Bekjendſkab med Matroſerne — jeg vædder, Du taber Lyſten til at gifte Dig med en importeret Jomfru! Sæt nu ogsaa, at hun var anſtændig, da hun kom derover; veed Du noget Beſtemt om hende? Kjender Du hendes Forhold? Hvorledes hun ſeer ud, det ſeer Du; hvorledes det ſeer ud inden i hende, maa forſt Fremtiden lære. Du er i Grunden ligesaa godt tjent med at henvende Dig til en Madam Kirſten Giſtekniv, hvor Du for en halv Daler kan vælge Dig et af de qvindelige Daguerrotyper, ſom der ere opſtillede til Skue. Eller endnu bedre — indryk et Avertiſſement i Adreſſearviſen om at Du ſøger en Kone. Jeg ſætter Hundrede mod En paa, at Du ſaaer en heel Snees Tilbud. Er Du endog ſaa noiſom, at Du hverken forlanger „en liden Capital til falleds Bedſte“, ikke heller ſeer ſaa meget paa ydre Skjønhed ſom indre Dyd, ſaa ſaaer Du i det mindſte to Sneſe. Og vælg ſaa! Der gives jo Menneſter, ſom ere iſtand til at ſlutte ſig til Folks Charakier fra deres Haandſkrift; men, har denne Videndiſkab end ikke Noget at betyde, hvad gjer ſaa det? I ethvert Tilfælde maa Du kjøbe „Ratten i Sækken“, betænk derfor, om Du vil foretrække en ſort for en graa, eller en graa for en ſpraglet, ſe Dig for ſaa godt Du kan og — ſlaa til! Eller, har Du ikke heller Lyſt til den Trafik, ſaa ſkriv til Tydſkland om en friſt Roſe og ſørg for, at hun kommer over med en „bonnet“ Familie.

(Sluttes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 43.

Løverdagen den 23de October 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Amerikanske Bryllupper.

(Slutning).

Sovesfagen er naturligtvis Bruden; Vielsen er en Bagatel.

Du behøver ikke at gaa til nogen Præst, naar Du ikke har Lyst til det; en Notarius kan ligesaa godt udføre Ceremonien. Har Du heller ikke Lyst til en Notarius, saa har enhver Amtmand Bemyndigelse til at vie Folk; holder Du heller ikke af Amtmanden, saa gaa op paa Raadhuset: enhver Borgermester, enhver Raadmand, ja selv en Sognefoged er med Fornøielse

til Tjeneste, naar det gjælder om at klappe Jer sammen. Det Hele er gjort i et Par Minuter. Du betaler Din Daler og gaaer hjem med Din Kone. Om Bryllups-gildet er der ingen Tale, hvis ikke netop den Præst, der vier Dig, tillige holder Beværtning, (hvilket meget ofte er Tilfældet), og derfor gjør Fordring paa, at Du foruden Offerdaleren ogsaa skal spendere et Par Flasker Biin paa Høitiden.

Omstændigheder og Vanskeligheder er der slet ingen af. Man spørger Dig hverken om Din Alder eller Din Formue, Du behøver hverken Døbeattest eller Borgerbrev; om Du er Jøde og Din Brud Catholikinde, bryder ikke en Sjæl sig om; om Tillysning fra Prædikestolen er der lige saa lidt Tale som om Forældrenes Samtykke; er Du et og tyve Aar gammel og Din Brud i det mindste fjorten, saa kommer det intet Menneske ved, om I tage hinanden eller ikke, om Du saa ogsaa ti Gange var hendes Onkel og hun Din Tante. Jo, det var en net Historie, om man skulde spørge om slike Narrestreger!

Paa den Maade bleve I da altsaa gifte. Det Hele var gjort i Løbet af et Dvarteerstid. Nu skulle I til at indrette Eder. Logis have I; nu mangler blot Udstyret, men — det sætter Ingen i Forlegenhed. I gaae hen i et Mobelmagazin; den brede, dobbelte Seng, Commoden, Stolene, Speilet og fremfor alle Ting Gyngestolen ere snart kjøbt. Og saa dersfra til Blikkenslageren; der kunne I vælge mellem Hundreder

af Kogevne, og alle ere de forsynede med de til Kogningen nødvendige Kar. I Løbet af en Time have I fuldstændigt indrettet Eder og have allerede Alt muligt i Huset. Den nærmeste Høfer leverer Bindebrænde, Kul og Alt, hvad I skulle bruge. Have I om Morgen lært hinanden at kjende, ladet Eder vie Kl. 2, saa spise I allerede til Aften Kl. 6 som Mand og Kone i Eders egen Leilighed.

I Amerika gaaer det flinkt med Bryllupperne! Men om det gaaer ligesaa flinkt med den ægteffabelige Lykke, det bliver et andet Spørgsmaal. Adskillige hundrede Gange viser det sig, at det ikke rigtigt vil flasse sig med den Sag. Ægtefolkene passe ikke for hinanden, og istedetfor Himmerige er Helvede i egen høie Person draget ind i Huset. Det vil blive en sørgelig Historie for hele Resten af det lange Liv! Til Frokost Suurmuleri, til Middag Kjævlery og til Aften Bryal! Og saaledes maaskee i en Snees eller endnu flere Aar! Det er herlige Udsigter!

Men blæse med det! — Hvortil havde man sine Fødder, naar man ikke kunde bruge dem til at løbe bort fra al denne Glendighed? — Manden gjør det rigtignok kun sjeldent. Han maa passe sine Forretninger, og han kan ikke stifte Opholdssted ligesom Skjorte. Men Konen derimod, ja hun har Tid og Leilighed og som oftest ogsaa god Billie dertil. Hun pakker sammen og stikker af, og, naar Du om Aftenen kommer hjem fra Dine Forretninger, saa finder Du Stuen tom; Din

Kone har absenteret sig, og har til Følgeffab taget Dine Møbler med. For den Nat maa Du derfor tage til-
 takke med det bare Guld; men den næste Morgen giver
 Du Dig i Kost som Pensionair paa et eller andet
 Sted og bærer Dig ad, som om Du alle Dine Dage
 havde været Ungkarl. Du maa være glad, naar hun
 ellers ikke gjør nogen videre Fordring paa Dig! Lade Dig
 skille fra hende kan Du jo rigtignok ikke, thi intetsteds
 i Verden er den „retslige Skilsmisse“ saa vanskelig som
 i Amerika. Kun Ægteffabsbrud, bevist Ægteffabsbrud
 eller Døden kan adskille. — Tydskeren vil jo rigtignok
 aldrig troe herpaa, han mener som saa, at hvor Gifter-
 maalet er saa nemt, der maa ogsaa Skilsmisfen være
 let. Han løber hen til Notarius og forlanger et Skil-
 missefbrev. Denne giver ham ogsaa et, naar begge
 Parter ere enige med hinanden, men kun et Skilsmisse-
 brev „fra Bord og Seng“, en Formuedeling og en
 gjenfædig Affindelse. Til at gifte sig igjen berettiger
 saadan en Skilsmisse ligesaa meget, eller rettere ligesaa
 lidt som slet ingen Skilsmisse! — Mange Tydskere
 løbe ligeledes hen til Adressecontoiret og lade der ind-
 rykke: „Idag er min Kone den og den løbet bort fra
 mig; indfinder hun sig ikke inden tre Dages Forløb,
 saa betragter jeg mig som skilt fra hende“. De mene,
 at en saadan offentlig Bekjendtgjørelse er ligesaa meget
 værd som en virkelig Skilsmisse, og man kan derfor
 hver Dag i alle Aviserne læse en Snees eller flere saa-
 danne offentlige Bekjendtgjørelser. De ere imidlertid ikke

en Smule mere værd end en Biff Halm. Gaa hen, gift Dig igjen og lad da Din gamle Kone flage, saa bliver Du uden Naade straffet for Bigami og Straffen for Fleerkoneri er — Tugthuset.

Dog trøst Dig: hun flager ikke, ligesaa lidt som Du flager, naar Du hører, at hun har giftet sig igjen. Hvor mange Tusinde er der ikke i Amerika, der ere gifte anden og tredie Gang, og dog lever deres første eller anden Mand eller Kone. Begge ere de glade over, at de ere slupne af med hinanden paa en saa nem Naade, og det falder dem ikke engang i Søvne ind at chicanere hinanden for en saa ubetydelig Sags Skyld, som et andet Ægteskab. Men vil Du gaae fuldfommen forsigtigt tilværks, saa drag bort til en anden Stat og antag et andet Navn. Hvem bryder sig om det? — Og indløber der ogsaa en Klage, saa har man jo Advokater, og med Benge kan man gjøre uendeligt Meget. Maaskee lykkes det Dig endog at forsone begge Konerne, den første og den anden, med hinanden, og Du lever da sammen med dem begge, en Historie, der opleves oftere end man skulde troe. — Dog, de Koner, man har taget i Tydskland, lade sig ikke affpise saa let, og har Du en derhjemme, og Du kan være bange for, at hun kunde komme bagefter, saa lad være med at gifte Dig i Amerika. Men vogt Dig i Særdeleshed for Ægteskabsløfter, thi de ere endnu værre end et virkeligt Giftermaal.

Et Ægteskabsløfte maa man holde i Amerika. I Tydskland har Du ikke taget det saa nøie: det er jo bare et Løfte! Men i Amerika er det en anden Sag. Biis blot eengang Opmærksomhed mod et Fruentimmer, før hende paa et Bal, til et Forlystelsessted; vær fortrolig mod hende og sig hende, at hun behager Dig, bliv da borte den næste Dag og vær galant mod en Anden; pas paa, hvor hurtigt en Arrestordre bliver udstedt imod Dig. Du bliver ført for Dommeren, og der staaer hun allerede, den skønne Klagerinde, og sværger paa, at Du har lovet hende Din Haand med eller uden Dit Hjerte. Hvad vil Du nu gjøre? Spad=

sere i Fængsel paa et Par Aar? Eller — gifte Dig? Du vælger naturligviis det Sidste; Dommeren forener Eder i Dørværelse af den forsamlede Mængde, og af Klagen er der blevet et Bryllup. Irlænderinderne ere især stærke i dette Stykke. De kjende Loven og ere meget opsatte paa at blive gifte, helst med Tydskere. De frembyde Dig enhver Leilighed til at blive fortrolig med sig; gjør det, — og fangen er Du. Ingen Gud kan redde Dig, undtagen naar Du beviser, at Du allerede har een Kone, og da maa Du — betale.

Men er et Egtekab mellem Tydskere i Amerika allerede saa lykkeligt, hvor prægtigt er da ikke et Egtekab mellem en Tydsker og en Irlænderinde. Sproget lære de rigtignok hurtigt, men — de irske Skikke og de tydske Skikke, hvorledes gaaer det med dem? Ti af elleve Gange er hun fuld, naar Du kommer hjem; og om Du ogsaa gjemmer alle Pengene for hende og siger til Høkeren, at „han ikke maa betro Din Kone Noget i Dit Navn“, saa pansætter hun det ene Møbel, det ene Klædningsstykke efter det andet, ene og alene for at kjøbe Brændeviin. Og hvad er det saa for Mad, hun laver til Dig? Medisterpølse med Suurkaal? Nei, jeg takker: seig Boenf eller Bluffist. Den Mad er færdig paa 5 Minuter, og mere end 5 Minuters Arbeide kan Du da ikke forlange af hende. Tal venlig til hende eller hold en lille Gardinprædiken for hende; pas paa, hvor rap hun er med sin Tunge og med sit „damned Dutschmann“*). — Paa en Irlænderinde hjælper intet Andet end Brygl. — Og endelig, prøv paa at gifte Dig med en Amerikanerinde! o Du stakkels Tydsker, saa er Du nu reent forloren, thi i hendes Dine er og bliver Du dog stedse en „foragtet Tydsker“. — Naturligviis Alt med Undtagelser.

Saaledes gaaer det Tydskeren i Amerika, naar han vil gifte sig. Lutter Lurus!

*) „Fordømte Tydsker!“

Skræderen i Amerika.

Skræderen er det lykkeligste Menneske i hele Amerika.

Det Første, han gjør, naar han kommer derover, er at han gifter sig; det Andet, at han seer sig om efter Arbeide.

En rigtig Skrædersvend er aldrig uden „en Aller-
kjæreste“, men hjemme i Tydskland forgik Lysten ham til at holde Bryllup. Der maatte han arbeide en heel Uge for en Daler eller, naar det gif høit, for halvanden, naturlignvis med fri Kost og Andeel i et Smule Tagkammer; — og hvorledes maatte han saa ikke arbeide? Fra om Morgenen tidligt til om Aftenen silde. Deraf kom det da ogsaa, at de bagerste Dele af hans Legeme bleve saa tykke, medens Armene bleve saa tynde. — Hvorledes vilde han vel have giftet sig paa halvanden Daler om Ugen? Og om han ogsaa selv havde villet riiskere dette, havde man saa ladet ham riiskere det? Nei, derhjemme har Bræsten og Byfogden og Forstanderskabet ogsaa et Ord at tale med; det er aldeles ikke Menigheden ligegyldigt, at der bliver sat Fatighuusborn i Verden.

I Amerika er det noget ganske Andet. Saasnart Skrædersvenden er kommen iland, bliver han uden videre Mester. Han gaaer sporenstregts hen til en Hofkræmmer, og af dem er der i Skoffeviiis, præsenterer sig som Skrædermester den og den og spørger, hvormeget Hofkræmmeren vil betale ham for at sye Beenklæder og Frakker. Det er Hofkræmmeren en Glæde at gjøre Hr. Skrædermesterens ærede Bekjendtskab; han siger, hvad Prisen er, og sætter strax Mesteren i Arbeide med et Dusin Frakker. Saasnart Frakkerne ere færdige, leverer Skræderen dem tilbage i Magazinet, modtager den aftalte Betaling og faaer et andet Dusin med sig hjem, hvilket han afleverer otte Dage efter. Saaledes gaaer det Ar ud og Ar ind.

Og hvor let gaaer ikke dette Arbeide fra Haanden! Der er intet Brøvl med at tage Maal og skjære til, intet Brøvl med at kjøbe Foer og Knapper. Skræderen

modtager det Hele færdigt tilfskaarret ; han modtager Foer, Knapper, Traad, Silke, Alt hvad han behøver, hverken mere eller mindre. — Rigtignok gives der heller ikke noget „Affald“. I Amerika kan han ikke aarlig „afgiive“ saa og saa meget til Kaffemageren, han kan ikke af et Par Buxer skjære en Vest ud til sig selv, og Tøiet til en Frakke strækker ikke til ogsaa at lave en Troie til hans Son. Men — eet Land kan ikke have alle Fordele, og medens han hjemme fik een Frakke færdig, har han her smurt fire fra sig.

Stræderens kjæreste Dag er Sondag Middag. Om Morgenen endnu maa han arbejde og det strengt, thi Leverancen skal være fir og færdig Mandag Formiddag. Men om Middagen — saa begynder Commerce! Han selv er slunkende ny og meget flot udstafferet, men hans Kone da — hun er nydelig! — Naa, den, der har seet hende hjemme, da hun tjente hos Secretairens og Justitsraadens, og som nu seer hende, kan sandelig ikke kjende hende igjen! En rosenrød Hat med Blomster, en sort Silkemantille, en Kjole af Tibet med tre Garneringer, Silkestøvler, Glacéhandsker, broderet Lommeørklæde — naa, hvad siger Du til det? Og dog er hun ikke fornøiet med det, uagtet det gaaer an til en Begyndelse; der maa to Silkekjoler til, en couleur og en sort, og et ægte Shawl maa der til, og en ægte Grinoline, og den maa være af Guttapercha eller Hestehaar, ingenlunde af Fiskebeen eller Spanskrør. Se, saaledes seer det ud med Strædermadamen!

(Sluttes).

E. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 44.

Løverdagen den 30te October 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Skræderen i Amerika.

(Slutning).

Men hun fortjener det ogsaa, den skikkelige lille Kone, thi hun er paa Benene fra den tidlige Morgenstund. Saa sidder hun ved Siden af sin Mand og hjælper ham med at sye Knaphuller; derpaa er hun ved Skorstenen og laver Middagsmaden færdig i en Fart. Og under alt det synger hun og leer og fladdrer den hele lange Dag, som om den gode Gud havde skabt Solskinnet alene for hende. Uden sin Kone er Skræderen

derfor kun et halvt Menneſke, uden hende vilde han neppe faae to Trediedele af ſit Arbeide færdige.

Og naar Skråderen om Søndagen har gjort en lille Tour ud paa Landet med ſin Kone, eller ogsaa havt hende i en Concertſalon og trafteret hende med Punsch — ſelv drikker han Ol —, ſaa er derimod Mandagen hans egen. De færdige Frakker eller Beenklæder eller Beſte lægges nu pænt ſammen og ovenpaa hverandre; Skråderen gjør ſig ſelv færdig og — paa den Dag veed Konen allerede, at hun ikke behøver at vente paa ſin Mand med Middagsmaden. Førſt afleveres de færdige Varer, derpaa indkaſſeres Pengene, ſaa lægges de paany modtagne Varer i en Pakke og — ſaa gaaer det til Værtshuſet. Et Par Kammerater ere allerede paa Pladsen; man ſætter ſig til Dominoen eller det ædle Damſpil eller Plat og Krone og — denne Dag gaaer ikke hen uden en alvorlig Blyhat. Konen derhjemme veed det, men ærgrer ſig aldeles ikke derover; tvertimod henad Aften tager hun Benene paa Raffen og ſøger ſin Mand op paa Kneipen og bringer ham i al Kjærlighed hjem med ſig. Den følgende Dag gaaer han igjen paa med Syning og Stikning, ſom om der aldeles ikke mere gaves Tømmermænd i Verden!

Saaledes gaaer det Uge ud og Uge ind, Maaned ud og Maaned ind, Aar ud og Aar ind.

Af Børn er Skråderen ſlet ikke nogen ſpecial Ven. Saaдан en lille Skraalhals er ikkun til Forſtyrrelſe

for ham i hans Arbeide. Konen har ligeledes heelt Andet at bestille end at passe Børn. Himmelen er ham ogsaa i den Henseende meget naadig, og sjeldent træffer man paa en Skræder i Newyork, som efterlader sig et talrigt Afkom; tværtimod, de fleste Skræderægteskaber ere barnløse. — Grunden hertil maae Medicinerne forklare!

Nu og da lader han sig forlede til selv at begynde en Forretning og til at lave Frakker og Beenklæder efter Bestilling og efter Maal, akkurat som Skif og Brug er hjemme i Tydskland; men det vil ikke rigtigt gaae: man maa løbe formeget omkring i Værtshusene for at fiske Kunder, og nu og da passerer det ogsaa, at en Regning bliver ubetalt, akkurat ligesom i Tydskland. Seent eller tidligt vender Skræderen derfor tilbage igjen til sin tidligere Virksomhed og bliver „Shoparbejder“, d. e. syer tilskaarne Klæder færdige.

Som gammel Mand, naar Arbeidet ikke længere gaaer saa flinkt fra Haanden, og naar Dinene begynde at blive uesterrettelige, bliver han Lappestræder. Han leier sig da et lille Hummer, helst i Nærheden af et Hôtel, og — det mangler ham aldrig paa Arbeide, saa længe den gamle Skif holder sig, at Knapper springe af og Beenklæder gaaer i Stykker. Men hans Kone er heller ikke da uvirksom, hun fortjener ligesaa meget som han: thi hun tager Pletter af og gjør Frakker og Burer ligesom nye igjen.

Hans værste Fjende var hidtil Symaskinen; i den sidste Tid har han dog noget forsonet sig med den. Ja, det kan endog hændes, at han, naar han har sparet sig et hundrede Daler sammen, bliver istand til selv at kjøbe en Symaskine, og saa fortjener han o.a. Ugen istedetfor 7 eller 8 Daler maaskee endog det dobbelte.

Alf irske og amerikanske Skrædere gives der meget faa; hele Skræderlauget er tydsk.

G. P. J. Krebs.

Extract

af

trede Qvartals Regnskab 1858,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbd.	ß.
Beholdning fra forrige Quartal	3705	78
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 70de Aargang Nr. 27 à 39 incl.	1124	70
B. Laans Restancer fra 2det Quartal 1858 . . . . . 457 Rbd.		
anviste Laans Udbrag for 3die Quartal 1858 1662 —		
2119 Rbd.		
heraf er i 3die Quartal 1858 indbetalt . . . . . 1732 —	1732	"
saaledes Laans Restancer den 30te Septbr. 1858 . . . . . 387 Rbd.		
C. Contingents-Restancer fra 2det Quartal 1858		
444 Rbd. 42 ß.		
deraf er i 3die Quartal 1858 indbetalt 148 — 78 -	148	78
saaledes Contingents-Restancer den 30te Septbr. 1858 . . . . . 295 Rbd. 60 ß.		
Rbd. . .	6711	34

Udgift.

	Rbd.	ß.
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste og 2det Quartal 1858 . . . . . 31 Rbd. 24 ß.		
anviste Pensioner for 3die Quart. 1858 1271 — 48 -		
1302 Rbd. 72 ß.		
deraf er i 3die Quartal 1858 udbetalt 1265 — 24 -	1265	24
saaledes uaffordrede Pensioner for 1ste, 2det og 3die Quartal 1858 . . . . . 37 Rbd. 48 ß.		
2. Uaffordret Gratification fra 2det Quartal 1858 . . . . . 10 Rbd.		
disse ere udbetalte i 3die Quartal 1858 med . . . . . 10 —	10	"
3. Betalt Livsforsikrings-Anstalten Rest af Laanet med samtl. Renter af dette Laan . . . . . 41 — 3 ß.	1441	3
4. Til Fondet indkjøbt Pål. 100 i 3 pCt. Obligationer Litr. A Nr. 22205 à 79 ³ / ₄ pCt. og Renter, for	753	40
5. Betalt Lønninger for 3die Quartal 1858	475	"
6. Ditto for Ugebladets Trykning med Papir	176	30
7. Ditto Generelle Omkostninger	20	64
Saldo, Beholdning	2569	65
Rbd. . .	6711	34

Kjøbenhavn, den 30te September 1858.

Dereensstemmende med Controllen.

Kjøbenhavn, den 22de October 1858.

C. Kothe.

J. C. Bøndrop.

C. T. Lautrup.

G. Primon,
Kassjerer.

Lanestad.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 45.

Løverdagen den 6te November 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. H. Schulz.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Medicinæ Doctor, Surgeon and Dentist.

En prægtig Titel, der tager sig prægtigt ud paa et Visitkort, endnu prægtigere paa et Skilt udenpaa Huset med forgyldte Bogstaver paa blaa Grund.

„Doctor i Lægekunsten, examineret Chirurg og Tandlæge“, se, Alt det betyder denne brillante Titel! Den Mand maa have lært Meget! Og i Sandhed — saa store ere disse Kundskaber, saa umaadelig denne Lærdom, at Titlens Eier mangen god Gang bliver staaende udenfor sit Huus og forbauses over sin egen Lærdom — „paa Skiltet!“

I Newyork kommer der paa hvert halvtredstindstyvende Huus et tydsk Apothek, og, dersom alle Huse vare som det paa den niende Slette, hvor halvtredstindstyve Skrædersfamilier boe sammen i et Num., der er fem og tyve Fod bredt, fyrretyve Fod dybt og sex Etager høit, saa var det slet ikke for meget. Men nu, da enhver amerikansk Familie saavidt muligt boer i sit eget Huus alene, kan man just ikke sige, at der er Mangel paa Apotheker. Og endnu mindre er der Mangel paa Doctorer, thi for hvert Apothek kan man regne et Dusin Doctorer, om ikke to. — Og imellem alle disse Doctorer kan Du ogsaa træffe paa dygtige Folk, Folk der virkelig have studeret ved tydske Universiteter og nu og da have erholdt hæderlige Vidnesbyrd om Dygtighed. Men dem maa Du søge efter, de duelige Læger; thi Newyork er just ikke brolagt med dem; heller ikke er det saa let at finde dem: de have ingen lange Annoncer i Aviserne, og deres Smaaaffilter ved Siden af Huusdøren ere saa ubetydelige, at man har Ondt ved at faae Die paa dem. Desuagtet have disse nok at bestille og ingen Tid til Charlataneri.

Et ganske andet Folkefærd er den store Masse af Doctorer, et Folkefærd næsten saa talrigt, at man kunde befolke et heelt Grevskab med dem, hvis man ikke maatte befrygte, at Grevskabet altfor snart vilde døe ud, naar de Herrer Doctorer kom til at behandle hverandre indbyrdes. Med denne Masse er det, vi her have at gjøre, ikke med „Undtagelserne"! Her

tale vi nemlig ikke om de virkelige Læger, som man maa „søge efter“, fordi de ere vanskelige at finde, men om hine andre Doctorer, hvoraf der eristerer en Guds Betsignelse, — om Doctorerne med de prægtige Titler, med de store Skilter og de alenlange Avertissementer! Og dem har man legionviis ikke alene i Newyork, men i hele Amerika; thi den mindste Flække tæller i det mindste et Dusin eller endnu flere af dem.

Og se saa engang rigtigt paa denne Hr. Doctor! Hjemme vilde Du ikke have betroet ham Din lille Finger; ja Din Hund vilde endog have refuseret ham i et Sygdomstilfælde. Men — i Amerika lever den frie Kunst, og Enhver, som har Lyst dertil, kan „være Doctor“, og om ogsaa denne Doctorering koster et Par Tusind Mennesker mere eller mindre om Aaret, saa har det Intet at sige. Der er jo Mennesker nok, og den aarlige Indvandring erstatter „Afsaaugen“ dobbelt og tredobbelt!

I Tydskland havde Du heller ikke kunnet komme til at betroe ham Din lille Finger; thi hjemme var han endnu ikke Læge, ikke engang Chirurk og nu slet ikke Tandlæge. Nei, han var Smedersvend, Bagersvend, Guldsmed, Grovsmed eller saadant noget Lignende, men han følte Kald hos sig til noget Høiere, og derfor købte han sig forinden sin Afreise til Amerika nogle gamle Fortegnelser over Materia medica, eller ogsaa forskaffede han sig nogle hundrede Recepter af en Vanddoctor, eller han gjorde Bekjendtskab med en

Homöopath og dennes homöopathiske Præparater, bestaaende af smaa Brødfugler og aqua pura (reent Vand), eller han blev fortrolig med en flog Kone, som lærte ham „Sympathiens“ Kunst og gav ham Midler mod Kræft og Bændelorm, eller ogsaa læste han en eller anden Bog om Electriciteten og besluttede sig til at curere alle Mennesker elektrisk. I ethvert Tilfælde fik han først Doctorgraden i Amerika, og en Lykke var det for Amerika, at han gjorde det!

Hans Examen var meget let; han tog slet ingen. Doctorgildet kostede ham heller ikke Meget — og det stod ham aldeles frit for at anlægge og bære Titel af „Professor“ tilligemed Doctoritlen. I Amerika kan Enhver kalde sig, som han vil.

Jøvrigt optraadte han aldeles ikke strax den første Dag efter sin Ankomst til Amerika som praktiserende Læge; nei — han tog sig nogen Tid til at „uddanne sig“. Han arbejdede maaskee et Par Aar i sin Profession paa et eller andet affides liggende Sted, eller ogsaa drev han Handel og Pæddleri paa Landet og „studerede“ kun i sine Fritimer. Han maatte vente, indtil hans Landsmænd og isærdeleshed de, med hvem han kom over Havet, havde tabt ham af Grindringen; han risikerede ellers, at disse strax Dagen efter hans Optrædelse aldeles blottede ham!

„Den første Gang er den værste“, sagde Konen, da hun første Gang kom i Barselseng. Men i hviefte Grad slemt er det at skulle skrive en Recept, naar man

uheldigviis ikke har det ringeste Begreb om den Sygdom, man skal curere, og man aldeles ikke fjender Noget til det forfærdelige Doctor-Latin. Hvilken Angstsved kostede det ham ikke! Hvor ofte løb han ikke hjem for at tage sin Bog paa Raad med sig, eiterat han paa sædvanlig Viis først havde ordineret sine „Brødfugler“ som „første Recept“! De Piller kunde da ikke skade! Og hvor ofte havde det ikke været bedre for Patienten, at han aldrig havde faaet nogen anden Recept af ham end Brødfugle-Recepten! Hvor ofte stod han ikke som en Fortvivlet, naar en Patient, som han maaskee lige i samme Dieblif havde erklæret for at være „uden Fare“, pludselig spillede ham og hans Kundskaber det Puds, at ombytte det Timelige med det Evige! — Hvor mangen god Gang passerede det ikke, at en i „den yderste Nød“ tilfaldt Læge, som tilfældigviis var en virkelig Læge, kaldte ham en Væsel og bibragte ham, figurligt talt, et Spark for hans Podex! — Det var onde Dage, indtil han blev mere vant til Teuren og havde indlevet sig i dette Hocus Pocus; — thi Dvølsen gjør Mester og nu forstaaer han ligesaa godt at sætte et hippokratist Ansiget op som den, der har studeret ti Aar i Jena.

Imidlertid ere disse nybagte Doctorer ingenlunde lutter Bagersvende og Grovsmede; tvertimod Størsteparten af dem har „hjemme“ staaet paa et høiere Trin af Cultur og Videnskab, nemlig paa Skjægfraberiets Trin.

En Retsbetjent er naturligviis ingen Dommer, men han snapper dog mangen Krumme op, som Dommere lader falde, og mange Krummer blive tilsidst til et heelt Brød. Gaaer det ikke akkurat ligesaadan med Stjægskraberer? Skal han maaskee ikke være tilstede, naar En skal trepaneres, og forst rage hans Haar af? Bliver han ikke bentet, naar En skal aarelades eller kopsattes? Ja, har han maaskee ikke allerede i Tydskland skrevet Recepter, f. Ex. paa Kinderpulver til det og det lille Barn? Og har ikke Apothekeren respecteret hans Ordre og — udleveret Kinderpulveret? Og — bliver han ikke overalt, navnlig paa Kneipen, tituleret „Doctor“, aldrig Barbeer, endnu mindre Stjægskraber?

Saa snart Barberen kommer til Amerika, staaer han ligesom Herkules paa Skilleveien eller som Bileams Viel imellem de to Knipper Hø: „Enten aabne en Barbeerstue — eller blive Doctor!“ det er Spørgsmaalet. „Barbeer! gemeent Haandværk!“ saaledes raisonnerer den fordums Barbeer. „Judsæbe Folk og rage dem, vaske og kamme deres Haar, — sy for Ganden! Lad være, det er et sikkert Brød, der kan føde sin Mand, men en Barbeer er og bliver dog kun en Barbeer, nei! — jeg vil være Doctor!“ — Og saaledes skeer det.

Og det falder ham heller ikke paa nogen Maade vanskeligt! Har han ikke ogsaa været ved „Universitetet“? Har han ikke „studeret“ i Heidelberg eller et andet Sted, det vil sige, raget Studenterne der, og nu og da raget sig en Lusning til af dem for sin Nærvished? Taler han ikke om Denne og Hiin, der ogsaa paa hans Tid var ved Universitetet, som om sin Kammerat, medens hele Kammeratskabet maaskee bestod deri, at han hvert Nytaar fik en Daler i Drifkepenge for „ikke at have skaaret ham“? I Frækhed og Tungefærdighed er der ikke let Nogen, der overgaaer ham, og dermed bliver det en let Sag for den tidligere Barbeer at legitimere sig som Doctor. Han havde jo allerede ved sin Profession ligesom et Stænk af Lægekunsten; det er derfor aldeles intet Under, om han, understøttet ved en ud-

bredt Praxis i „Driveri“ i Forbindelse med nogle Receptbøger, i Løbet af kort Tid slet ikke mere tænker paa, hvad han tidligere har været og hvad han — egentlig endnu er! —

Medicinæ Doctor, Surgeon and Dentist! Engelff og Latin imellem hinanden! Det er nu hans Titel, og hans Kort ere de fineste, hans Skilt det største, hans Avertissementer de længste. Fra nu af er det ham, som med største Ælterhed gaaer løs paa „Justerne og Dyaksalverne“, og som med en ædel Indignation viser sig ligesom besat, naar atter „saadan en Bagersvend eller Bidstkebaandsjode“ er dukket op som „praktiserende Læge“. Ham er det, som ved enhver Leilighed jamrer over den amerikanske Pharmacopees Mangelfuldhed og hjertelig beklager, at der endnu intet Sundhedscollegium findes der. Ham er det, som vover offentlig i Aviserne at advare et høitaget Publikum mod Bedragere og Charlataner, der optræde som Læger uden at fremlægge Attester for at have underkafstet sig de af Staten anordnede Universitetsseramina! — Kort sagt, der er ingen Grændser for en Skjæqsfrabers Uforskammethed, især naar han har „studeret“ i Heidelberg!

Doctor i Lægekunsten, examineret Chirurg og Tandlæge! ikke at glemme Fødselsbjalper! Da sidstnævnte Green af Kunsten er ofte Hovedsagen; thi i Amerika er der trang Tid paa Jordemødre, og Doctoren maa derfor selv „tage“ og — „vaske“ Barnet. I Forstningen kneb det ogsaa mangen Gang for ham med ikke at tabe den lille Person ned paa Gulvet, og ved de første Tangforretninger gif regelmæssig Barselkonerne med i Løbet. Men med Tid kommer Raad og — nu er det netop Fruentimmersygdomme, der ere hans Hovedpassion. Han anmelder offentlig i Aviserne, at han paa „det eller det“ Universitet har gjort Fruentimmersygdomme til sit Hovedstudium, hvisaarsag han seer sig istand til at curere endog de „Incurable“. — „Hellere for Meget end for Lide“ er hans Grundsfætning. — Da — passer han ikke fortrinlig til Dame-læge? Forstaaer han ikke fra Grunden af den Kunst at snaffe og squadronere? Er han ikke behagelig og

forekommende endog i Tilfælde, hvor en virkelig Læge vilde ryste paa Hovedet? — — — O, han er en Allerhelvedeskarl, den forhenværende Skjægstraber og nuværende Medicinæ Doctor, Surgeon and Dentist!

Bedst befunder han sig imidlertid paa Kneipen, naturligtviis ikke imellem Colleger og andre dannede Mennesker — en Lykke er det, at der ikke gives alfor Mange af den Sort i Amerika —, men imellem Skomagere eller Smedere eller andre stikkelige Haandværksfolk; thi der kan han gjøre sig tyk ligesom en Friskarehelt, der har været med i hele ti Feltslag. Disse kunne jo ikke blotte ham, naar han taler om sine „Studenteraar“; de kunne ikke lee ham ud, naar han skryder om sine „Cure og Operationer“! Vigtige Vover vilde det være, dersom han kunde drive det til at holde Heste og Vogn. Da lignede han i Alt den virkelige Læge, naturligtviis altid med Undtagelse af — Kundskaberne.

Imod den virkelige Læge er han stedse ydmyg og frybende. Han lusker omkring en saadan, som en Dpvarter med en Serviet under Armen. Naturligtviis betragter han ethvert Ord af „Lægen“ som et Drakel; men om Astenen paa Kneipen — ja, saa faaer Piben en anden Lyd. Da er det ikke Lægen, der er tilfaldt af ham, men omvendt, Lægen har tilfaldt ham, Barberen! Hvor stor føler han sig ikke! Han og den berømte Doctor „den og den“ holdt Conference! Og han var den Tilfaldte!

Naar det stundom arriverer ham, at En og Anden erindrer ham om, at han dog egentlig ikke er Andet end en Fusser og Quaksalver, saa griber han i Lommen og trækker sine Documenter frem: han tillader rigtignok ikke, at man „læser“ dem, thi det er ikke andet end Attest for, at han har taget Barbereramen med tredie Charakteer, hvilket i Tydskland giver ham Ret til at sætte Kopper, aarelade og barbere. Men — der er i det mindste et stort Segl derpaa, og det er nok til at imponere Folk.

Efter sit gamle Hjem længes han aldrig. Der maatte han igjen tage fat paa Bækkenet.

G. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 46.

Løverdagen den 13de November 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulp.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Californier=Enken.

Californier=Enken hører hjemme i Amerika, specielt i Newyork og Omegn. I andre Verdensdele og under andre Himmelstrøg trives hun ikke.

Hun er enten virkelig Enke eller titulair Enke eller slet ikke Enke.

Den virkelige Enke er en Kone paa 20 til 40 Aar og kalder sig kun Californier=Enke, saa længe hun endnu er duelig til at gifte sig. Hendes Mand har for Aar og Dag siden forladt hende, ingenlunde fordi hun ikke var mere end smuk nok til at behage ham, men ene og

alene af den Grund, at han ikke var istand til at opdrive de nødvendige Penge til at tilfredsstille hendes Pragtsyge. Han har forladt hende, ikke for at blive borte for bestandig, men kun saa længe, indtil han havde gravet Guld nok for at kunne leve med hende paa Moden, det vil sige „fashionabelt“. For nogle saa Uger siden erholdt hun desværre den sorgelige Efterretning, at han var død i Guldminerne, og, hvad der var det værste, død førend han fandt de Bises Steen. Dette sidstnævnte Punkt behøver imidlertid Publicum ikke at vide, tvertimod, hun vogter sig vel for tale høit derom; nei! den Dag, hun modtager Dødsbudskabet, bliver hun — ingenlunde en almindelig Enke, men en „Californier=Enke“.

Hun klæder sig i Sort, og hendes Ansigt bliver smægtende. Hendes dybe Sorg tillader hende ikke at holde det ud indenfor de fire Vægge: hun maa ud i det Frie, imellem Mennesker. Der findes nok en eller anden deeltagende Familie, som tager hende under sine Binger ved enkelte smaa Udflugter, isærdeleshed naar hun, Enken, bestrider Udgifterne ved disse. Desuden mangler det jo, Gud være lovet! ikke paa Kirker, hvor man kan lade sig see! Og naturligviis mangler Californier=Enken aldrig i Kirken; — hun maa dog have Lov til at græde ud. Efter fjorten Dages Forløb skeer det imidlertid, at et lille rødt Baand, en Snip eller et Tørklæde lister sig frem mellem de fulsorte Klæder, og Dinene sfinne igjen noget klarere, noget

mindre „omfryggede af Taarer“. Udflugterne, isærdeleshed Landtourene, blive hyppigere, og det seer ud, som om det kun var Sorgen, der afholdt hende fra at udfolde en Lurus, som en Californier=Enke har Ret til at lægge for Dagen. Naar hun viser sig, hører man Folk rundt om hviske: „Hvem er det?“ — „O, det er en Californier=Enke!“ — „For Fanden, hun maa have faaet en net lille Guldfklump efter Manden!“ — Herrerne trænge sig frem omkring hende. Enkesløret i Almindelighed giver smukke Damer en interessant Profil, ikke at tale om et Enkeslør med Californiske Rigdomme i Baggrunden! Californier=Enken har Valget. Hun veed meget vel, hvem hun søger efter, og hun har ogsaa foresat sig at søge saa længe, indtil hun har fundet den Rette. Kan man tage det ilde op, at en Kone med Californisk Formue ønsker at træffe et standsmæssigt Valg og hovedsagelig — vi ere i Amerika! — et for hendes Formue passende Valg? Endelig har hun fundet ham, den Mand, som hun behøver, og som med Hensyn til Pengene synes at staae paa samme Trin som hun. Enkesløret forsvinder efter kort Tid, og hun maa takke sin Gud, naar hun ikke finder sig stuffet; den nye Gemal kommer om meget kort Tid til Overbeviisning om, hvor Meget, eller rettere sagt hvor Lidet de efterladte Californiske Rigdomme have at sige. Hviist ubehageligt vilde det være — idetmindste for den unge Kone —, dersom den nye Gemal paa Grund af denne Opdagelse saa sig nødt til selv at gjøre en Tour

til Californien, fordi han er blottet for Contanter til at bestride de Udgifter, som denne Huusholdning kræver endog blot en eneste Uge; — thi en Enke, som anden Gang bliver Californier-Enke, trækker ikke længere saa godt.

En ganske anden Fremtoning end den „virkelige“ Californier-Enke er den titulaire Californier-Enke. Hendes Mand er rigtignok ogsaa draget til Californien for at gjøre Penge; han er imidlertid ingeniunde død, hvorimod han lever; ja han lever endog i den Grad, at han slet ikke røber noget Talent til at døe. — Det er en sørgelig Tilværelse, denne Enke-Tilværelse, især naar Berlerne fra Californien indløbe saa sjældent, eller maaskee aldeles ikke indløbe! Rigtignok skriver han, Manden, fra Minerne eller ogsaa fra et andet Sted; men af Breve kan man da ikke leve, ikke engang af Kjærlighedsbreve. Den stakkels Kone bliver derfor hver Dag mere og mere sorgfuld og tilsidst saa sorgfuld, at en „Ven“ — hvilken forladt Kone skulde ikke have en „Ven“! — ikke kan Andet end blive opmærksom derpaa, og maa ansee det for sin Pligt at gjøre Ende paa denne bedrøvelige Tilstand. Det kunde jo gaae saavidt, at hun fik sig en Melancholie eller en endnu farligere Sygdom paa Halsen! Hans Bestræbelser, hans venstfabelige Imødefommen og Deeltagelse lykkes ogsaa over al Maade, og — skulde Manden efter nogle Maaneders Forløb ganske uventet vende tilbage, kunde det vel hænde, at han traf en liden Familietilvært, der lod sig forflare

aldeles naturligt, om just ikke saa ganske kanonisk. Dog, det gjør saamænd ikke Noget! Manden kommer ikke uventet hjem, og Californier=Enken forstaaer at hjælpe sig. Hun skriver de ømmeste Breve til sin Mand i Guldlandet, og — til samme Tid en Annonce i Aviserne om, at en „stakkels Enke“ seer sig nødsaget til at anraabe en barnløs, men rig Familie om at modtage et nysødt, smukt Barn som dens eget. Brevene til Manden trække, thi Svaret løber næsten over af Længselsuk; og Annoncen trækker ogsaa, thi der er jo altid Koner, som ingen Børn faae, eller i det mindste ikke netop paa den Tid, da de have Anledning til Ønsket om at kunne producere en Nysødt som „deres eget“, om ikke for Andet, saa for en lille Arvs Skyld. Rigtignok vilde Sagen være afgjort baade hurtigere og beqvemmere, hvis der gaves offentlige Opfostringshuse, men i det sædelige Amerika gives ikke saadanne Anstalter til at befordre Letsindigheden — og Californier=Enken seer derfor ingen anden Udvei end at sælge sit Barn, der som hun ikke hellere vil dræbe det eller ogsaa compromittere sig selv, hvilket sidste nu i intet Tilfælde skeer. Efter Aar og Dag kommer Gemalen tilbage, og den „trofaste“ Kone flyver elskende i hans Arme. Og dermed er den titulaire Enkestand forbi.

Det var den anden Klasse Californier=Enker. Den tredie Klasse bestaaer af dem, der aldeles ikke ere Enker; ligesaa lidet have deres Mænd nogensinde været i Californien. En „jomfruelig“ Pige paa 30 Aar

eller endog derover tager sig ikke rigtigt ud, og det saa meget mindre, naar der i den lange Pigestand har indfundet sig en eller to Smaarollinger, som dog ikke kunne sige „Moder“ til Jomfruen. Det skeer derfor, at Frøkenen en smuk Dag reccommanderer sig, tager til Newyork eller til et eller andet bekjendt Bad, at sige hvis det er Sommer, og optræder som „Californier=Enke“. Selv en almindelig Enke har jo Ret til at holde egne Børn, at vise sig med Embonpoint og have de tredive paa Bagen; men en Californier=Enke kan aldeles ugeneret reise hele Verden rundt, har Ret til at tage alene paa Bal og i Selskab og tør overhovedet tillade sig Ting, som ingenlunde passe sig for en „bosiddende“ Enke, hvis Mand man har fjendt. Og derfor optraadte hun som Californier=Enke og ikke som almindelig Enke. Iøvrigt gjør denne tredie Klasse Enker ikke synderlige Fordringer. Det er ikke saa meget en Mand som en Elsker, hun søger. Hun er derfor heller ikke saa nøieregnende, at hun forlanger, at hendes Elsker absolut skulde være en ugift Mand. En gift Mand, hvis Kone lever „paa Landet“, er ogsaa god. Men Penge maa han have — og holde paa dem maa han ikke. Hendes Opholdssted er for det Meste Bærtshusene. Behagelighederne ved Table d'hôte og de Bekjendtskaber, man kan gjøre der, foretrækker hun for ethvert Familieliv. Har hun et Barn paa et Aar, saa har hendes Mand været i Californien et Aar; befinder hun sig i velsignede Omstæn-

digheder, saa er han først for to Maaneder siden reist derhen.

„Californier=Enken“ var en Tidlang en meget søgt Artikel. I Tidernes Løb er Titlen bleven noget forslidt, og de Damer, som høre til denne Art, maae derfor være betænkte paa noget Nyt.

Mænd med Arbeidsfands og Damer med Oydra= gelse gaae af Veien for Californier=Enfer. For Avis= correspondenter ere de altid et interessant Phænomen.

Sjemme Doctor juris utriusque — i Newyork Dlvært.

I Amerika har Enhver Ret til at blive Akt. — Denne Ret har ogsaa den tydske Doctor juris utriusque, naar han af Ulykken er kastet over til Amerika. Imidlertid gjør han sjelden Brug af denne Ret, han bliver næsten aldrig Andet end — Dlvært.

Han vil maaskee nødig dertil, men — der er ingen anden Udvei tilbage! Iøvrigt er det heller ikke saa reent gal en Forretning; thi betragt ham engang rigtigt, denne tydske Dlvært i Newyork og i Amerika!

Han er for det Meste en Mand paa 30 à 60 Aar, har en forsvaerlig Mave, bærer Knebelbart, gaaer nu og da med Briller, men indlader sig aldrig paa Glacé= handsker.

Han opholder sig overalt, helst i de meest befærdede Gader, hvor der kommer mange Tydskere. For Resten

har han bragt det endnu videre end Amphibiet, thi han lever deels under, deels paa, deels over Jorden. Naar det er under Jorden, saa kalder man det et Basement, d. e. en Kjelder; er det paa Jorden, saa kalder man det en Store, d. e. en Stueetage; er det over Jorden, saa er det en Salon, d. e. et Locale paa første Sal.

Basementerne, d. e. Kneiperne i Kjelderen trække ikke længere rigtigt. De ere for dybt nede, og man holder dog mere af Sollyset end Gaslyset ved høi, lys Dag. Men hvad skal man gjøre? I den bedre Deel af Byen ere Stueleilighederne altfor kostbare, og hertil kommer, at Huuseierne nødigt ville have Beværtning i dem. — Salonerne, d. e. Lokalerne en Trappe i Veiret, ville heller ikke trække rigtigt: Folk holde ikke af at stige saa høit op, af Frygt for, at de kunne dumpe ned igjen, og saa er der intet andet Raad end at Barten maa hjælpe efter med noget Aparte, saasom Musik, Dands og smukke Opvartningspiger. — Bedst gaaer det med Storerne, d. e. Lokalerne i Stueetagen; der drives dog Commercen naturligt. Naar Leien blot ikke var saa kostbar og tilmed stedse skulde erlægges forud, en Omstændighed der altid har noget Ubeqvemt ved sig for Folk, der ikke ere contante.

(Sluttes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 47.

Løverdagen den 20de November 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schults.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Hjemme Doctor juris utriusque — i Newyork Dlvæert.

(Slutning).

Der staaer den alisaa, den tydske Dlstue! Gaa engang ind, kjære Læser, og tag den i Diesyn. Du kan see paa ti, ja paa hundrede, og alle ligne de hverandre som den ene Draabe Vand den anden. Du behøver ikke at gaae langt for at anstille Sammenligning. I Williamstreet, i Chatamstreet, i Bowery kan Du paa en Strækning af hundrede Skridt tælle tre Dufin og ikke sjeldent tre i eet Huus: baade Basement og Store

og Salon. Træd nu indenfor og se til, at Du kan være saa heldig at træffe paa et „frist anstuffed“ Fad.

Først seer Du da en Bar, d. e. en Counter, d. e. et Skjænbord med en lang Plade paa og bagved Skjænbordet en Opsats med Glas og Flasker, et Par Citroner tilligemed Cigarer. I Stuen er der opstillet paalangs et halvt Duffin eller ogsaa et heelt Duffin Borde, runde eller firfantede, som det kan træffe sig, og omkring disse Borde Træstole. Paa Baggene hænger der nogle Malerier, Ruder fra gamle Dage, maaskee et Staalstik fra det gamle Hjem eller et Portrait af Fader eller Moder — og disse see saa bedrøvede og forladte ud; det synes næsten, som om de have Taarer i Zinene!

Voilà tout! siger Fransmanden. Men han har ikke Ret; dette er endnu ikke det Hele. Hovedsagen er glemte. Du tænker naturligviis paa Gæsterne. Ak! de ere rigtignok ogsaa glemte, thi der er kun saa af dem, og de komme maaskee aldrig i tilstrækkelig Mængde. Men hvor skulde de ogsaa komme fra: der er jo næsten ligesaamange Bærtshuse som Gæster. Nei — hvad jeg meente med den glemte Hovedsag, det er Manden bagved Skjænbordet.

Kjender Du ham ikke, Manden derhenne med den tykke Nave, med Brillerne, med de opsvulmede Fingre, med den anløbne Næse? Du har dog tidligere seet ham ofte nok; Du har maaskee hørt ham, naar han holdt sine snysende Fuldblodstaler; Du har maaskee beundret

ham, naar han med eftertrykkelig Vigtighed gav sin Kjendelse i politiske Stridigheder! Ryst ikke paa Hovedet: det er rigtignok den samme, det er den tidligere Advocat X. eller U., det er den tidligere Doctor juris utriusque. Ham er det og ingen Anden.

Sandt nok, dengang for sex, syv Aar siden, saae han ganske anderledes ud. Hans Holdning var rank, hans Ansigt friskt, hans Dine klart! — Men nu! —

Ja, han har rigtignok bragt det til Noget! Han var engang i en behagelig Stilling, han levede i Dm-gang med sine Ligemænd, han var æret og anseet, hans Aand var livlig og frisk, thi Læsning og Selskab gav ham hver Dag ny Næring; han var en Mand, som en Mand skal være, ivrig i Opfyldelsen af sine Pligter, munter i sin Families Kredse, aandrig i sine Venners Midte. Og nu? — Ja, nu er han Newyorker-Dvært. Han har ikke Andet at bestille end at skænke D og drikke D. Tidligt om Morgenens begynder han, sildig om Aftenen holder han op. En hæderlig Virksomhed! Kommer der ingen Gæster tilhuse, saa drikker han af Fortvivlelse; kommer der Folk, saa drikker han for Selskabs Skyld. Men drikke gjør han altid.

Der komme ti, tolv Gæster paa eengang. Idag er det en god Dag. Forretningen gaaer. Leien kan blive betalt. Tre, fire træde hen til Skjenkebordet. „Fire Sergeanter!“ commanderer en Stemme. O, idag er det en Lykkesdag, thi paa „Sergeanter“ har Barten den dobbelte Profit, da de kun ere halve Glas. „Du

drifter vel en med!" raaber en anden Stemme hen til Bårten, og denne Stemme tilhører maaskee en Murerhaandlanger, som engang tidligere i det gamle Fædreland reparerede Muren i den nuværende Bårts Have eller ved den Leilighed i det mindste bar Kalkstruget, eller ogsaa kommer Stemmen fra et tidligere straffet Arbeidshuuslem, der var commanderet op paa Fæstningen for at agere Dyrarter og Espion for de der-værende politiske Fanger. Nu er den forhenværende Murerhaandlanger eller Arbeidshuuslem Dusbroder med den forhenværende Advocat; vel har Advocaten ikke gjort ham dertil, men han har gjort sig selv dertil, og det af Selvherskergrunde; thi i Amerika ere Alle lige og Ingen mere end den Anden, siger Murerhaandlangeren, og Bårten maa takke sin Gud, naar den nye Dusbroder lader sig nøie med Duskskabet, og ikke tilsidst endog roser sig af at have „siddet fast" tilligemed Bårten. Han var jo sammen med ham paa Fæstningen, kun med den Forskjel, at den Eine var Statsfange, den Anden straffet Arbeidshuuslem!

Er det dog ikke en ærefuld Bestilling, denne Newyorker-Utapperstilling?

Men endnu mere! træd dog engang ud i Kjøkkenet; ikke den Bei — thi den fører ud i det Frie; nei derhen — ind i det mørke, mugne Hul, hvor der den hele, lange Dag brænder Gas, og hvor Heden baade Sommer og Vinter var istand til at stege endog en Neger. Seer Du hende derhenne, den blege, magre

Kone med de graat isprængte Haar? Hun laver netop en Cotelet til Hr. Snedkerensvenden eller til vor Ven Gaardskarlen, som her i Newyork lader sig kalde „Porter“, eller ogsaa til vor gode Nabo Skomagerens Egtehalvdeel, der tidligere hjemme tjente hende som Koffepige, og nu engang imellem gjør hende den Ære at see ind med sin Mand for at skaffe hende „en Skilings Fortjeneste“. Seer Du denne stakkels, ydmygede Kone? Hun er den tykke Persons Kone, hans der staaer bag Disken; hun var hans trofaste Hustru derovre i det gamle Fædreland, hun er det ogsaa her i det nye, men hun bliver det ikke ret længe, thi Kjøkkendunsten i det snevre, fugtige Hul vil snart gjøre det af med hende, den Stakkel!

Er det dog ikke en høist ærefuld Bestilling, denne Newyorker=Oltapperstilling?

Han kom til Newyork, fuld af de gladeste Forhaabninger. Hans gamle Fædreland var blevet ham for trangt, eller ogsaa havde man nødt ham til at byde det gamle Hjem Farvel. En ny Bane vilde han bryde sig, en langt større, langt betydeligere. Han havde jo Kundskaber, mange Kundskaber; hvorledes kunde det da flaae feil? Rigtignok kunde han ikke haabe paa nogen offentlig Ansættelse; thi for det første gives der kun faa Embedsmænd i Amerika, for det andet vente de ikke der med Besættelsen af Embederne, indtil saadan en Tydsker kommer blæsende derover. Men der er jo andre Stillinger nok!

Altsaa friskvæf hen til en Advocat. Det er en gylden Jordbund, den i Amerika, hvor intet Menneſke kan leve uden at have vundet en Proces, og intet Menneſke kan døe uden i det mindſte at have tabt den ſidſte Proces. „Det gjælder om at komme an, ſelv om det i Forſtingen kun var ſom Skriver hos en Advocat!“ — ſaaledes tænker vor Ven i ſin tydſke Genſoldighed; men „kan De tale Engeliſt?“ er det forſte Spørgſmaal, og med dette forſte Spørgſmaal er allerede det andet afſkaaret. Her er altsaa Intet at gjøre. — Nu, hen til en Groſſerer. „Forſtaaer De den engeliſke Correſpondance?“ — Ikke heller her Noget at gjøre. — Dog, der anvieſes en Plads for en Huuſlærer. — „Til hvilken Kirke hører De? Vi kunne ikke bruge Andre end en rettroende Methodiſt!“ — Ijjen Intet at gjøre. — Overalt Intet at gjøre. Det forſtaaer ſig, ſom Præſt havde han maafkee kunnet komme an, derſom han kunde have overtalt ſig til at fornægte ſig ſelv, ſine Grundſætninger, ſin Tro; men — han drog jo bort fra Tydſkland for fra den Stund ganſke at leve for ſin frie Overbeviisning.

Ja, havde han været Skomager eller Skræder eller blot Murerhaandlanger, havde han nogenſinde lært noget „Rigtigt“, det vil ſige et Haandværk, ja — da havde det været en anden Sag. Men — videnskabelige Kundſkaber ſtaffe ikke noget Livsophold i Amerika, det ſkulde da være, om En kunde Engeliſt ligesaa godt ſom en indfødt Amerikaner, men ſaa maatte han i

Sandhed være daarefistegal, dersom han vilde bruge Videnskaben som Malfeko, navnlig i dette Land.

Men nu — — gaae i Lære hos en eller anden Mester for at lære et Haandværk? dertil er han altfor gammel. — Begynde en Forretning som Kjøbmand? dertil hører Erfaring og Penge. — Kjøbe et Stykke Land og blive Bonde? dertil mangler han Kræfter og tilmed er han uvant til strengt Arbeide. — Hvad Andet har han saa tilbage end at skjænke D? — Man maa dog bestille Noget, naar man ikke vil døe af Sult, og at „man i Amerika ikke behøver at skamme sig ved nogetsomhelst Arbeide“, det er et gammelt Ordsprog.

Og et strengt Arbeide er det rigtignok ikke. Han behøver ikke at arbeide med Hovedet, den nybagte Dlvært; han behøver overhovedet slet intet Hoved. I Forstningen generer det ham vel en Smule; men dog, hvor let vænner han sig ikke dertil? Den ene Dag gaaer som den anden; den bliver tilbragt bagved Skjænbordet. Den ene Aften gaaer som den anden; der bliver consumeret et Dusin Cigarer og dertil druffet tyve til fireogtyve Glas D. Er det ikke et Liv, der sømmer sig for en Mand med Dannelsen, med Kundskaber? — Mand og Kone leve i samme Locale; de sees imidlertid kun om Aftenen, thi hun er i Kjøkkenet og han ved Disken. I gamle Dage hjemme spadserede de altid ud sammen om Søndagen, og Børnene sprang med, og det var stedsse en Dag for Glæden og Bederqvægelsen. Nu er Søndagen den vigtigste Dag med

Hensyn til Fortjenesten, og naar den ene af dem gaaer ud en Sognedag, maa det være alene, thi begge kunne dog ikke være borte fra Bedriften! Børnene løbe omkring i Kneipen eller ogsaa ere de i Kjøkkenet eller paa Gaden, nu og da vel ogsaa i Skolen, — man har ikke Tid til at bekymre sig videre om dem; de vore op som „frie“ Amerikanere! — Jo, det er en prægtig Bestilling, denne Newyorker=Oltapperstilling!

Den største Fornøielse for Newyorker=Olværten er det, naar en anden Vært besøger ham, thi saa bliver der tracteret, det er: brasjet op og levet flot for Besøgerens Regning. Den næststørste Fornøielse for ham er det, naar han selv gaaer ud og besøger en anden Vært, thi saa bliver der igjen tracteret, men for hans Regning. Andre Nydelser kjender han ikke.

Efter fem Aars Oltappereri gider den forhenværende Advocat eller Embedsmand eller Lærde ikke længere tage fat paa noget Andet; efter ti Aar kan han ikke længere gjøre det. Hver Aften i ti Aar at være gaaet tilfængs med fuld Ladning gjør ikke Hovedet lysere. Efter ti Aar er Værten aldeles bleven saadan, som hans nye Dusbøddre vilde have ham. — Han har amalgameret sig med Folket.

Gammel bliver han ikke. — Han dør for det meste af Apoplexi, undtagelsesviis af Tæring. Hans Efterladenskaber bestaae i en Deel usikkre Fordringer i hans „Bog“, og — det er den eneste Bog, som findes efter ham i Huset. Gud forbarme sig! hvilket Ansigt vil han ikke sætte op, naar han vaagner i den anden Verden og ikke længere staaer bagved Oltappen!

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 48.

Løverdagen den 27de November 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortfættelse).

Kunstneren.

Han bar langt Haar, et gammeltydskt Ansigt, en nedfaldende Skjortekrave og moderne Brillen.

Saaledes kom han til Newyork. — I Newyork er der Faa, der gaae omkring med langt Haar, gammeltydskt Ansigt, nedfaldende Skjortekraver og moderne Brillen, men — „Vorherres Familie er stor“, tænker den Newyorker-Forretningsmand og løber videre. — Ikke et Menneſte ſaae ſig om efter vor Kunſtner med Undtagelſe af et Duſin Gadedrenge, der hujende og ſkrigende løb efter ham. — Hvad de ſkreg, det forſtod

han tillykke ikke, ellers var han sporenstregts reist hjem igjen, og — Newyork havde da ikke havt nogen Kunstner.

„I Newyork er der Penge, mange Penge, og hvor der er Penge, der har Kunsten hjemme“. Saaledes tænkte Kunstneren og saae sig om efter de forskjellige Kunstacademier. Han gif paa Kryds og paa tvers gjennem Gaderne, han fandt Dandsacademier, Fægteacademier, tableaux vivants, — men et Kunstacademi kunde han intetsteds finde. Han slog op i Stadens Beviser, der var saa tyk som en Foliant; der var heller ikke i den optegnet Noget derom.

„Befynderligt“, tænkte vor Kunstner. — Han tænkte frem og han tænkte tilbage; endelig faldt det ham som Skjal fra Dinene: „for et Kunstacademi er Livet i Newyork meget for larmende og stviende; de have trukket sig tilbage paa Landet“.

Han gif ind i et Bærtshuus. Det var et ret ordentligt Bærtshuus, og det forekom ham, at det var lutter dannede Folk, der søgte der.

„Vil De ikke være saa god at si mig, i hvilke Stæder her i Landet man skal søge de amerikanske Kunstacademier?“ — Med disse Ord henvendte han sig til en temmelig elegant klædt Herre ved sin Side.

„Kunstacademier?“ spurgte Herren, idet han forundret saae paa ham, „hvad er det for Noget? Dem kjender jeg ikke Noget til; jeg har aldrig hørt tale om saadanne“.

„Har De da aldrig været i München eller i Düsseldorf? Har De ikke seet Morizkapellet i Nürnberg? Ved De —“.

„Beder om Forladelse; jeg har været i Paris og jeg har her en Customershop*) og forstaaer min Haandtering tilbunds. Men maaffee jeg tør bede mig fritaget for at høre om Deres Narrestreger“.

Skræderkunstneren reiste sig, og den anden Kunstner blev betuttet siddende.

Nu saae han ved et Bord en Mand, hvis Mine og hele Ydre tiltalede ham. Manden bar idetmindste halvlangt Haar og meget store Bakkensbarter og en stor Knebelssditto. Ogsaa hans Ansigt havde et „gammeltydsk“ Anstrøg.

Ved Eiden af ham satte vor Kunstner sig.

„Om Forladelse! Har De været her længe?“ spurgte vor Kunstner noget besippet.

„Allerede fem Aar“, lod Svaret.

„Tør jeg spørge, hvad De tager Dem for her?“

„Hvorfor ikke det? Jeg er Painter“.

Himlen være takket! En Steen faldt vor Kunstner fra Hjertet, ligesaa stor som den venstre Hjørnesteen i Ulmerdomskirkens store Taarn. Han havde truffet en Painter, og Painter betyder paa Dansk hverken mere

---

*) En Customershop er en Skræderboutik, i hvilken man kjøber Klæder efter Bestilling, til Forskjel fra Boutikerne med færdigsyede Klæder.

eller mindre end „Maler“. Hjertet hoppede i hans Bryst og bankede saa høit som Smaastenene i en Struds-mave; — han havde fundet en Maler!!

Painteren var en godmodig Tyr og var villig til at svare vor Kunstner. Men omsider forgik Taalmodigheden ham.

„Genrebilleder, Historiemalere, Lesfing, Rubens — slaa dog de gale Tanker af Hovedet! Her har man kun Folk, der give sig af med at male Bærelser og Skilter, og til sidstnævnte Slags hører jeg selv og staaer mig ret godt derved. Portrætmalere har her nok været en Deel af, men de ere alle døde af Sult, da man har Daguerrotypier hundrede Gange billigere. Men om Skulptur — ja, lad mig ikke høre Noget derom; thi der findes ikke een eneste Billedhugger i Amerika, skjøndt jeg rigtignok har hørt et dunkelt Rygte tale om, at der i Italien lever en Mand, der nedstammer fra Amerika og helliger sig til Billedhuggerkunsten“.

Saaledes talede „Skiltmaleren“ og lod Kunstneren sidde. Men denne var ganske forbitret og sagde: „Lad saa være, at den ædle Malerkunst endnu ikke har fundet Veien til Frihedens Land, — jeg vil skaffe den Indgang her“.

Med disse Ord gif han hjem og satte sig til sit Staffeli.

Han malede længe og malede ivrigt, thi han var begejstret for sin Kunst og begejstret for sin Gjenstand. En Lykke var det, at han havde bragt nogle hundrede

Gylden i rede Penge med sig, thi trods Studium og Kunst gjorde Maren sig dog ogsaa gjældende. Men et Par hundrede Gylden ere overmaade lidet, hvor man regner efter Dalere og især efter amerikanske Dalere, og saa skete det da, at den sidste Gylden just var gaaet med, da han havde fuldendt sit Billede. Han betragtede det længe og veemodigt, sit inderligt elskede Værk. „Du skal bryde mig en Bane“, sagde han da høit og staf det under Armen forat gaae hen med det til en Kunsthandler.

I Newyork er der mange Kunsthandlere og mange store Udsalgssteder af Malerier. Der er nogle derimellem, der have en Længde af hundrede Fod og en Bredde af halvtredstydtyve Fod, og alle hænge de fulde af Staalstik, Lithographier og Oliemalerier, Alle i store, forgyldte Rammer.

Kunstneren præsenterer sit Arbeide.

„Kun Skade, at der ikke er nogen Ramme om det“, meente Kunsthandleren, „vi kjøbe ikke Billeder uden i Rammer“.

Kunstneren gif hen til en anden Kunsthandler.

„De kan lade det blive her“, meente denne, „vi indfatte det i en Ramme, stille det ud, og naar det bliver solgt, saa betale vi Dem Beløbet, med Fradrag af Rammen og 25 pCt. for vor Uleilighed“.

Kunstneren gif atter videre.

„Vi tage kun Malerier for at affætte dem ved vore

Auctioner“, sagde den tredie Handelsmand, „vil De have det optaget i Katalogen? det koster kun to Daler“.

Kunstneren havde ikke blot ikke to Daler tilbage, men han havde ikke engang to Skilling til at købe sig Brød for.

Saaledes gik det i tre Dage, og der var ikke en Kunsthandel i den hele Stad, som vor Kunstner ikke havde besøgt. Men sit Maleri bragte han stedse hjem med sig igjen.

Endelig blev Adressen ham opgivet paa en rig Kunstfjender, en Mand, der boede i den femte „Avenue“*) og selvfølgelig ikke kunde have mindre end en Million eller da i det mindste en halv. Kunstneren satte Uhr og Kjæde ud og begav sig paa Veien.

Kunstfjenderen boede i et stort Marmorhuus, — ingen Fyrste havde behøvet at stamme sig ved det. Gulvene vare belagte med kostbare Tæpper, — i intet Residentéslot seer man dem prægtigere. Losterne vare alle indlagte med Guld, og Møblerne vare saa pragtfulde, at selv Ludvig den Fjortende havde maattet give dem sit Bifald. Men vor Kunstner saae hverken paa Møblerne eller paa Losterne, hverken paa Tæpperne eller paa Marmorpladerne, han saae kun paa Bæggene, thi disse vare alle smykkede med Oliemalerier, — Oliemalerier med prægtige, affstikkende, grønne og røde

---

*) „Avenue“ er Navnet paa Gaderne i den nyere og fashionable Deel af Byen.

Farver, og indfattede i Gulddrammer saa rige, ja saa rige, at man ikke kunde see noget Rligere for sine Dine, naturligviis med Undtagelse af dem, der findes hos Hr. Rothschild. — Kunstjenderen var meget nedladende, førte ham omkring i alle sine Sale og viste ham sine Kunstskatte.

„En Masse Farve og en Masse Ramme, men ikke Spor af „Maleri“,“ tænkte Kunstneren, og Ret havde han, thi det var lutter Snavs og Fabrikarbeide, som for største Deel ikke fortjente anden Skjebne end at lægges op paa et Pulterkammer.

Endelig behagede det Kunstjenderen at skænke ogsaa vor Kunstners Maleri et Diekast.

„Allfor lidt Rødt, allfor lidt Grønt“, sagde Kunstjenderen, „Intet i Dine faldende! Farverne ere for matte, for døde. Mere Colorit, min Ven! mere Colorit, eller — ere Farverne maaskee stegne, siden De har sparet saa meget paa dem? Se engang dette Billede her, det i den runde Ramme; se bare, hvor det luer og lyner! Ægte Carmin, min Fa'er! og Carminen er min Sjel dyr! Og dog har det hele Stykke ikke kostet mig mere end halvtredstindstyve Daler, — Rammen er alene de tredive værd: Deres Billede kunde jeg ikke give ti Daler for; der er sparet allfor enormt paa Coloriten!“

Saaledes talende Kunstjenderen, og Kunstnerens Næse blev saa lang som en tydsk Bønnestage og hans Dine saa store som to stegte Lammehoveder. Han sagde ikke et Ord, tog sit Billede, gik ud af Huset, traf sin

Kniv op af Lommen og — skar Maleriet i tusinde Stykker. Hede Taarer randt ned ad hans Kinder under denne Operation, og det var en Lykke, at han i Forveien havde sat sit Uhr ud og spist sig mæt, ellers havde han upaatvivlelig gjort en Ulykke paa sig selv; men endnu har Ingen dræbt sig selv med en fuld Mave.

„Hvad bestiller De der?“ raaabte paa eengang en Stemme. Det var en Mand med graae Overtræksburer paa, som havde en Spand med Oliefarve i Haanden og en Stige paa Skulderen. „Jeg kan vel tænke, De var deroppe i Marmorhuset? Bryd Dem bare ikke om det! Han er jo ikke Andet end en rig Stud og dertil en Tydsker, som har gjort alle sine Penge i „Brændeviin“. Men, som sagt, bryd Dem aldrig om det! Med Kunsten er der Intet at stille op i Amerika; her maa man være praktisk!“

Saaledes talede vor Ven, Skiltmaleren, der netop var isærd med at skulle anbringe et Skilt paa et Hus og indtage sine fire Daler for det. Og vor Kunstner vaagnede op til Livet igjen og gif videre som et fornuftigt Menneske.

Rigtignok var det en streng Nat, han dengang tilbragte; men den svandt dog ogsaa, og næste Dag var hans Beslutning fattet.

(Slattes).

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 49.

Løverdagen den 4de December 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Kunstneren.

(Slutning).

„Seg vil studere den amerikanske Malerkunst fra Grunden af“, sagde han og drog ud. I en snever Gade midt i Byen var der paa et lidet, halvtforsaldent Huus anbragt et stort Skilt med Ordene: „N. N., Painter“.

„Kan jeg faae Arbeide?“ spurgte Kunstneren. Painteren besaa ham fra Top til Taa og rystede nogle Gange paa Hovedet, thi vor Kunstners Klæder forekom ham noget vel gode. Tillykke var det netop

Foraarstid, og der var Mangel paa Hænder, og Meesteren havde just Meget at bestille.

Og nu kom vor Kunstner i Huus og i Arbeide.

Hans Medkunstnere eller Arbeidskammerater vare to Negerer og tre Hvide. Hovedarbeidet bestod i at hvidte og gipse, hvori fortrinsviis Negerne ere dygtige, og i at overstryge Bæggene med Oliefarve, hvad der er forbeholdt de Hvide. — En prægtig Bestilling for en Kunstner af Mündhener=Skolen!

Det var nu den første Sort „Paintere“, hos hvem han kom i Tjeneste, og der var han i fire Uger og fortjente saa meget, at han kunde spadserere i den femte for at see sig om efter andet Arbeide.

Paa et Huus stod der med fine tydske Bogstaver: „Decorationsmaler“. — Han banker paa. — „Kom ind!“ — Jnden et Dvarteer var den nye Accord sluttet. Og nu gik det løs med at male Huse forinden og foruden, og der var Meget at gjøre, og megen Farve og meget Guld blev der brugt, thi der maatte ikke spares paa Noget. Et rigt og glimrende Udseende skulde Bærelserne have, og et rigt og glimrende Udseende fik de. Ogsaa var der Kirker, som bleve malede, og der blev endnu mindre sparet. Det gik jo ikke af Præstens Lomme; han var kun Kassierer! „Naar det bare falder i Dinene!“ var ogsaa her Balgsproget.

Det var den anden Sort „Paintere“, og Betalingen var saa god, at vor Kunstner efter fire Ugers

Arbeide havde Benge nok til, at han kunde spadserere i hele fjorten Dage.

Med den tredie Sort „Paintere“ gjorde han ifkun et meget løseligt Bekjendtskab; det var de saakaldte Colorister: deres Arbeide forekom ham dog en Smule vel simpelt. Sidde den hele Dag og colorere Landkort eller smøre Farver paa Broderemønstre, det overlod han til Genierne blandt Skriverne.

Den fjerde Sort „Paintere“ traf han i Daguerrotypisternes eller Photographernes Ateliers. Portrætmalere ere i Amerika udsatte for at døe af Sult, og muligt er det ogsaa, at Adskillige allerede ere døde af Sult; Daguerrotypisterne derimod og Photographerne ere ovenpaa. Gives der vel een eneste Tjenestepige i hele Newyork, som ikke allerede en heel Snees Gange har sendt sit „Likeness“ (Portræt) til Europa? Gives der vel een eneste Moder i Newyork, som ikke i det mindste en halv Snees Gange har maattet have sin „Bäbys“*) Likeness? Hver Dag laves der Tusinder af Photographier og Daguerrotyper ligesaa 12½ Cents**) indtil en Daler, og i Løbet af ti Aar vil der endnu blive lavet Millioner af dem. Men ethvert af disse Smaa-billeder maa nødvendigviis retoucheres, det vil sige: paa Kinderne maa der anbringes en fin rød Klat, Dienbrynene skulle have et lille brunt eller fort Haar,

*) Baby, et Svøbelsbarn eller et lille Barn i Almindelighed.

**) Cent er omtrent 2 Skilling dansk.

Læberne maae „friskes op“. Der hører et sikkert Die, en fast Haand og en hurtig Pensel til i een Dag at sætte hundrede saadanne Billeder „istand“, og det formaer ingentunde enhver Maler. Vor Kunstner tjente derfor mange Penge ved dette Slags „Maleri“.

Imidlertid var samme Mand snart blevet en heel Deel praktisk, og Skiltmaleren, med hvem han nu mangen god Aften drak sin Snaps, meente derfor, at han gjorde bedst i at springe over den femte Sort Paineri, nemlig det iøvrigt fordeelagtige „Skiltmaleri“. Vor Kunstner var selv af samme Mening; han tog derfor hellere strax fat paa den sjette og sidste Sort og anlagde en „Kunstfabrik“.

Det er en særdeles god Forretning, denne sidste Sort; men der hører Noget til at kunne drive den.

Kunstfabrikanten leier sig en lys Sal, høi og luftig, for at Farverne hurtigt kunne tørres. Han engagerer fire, fem Paintere til at arbejde under sig. Derpaa tager han et Stykke Lærred og tegner et eller andet Landskab, en gammel Borg eller en Kirke eller et Vandfald eller noget andet Lignende, hist og her nogle Trægrupper eller andet Pilleri, ogsaa maa der nogle Mennesker paa, helst Røvere eller andre udmærkede Personligheder; i Baggrunden maa der absolut anbringes en Skibsbrand eller saadant Noget, der kan falde i Dinene og gjøre Effect. Saasnart Tegningen er færdig, saa leverer han den til en af sine Underpaintere, for at denne kan gjøre det første, det „grove“ Arbeide. Det

sidste Penselstrøg maa han naturligviis selv anlægge, for at Billedet kan „tage sig rigtigt ud“. Se, det er de saakaldte „Mønstermalerier“, og disse blive nu sendte omkring til de forskjellige Kunsthandlere og andre Kjøbmænd, som „føre“ Billedbøger o. L., — til Udvalg. Jo mere skrigende Farverne ere, jo mere unaturligt Udcastet er, desto bedre er det. De Herrer Kunsthandlere kjende deres Folk og deres Kunders Smag. Af dette Mønster bestille de et Dussin, af hiint tolv Dussin; det kan ogsaa arrivere, at et tredie slet ikke trækker. Derpaa indløbe Bestillingerne, og saa filer man paa. De Herrer Underpaintere lave det ene Dussin eller de tolv Dussin færdige efter Mønstrene, og vor Kunstner lægger kun den sidste Haand paa dem. I Mellemtiden tænker han imidlertid stedse paa nye Mønstre for at holde Fabrikken i Gang. Paa denne Maade er det, at de Riges Gallerier i Amerika udpyntes med Olie-malerier. „Kunstfabrikanten“ sælger sine Arbejder til 10 à 15 Daler pr. Stykke; dussinviis lader han dem naturligviis gaae billigere. „Kunsthandleren“ lader dem indfatte i brillante Rammer og sælger Stykket til 40 à 50 Daler.

Dg nu har vor Kunstner fundet sig tilrette i Amerika. Netop idag har han igjen modtaget en ny Ordre, der lyder saaledes: „Udbeder mig snarest muligt oversendt: 3 Dussin Cremitgrotter, 1 Dussin Bjergkapeller, 4 Dussin Dampskibspaafeilinger og 10 Dussin Appenninerrovvere“.

Kunsthjenderen i den femte Avenue, han — Snavs-
millionairen, eier ogsaa adskillige Stykker af denne Fa-
brik, og hans Henrykkelse kjender ingen Grændser.
Nu have de Colorit nok!

Chatamstreetjøden i Newyork.

Chatamstreetjøden har den Egenkab, at han trives
ikke alene i Chatamstreet, men ogsaa i Bowery og Grand-
street.

Han handler med Klæder og det med alle Slags
Klæder, med Frakker og Buxer, med Dverkfjoler og
Underbeenklæder, med Sokker og Halsstørklæder. Skjorter
fører han ogsaa og Seler og Kraver samt Lommeflæ-
der, kort sagt han „gjør“ i Alt, hvad man behøver for
at klæde sig paa. Frakker og Buxer ere og blive dog
altid Hovedartiklerne.

Hvor han faaer sine Varer fra, det veed kun han
selv og hans Leverandeur; agerer han sin egen Leve-
randeur, saa døer Hemmeligheden med ham. Der er
dem, der paaftaae, at han kjøber gamle Klæder og
frisker dem op til nye. Andre ere af den Mening, at
det virkelig er nye Klæder, han har i sin Boutik, men
at man i hans Klædesfrakker og Klædesbuxer af Hast-
værk har glemt Ulden. Saa meget er vist, at han
har hele Boutikken fuld af nye og propre Klæder, som
alle uden Undtagelse, efter at være brugte i fire Uger,

tage sig ud affurat, som om de vare af pjalttet Bomuldstøi.

Chatamstreetjoden er fri for Concurrenter; thi saa billigt som han kan intet andet skikkeligt Menneſke ſælge. Han forlanger for Exempel ti Dollars for et Stykke; dog Du kjender ham og byder ham tre. Du behøver ikke at være bange for, at han ſkal faſte Dig paa Døren, tværtimod — han ſlaaer til, rigtignof „med Tab“, ſiger han, men — han tjener dog altid ſine hundrede Procent. Lad Nogen gjøre ham det efter! — Der er Folk, ſom have fattet den ſkammelige Idee, at han bærer ſig ad ſom hiin bekjendte Børſtenbinder, der paa Markedet blev ſpurgt af ſin Concurrent, hvordan Pokker han kunde ſælge for ſaa godt Kjøb uden aldeles at gaae i Hundene: „han havde dog ſtjaalet Svinebørſterne, men kunde deſuagtet ikke gjøre det for den Priis“. — „Na“, meente Børſtenbinder-Concurrenten, „det troer jeg ſkam nok: jeg har ſtjaalet ikke Svinebørſterne, men Klædebørſterne ſelv“. — Men det er altsammen ikke Andet end Skumleri; Chatamstreetjoden har erhvervet ſig Alt ſom en ærlig og redelig Mand; Sagen er, han forſtaaer ſig bedre paa „Indkjøbet“, og hans billige Priſer ligge i „den ſtarke Afſætning“.

Chatamstreetjoden løber hele Dagen frem og tilbage udenfor ſin aabne Boutik ligesom et anſtødt Bildſviin. Tuſinder paſſere i Løbet af Dagen forbi ham og ſee med Forbauselfe paa den „Utrættelige“, der tager ſig ud i det Frie affurat ſom en Tiger i ſit Buur. Hans Dine løbe uophørligt ſpeidende omkring ligesom Falkovine! Imidlertid tager han ikke ſynderlig Notice af den umaadelige Menneſkemaffe, der fra Morgen til Aften bølger frem og tilbage i Chatamſtreet. Men — nu nærmer der ſig En af de ſaakaldte „Grønne“, det vil ſige En, ſom ikke har været længe i Landet eller endog lige nylig er arriveret. Chatamstreetjoden kjender ham øieblikkelig, om det ſaa var imellem Tituſinde, og om han ogſaa allerede ti Gange var bleven indſæbet og barberet paa amerikaniſk Viis, og — ſtrax har han

ham i Knaphullet for at indsæbe og barbere ham paany, at sige paa Chatamstreetjødemaner. „Hør, Landsmand!“ tiltaler han ham venstfabeligt, idet han stadig holder ham fast i Knaphullet, thi dette slipper han ikke, førend han har faaet „Landsmanden“ ind i Boutikken; „hør, Landsmand! billige Klæder, Kjole, Buxer, Vest, Kaskjet — Alt for Sportpriis! Intetsteds kan I faae det saa billigt!“ — En Newyorker vilde støde til den paatrængende Jøde, saa at han paa en høist ublid Maade kom til at sætte sig paa Steenbroen; derfor indlader han sig heller ikke med Newyorkernes Knaphuller, men — „Landsmanden“ er ikke saa uhøflig. Det lille Ord „Landsmand“ er en saa nydelig, gemytlig Introduction hos en Tydsker; det lyder saa hjemligt og fædrenelandst, saa fætterligt og hjerteligt, saa ærligt og broderligt, at det ogsaa hører til Sjeldenhederne, at „Landsmanden“ staaer imod. Men er han først inde i Boutikken, saa god Nat, du den fjære Landsmands Bengeping! En Muus i en Kattesklo er ikke mere sikker paa sin Undergang! — Efter en halv Times Forløb staaer „Landsmanden“ splinternyt klædt paa fra Top til Taa, og Chatamstreetjøden stiller sig alvorlig og forbausset hen foran ham og udbryder i Forundring over „Landsmandens“ stolte Udseende! Og skulde saa han under saadanne Omstændigheder ikke punge ud med Fornøielse? Naturligviis prutter han en Smule; han har jo været vant til hjemmefra, at man skal prutte med Jøder; men — byde mere end en ottende Deel mindre, det vover han dog ikke. — En Newyorker havde rolig budt Trediedelen og — faaet Barerne!

(Sluttet).

G. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 50.

Løverdagen den 11te December 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantforsamling i Efterslægtsselskabets Gaard, Øster-gade Nr. 52, Tirsdagen den 28de December d. A. Kl. 6 Efterm., til hvilken Tid Dhr. Repræsentanter anmodes om at give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 7de December 1858.

C. Rothe. J. C. Bondroy. C. N. Lantrop.

Rankestad.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Chatamstreetjøden i Newyork.

(Slutning).

Chatamstreetjøden sætter megen Priis paa Religionen. Derfor har han aabent paa den christelige Søndag. Han behøver da ikke at holde Gojernes (Hedningernes) Søndag hellig! Løverdag derimod har han ogsaa aabent, thi ingen Dag bør forsømmes, allermindst Løverdagen, der er den bedste Dag med Hensyn til Profitten. Derfor holder han det gaaende med de Christne om Løverdagen, og forbinder paa denne Maade begge Confessioner høist broderligt med hinanden. Ved enhver Dollar, som han paa disse to Dage putter i Lommen, griner han i Skjæget, og saavel den christelige Kjøbmand, der har luffet om Søndagen, som ogsaa den jødiske Talmudtilhænger, der helligholder Sabbathen om Løverdagen, — staae begge to lige høit i hans Agtelse.

Wenge kjender han nu fra Grunden af, de amerikanske ikke mindre end de fremmede; Du kan derfor anbringe alslags Mynt hos ham. Imidlertid skaffer det ham en aparte Morstak, naar han kan snakke En af de saakaldte „Grønne“ en Femfranksdaler fra for 90 Cents eller et sydydsk Gyldestykke for 3 Schilling. „Den gaaer ikke her i Newyork“, siger han, men allige-

vel tager han den, naturligviis af lutter Høimodighed og for at gjøre den kjære Landsmand en Billighed, hvorpaa han vlieblikkelig løber om til Berelereren i Wallstreet og faaer 99 Cents for Femfrankødaleren og 40 Cents for Gyldenstykket. — Mange Gyldenstykker og mange Femfrankødalere løbe op til en pæn lille Sum Aaret rundt!

Saa snart Chatamstreetjøden i fire til fem Aar har været Chatamstreetjøde, saa bliver han Williamstreet- eller Fultonstreetjøde, d. e. saa driver han Forretningen mere i det Store, han importerer Tid efter anden virkelig uldne Klæder fra Tydskland, naturligviis som nederlandsk Fabrikat, han holder sine 50 til 100 Strædere, der fye Klæderne færdige, kort sagt, han bliver en Hole-sale-business-Mand, det vil sige: Grosserer. Der hører Benge til denne Forretning, mange Benge; men han har ogsaa Benge, mange Benge, og ved sine Fætttere i Tydskland tillige stor Credit. Hvorledes han i Chatamstreet saa hurtigt er kommen til disse mange Benge, er en Hemmelighed, som intet Menneffe formaaer at afløre. Newyorker-Kunderne have Intet bragt ham ind, — men een „grøn“ Landsmand bragte ham Mere ind end ti Andre! Den Slagter, der forstaaer at sælge Slaget som Boeuffstegstjød, fortjener mere end hans Nabo, den Bjalt, der ikke engang er istand til at traktere sine Kunder med Kjødet af selvdøde Kreaturer som friskslagtet Kjød!

Chatamstreetjøden taler Engelsk med Alle undtagen med sin kjære Landsmand. Iøvrigt lever han af Mad og Drikke ligesom andre Menneſter, hvoraf det er klart, at han er ikke alene Jøde, men ogsaa Menneſte. Kommer han paa Kneiperne, foretrækker han Spegepølse og Stinke for al anden Mad. Han maa dog viſe, at han er hævet over ſine Forfædres gammeltestamentariſke Fordomme!

Med Tiden bliver han en ſpecial Beſtytter af de frie Kunſter. Iſærdeleſhed kan det tydiſke Theater i Newyork glæde ſig ved hans Protection. Her kan han ret gjøre ſig tyk for nogle ſaa Gents og — hvor tyk gjør han ſig ikke ogsaa! Det er dog engang et Sted, hvor han kan lade ſig ſee! et Sted, hvor intet Menneſte kan lade ham føle, at han er Jøde! Og ſaa Guldſjeden — hvor tager den ſig ikke ud ved den klare Belyſning! Og Rebekka og Sarah — hvor kunne de ikke lægge ſig ud af første Etage, for at man ogsaa kan ſee, at de ere der og ere i første Etage, for 50 Gents Stykket! — Af hundrede Newyorker-Theaterbeſøgere ere altid de firſ Jøder. Uden dem kunde den Anſtalt ſlet ikke beſtaaе! Du vil let kjende dem, kjære Læſer! naar Du kommer ind i Theatret, alene af den Maneer, hvorpaa de føre deres Albuer. Skulde Du imidlertid ikke være iſtand til at kjende dem med Dinene, det gjør ikke Noget; — Din Næſe vil ſige Dig, blandt hvilket Folkefærd Du befinder Dig!

Et Spillehuus i Newyork.

Det er en fortræffelig Indretning at have gode Love i et Land; en endnu fortræffeligere Indretning er det imidlertid at følge disse gode Love. I Amerika gives der gode Love i Mængde, og maaskee er der intet Land, hvor der laves flere Love end netop der; de Herrer Legislatores samles jo hvert andet Aar, og det eneste, de have at bestille, er: at lave Love. I mange Tilfælde veed man desuagtet ikke, om Lovene gives, for at man skal lyde dem, eller for at man ikke skal lyde dem. Til den sidste Kategorie synes Spillelovene at høre.

„Spil om Benge!“ — Gud bevar'os! den Affky, som de Herrer Lovgivere, isærdeleshed de Geistlige iblandt dem, føle, blot naar de høre dette Ord nævne, er saa stor, at man skulde troe, at man var kommen ind i et Selskab af Helgene. Men — vi ere i Amerika, og i Amerika gaaer det ikke saa strengt til, som Præsten prædiker.

Enhvert Kortspil om Benge er strengt forbudt, ja endog Reglespillet. Man har kastet Barnet ud tilligemed Bandet, for at gjøre Badefarret reent. „Altsaa, Reglespillet med ni Regler er forbudt?“ Godt; dog hvortil havde man Advocater, naar det ikke var for at dreie Loven en Næse? Man spiller derfor Regler i Amerika ikke med ni Regler, men med ti. I Loven staaer der kun talt om Reglespillet med ni Regler! —

Med Hensyn til Kort gaaer det vel ikke saa glat; troer Du imidlertid, at Du af Hensyn til Lovene ikke kan komme til at spille Hazard i Newyork ligesaa godt som i Wiesbaden eller Homburg, saa tager Du mærkelig fejl. I Newyork vindes og tabes daglig flere og større Summer end i de nævnte offentlige Spillebuler i en heel Uge. Kun har Du i Newyork den Fordeel, at Du aldeles er fri for alt muligt Polititilsyn; Bankøren har ingen Afgift at betale, ikke heller behøver han at indrette sit Spil efter bestemte Regler; han bliver en rig Mand i en Haandevending eller ogsaa er han — ikke heldig, det vil sige: han lider Mangel paa Brænde, skjøndt han boer midt i Skoven.

Et Newyorker = Spillehuus findes stedse kun i de de fineste Gader, saasom i Broadway, i Parkplace, i Murraystreet, Bondstreet eller andre lignende. Rundtom boe kun Familier af det meest udsøgte Selstøb. Ingen gemeen Tydsker, ingen fordrucken Irlænder lader sig see i noget Vindue der. Det er kun Haute volée, d. e. Folk af den fine Verden, som have hjemme her. — Betragt engang Huset! det er en Pragtbygning af Marmor eller Sandsteen; Vinduesstodderne ere luffede hele Dagen, som Skif og Brug er i fine Familier; Du mener, at det er en Millionærs Palais fra Wallstreet. Borten er fastluffet hele Dagen. Ingen Equivage kommer fjørende; intet Menneſte gaaer ud og ind med Undtagelse af noget Tjenerſkab, d. e. nogle Negere, om hvilke man, som bekjendt, endnu ikke veed med

Viished, om de virkelig høre med til Menneskene. — Det bliver Nat, fulsort Nat; imidlertid brænde Gaslygterne saa klart, at Du kan see en Gent paa Fortouget. Mørke, fintklædte Skikkelse nærme sig Døren, Equipager tjøre frem, og elegante Herrer hoppe ud af disse; Dørhammeren røres, Kloffen giver Tegn og Skikkelserne forsvinde. Du tænker ogsaa paa at gaae ind, Du banker paa, og der lukkes op for Dig; men — i Gangen er Veien spærret for Dig; en Dør forhindrer Dig fra at gaae videre, og en Stemme spørger Dig om Parolen. Kun den, der kjender Parolen, slipper ind; thi man kan ikke indlade sig med Enhver, navnlig ikke med Folk, som ingen Penge have, eller med Nysgjerrige eller Politimænd. Men — det er Dig en saare let Sag at erholde Parolen, dersom Du har Lyst til at prøve Din Lykke, og dersom Du, hvad der er Hovedsagen, har de behørigte Midler dertil.

Det er prægtigt udstyret, dette Huus, i sit Indre. Lykke Tæpper bedække Gulve og Gange; store Gandelabre udstraale et Lys, hvidere og klarere end Solens; paa Bæggene hænge glimrende Malerier i endnu mere glimrende Rammer; Møblerne ere af det fineste Arbeide, og Sophæerne strutte af Bløiel og Silke. Alle Værelser i første og anden Etage ere aabnede, og overalt ere Borde opstillede, der bugne af de fineste Lækkrierier; Vin- og Liqueur=Glasser funkse, som om de vare fyldte med flydende Guld. Du kan nyde, hvad og hvormegget det lyster Dig. Herrer i den eleganteste Paaklædning

spadsere frem og tilbage, og fine Damer i Guld og Silke, hyppige som Hourier og sødtsmilende som Engle fra Himmelen, gjøre Honneurs. Og endelig — Timen er kommen; Salen i tredje Etage aabnes, Spillet begynder.

(Sluttes).

C. P. J. Krebs.

Anmodning.

Saaframt Nogen af det forenede Understøttelsesselskabs egne Medlemmer enten selv maatte være villig til fra næste Aars Begyndelse at indtræde i „Borgervennens“ Skriftcomitee, (der i de senere Aar ikke har været fuldtallig), eller maatte kunne foreslaae En eller Anden udenfor Selskabets Medlemmer, som var villig dertil, tillader man sig herved den ærbödige Anmodning, at skriftlig Meddelelse herom snarest muligt maatte skee til Skriftcomiteens nuværende Formand, Overlærer Krebs, Toldbodgade Nr. 42 D, 3die Sal.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsfindstyvende Aargang.

Nr. 51.

Løverdagen den 18de December 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. P. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Efterlægtselskabets Gaard, Øster-gade Nr. 52, Tirsdagen den 28de December d. A. Kl. 6 Efterm., til hvilken Tid Dhrr. Repræsentanter anmodes om at give Nøde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 7de December 1858.

C. Nothe. J. C. Bondrop. C. N. Laurrup.

Nannestad.

Levende Billeder fra Amerika.

(Fortsættelse).

Et Spillehuus i Newyork.

(Slutning).

Pharaobordene ere eens i den hele Verden, og Lykkespillets Afstindighed griber Europæeren aldeles paa samme Maade som Amerikaneren. Men der finder dog en liden Forskjel Sted imellem de Spillende, og en liden Forskjel i Maaden, hvorpaa der spilles.

I Europa har man forskjellige Slags Spillere. Der er Spillere af Profession. Dem er det en Umulighed at lade være at spille, om det end gjaldt deres Liv! — Saa er der Dagdriverne og dem, der kjede sig; de sætte nu og da et Guldstykke paa et Kort, ligesom for at slaae Tiden ihjel, fordi de ikke vide, hvad de skulle gjøre med den. — Endvidere er der dem, der leve af Spil; de doublere saalænge paa eet Kort, indtil der eengang falder en Gevinst; saa holde de op, de have jo Indsatsen og eet Guldstykke til, hvoraf de kunne leve den næste Dag. — Endelig er der dem, der spille af Fortvivlelse; de have sat deres Formue til ved Spekulationer eller ogsaa paa andre Maader og ønske nu at vinde den tilbage i een Nat; de sidste Tusinde sættes paa Spil, Lykkesgudinden vakler frem og tilbage, og Enden paa Visen er, at Spilleren skyder sig en Kugle for Panden, efterat han har tabt Alt.

Saaledes er det i Europa. I Amerika er det lidt anderledes. Her falde Spillerne i to Hovedklasser: Lokkefuglene og de Forlokkede.

Lokkefuglene ere meget gentile Folk, hoist elegante Mænd med svære Guldsjeder i deres Guldubre. Deres Hovedopholdssted er de større Hoteller. De privatifere der og leve af deres „Indkomster“. Deres Hovedvirksomhed have de rettet mod de Fremmede; hvorved man dog maa mærke, at kun den Fremmede, der giver mange Benge ud, ansees af dem for værdig til en høiere Opmærksomhed. En speciel Interesse føle de for Californierne, d. e. for dem, som komme hjem fra Californien med en spækket Bengepung. Dagsaa værdige de den formuende Forpagter et venligt Blik, naar han paa et Par Dage kommer til Byen for at see „Elephanten“ i Newyork. Med en ganske aparte Forbindtighed behandle de „Bogholderen“ i et rigt Huus, naar han har Nøglen til dettes „Case“, d. e. Skrinet med Bengene, Obligationerne og Juvelerne; en saa betydningsfuld Personlighed hilses aldrig uden Haandtryk. Den største Forekommenhed vise de imidlertid Plantageeierne fra Syden, som eengang hvert Aar besøge det store Newyork for at destillere en Deel af deres Bomsuldspenge. Det er saa let at knytte Bekjendtskab i et Gjestgiversted, og Lokkefuglene ere sande Mestere i denne Kunst. Om Morgenen hilser man endnu fremmed paa hinanden, og — om Aftenen er Venkabet fir og særdigt! Ja, de vove endog at slaae en Klo i „de Hviær-

værdige“, naar disse Herrer incognito besøge denne „Easternes By“, naturligviis for at hærde sig mod Verdens Fordærvelse, thi — hvad er Dyden uden Fristelse? — Loffefuglene og de Forlokkede — om Aftenen seer Du dem Arm i Arm paa Gaden, i Theatret, i Mercerstreetsalonen og tilsidst naturligviis — i Spillehuset.

Det er et grundærligt Spil, man spiller der. Man taber ikke alene der, man vinder ogsaa. Bankøren er en Mand af sat Alder, med de fineste Manerer. For det meste er det en Amerikaner; nu og da ogsaa en Udlænding, men i sidstnævnte Tilfælde absolut en fransk Marquis eller en polsk Greve. Ham, Manden med de graae Loffer, hvis Point d'honneur er saa øm og fin, at han ikke engang tillader sig en uskøn Dyring, om ham kan man dog ikke troe, at der skulde finde noget „Raadent“ Sted under Spillet? De Herrer Californiere eller Sydlændere eller hvem de Forlokkede ellers ere, finde sig derfor ogsaa over al Maade tilfredse med de første Spillenætter; de have ikke alene spist og druffet godt, de have ikke alene leflet med Husets Huldgudinder, men de have endog vundet og vundet ikke ubetydeligt. Men — alle Dages Ende er endnu ikke kommen; nu kommer den saakaldte Hovednat. Loffefuglen har nemlig bragt i Erfaring, at hans „Ben“ vil reise den næste Dag, og man har dog vel ikke isinde at lade ham reise med Bankørens Penge i Lommen? Denne Nat ere Huldgudinderne dobbelt venlige; naar

han ophidsset reiser sig fra Spillebordet for at affjole sig ved en Drif, saa credentse de ham det gyldne Bæger med et Emil, der var istand til at fortrylle en Bjørn; det stakkels Slagtoffer veed ikke mere, hvad han gjør; Binen virker saa forunderligt, saa bedøvende, saa om- taagende; Huldgudinden skulde dog vel ikke have taget feil af Opiumflasken? — Natten er forbi. Den Mand, som endnu igaar var i Besiddelse af Tusinder, vaagner den næste Middag i sin Seng. Hvorledes han er kommen der, veed han ikke. Hans Hoved er dumt og tungt, hans Dine gløde. Han seer efter sine Penge; han har ikke en Skilling tilbage — Alt er spillet bort i denne ene Nat. Tillykke have de ladet ham beholde Uhr og Kjede; det kan han jo sætte ud og paa den Maade faae Reisepenge hjem!

Saaledes gaaer det Hundreder, ja Tusinder, og paa denne Maade blive de Forlokkede „plukkede“. Hvor skulde vel ellers Loffefuglene faae Penge fra til at bestride deres Udgifter i Hotellerne? Hvor skulde de enorme Summer komme fra, der gaae med til det kostbare Spillelocale, til Huldgudinderne, til Bankvrens Equipage? — En Newyorker = Spillebank sprænges aldrig; Bankvoren forstaaer at hjælpe sig! De Plukkede vide det saamænd ogsaa meget godt, at Bankvoren har „hjulpet sig“, men desuagtet tie de stille med deres Tab; thi skulde de maaskee udsætte sig for at faae Skam foruden Skaden? Skulde deres Navn figurere i Aviserne, for at Kone og Børn hjemme ogsaa kunde

faae Noget at vide derom? Skulde Bogholderen, Godseieren, Forpagteren eller endog Hoiærværdigheden risikere sit gode Navn og Rygte for tilsidst slet ikke at vinde Noget ved sin Klage? O nei, de klage aldeles ikke, de Bluffede, og de gjøre aldeles ingen Anmeldelse til Politiet; det høieste, der kan arrivere, er, at en hidstig Sydlænder putter sin Loffefugl et Stykke koldt Staal i Livet, at sige hvis han nogenstinde skulde faae ham at see igjen, — Noget, som imidlertid Loffefuglen efter Hovednatten viselig søger at undgaae!

Men sæt nu ogsaa, at der virkelig indløb en Anmeldelse, hvad mener Du saa, at der vilde skee? Du mener maaskee, at Politiet vilde rykke frem med klingende Spil og flyvende Faner og indtage Spillehuset med Storm? Vor Herre bevar'os! Nei, i Newyork er man høfligere end som saa; Bankøren bliver simpelthen indstævnet for Retten, og med et Par hundrede Daler bliver der stillet Sikkerhed for, „at han vil møde igjen“. Han behøver imidlertid aldrig at møde igjen; thi Sagen bliver udsat fra den ene Termin til den anden, indtil Tiden falder Klageren for lang, og han lader Klagen fare. Eller skulde maaskee en Dommer træde op med Strengthed mod Bankøren, da han, Dommeren, dog selv har den Vane, nu og da at bæere Pharaobordet med sin behagelige Nærvarelse? — Skulde alligevel engang det Tilfælde forekomme, at en „Bluffet“ i sin Fortvivlelse og sit Raseri satte Alt paa Spil og med Dævels Bold og Magt vilde have Spillehuset ødelagt,

og Bankør, Loffefugle og Huldgudinder paa Hovedet i Tugthuset — o! der findes mangen Fyr i Newyork, som for et Par brune Sedler forstaaer at hjælpe En af med sin Dødsfjende, og mangt et Lig er allerede seilet ned ad Hudson, uden at Noget vidste, hvor det var kommet fra! — Klageren er forsvunden; man veed ikke, hvor han er bleven af, men det gentile Spillehuus staaer urørt og — flourerer!

Noget ganske Andet er det rigtignok, naar engang et Par Negere falde paa den ulyksalige Idee at oprette en lille Bank i en af deres Kneiper. Som en Røg er Politiet paa Pletten, confiskerer Banken, der maa skee i det Hele indeholder et Par Daler, og putter Spillerne i Hullet. Disse blive straffede med ubarmhjertig Strengthed, naturligviis endnu strengere, dersom Dommeren, der skal dictere Straffen, tilfældigviis Matten forud har — tabt. — Eller lad et Par Tydskere prøve paa en Søndag Eftermiddag at spille en halvskillings Whist, — Du store Gud! hvilken Forbrydelse! Afsted med de Knægte i Kassen, idetmindste til næste Dag, og Bærten, der har leveret Kortene, maa ogsaa afsted, og de kunne alle være glade, dersom de næste Dag slippe med en alvorlig Straffeprædiken og under hellige Løfter om „aldrig mere at gjøre det igjen“. „Retten maa dog have sin Gænge“, siger Dommeren og spadserer om Aftenen hen til Pharao, hvor da Bankøren er saa forstandig ikke sjældent at lade ham vinde. Hvad der ikke gaaer for Negere og Tydskere, det gaaer nok

for Amerikanere! Mærk Dig det, Du Indvandringsslystne!

C. P. J. Krebs.

Anmodning.

Saafrømt Nogen af det forenede Understøttelsesselskabs egne Medlemmer enten selv maatte være villig til fra næste Aars Begyndelse at indtræde i „Borgervennens“ Skriftcomitee, (der i de senere Aar ikke har været fuldtallig), eller maatte kunne foreslaae En eller Anden udenfor Selskabets Medlemmer, som var villig dertil, tillader man sig herved den ærbødige Anmodning, at skriftlig Meddelelse herom snarest muligt maatte skee til Skriftcomiteens nuværende Formand, Overlærer Krebs, Toldbodgade Nr. 42 D, 3die Sal.

Borger-Vennen.

Halvfjerdsindstyvende Aargang.

Nr. 52.

Løverdagen den 25de December 1858.

Udgivet af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Universitetsbogtrykker J. S. Schulz.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Efterslægtsselskabets Gaard, Østergade Nr. 52, Tirsdagen den 28de December d. A. Kl. 6 Efterm., til hvilken Tid Dhrr. Repræsentanter anmodes om at give Nøde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 7de December 1858.

C. Rothe. J. C. Bondrop. C. N. Laurup.

Manneftab.

Tale,

holdt i en Skole Nytaarsaften 18**.

Af Tidens Skjød fremgaaer Alt, hvad der lever og rører sig, i den skulde alle vore Jdrætter forberedes og modnes, og den skal engang falde Livet med al dets Daad, med alle dets Forhaabninger og Drømme til Hvile. — Jo stadigere Tanken dvæler ved denne uforanderlige Lov, som den alvise Styrer satte for vor jordiske Vandring, desto dybere pleier ogsaa det Alvor at være, med hvilket vi gaae de høitidsfulde Dage imøde, der ligesom udgjøre de store, betydningsfulde Led i Tidens umaalelige Kjæde. Og lige saa vist som det er, at Sløvhedens og Ligegyldighedens Aand saare ofte vilde udøve sit fortærende Herredømme, hvis ikke de daglige Sysslers sædvanlige Gang stundom blev afbrudt ved Betragtning over os selv og vor Tilværelses Hensigt, lige saa vigtigt og glædeligt er det ogsaa, at de mærkelige Begivenheder og Naturens ordnende Haand henseatte i Tiden hine store Grændseffjæl, hvor vi nødes til at standse, og hvor Sindet opfordres til at samle sig i Tanken om Alt, hvad der maa være os helligt og ærværdigt. Vi ere saaledes i dette Dieblik i Begreb med at træde op paa den store Grændse, hvorfra vi paa den ene Side skulde skue tilbage, ikke blot paa det enkelte, nærmest forløbne Aar, men paa en Række af Aar, vi have oplevet, og paa den anden Side skulde vende Blikket hen mod den dunkle Fremtid, hvor en ny Udsigt vil aabne sig for os, der maaskee skal være indskrænket ved et lidet Antal af Dage, men maaskee ogsaa

skal udvide sig fremdeles til en Række af Aar. Det er et betydningsfuldt Dieblif, der saaledes knytter Fortid til Fremtid, og der gives vel Ingen, for hvem Livet ikke er ligegyldigt, uden at der jo i en saadan Stund rører sig i hans stille Sind mangen en ærlig Beslutning, mangt et fromt og redeligt Forsæt; uden at der jo i hans Hjerte udtaler sig mangen en Taknemmeligheds-Følelse for det, der hidtil blev ham til Deel, og mangt et Duffe om tilkommende Goder, som Enhver attraaer efter de særegne Kaar, hvori han sattes her i Livet. Men det er ikke blot den Ældre, ikke blot den, der prøvedes i mangehaande Skjæbner, der saaledes skal dvæle med Opmærksomhed ved Tidernes verlende Løb; ogsaa hos den Unge, der endnu kun kan skue Livet med dets Indhold som fjerne Egne gjennem den dunkle Taage, skal Sandfen for Storhed og Alvor tidligen vækkes og næres, at han ei skal miskjende sin høie Bestemmelse, og at, ligesom Tiderne vandre hen over hans Jøse, saaledes ogsaa han kan vandre frem i Tiderne, god og forstandig, ædel og kraftig. Derfor vilde vi da heller ikke, at denne Stund her skulde svæve os forbi som en flygtig Skygge; men vi ønskede at fastholde den i dens ilende Flugt, vi ønskede, at ogsaa paa dette Sted den sidste Afsted til det bortvigende Aar maatte slutte sig med inderlige Følelser til den første Hilsen af det tilstundende; og det er i dette Diemed, at vi saaledes i Aftenens No have indfundet os med denne Skoles hjære Ungdom indenfor de stille Mure, der vare tause Vidner til vor Virksomhed i de henrundne Timer, men som nu ogsaa, inden Aarets sidste Time har lydt, skulle see os festligt forsamlede, for at vi

værdigen kunne forberede os til at gaae det kommende Aar imøde. — For Eders Skyld, elskede, unge Venner! ere vi hidkomne, og til Eder skulle derfor mine Ord fornemmeligen være henvendte. I staae her som skjønne Billeder paa den friske, blomstrende Vaar, og det vil maastee forundes Eder at vandre frem gjennem Sommerens og Høstens Dage, og saaledes bestandigt videre. At I altsaa til enhver Stund kunne være beredte til at udføre Eders Gjerning som det bør sig, da taber aldrig af Sigte det store Sindbillede, som Tiden fremstiller for Eders Die; og ligesom det er vigtigt og uønskeligt, at I ideligen fremfalde det for Eders Tanke, og søge ret levende at udtyde det, saaledes ønsker ogsaa jeg i dette Dieblik at henlede Eders Opmærksomhed paa en enkelt Deel af det Meget, som indeholdes deri, idet jeg formaner og opmuntre Eder til at efterligne Tiden i dens Fremgang og dens Bestandighed.

Tiden kan ikke standses i sin Gang, men den skrider frem i en uafbrudt Bevægelse, og det er saaledes som den gamle Digter siger, at selv medens vi udfige Ordet, skynder den sig ligesom misundelig forbi paa sin hurtige Flugt. Snart udvide Timerne sig til Dage og Dagene til Aar, og da hændes det mangengang, at vi ligesom overraskede og forundrede spørge os selv, hvorledes dog allerede nu et saa stort Antal af Aar kan være tilbagelagt; og derfor er det, at vi saa ofte tale om Tidens hurtige Fremgang. Men om end de hængsullende Timer ile afsted for atter evigt at nedsynke i Tidernes Strøm, og om end saaledes det samme Aar aldrig kan vende tilbage og begynde sit Løb forfra igjennem den selysamme Begivenhedernes Række, saa er

det dog vist, at, hvergang det nye Aar træder ind paa sin Bane, da indtræder ogsaa den selvsamme Naturens Orden og fortsætter sin Gang gjennem de selvsamme Afverlinger, som sandt Sted i Aartustinder, saa at der ved ideligen den guddommelige Forjættelse stadfæstes, at, saalænge Jorden staaer, skulle Sæd og Høst, Frost og Hede, Sommer og Vinter, Dag og Nat ikke aflade. Og saaledes have vi da ogsaa Anledning til at tale om en Bestandighed i Tiden. Men naar vi nu opmuntre Eder til ogsaa at skride frem som Tiden og at være bestandige som den, da ville I lettigen indsee, at vi ved hiin første Raamindelse ei kunne mene, at I blot skulle være betænkte paa Bedligholdelsen af Eders Tilværelse, saa at denne kunde vedvare i Løbet af mangfoldige Aar; thi da turde vi vel sige, at Tiden gik frem med Eder, men ikke, at I gik fremad med den. Gi heller ville vi, at den sidste Opmuntring skulde forstaaes saaledes, som om vi anbefalede Eder en ufravigelig Dvælen indenfor den indskrænkede Kreds enten af smaalige Syssler, eller af saadanne, der ifkun udgjøre de nødvendige Betingelser for Eders Livs Ophold; thi da maatte vi jo egentligen sige om Eder, at I stode stille; men dette er atter ikke det samme som at være bestandige. Nei, baade i Dette og i Hiint forudsættes en fremadvirkende Kraft, og ikke blot dette, men ogsaa en uafbrudt Dvæle og Styrkelse af denne Kraft, uden hvilken ingen Fremgang eller Bestandighed er mulig. Spørge I nu altsaa, hvad det da er, til hvilket I saaledes skulle gaae frem, og som I stadigen skulle vedligeholde, da kan jeg svare Eder korteligen med de Ord: „Gjører Fremgang i det Gode, og værer bestan-

dige deri!" Og hvis I fremdeles vilde spørge om, hvad I dog selv for det Meste kunne sige Eder, hvori det Gode bestaaer, som I skulle stræbe at opnaae og bevare, da ønsker jeg ogsaa heri at vække og lede Eders Opmærksomhed, uden at jeg derfor vil sige Eder noget Nyt eller noget Bedre, end hvad I allerede kunne vide, men blot vil gjenkalde de bekjendte Sandheder, saaledes at de med fornyet Liv maae bevæge sig i Eders Indre. Minder Eder da fremfor Alt om den glædelige Sandhed, der er Eder meddeelt, at I ere skabte i den Ewiges Billede, at I ere bestemte til at opnaae en Fuldkommenhed, der tyder hen paa noget langt Mere og Hviere end det, der ligger indenfor Jordelivets Grændser. At I tidligen kunne berede Eder, og, alt som Tiden rykker frem, stedse nærme Eder mere til denne Fuldkommenhed, derfor var det, at den Algode og Alvise betroede Eder de store og herlige Gvner, hvilke han vilde at I skulde uddanne, den ene som den anden, saa at de kunde virke i en tro Forening og vidne til Skaberens Ære. Han tændte i Eders Sjæl Fornuftens hellige, klare Lys, og derfor paaminder jeg Eder først om, at I skulle gjøre Fremgang i al god og nyttig Kundskab og blive bestandige deri. Eders Die kan hæve sig op mod Himmelens Stjerner og skue vidt ud i det umaalelige Rum, og allerede derved forkynde I Eder som dem, der skulle være Skabningens Herrer paa Jorden. Men dog vilde Himmelens Hvalving foroven og Skiffelserne herneden kun staae for Eders Blik som stumme, betydningsløse Billeder, hvis ikke tillige Eders Sjæls Die var bleven opluffet, saa at I ikke alene kunde skue, men ogsaa fatte og begribe. Utallige ere Guds Gjerninger, og ingen Dødelig har nogenstinde formaaet at udgrunde dem alle; ja selv meget af det, som den menneskelige Forstand nogenlunde synes at kunne opfatte, maae vi arbejde os frem imod gennem Tidens Længde og mangehaande Besværligheder. Men bliver dog derfor ikke trætte eller modløse; thi Eders Gvne er stor, og større vil den vorde, hvis I blot ville benytte det beleilige Dieblik til at styrke og

udvikle den. I vide jo dog fra Eders tidlige Barndom, hvorledes Eders Fader eller Moder lærte Eder at kjende det første Bogstav og derpaa at skjelne mellem dette og alle de øvrige; hvorledes nu disse igjen sammenføjede sig for Eders Nie til Ord; og om end atter mange af disse i Begyndelsen vare Eder uforstaaelige, saa knyttede der sig dog efterhaanden bestemte Forestillinger til Ordene, saa at I forstode deres Betydning og Sammenhæng. Men hvad der skete med det Mindre, det skete ogsaa derefter i det Større, og saaledes fremdeles. De Flittigste blandt dem af Eder, der høre til den ældre Kreds, maae jo dog sande, at allerede paa den korte Vandring, han har tilbagelagt, bleve hans Begreber dagligen befæstede og udvidede, saa at der lidt efter lidt udbredte sig Lys og Klarhed over det, der i Begyndelsen var dunkelt og vanskeligt. Men denne Klarhed er det just ogsaa, I skulle fremelske i Eders Sjæl ad Kundskabens Vej; thi uden den ville I aldrig kunne nærme Eder til Sandhedens store Maal; og efter Sandheden er det jo dog, vi Alle ville stræbe i Forening. Det sandselige Nie forstyrres saa ofte ved menneskelig Ufuldkommenhed og skuffes saa let ved et flygtigt Blændværk; men Aanden blev det givet ved stadig Opmærksomhed og redelig Grundsten at seire over Bildfarelsen og at trænge igjennem, saaledes at I kunne skue Alt i dets virkelige Betydning, som det egentligen er, eller, hvad der er det Samme, at I kunne skue Sandheden. Og naar I saaledes ved en samvittighedsfuld Anvendelse af Eders Aands Kræfter skride frem fra Trin til Trin, fra den dunklere Forestilling til den tydeligere Indsigt, da ville I ogsaa tilfodst standse med Eders Betragtning ved det, der altid maa blive Lønnen for den alvorlige, usfortrodne Stræben, ved en levende Erkjendelse af den Ufuldkomne, hvis vise Forsyn aabenbarer sig i det Mindste som i det Største, i det Enkelte som i den hele store Sammenhæng af Alt, hvad han dannede. See I ikke, hvorledes denne udtaler sig i Naturens store Orden, i den hele Mangfoldighed saavel af de utallige Gjenstande, som det almægtige

Bliv bød at fremstaae, som af de utallige Kræfter, der bevæge sig med Vælde baade foroven og forneden? og dog spirer der intet Blad, og intet Vindpust rører sig, uden efter Naturens evige, uroffelige Love. See I ikke, hvorledes denne Sammenhæng udtaler sig i Menneskenes Handlinger og Skjæbner? Thi synes det end mangen en Gang, som om Usfelhed, Vold og Had vilde forjage Storhedens, Fredens og Kjærlighedens veldædige Aand: o, det erkjendtes dog stedse, om endog først efterat Tider og Tider vare rundne, at det Alt maatte saaledes skee, for at Alviisdommens store, ubegribelige Hensigter kunde fremmes. Nu, saa værer da begjærlige efter Kundskaben, hvor den meddeles Eder; værer slittige i at søge, tænke og prøve, saa at I mere og mere maatte kunne forstaae, hvad der heri forundes den menneskelige Forstand at begribe! — Ja selv idet vi nævne Forstanden, og saaledes uvilkaarligen opfordres til at vende Blikket indad mod vort aandelige Liv, mon vi da ikke tillige mindes om, at ogsaa der er en usynlig Verden, hvor Tanker og Forestillinger bevæge sig efter evige Love, gjennem hvilke hiin store, vidunderlige Sammenhæng udtaler sig. Den ufødte Tanke træder ind med Livet, og under Livets Gang vil den næres og udvides; pleier den da vel i Foraarets Dage, at den kan modnes og bære Eder Sandhedens Frugt. Vel kunde vi sige, at Sandheden ikke trænger til vor Dyrkelse — thi dens evige Stamme er dybt rodfæstet, og dens uvionelige Krone naaer ind i Himlen; — men for os er det godt at søge Sandheden og at udbrede den blandt Menneskene, for at vi med dem og de med os kunne hvile i dens hellige Ly.

Dg dog vilde Ingen, der mener Eder det vel, med ublandet Glæde kunne betragte Eder paa Eders Fremgang fra Kundskab til Kundskab, hvis I ikke tillige gif frem paa Veien med et fromt og ædelt Hjerte. Gud gav os Forstanden, for at vi skulde forstaae, men Hjertet, for at vi skulde føle. Dg derfor paaminder jeg Eder fremdeles om, at I ogsaa stedse ville gjøre Fremgang i en reen, en dyb og levende Fø-

lelse, og bevare denne som Eders kostbareste Eiendom. Eller i hvilket Diemed mene J da vel, at J skulle søge efter Kundskab? mon blot for at J kunne blive forstandige og kloge? thi vistnok skulle J ogsaa stræbe efter dette. Men vilde det da være Eder nok at kunne sige: „See, saaledes er dette, og saaledes er hiint“, eller: „paa denne Maade og ved disse Midler skal dette og hiint Diemed opnaaes“, og skal Hjertet da aldrig udvides til glædelige Følelser, alt eftersom Kundskaben udvider Eders Forstand? Eller hvorledes mene J endog at kunne fuldende den lange Bei, der fører til det fjerne Maal, hvis ikke den oplivende Sands for det Skønne, det Store og Herlige, der møder Eder paa Veien, bød Eder at standse ved hvert et Skridt, saaledes at J ikke blot maatte see og forstaae, men ogsaa føle og nyde og tabe Eder i Kjærlighed til det Gode og til ham, der er Giveren af alle gode Gaver? Og hvor finde J ikke Aaledning til denne opløstende Nydelse? Mon ikke allerede ofte den stille, barnlige Følelse er bleven vaft hos Eder ved de simple, advarende, rørende Fortællinger af den hellige Skrift? eller komme J da blot herhid, for stundom at modtage Underviisning om de hellige Sandheder, saaledes at de vel bevares i Hukommelsen, for at J til denne eller hiin Tid kunne gjøre Rede derfor, men at de dog ikke tillige trænge ind i Eders Hjertes og udtale sig i gode Gjerninger, saa at J ogsaa kunne være i Stand til at gjøre Rede for Samvittighedens Domstol? — Men ogsaa i de verdslige Begivenheders Aarbøger, — hvis J der endog kunde fremstaae og sige: „Nu vide vi, hvad der er skeet i Løbet af Aarhundreder, samt hvorledes og naar det Altsammen tildrog sig“: — vi kunde dog ikke prise Eder meget lykkelige med denne Kundskab, hvis J ikke hertil kunde føie den Bekjendelse, at Eders Kundskab om Tingenes Gang ogsaa var gaaet over til Beundring af Forsynets vidunderlige Styrelse, at J vare blevne vakte til Afsky for det Onde, vare rørte og begeistrede over det Skønne, det Store og Fortræffelige. Jeg behøver blot at henvise de Eldre blandt Eder til hine herlige Nationer, der engang beboede Græken-

lands og Latiums Jordbund, og, hvis I ere gode og ufordærvede Unglinger, da ville I ogsaa mere og mere vinde Sands for den sjeldne Kraft, den sunde Dygtighed og den bevægelige Aand, der her overalt kommer Eder imøde. Derfor er det ogsaa, at I allerede nu skulle gjøre Eder fortrolige med disse Folkfærds Tunge-maal, ei for at I kolde og forsængelige kunne bramme med en Rigdom af fremmede Ord, men for at I kunne dannes, idet Følelsen vækkes for det mærkelige Exempel, for den sande Tanke, for den skønne Fremstilling, for det velklingende Sprog med sin lette Ynde indenfor de skjønt-bestemte Former. Saaledes skal al god Kundskab være Eder noget Mere end den blotte Kundskab; thi den skal tillige være en friskrindende Kilde til den ædleste Glæde og Nydelse. Og ere I først besjælede af denne Aand, da ville I letteligen vogte Eder for den fordærvelige Afvei, der fører til Stolthed og Forsængelighed. Thi, i Sandhed! jeg veed ikke, hvorledes reen Følelse og grundig Kundskab kunde forenes med disse smaalige, beklagelige Gjøglebilleder. Der gives en tilladelig Selvfølelse, og ere I saa lykkelige at komme i Besiddelse af virkelige Fortrin, da kaster ei denne bort. Men just Erkjendelsen af Eders Fortrin maa fylde Eders Sjæl med Ydmyghed; thi de herlige Gvner kom jo dog ikke fra Eder selv, og ved Siden af dem — betænker det vel! — have Feil og Ufuldkommenheder opslaaet deres Bolig. Værer derfor glade ved den erhvervede Kundskab, men beskedne; bruger den ei egenhjærtigt som et Smykke, der kun skulde pryde Eder, men meddeler den venligt og velvilligt til Andre; og erindrer stedse de sande Ord, som vi med en liden Forandring kunne gjøre til vore: at Hjertets Godhed dog maa være os det Kjæreste i Videnskaben, som i Livet.

Men der er endnu en Gvner, der mægtigt rører sig i det menneskelige Bryst, og som vi saa meget mere maae opfordre Eder til at uddanne og forædle, som den er Betingelsen for al Eders øvrige Fremgang. Vøier Eders Villie tidligen til det Gode, og ligesom Tiden gaar frem, saaledes lader ogsaa den vore i Fasthed og Kraft! Dog — her behøver jeg ikke saa meget

at tale til dem blandt Eder, der virkeligen allerede gjøre daglige Fremskridt i Kundskab og sole sig glade derved; thi J have allerede lagt en redelig Billie for Dagen. Just fordi J have villet, derfor have J ogsaa kunnet, og jo mere J formaaede, desto større var ogsaa den Glæde, der opfyldte Eders Hjerter. Men jeg taler fornemmeligen til dem blandt Eder, der enten ere uvillige, — hvis der virkeligen skulde findes Saadanne i Eders Kreds — eller som dog ere vaklende og ustadige. Hvorfor have J ikke gjort den samme Fremgang i Kundskaber, som Eders Jevnaldrende? Hvorfor vil den Sæd, der nedlægges i Eders Sjæl, ei spire og bære Frugt? Mon det altid var fordi Eders Gyne var ringere? Have J da aldrig seet, at selv den ringere Gyne ved redelig Flid har formaaet at gjøre sig gjeldende, saa at den udvirkede, hvad der var saare nyttigt og agtværdigt? Eller mon det ikke snarere skete, fordi J ei havde Kraft til at tvinge Eders Sind, ei Mod til at vove det første Skridt, eller, om dette end var gjort, da ei havde Udholdenhed til at udføre det fattede Forsæt? Griber i Eders egen Barm, og spørger, om det ei var saa! og hvis J da virkeligen med angrende Sind maae tilstaae dette, da vil jeg møde Eders Tilstaaelse med den venlige Formaning, at J dog ville fatte et nyt og kraftigt Mod, og med den glædelige Forsikkring, at, naar J først have overvundet Sløvhedens og Læghedens Mand, da vil Veien fremdeles blive Eder lettere, men da ogsaa fremdeles saa meget desto behageligere; da vil Utilfredsheden og Modbydeligheden, som forhen boede i Eders Hjerter, give Plads for Tilfredshed og Lyst; og alt som den glade Jølelse vorer, vil ogsaa Villien vore, og med disse vil atter Forstanden udvide sig; thi disse tre kunne ei adskilles, men de virke gjenfærdigen paa hinanden i en inderlig Forening til at fremme og befæste Eders aandelige Fuldkommenhed.

Saa gjør da Fremgang i grundig Kundskab, i en reen og levende Jølelse og i en kraftig Billie. Da ville J ikke alene nærme Eder til Sandheden, men ogsaa elske den, og saaledes tillige vore i Kjærlighed til Gud; thi Gud er Sandhed. Det er ikke fornødent

at føie Noget til denne Dymuntring; thi heri indbefattes Alt. Elske I Skaberens, da elske I ogsaa hans Bærk; da ville I ogsaa bære Kjærlighed til hverandre indbyrdes; da ville I, hvad jeg ret inderligen ønsker, bære Kjærlighed til os, der her samles med Eder for at lede Eder frem paa Kundskabens Bei efter den Gyne, der skjændes os. Eders Vel ligger os meget paa Hjertet; det er ofte Gjenstanden for vore Samtaler og Dverveielser, for vor stille Betragtning i eensomme Timer. Bærer derfor altid flittige, bestedne og godmodige. Dette er en Løn, vi ei kunne undvære, hvis vort Arbeide skal lykkes, og det er Noget, som I heller ikke selv kunne undvære, hvis I skulle opnaae, hvad I dog vistnok attraae, vor Agtelse og Kjærlighed. Vi ville bringe Eder de bedste Lykønskninger til det nye Aar, hvis I saaledes ei blive trætte af at gjøre Fremgang i det Gode; thi I vide, at det ene Aar stedse gjør strengere Fordringer til Eder end det andet, og at Fædrelandet med Haab seer den opvoksende Slægt imøde, at den kan vorde det til Hæld i Fremtiden. Derfor skal ogsaa Tanken om Eder udvide sig til Tanken om Fædrelandet, idet vi ønske, at det maa blomstre frodigen i Fred og Velstand, og see gode, kraftfulde Unglinger gaae frem af sit Skjød. Men hertil skal da ogsaa Tanken slutte sig om den elskede Landsfader, der vilde, at Dplysningens Straale skulde stige ned, at den kunde finde Gjenstin i den danske Bove og glimte gjennem Haabets grønne Blade i den deilige Bøgestov. Derfor give Gud, at Fredens Dlieblad aldrig maa savnes i hans Krone, saa sandt som Roserne og Lilierne evigt ville spire der ved Dannerfolkets Kjærlighed og Betsignelser. — — — Over Enhver, som her er forsamlet, eller, om han end er fjernet herfra, dog samles med os i Aand og Billie, i Kjærlighed til den dyrebare Ungdom, i Kjærlighed til alt Godt og Skjønt, — over alle ædle og gode Menneſter Hæld og Betsignelse!

C. P. J. Krebs.